

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Deledda, Grazia.; oversat af Marie Gamel.

Efter Skilsmissen : Roman

København : Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag, 1912

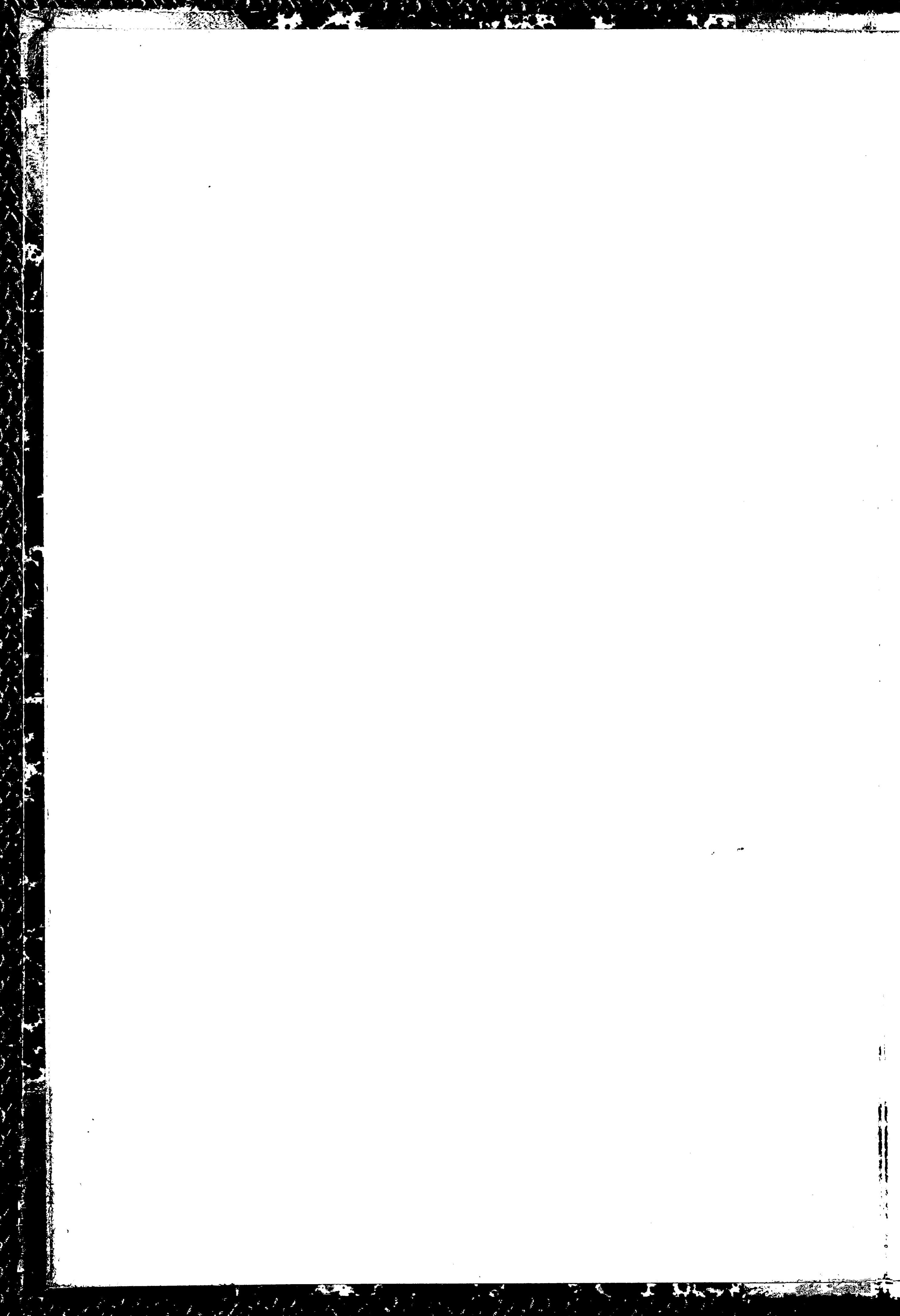
191 sider

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

„MODERNE VERDENSLITTERATUR“ I SUBSKRIPTION

20 ØRE
PR. HEFTE

20 ØRE
PR. HEFTE

ROMAN OG NOVELLES

6. AARGANG · HEFTE 11

7. Januar 1912.

C.F. Haastруп & Co.s

- Bogbinderi og Protokolfabrik -

12 Stormgade 12

Alt Forlags- og Biblioteksarbejde samt
Indbinding i moderne og stilfulde Bind.

„Roman og Novelle“ indbindes.

OTTO TRIBLER

BOGBINDER

KLOSTERSTRÆDE 23 K

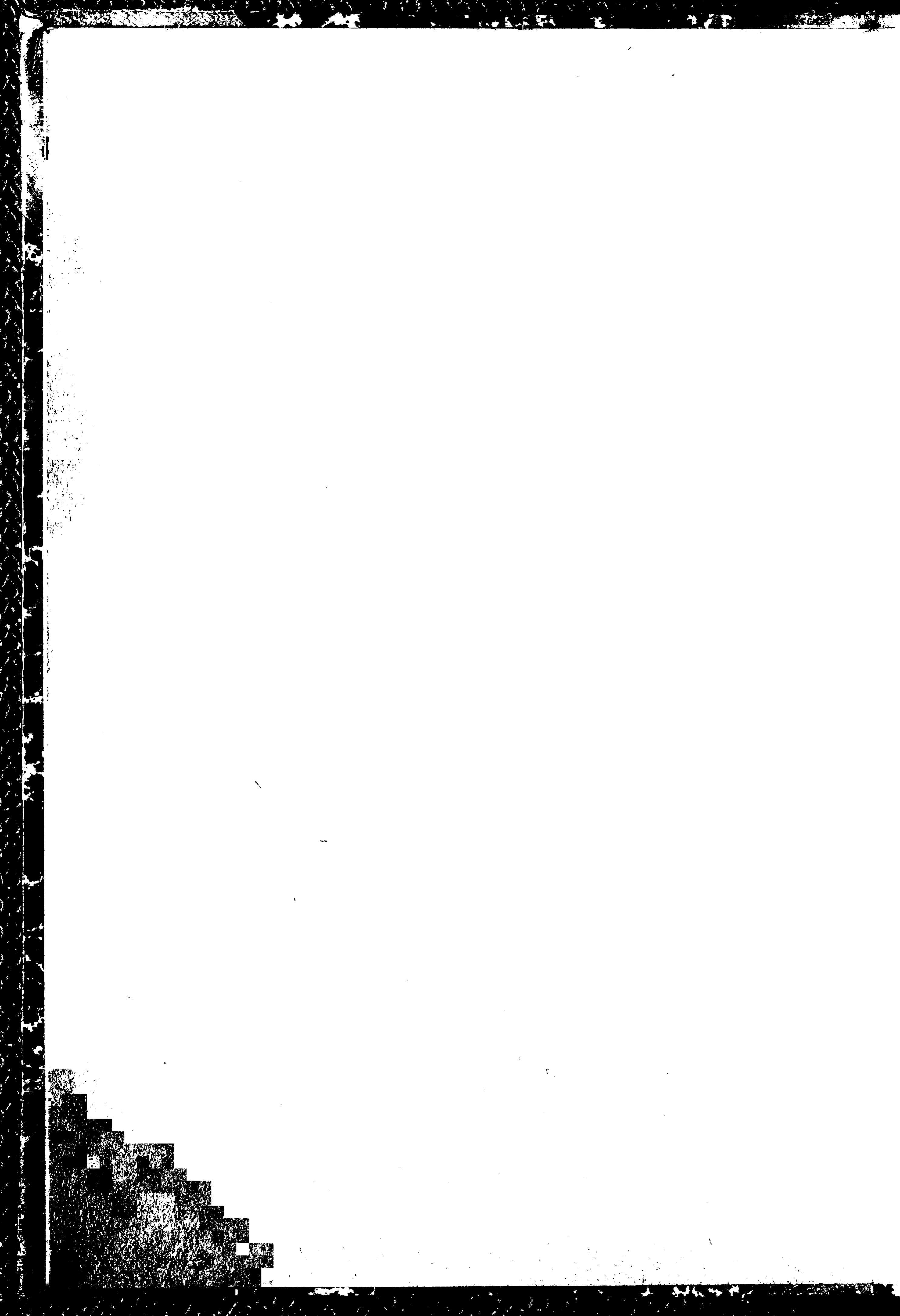
Al Slags Indbinding udføres.

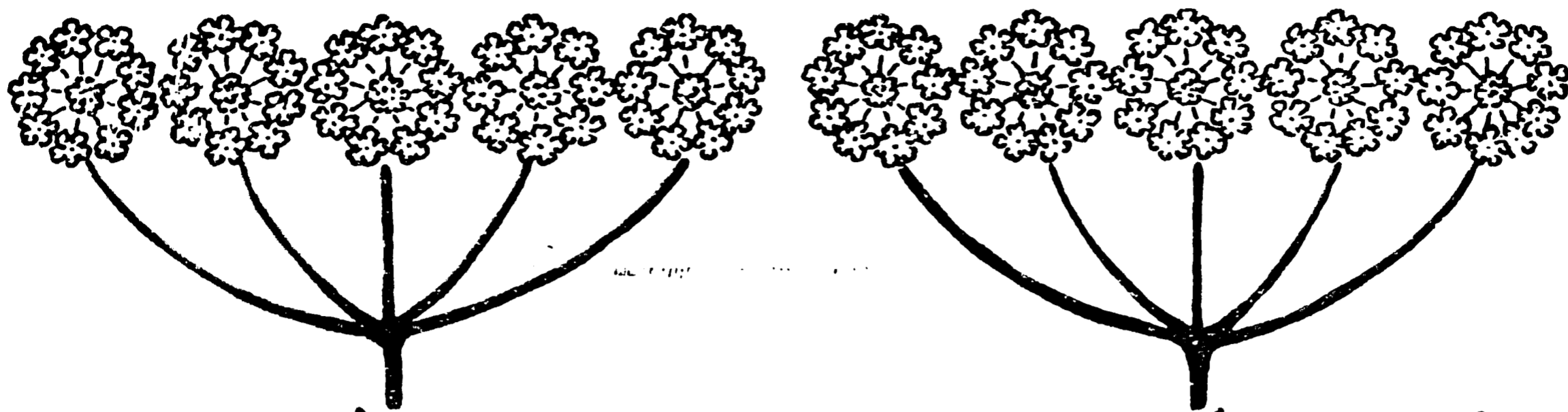
Husk „Roman og Novelle“s Indbinding.

Telefon Byen

2039 y

GRAZIA DELEDDA
EFTER
SKILSMISSEN

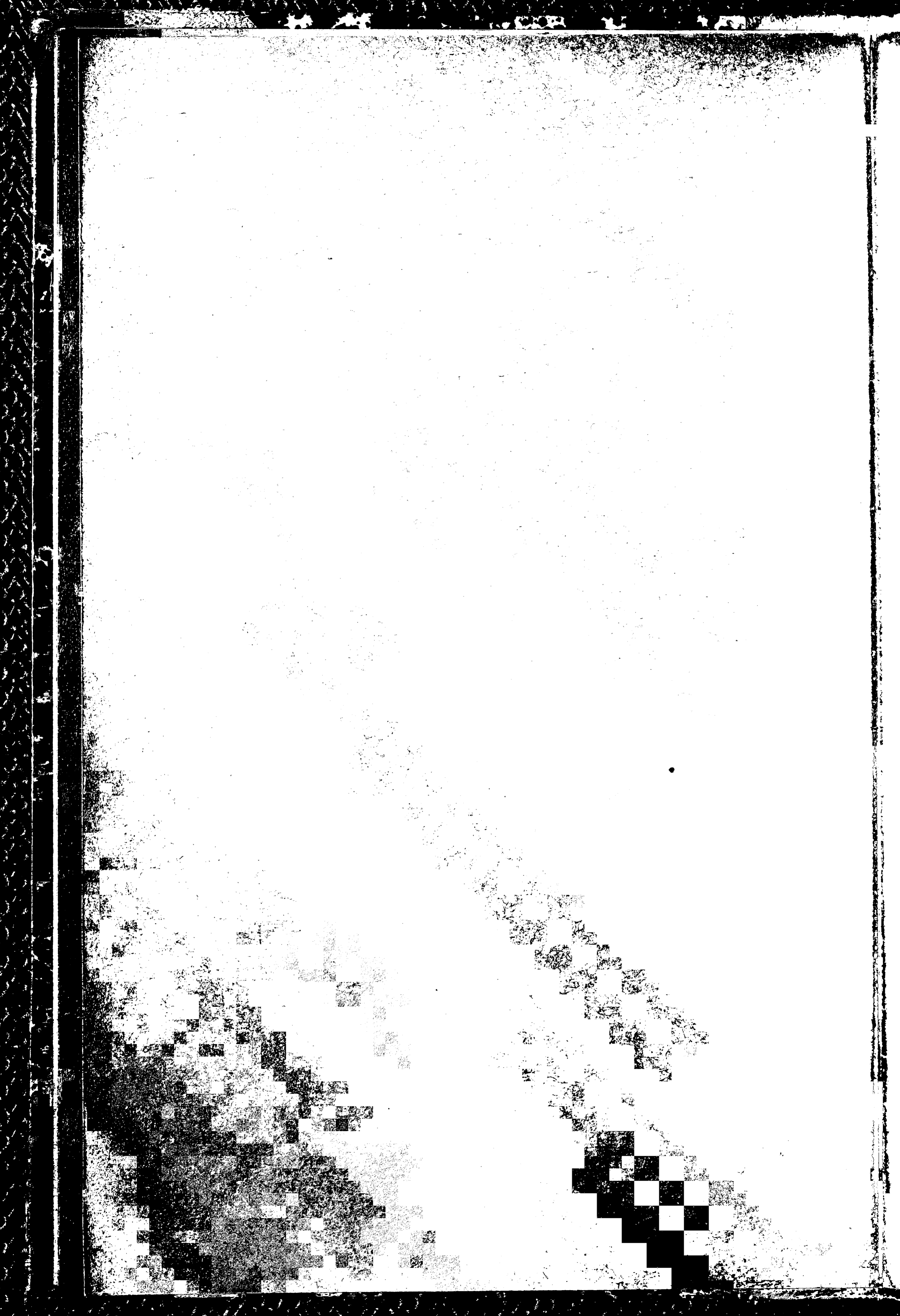
ROMAN

OVERSAT AF MARIE GAMEL

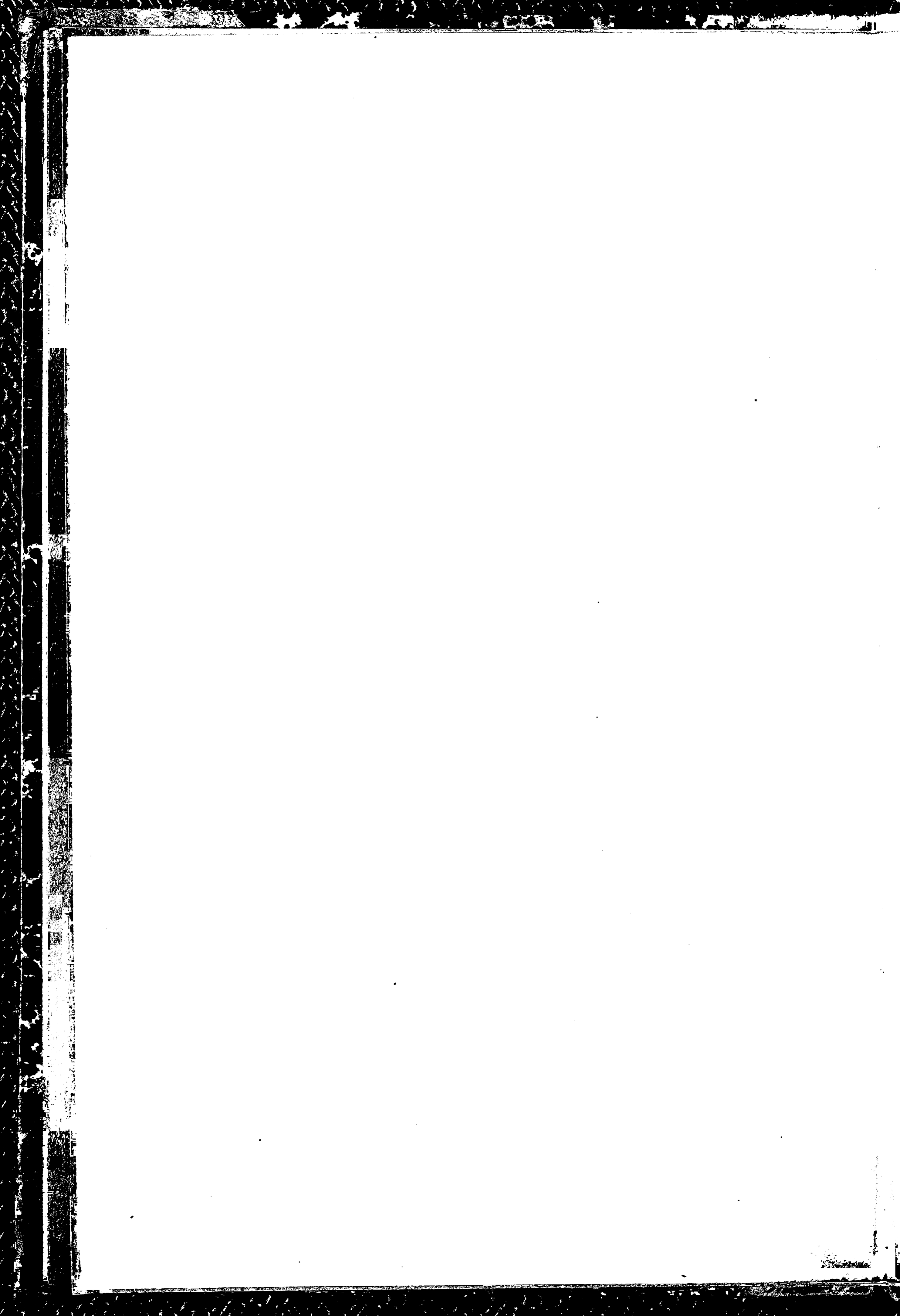
MDCCCXII

KJØBENHAVN OG KRISTIANIA

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG

EFTER SKILSMISSEN

GRAZIA DELEDDA

EFTER SKILSMISSEN

ROMAN

OVERSAT AF MARIE GAMEL

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCXII

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

FORORD

Naar man vil omtale Grazia Deledda og hendes Kunst, maa man først vende Tankerne til den Jord, hvorfra hun er ruundet, i den Grad er alle hendes Værker prægede af hendes Samliv med den storslaede Natur og det stærke Folkovre paa hendes Fødeø, det vilde, utæmmelige Sardinien. —

Grazia Deledda har set Hyrderne i deres „Tancas“, hvor de leve det samme primitive Liv som for Aarhundreder siden, sove om det aabne Ildsted og klæde sig i Faareskind, som de selv tilberede. Hun har været med ved Pilgrimsfarterne til de ensomme Kirker højt oppe i Bjergene, hvor Helgenen fejres ni Dage til Ende med halv hedenske Skikke. Og Bryllupsfesterne, hvor Brudgommen fører sin Brud bort, siddende bagved sig, paa sin lille magre Hest, mens Bøsseskuddene knalde og Bryllupsgæsterne syngte lange improviserede Sange, fortære en uendelig Masse underlige Retter og beruse sig af Hjertens Lyst. Hendes Drømme er gaaede til de store tavse Bjerge med deres evigt vekslende Farver, Gribbenes, Muflonfaarenes og Vildsvinernes Land, som slutter Ring om disse Dale, hvor der elskes og hades stærkere og mere brændende end i Lande, hvor Civilisationen har lagt sin udglattende Dæmper over Sindene. I Hjertet af Sardinien, i den lille Bjergby Nuoro, fødtes Grazia Deledda i Aaret 1875 og levede sin Barndom i beskedne, stilfærdige Forhold. —

Hendes Fader var halvt Bonde, halvt Købmand og var begavet med et, selv for en Sarder, usædvanligt Improvisationstalent. — Under sin Skolegæng læste den unge Pige alle de Bøger, hun kunde faa fat paa, som man kan tænke sig, af højst tilfældigt og broget Indhold. — Med Liden- skab skrev hun sine Stile — en simpel Titel var nok til at sætte hendes Fantasi i Bevægelse, saa der formedes hele Menneskeskæbner deraf; men altid var det om det, hun selv havde set og oplevet, hun skrev. Da hun var fem- ten Aar gammel, sendte hun uden sine Forældres Vidende en Novelle „Sardisk Blod” til et Blad i Roma, der optog og offentliggjorde den; ogsaa denne handlede om de Men- nesker, hun levede imellem, og den Natur, der omgav dem. —

Denne tidlige Debut voldte hende selv uendelig Fryd, men vakte en Storm af Uvilje i hendes Hjem. Det var jo ikke langt fra at være en Skandale — dette var noget, man aldrig havde hørt før, at en ung Pige af god Familie saa- dan traadte offentlig op. — Men Grazia blev ved at skrive, og da hendes Paarørende saa, at det unge Talent ikke alene blev rost, men ogsaa tjente Penge ved sine Fortæl- linger, gik Forargelsen efterhaanden over til Stolthed og Beundring. —

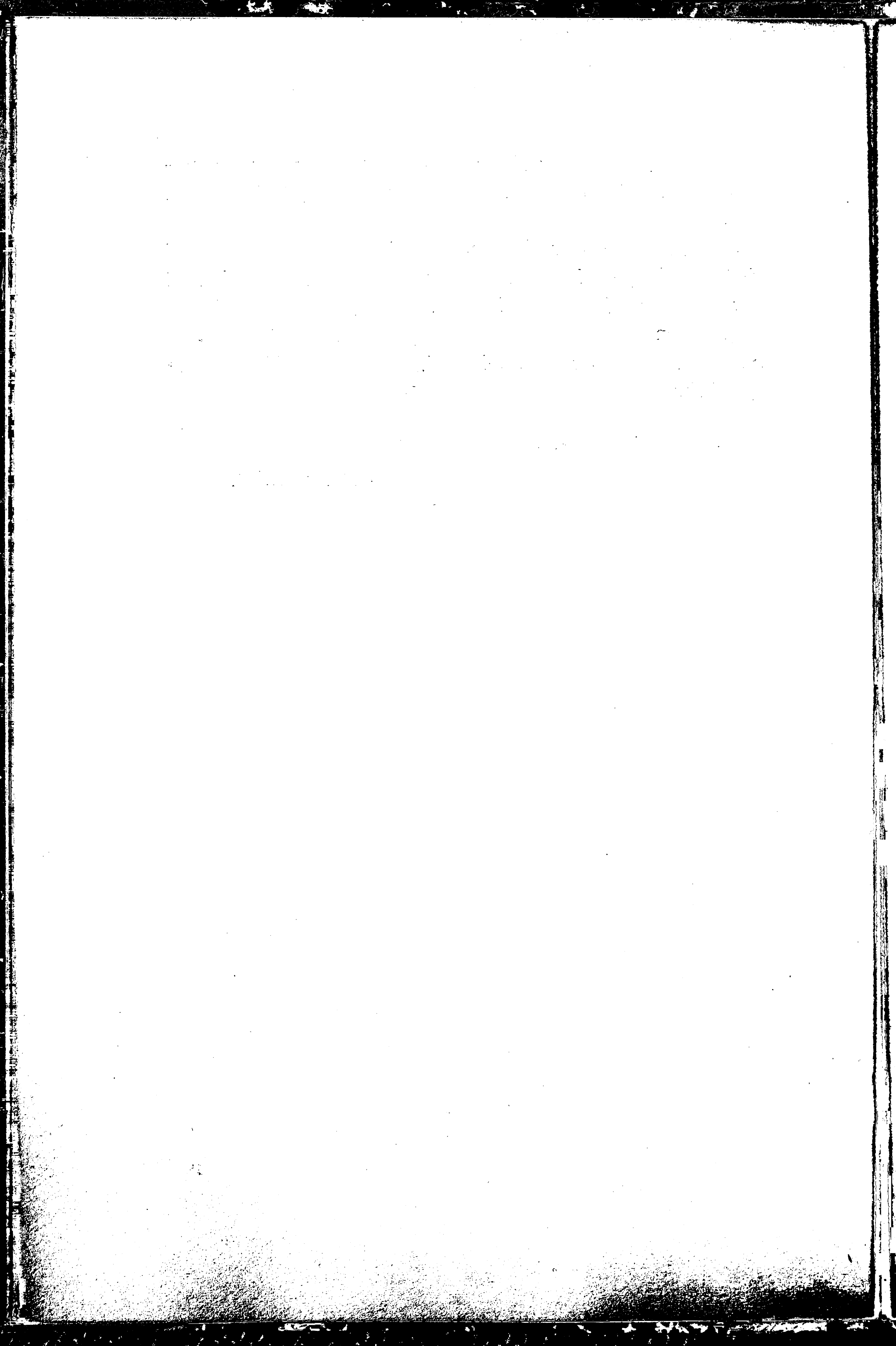
Meget produktiv har den unge Forfatterinde været; omtrent hvert Aar har bragt en ny Bog af hende, med sta- dig rigere Udvikling af hendes ejendommelige, store Evner og stadig mere kunstnerisk udarbejdet Form. Grazia De- leddas Kunst er præget af en usvigelig Sandfærdighed og Oprigtighed, medens samtidig en øm Medlidenhed med de sørgelige Skæbner, Menneskene i Uforstand berede sig selv og hinanden, gaar som en Grundtone gennem alle hendes Værker. Hun er melankolsk, men ikke pessimi- stisk, smertefyldt, men ikke bitter. — Siden 1900 har Grazia Deledda levet i Roma, gift med Advokat Made- sani, Sekretær i Krigsministeriet. — I den Tid har hen-

des Bøger gaaet deres Sejersgang gennem de fleste civiliserede Lande, oversatte paa engelsk, fransk, tysk, svensk o. s. v. —

Kun til to af sine Værker har Grazia Deledda hentet sit Stof udenfor sin Fødeø. Ellers er det altid hos sit eget Folk, mellem sine egne blomsterklædte, udyrkede Bjerge, at hun finder de Mennesketyper, hvis inderste Sjæleliv hun beskriver med en sjælden indtrængende Forstaaelse og Finhed.

Roma, Oktober 1911.

MARIE GAMÉL

FØRSTE DEL

I

Og de skulle hudstryge
og ihjelslaa ham — — Men
de fattede Intet heraf og
denne Tale var skjult for
dem — —

Lucas 18—33.

1904. I Fremmedværelset i Porrus Hus var der en Kvinde, som græd. Hun sad paa Gulvet ved Siden af Sengen med Armene paa de opskudte Knæ og Panden støttet paa Armene og græd og hulkede, medens hun rystede paa Hovedet som for at sige, at alt Haab var ude. Hendes runde Skuldre og velskabte Ryg var indsnørede i et stramt Liv af gult Klæde og hævede og sænkede sig i urolig Bølgegang. — Værelset var næsten mørkt, der var ikke noget Vindue; den vidt aabne Dør vendte ud til en Loggia brolagt med Mursten, og i Baggrunden saas den graalige, mørknende Himmel. Paa denne Baggrund funkede en lille Stjerne langt, langt borte; i Gaarden sang en Faarekylling, og en Hest stampede af og til i Stenene. En lavstammet, bred Kvinde med et fedt, mandhaftigt Ansigt og iført Nuoro-Dragt viste sig i Døren; hun bar en Jernlampe med fire Tude; i den ene brændte en Væge, som svømmede i Olien.

— Giovanna Era, sagde hun med grov, rusten Stemme, hvad bestiller Du her i Mørke? Er Du der? Hvad gør Du? Jeg synes Du græder? Du er jo tosset, saa sandt jeg lever, Du er tosset.

Giovanna tog paa at hulke krampagtigt.

— Naa, naa, naa, sagde den lille tykke Kone og kom nærmere — det var, som om hun var forbavset og forarget — syntes jeg det ikke nok, at Du græd? Hvorfor græder Du? Din Moder er nede og venter paa Dig, og her sidder Du og græder som den Tosse, Du er.

Den anden blev ved at græde stadig stærkere. Den fede Kone hængte Stagen op paa et Søm i Væggen og begyndte at bevæge sig rundt om den grædende, medens hun for-gæves søgte Ord for at trøste hende. Hun fandt ikke andet at sige hende end — Du er jo tosset Giovanna Era, Du er jo tosset.

Fremmedværelset — saaledes kaldes i Nuoro det Værelse, der i alle gamle Familier staar aabent for Venner og Gæster fra nærliggende Byer — var stort, hvidkalket og simpelt udstyret, med en stor Træseng og et Bord, dækket med et Lærredstæppe og prydet med Glasskaale og Bægere; en Mængde smaa Billeder var hængt højt oppe paa Væggene, næsten helt oppe ved det umalede Træloft. — Paa Loftsbjælkerne hang Bundter af tørrede Druer og gule Pærer, hvis fine Duft opfyldte Værelset. Uldne Tværsække, som var proppet fulde til Randen, stod lige op rundt omkring paa Gulvet. — Den tykke Kone — det var Husmoderen — tog en af disse Sække, bar den lidt længere ind i Værelset og bar den derpaa tilbage igen, hvor hun havde taget den.

— Saa, hold nu op, sagde hun, pustende ovenpaa Anstrengelsen — hvad kan det nytte? Man behøver jo ikke at fortvivle; for Pokker, min Due, om ogsaa den offentlige Anklager har andraget paa Tvangsarbejde, er det derfor ikke sagt, at de edsvorne er saadanne rasende Hunde som han.

— Den anden blev ved at græde og ryste paa Hovedet, og alt imens hun hulkede, raabte hun — Nej, nej, nej.

— Jo, jo. Jeg siger jo! Rejs Dig, eller jeg kalder paa Din Moder, raabte Konen og bøjede sig over hende. Hun løftede med Magt hendes Hoved. Et smukt, rundt og rødmosset Ansigt kom tilsyne, omgivet af et fyldigt uredt, sort Haar og med sorte Øjne, opsvulmede og skinnende af Graad og sorte tykke, sammenvoksede, forpjuskede Øjenbryn.

— Nej, nej, skreg Giovanna og stred imod. Lad mig have Lov til at græde over min Skæbne, Tante Porreda*).

— Skæbne, hvad, Skæbne! Rejs Dig op!

— Jeg rejser mig ikke. Jeg rejser mig ikke! De dømmer

*) „Tante“ og „Onkel“ benævnes paa Sardinien alle lidt ældre Folk. Porreda er Diminutiv og Feminin for Porru.

ham til tredive Aar i det mindste. Forstaar I da ikke, at de dømmer ham til tredive Aar?

— Det vil vise sig. Og saa — hvad er saa tredive Aar? Men Du er ligesom en vild Kat, ved Du det.

Den anden skreg og rev sig i Haaret i vild Fortvivlelse. Og hun raabte: — Tredive Aar. Hvad er tredive Aar? Et Menneskeliv, Tante Porredda! I forstaar ingenting, Tante Porredda. Gaa Jeres Vej! For Guds Skyld, gaa Jeres Vej, lad mig være alene.

— For Pokker! Jeg er vel i mit eget Hus! Rejs Dig, Satans Tøs, hold op, Du gør jo Dig selv Fortræd! Vent til imorgen med at rive Dig i Haaret, endnu er Din Mand jo ikke paa Tvangsarbejde.

Giovanna bøjede igen Hovedet og begyndte atter at græde, en rolig, bedrøvet Graad, som skar i Hjertet.

— Costantino, min Costantino, sagde hun i den samme klagende Tone, som Grædekonerne bruge, naar de synge ved et Lig — Du er død for mig. Jeg vil aldrig, aldrig mere faa Dig igen. De rasende Hunde har fanget Dig og bundet Dig, og de lader Dig ikke slippe fri igen. Og vort Hus bliver øde, vor Seng bliver kold og Familien bliver spredt omkring. Min Skat, mit Lam, Du er død for Verden. Gid de, der har bundet Dig, maa dø paa samme Maade.

Tante Porredda rørtes over Giovannas Sorg, men da hun ikke vidste, hvad hun skulde stille op, gik hun ud i Loggia'en og kaldte: — Barchisia Era, kom op, Din Datter er ved at blive gal.

Man hørte Skridt paa den udvendige Trappe; Tante Porredda kom ind igen, og bagefter hende kom en høj Kvinde, sortklædt og højtidelig, med Hovedet viklet ind i et langt sort Tørklæde, der indrammede et gult Rovfugleansigt med to grønne Gnister af Øjne omgivne af blaa Rande og overskyggede af vilde sorte Øjenbryn. Hendes blotte Nærværelse syntes at meddele en vis stiv Rolighed til Datteren.

— Rejs Dig, sagde hun med hæs Stemme.

Giovanna rejste sig. Hun var høj og fyldig, men dog slank, med skønt formede Hofter. De meget korte *Ortaceskørter**) med det purpurfarvede Skærf om Livet og

*) Ortace, et grovt uldent Stof, som Kvinderne paa Sardinien selv spinder og væver. — O. A.

grønne Klædesborter fremviste lidt af de velskabte Ben og de smaa Fødder, der stak i et Par Elastikstøvler.

— Hvorfor vil Du volde disse gode Mennesker saa meget Bryderi? spurgte Moderen. Lad det nu være nok og kom ned til Aftensmad; gør ikke Smaapigerne bange og forstyr ikke Glæden for disse gode Mennesker.

Disse gode Menneskers Glæde bestod i, at en Søn, der studerede Jura, netop den Aften var kommet hjem for at være hjemme i Ferien. Det lod til, at Giovanna fandt, at Moderen havde Ret, og lod sig berolige.

Hun tog det uldne Tørklæde af Hovedet og fremviste derved en Hue af gammelt Brokade, under hvilken Bølger af sort Haar bristede frem; saa gik hun hen og vaskede sig i et Fad Vand, der stod paa en Stol.

Tante Porredda saa til Tante Barchisia og klemte sine Læber sammen mellem Pege- og Tømmelfingeren for at betyde hende at tie stille; saa gik hun sagte sin Vej. Hendes Gæst fulgte Raadet; hun sagde ikke et Ord, men ventede, til Giovanna havde gjort sig istand; derefter gik de tause sammen ned ad den udvendige Trappe.

Det var blevet Nat, en dyb, rolig, varm Nat; de første smaa gule Stjerner var blevet efterfulgt af Tusinder af sølvskinnende Kloder. Mælkevejen svævede paa Himlen som et bredt Slør gennemvævet med Gnister; en krydret Duft af tørt Hø tyngede Luften. I Gaarden sang Faarekyl-lingerne, og Hesten gjorde Støj og stampede med sin jernskoede Hov. Fra det fjerne lød en melankolsk Sang. Dørene stod vidt aabne ind til Køkkenet og til et Værelse i nederste Etage, som for Tiden blev brugt til at spise i.

I Køkkenet stod Tante Porredda ved Ildstedet, ifærd med at tillave Makaroni. Et Pigebarn i moderne Klæder, blond, forpustet og barbenet, skændtes med en bondeklædt Dreng, som var meget tyk og rød i Ansigtet ligesom Bedstemoderen. Pigen bandede frygteligt og raabte paa Alverdens Djæвле, medens Drengen anstrengte sig for at komme til at knibe hende i Benene.

— Hold op, sagde Tante Porredda — naa, naa, vil I holde op, uartige Børn!

— Mamma Porru, den Tøs bander; hun siger, Fanden tage den, der har født Dig.

— Ja, ja, Minnia, Du kommer nok i Helvede helt og

holdent — svarede Bedstemoderen uden at vende sig om, og rørte i Makaronierne.

— Han kniber mig, Mamma Porru, aa, aa, hvor han kniber mig! Gid Du maa blive flaaet, Dit Bæst; dersom jeg faar fat i Dig, skal jeg give Dig lige saa mange paa Øret, som der er Haar paa Dit Hoved!

— Minnia, hvordan er det, Du taler?

— Han har stjaalet min Portemonnaie fra mig, den hvor Paven er malet paa, som Onkel Paolo gav mig.

— Det er ikke sandt, det er ikke sandt, raabte Drengen truende. Lad Du bare være at tale om at stjæle.

Dette fik Pigen til at tie stille som ved Trolddom; men lidt efter tog Drengen en Stok med Krog paa og gav sig til at trække Pigen i Benene med den. Minnia gav sig til at græde, og Bedstemoderen vendte sig om med Slevten i Haanden.

— Jeg forsikrer Jer, jeg slaar Jer med Slevten, uartige Børn. Vent bare, vent bare! — Hun løb efter dem, og de slap ud i Gaarden, hvor de tønnede mod Giovanna og hendes Moder.

— Hvad er der, hvad er der?

— Aa, de bringer mig til Fortvivlelse, de uartige Unge; de er rent Djævels! sagde Tante Porredda i Køkkendøren. I dette Øjeblik kom en spinkel sort Skikkelse ud fra den halvaabne Port og sagde rystende af Bevægelse: — Nu kommer de, Bedstemoder; der er de!

— Aa, lad dem komme. Det var bedre, Grazia, om Du passede lidt paa Dine Søskende; de slaas som Hanekyllinger.

Grazia svarede ikke; men lidt efter tog hun Jernlampen ud af Tante Barchisias Haand, slukkede den og gemte den bagved Køkkenbænken.

— Du skulde skamme Dig, Bedstemoder, sagde hun sagte, ved at lade Onkel Paolo se den Lampe.

— Pyt, Onkel Paolo, tror Du han er opfødt paa Guld?

— Han bor da i Roma.

— Aa hvad, Roma! Der har de ikke Lamper som denne, fordi de maa købe for en Soldo Olie ad Gangen, mens vi her har Krukker fulde.

— Ja, det kan Du jo gerne tro, sagde Pigen og sprang ud i Gaarden, betaget af Forventning ved at høre Bedstefaderens og Onkelens Stemmer.

— Goddag, Giovanna, hvordan har I det, Tante Barchisia? lød Studentens friske Stemme. *Jeg* har det godt, Gud ske Tak! — Aa, Jeres Sorg gør mig saa ondt; men tab ikke Modet, det kan ende bedre, end man tror. Og imorgen skal Dommen falde?

Han gik ind i Værelset, hvor Bordet var dækket, fulgt af Kvinderne og Børnene, som morede sig over ham, paa samme Gang som hans Nærværelse indgød dem en vis Respekt. Han var lille og haltede noget, fordi hans ene Fod var mindre og hans ene Ben kortere end det andet. Derfor kaldte de ham Doktor Pededdu*), og han tog det ikke ilde op, fordi, som han sagde, det er bedre, at den ene Fod er mindre end den anden, end at Ens Hoved er mindre end de andres. Hans lille runde, rødmossede Ansigt med de smaa lyse Knebelsbarter smilede frem under en stor, sort Hat med bred, blød Skygge. Han var Socialist, sagde han selv.

Da han var kommen ind i Stuen, satte han sig op paa Sengen med dinglende Ben og trak Børnene hen til sig en efter en og trykkede dem op til sig; de saa paa ham med aaben Mund, men han lagde slet ikke Mærke til dem, men hørte efter den sørgelige Fortælling, som Tante Barchisia gav til bedste. Dog kastede han af og til et Blik paa Grazia, hvis klare, metalglinsende Øjne ikke veg fra Onkelen. Hendes trettenaarige Skikkelse, der netop var i Udvikling, var presset ind i en altfor snæver, sort Kjole, som gjorde hendes kantede Former endnu mere paafaldende.

— Ja se, sagde Tante Barchisia med sin rustne Stemme, det er gaaet saadan til: Costantino Ledda havde en kødelig Onkel, Broder til hans Fader; han hed Basile Ledda, og de kaldte ham Gribben (Gud glæde ham i sin Himmel, dersom han nu ikke sidder i Djævelens Kløer), saa begærlig var han efter Penge. Han var ond, en rigtig gul Grib, Gud tilgive ham; nok, de sige, at han lod sin Kone dø af Sult. — Naa, han var Formynder for Costantino; han havde lidt, Drengen, men hans Onkel brugte det altsammen fra ham og saa pryglede han ham; han bandt ham mellem to Stene og lod ham staa i Solen, og Bierne var lige ved at stikke hans Øjne ud. Naa, saa kom der en Dag, da Costantino løb bort; han var da seksten Aar. Han

*) Lille Fod.

var borte tre Aar, — han siger, han har arbejdet i Minerne — jeg ved ikke, saadan siger han.

— Ja, ja, han har arbejdet i Minerne! udbrød Giovanna.

— Det ved jeg ikke, sagde Moderen og snerpede tvivlende Munden sammen. Nok, vist er det, at medens Costantino var borte, var der nogen, der skød paa Basile Grib, da han var ude i Marken. Han havde Fjender, det er sikkert. Da Costantino kom tilbage, tilstod han, at han var løbet sin Vej for ikke at komme i Fristelse til at myrde sin Onkel, som han havde næret et dødeligt Had til. Men nu gjorde han sig Umage for at slutte Fred med ham, og det lykkedes ogsaa. — Og hør nu, Paolo Porru!

— Doktor Porru! Doktor Pededdu! raabte Drengen, rettende Husets Gæst, der tilkastede ham et vredt Blik og var lige ved at give ham et Ørefigen — et lille velment Ørefigen. Giovanna gav sig til at le. Da den blege, magre Grazia saa dette, saa denne sørgende Kvinde le, hvis Mand var i Fængsel og som derfor syntes omgivet af en romantisk, næsten tragisk Glorie, gav hun sig ogsaa til at le nervøst, ogsaa Minnia lo og den lille Bondedreng og Studenten. Tante Barchisia saa sig om i Kredsen med funklende Øjne. Hvorfor lo de? Var de gale? Hun løftede den magre, gule Haand, men medens hun var ved at uddele et Ørefigen, hun vidste ikke rigtig om til Drengen eller sin Datter, kom Tante Porredda ind med de dampende Makaroni. Bag efter hende kom Efes Maria Porru, en stor, imponerende Mand med en blaa Fløjlskofte knappet meget stramt over Brystet. Han var en Bonde, der holdt af at vise sin Belæsthed, havde et stort, graat Ansigt, der lignede en Maske af graat Marmor, kort, krøllet Skæg, stor, fremstaaende Mund og store, klare Øjne.

— Hurtig tilbords, sagde Tante Porredda, idet hun smækkede Fadet ned midt paa Bordet. Naa, I ler? Den lille Doktor faar Jer nok til at le?

— Jeg var lige ved at give Jeres Barnebarn en Lussing, sagde Tante Barchisia.

— Hvorfor, min Ven? Kom dog nu og spis. Giovanna, Du her. Doktor Porru, kom her!

Studenten kastede sig tilbage i Sengen, strakte Armene, stak Benene op i Vejret, lod dem falde ned igen og sprang gabende op. Og Børnene og Giovanna begyndte igen at le.

Lidt Gymnastik gør godt, sagde han. Gud, hvor jeg skal sove inat. Jeg er mør i alle Lemmer. Hvor Du er blevet lang, Grazietta, Du ligner en Bønnestage. Pigen rødmede og slog Øjnene ned. Tante Barchisia rynkede paa Næsen, forarget over, at Studenten tænkte paa alt muligt andet end den Historie, hun var i Færd med at fortælle, og over, at ingen af dem bekymrede sig om Costantinos Ulykke. Endog Giovanna lod til at glemme den. Kun da Tante Porredda tildelte hende en mægtig Portion duftende Makaroni, lyserøde af Sauce, saa den unge Kone igen bedrøvet ud og sagde, at hun kunde ikke spise noget.

— Det er, som jeg siger, udbrød Tante Porredda forbavset, saa sandt jeg lever, hun er tosset! Hvorfor skulde Du ikke spise nu? Hvad vedkommer det, at Du spiser nu, den Dom, der falder imorgen?

— Snak, sagde Tante Barchisia, ikke fri for at være lidt sur. Gør ingen Dumheder, forstyr ikke Glæden for disse gode Folk.

Og Onkel Efes Maria stak paa Herremanér Servietten fast under Hagen, og efter Sædvane udkrammede han en Leveregel af sin Boglærdom. — Tag Modgangs Smerte med modigt Hjerte, siger Dante Aleghieri. Frisk Mod, Giovanna Era, vis, at Du er en Blomst fra Bjergene, stærkere end Klippen. Tiden jevner alting.

Giovanna begyndte at spise, men hun kunde knap synke Maden, fordi Graaden sad hende i Halsen. Paolo tav og bøjede sig over sin Tallerken, som allerede var spist ren, da Giovanna naaede til at synke de første Makaroni.

— Du er som en Vind, min Søn, sagde Tante Porredda. Du er nok hundesulten. Vil Du have mere? Ja, lidt endnu, ja?

— Godt, godt, sagde Onkel Efes, man skulde næsten tro, at Du ikke havde set noget spiseligt i den evige Stad. Ja, det er, som jeg siger, der er smukke Steder nok at se, men alt skal man købe med Pengene paa Bordet. Jeg har, saa sandt jeg lever, hørt fortælle, at de ikke har Forraad i Husene, som hos os, og I ved nok, at naar man ikke har Forraad i Huset, spiser man sig aldrig mæt.

— Tante Barchisia stemte i med, hun vidste kun altfor godt, hvad det vilde sige ikke at have Forraad i Huset. Er det sandt eller ikke, Doktor Porru?

— Det er sandt, sagde han, spisende og leende, medens

han bevægede sine store, hvide Hænder med de meget lange Negle.

— Derfor er han bleven en Blodsuger, en Vampyr, bemærkede Onkel Efes Maria og vendte sig om mod sine Gæster. Han levner ikke en Bloddraabe i mine Aarer. For Satan, de spiser jo Penge i Roma!

— Aa, I skulde vide, sukkede Paolo, hvor alting, alting er dyrt. En Fersken — tyve Centesimi. Aa, nu har jeg det godt!

— Tyve Centesimi! udbrød alle.

— Naa, Tante Barchisia, og saa? Da Costantino kom tilbage?

— Ja saa, Paolo Porru — aa, jeg bliver ved at sige Du til Dig, skønt Du snart skal være Doktor, fordi, da Du var Dreng, har jeg nok givet Dig nogle smaa Smæk oven i Hovedet.

— Det kan jeg ikke huske, videre, sagde den unge Mand, og Grazias Næsebor dirrede af Ærgrelse.

— Vel, jeg sagde, at Costantino var borte i tre Aar, og at han —

— Var i Minerne, godt, saa kom han tilbage og forligede sig med sin Onkel.

— Og saa, saa så han min Giovanna, Pigen der, og de forelskede sig i hinanden; Onkelen vilde ikke have det, fordi Pigen er fattig. Saa begyndte de igen at hade hinanden. Costantino arbejdede for Gribben, og Gribben gav ham ikke én Centesimo. Saa kom han til mig og sagde: jeg er fattig, jeg har ikke Penge til at købe Smykker til Bruden og til at gøre Fest og Gilde som til et kristent Bryllup, og I er ogsaa fattige; vel, lad os lave det saadan: foreløbig kan vi gifte os bare borgerligt; lad os arbejde sammen og samle den nødvendige Sum til Festen, og saa kan vi gifte os for Gud ogsaa. Da nu mange bruger at ordne det saadan, gjorde vi det ogsaa. Det borgerlige Bryllup blev holdt i Stilhed, og vi levede fredeligt sammen. Gribben var lige ved at briste af Raseri; han kom endogsaa ned i vor Gade og skreg op, og han drillede Costantino allevegne. Og vi arbejdede. — Sidste Aar, efter Vinhøsten, medens vi var ved at lave Kager og Konfekt til Brylluppet, blev Basile Ledda fundet myrdet i sit Hus. Aftenen før havde de set Costantino gaa ind til ham; han var gaaet hen for at underrette ham om Brylluppet og

slutte Fred med ham. Ak, stakkels Dreng, han vilde ikke flygte, som jeg raadede ham til. Og saa blev han arresteret.

— Fordi han var uskyldig, Moder!

— Se, nu begynder den Tosse igen at græde. Dersom Du ikke tier stille, siger jeg ikke mere, nu ved Du det. Naa, Costantino blev arresteret, og nu er de ifærd med Forhandlingerne, og den offentlige Anklager har andraget paa Tvangsarbejde. Men er han da ikke en Hund, den Mand? Der er jo nok Beviser, det er sandt; de har set Costantino om Aftenen gaa ind til Onkelen, der levede alene, som den vilde Fugl han var — man huskede paa alt, hvad der var hændet; men rigtige Beviser var der dog ikke. Costantino var fuld af Modsigelser og Selvbebrejdelser; han sagde hele Tiden: det kommer af Dødssynden! Fordi, Du maa vide, han er en god Kristen og tror, at den Ulykke har ramt ham, fordi han levede sammen med Giovanna, før de havde giftet sig i Kirken. — Men sig mig en Ting — Vent. Læg til, at viet af en Præst, det er de nu blevet. I Fængselet, ja i Fængselet, min Ven; tænk Dig noget saa frygteligt! Begynd nu ikke igen at græde, Giovanna, ellers kaster jeg Dig dette Saltkar i Ansigtet. Sikken en Tosse, Du er! Alle Mennesker sagde: nej, nej gift Dig ikke med ham; dersom han er skyldig og bliver dømt, saa kan Du gifte Dig med en anden.

— Aa, hvor I er nedrige! skreg den unge Kone med flammende Øjne, men hendes Moders skarpe Blik fæstede sig paa hende, og hun tav igen.

— Var det maaske mig, der sagde det? spurgte Tante Barchisia. Nej, det var de andre, og de sagde det til Dit eget Bedste.

— Mit Bedste, mit Bedste, jamrede Giovanna og skjulte Ansigtet i Hænderne, mit Bedste er forbi, forbi, forbi —

— Har I Børn? spurgte Paolo hende.

— Ja, en. Og dersom jeg ikke havde ham, saa — Dersom Costantino bliver straffet, og jeg ikke havde Drengen, aa, aa! Og hun tog sig med begge Hænder op i Haaret op over Panden og rystede paa Hovedet som en rasende.

— Vilde Du saa tage Livet af Dig, mit Hjerte? spurgte Moderen haanligt.

Studenten syntes der var noget paataget i Giovannas Manerer. Han sammenlignede hende uvilkaarligt med en

berømt Skuespillerinde i et fransk Skuespil, og Synet af hendes Sorg lagde ham kun skeptiske Ord i Munden.

— Naa, sagde han, forresten er nu Loven om Skilsmisse vedtaget: enhver Kvinde, hvis Mand bliver straffet, kan faa sin Frihed igen.

Giovanna syntes knap at forstaa, hvad han sagde, og blev ved at ryste paa Hovedet, medens hun holdt om det med begge Hænder. Tante Porredda sagde med Fynd: — Aa Vaas! Ikke engang Gud kan opløse et Ægteskab!

Onkel Efes sagde lidt haanligt: — Ja, jeg har jo læst om det i Avisen. Dette med Skilsmisse! Saadan gør de ovre paa Fastlandet, hvor jo baade Mænd og Kvinder gifter sig mange Gange, uden at behøve hverken Præst eller Syndacus; men her — næ, næ!

— Nej, Fader Porru, det er ikke paa Fastlandet, det er i Tyrkiet, bemærkede Grazia.

— Ogsaa her, ogsaa her, sagde Tante Barchisia, som havde forstaaet det hele.

Straks da de var færdige med Aftensmaden, gik Moder og Datter hen til Advokaten.

— Hvor skal de sove? spurgte Paolo. I Fremmedværelset?

— Naturligvis. Hvorfor?

— Fordi jeg virkelig gerne vilde være deroppe; hernede er kvælende varmt. Har I nogen bedre Fremmede end mig?

— Vent til imorgen, min Dreng. De er fattige Gæster.

— Ak Gud, de barbariske Skikke, naar faar de Ende? spurgte han ærgerlig.

— Det spørger jeg ogsaa om, sagde Onkel Efes Maria, som havde sat sig hen med sin Avis. De sætter min Taalmodighed paa Prøve, de Fruentimmer. — Naa, hvad mener Du om det ny Ministerium?

— Jeg blæser dem et Stykke, svarede han leende; han tænkte nemlig paa en vis Person i „La dame chez maxim”, Perlen i Manzoni Teatret, hvor han var Stamgæst. Og saa gik han hen og saa paa nogle Bøger, som han havde stillet i en Niche inderst i Værelset.

Grazia sad ved Bordet med Albuerne paa Bordpladen og Hovedet i Hænderne, medens hun ufravendt betragtede sin Onkel.

Han vendte sig om imod hende — Du læser Romaner, ikke?

— Nej jeg gør ikke, sagde hun rødmende.

— Jeg vil sige Dig, at dersom jeg ser Dig læse visse Bøger, saa kaster jeg dem i Hovedet paa Dig.

Hendes Læber skælvede; for at skjule Graaden rejste hun sig og gik ud og hørte sine smaa Søkende vedblivende skændes om Portemonnaien.

— Naar der snakkes om at stjæle, skulde Du hellere tie stille, for jeg har idag set Dig og den Bønnestage der sælge Vin og beholde Pengene.

— Aa, Du Løgnhals! sagde Grazia og gik løs paa ham og kneb ham, alt imens hun græd bitterligt.

Rundt om sang Faarekyllingerne, Hesten stampede i Stenbroen; fra Stjernerne dryssede et mælkehvidt Lys ned i den varme Gaard, hvor det tørre Hø duftede.

— Hun er et stakkels forældreløst Barn, Du maa ikke være ond mod hende, sagde Tante Porredda for at beskytte Grazia; dersom hun vil læse, saa lad hende læse.

De tre Søkende var Børn af Porrus ældste Søn, en rig Hyrde og hans unge Kone, som var død Aaret iforvejen.

— Ja, lad hende læse, nikkede Onkel Efes Maria højtideligt. Ak, hvorfor lod de ikke mig faa Lov at læse, da jeg var ung? Jeg vilde være bleven Astronom, lærd som en Præst.

Efter Onkel Efes Mening maatte en Astronom være den mest lærde og vise Mand, man kunde tænke sig, saadan noget som en Filosof.

— Har Du set Paven, min Søn? spurgte Tante Porredda ved en Idéforbindelse.

— Nej.

— Hvad, har Du ikke set Paven?

— Aa, hvor skulde jeg kunne det? Paven er lukket inde i en Æske, og for at faa ham at se maa man betale, og det meget.

— Aa hvad, sagde hun, Du er vantro. — Og hun gik ud i Gaarden, hvor hendes Børnebørn sloges, skilte dem ad og kastede dem hen hver i sit Hjørne af Gaarden, medens hun raabte: — I er, saa sandt jeg lever, nogle rigtige Hanekyllinger! Rigtige Hanekyllinger, Gud hjælpe mig! Uartige Børn! Allesammen uartige!

Børnenes Graad lød sammen med Faarekyllingernes Sang i den fredelige Nat.

II

Morgenen efter var Giovanna den første, der vaagnede. Ind gennem Vinduet i Døren trængte en rosenrød Solopgangs bævende Lys; i Morgenens Stilhed hørtes Svalernes Kvidren. Lige da hun vaagnede, havde hun Følelse af Velbehag, men straks efter forekom det hende, at en stærk Torden rullede fra alle Kanter. Virkeligheden gik op for hende. Denne Dag var det, at hendes Mands Skæbne skulde afgøres. Hun var vis paa, at Costantino blev straffet, men klamrede sig dog til Haabet. Hun skænkede det ikke mange Tanker, om han var skyldig eller ikke, og maaske havde hun aldrig tænkt paa dette: kun Følgen af det skete, det at hun skulde skilles, maaske for bestandig, fra denne unge Mand med en Myndes stærke og slanke Legeme, med de bløde Hænder og de brændende Læber, den Tanke martrede hende. Og sammen med Hukommelsen paakom der hende en saadan Hjerteangst, at hun uvilkaarlig sprang ud af Sengen og begyndte at klæde sig paa, medens hun med aandeløs Stemme gentog: Det er sent, det er sent, det er sent.

Tante Barchisia aabnede sine smaa Sankthansormeøjne, og ogsaa hun stod op; men hun vidste godt, hvad der vilde hænde den Dag og Dagen efter og et Aar og to og ti Aar senere, saa hun forhastede sig ikke. Hun klædte sig paa, dyppede Hænderne i Vand og strøg dem én Gang hen over Ansigtet, saa tørrede hun sig og lagde sit lange Tørklæde over Hovedet med megen Omhu.

— Det er sent, gentog Giovanna. Gud, min Gud, det er sent. — Men lidt efter lidt meddelte Moderens Ro sig ogsaa til hende. Tante Barchisia gik ned i Køkkenet og Giovanna fulgte med; Tante Barchisia lavede Kaffe med Mælk og Brød til Costantino — de to Kvinder havde faaet Lov til at bringe Mad til den Anklagede — pakkede det i en Kurv og gik ud ad Fængselet til, og Giovanna fulgte efter.

Gaderne var øde; Solen, som lige var staaet op over Orthobenes Granittop, fyldte Luften med Støvkorn af rosenrødt Guld. Himlen var saa blaa og Fuglene saa glade, Luften saa ren og duftende, at det var som en Festdags Morgen, hvor Menneskene ikke var begyndt at myldre og Klokkerne ikke at lyde. Da Giovanna gik forbi Stationen,

hvor Porrus boede i Nærheden, og begav sig ud ad Vejen til Fængselet, saa hun over mod sine violette Bjerge i det Fjerne, der laa som et mægtigt Amethystdiadem om Randen af den store, vilde Dal; hun indaandede Luften, som var fyldt med Duften af vilde Blomster, og tænkte paa sit lille Hus af sorte Sten, paa sit Barn, paa sin tabte Lykke og syntes, at hun maatte dø.

Moderen travede iforvejen med Kurven paa Hovedet. De kom til den vældig store, runde, hvide og øde Fængselsbygning; i Morgenens Stilhed og Klarhed saa den ubevægelige Skildvagt ud som en Statue. En grøn Busk voksede ved Siden af Fængselsmuren og gjorde det sørgelige Sted endnu sørgeligere. — Den grønne Port, som af og til aabnedes paa Klem, ligesom Munden paa en Sfinks, lukkedes op for at opsluge de to Kvinder. Alle derinde i den skrækkelige Hule kendte de to Ulykkelige, ligefra den røde imponerende Vagtmester ned til den ringeste blege Opsynsmand, som med det lyse, spidse Overskæg tilstræbte en vis Pyntelighed.

Straks, naar man var kommet ind i den mørke, stinkende Korridor, fik man en Følelse af, hvor slemt der maatte være i det indre, De to Kvinder gik ikke videre; den blege, lapsede Opsynsmand kom og tog Kurven her, og Giovanna spurgte halvt hviskende, om Costantino havde sovet inat.

— Ja, han har sovet, men han drømte hele Tiden. Han sagde: Dødssynden.

— Aa, han med sin Dødssynd, lad ham gaa Pokker ivold! svarede Tante Barchisia. Lad os dog snart være fri!

— Moder, hvorfor bander Du ham? Er han ikke forbandet nok af Skæbnen? mumlede Giovanna.

Kvinderne gik udenfor igen og ventede paa, at den anklagede skulde komme. Da Giovanna saa Karabiniererne, som skulde føre ham til Retssalen, begyndte hun at skælve krampagtigt, skønt hun ogsaa Dagene forud havde set ham komme ud imellem dem. Hendes sorte Øjne blev store og hun stirrede med et vildt Blik paa Porten. — Der gik nogle Minutter i spændt Forventning, saa aabnede Sfinksen igen sin Mund paa Klem, og Giovanna saa Costantino komme gaaende mellem de to Gendarmer med de graa Granitansigter. Han var høj og smidig som en ung Poppel; hans skægløse Ansigt, som var bleget i Fæng-

selet, var kvindelig smukt og indrammet af sort, langt og blankt Haar; han havde store, kastaniebrune Øjne og en lille uskyldig Mund. Og saa den lille Kløft i Hagen — han lignede ganske en ung Apollo. Skønt han ventede Giovanna netop paa dette Tidspunkt, blev han endnu blegere, da han saa hende, stod stille et Øjeblik og holdt Soldaterne lidt tilbage. Giovanna styrtede hen imod ham og trykkede hulkende hans lænkede Haand. — Videre, sagde en af Karabiniererne venligt. Du ved, at det ikke er tilladt, min gode Kone. — Ogsaa Tante Barchisia var kommet nærmere, og hendes smaa Øjne sendte hvasse, grønne Pile mod Mændene. Karabiniererne stod et Øjeblik stille. Costantino sagde med fast Stemme, næsten glad: — Tab bare ikke Modet. Og han havde saa megen Kraft, at han kunde smile til Giovanna.

— Advokaten venter paa Dig derinde, sagde Tante Barchisia, medens Karabiniererne blidt skubbede de to Kvinder tilside.

— I maa gaa Jeres Vej, gode Venner, gaa Jeres Vej, sagde de og trak den anklagede med sig. — Han smilede endnu en Gang til Giovanna, saa hans hvide Tænder skinnede mellem de friske blege Læber, saa gik han bort med de to Mænd, der lignede Granitfigurer. Giovanna vilde følge efter sin Mand, men Tante Barchisia trak hende med sig og førte hende tilbage til Porrus Hus, for at de kunde spise Frokost, før de gik til Retssalen.

Solskinnet strømmede ned i Gaarden. Svalerne kvidrede og saa op mod Solen mellem de straalende Vinranker i Buegangen, hvor de umodne Druer hang i lange Klaser som formede i grønt Marmor. Onkel Efes Maria sad paa sin brune Hest og skulde til at ride ud i Markerne. — Hvilket Lys og hvilken Fest var der ikke i denne Gaard, hvorfra man over den lave Stenmur, som omgav den, havde en vid og bred Udsigt.

Børnene sad paa Dørtrinet til Køkkenet og spiste deres Mælkekaffesuppe*). Grazia var gaaet ind i en Krog og spiste sin der, maaske for at hendes Onkel, Studenten, ikke skulde se hende i denne prosaiske Beskæftigelse. Studenten selv stod i Skjorteærmer midt i Gaarden og

*) I Italien nydes i Almindelighed, i hvert Tilfælde i de tarveligere Huse, om Morgenen en stor Skaal fuld af Kaffe og Mælk med en Mængde smaa Brødstykker i; spises med en stor Ske og kaldes Suppe. O. A.

nød sin store Skaal fuld af Morgenmad. Tante Porredda børstede hans Sko og undrede sig storligt over alle Sønnens Beretninger. Det maa bemærkes, at Paolo kun havde været et Aar i Roma.

Hvor stor San Pietro er? Vel, den er saa stor som en Tanca*). Man kan ikke engang bede derinde. Hvor kan man bede i en Tanca? Englene er saa store som den Dør der; de mindste Engle at sige, de, der holder Vievandskarret.

Naa, saa maa man da sætte en Stige til, naar man skal tage af Vandet?

Nej, det behøves ikke, for de knæler, tror jeg nok. Giv mig lidt mere Mælkekaffe, Moder, er der mere?

— Det kan Du tro, der er. Du er kommet rigtig sulten hjem, min Paolo. Du er ligesom en Hajfisk.

— Ved I hvad saadan en Portion Suppe koster i Roma? En Lire, ikke mindre. Og Mælken er bare Vand.

— Det maa jeg sige, det er dog frygteligt!

— Men ved I hvad, jeg saa Delfiner ude paa Havet; aa, hvor de var morsomme! Naa, der er Gæsterne. God Morgen. Hvad har I haft for?

Giovanna fortalte om Mødet med sin Mand og var lige ved at begynde at græde igen; men Tante Porredda tog hende ved Haanden og førte hende ind i Køkkenet.

— Idag kan Du have Brug for Kræfter, spis, spis, sagde hun og gav hende en stor Skaal Mælkekaffe.

Kort efter begav de to Kvinder sig afsted for at gaa til Retssalen, og Paolo lovede at komme derhen til dem senere.

— Vær nu ved godt Mod! sagde Tante Porredda, da Giovanna sagde Farvel til hende. Hun hørte allerede sin Mands Domfældelse i den Maade, hendes Værtinde sagde dette paa, og hun gik sin Vej med sænket Hoved, som en Hund, der har faaet Prygl.

— Paolo fulgte hende med Øjnene; saa gik han hen til sin Moder, haltende som en saaret Høne, og sagde dette mærkelige: — Hør, inden to Aar er gaaet, har den unge Kone taget sig en anden Mand.

— Hvad siger Du, Doktor Pededdu, raabte Konen, som naar hun blev vred, kaldte sin Søn ved hans Øgenavn. Saa sandt jeg lever, Du maa jo være gal!

*) Tanca, en meget stor Indhegning til Faar og Geder.

— Aa, Moder, jeg har været paa den anden Side af Havet, sagde han. Jeg haaber hun idetmindste tager mig til Advokat.

— Den unge Mand, sagde Giovanna til sin Moder, medens de gik sammen ned ad en stejl Sti, han spiser som en Ulv — Gud forbarme sig!

Tante Barchisia gik og tænkte, saa svarede hun med sammenbidte Tænder: — Han bliver en god Advokat, han gnaver sine Klienter af til Benene, dersom han da ikke æder dem helt og holdent.

Derefter tav de begge.

Pludselig snublede Tante Barchisia over en Sten, og medens hun snublede, tænkte hun: — Gud ved hvorfor — at dersom Giovanna med Tiden vilde søge Skilsmisse, kunde hun jo bede Paolo om at være hendes Datters Advokat.

Klokken var otte, da de kom forbi Domkirken, hvor Tribunalet laa ved Siden af og genspejlede Morgenens Klarhed i sine smaa Vinduer. Paa den lille granitbrolagte Plads traf de to Kvinder mange Folk fra deres Landsby, som skulde være Vidner i Processen, og nogle af dem omringede Kvinderne og gentog den sædvanlige Talemaade: Vær ved godt Mod!

— Aa, Mod! Vi er modige, men lad os være i Fred! sagde Tante Barchisia og gik videre, stolt som en utøjlet Hest. Hun kendte godt Vejen og gik lige ind i den sørgelige, skæbnesvangre Sal. Giovanna fulgte efter, og efter hende igen kom Folkene fra Landsbyen, Mænd i grove Dragter, næsten alle skæggede; nogle nysgerrige, som ikke havde andet for, kom ind med og tilsidst en lang, tandløs, skeløjet Kvinde. De edsvorne, som næsten alle var gamle og fede, sad allerede paa deres Pladser; en af dem havde en vældig Ørnenæse; to, der havde langt tykt Skæg og vilde Øjne, lignede Røvere; tre andre sad og stak Hovederne sammen over en Avis, læsende og leende.

Præsidenten kom ind; han havde et blussende Ansigt omgivet af sparsomt hvidt Skæg; derpaa den offentlige Anklager, ung, selvglad og rødmosset med spidst, lyst Overskæg — Retsskriveren og Dørvogteren.

Giovanna syntes, at de i deres sorte Kapper lignede glubende Troldmænd, som var komne sammen her for paa en frygtelig Maade at forhekse den stakkels Costantino. Han sad der bag Gitteret mellem de to Stenkarabinierer

som en stor, skælvende Fugl og saa hen imod Giovanna; nu smilede han ikke mere. Han saa ud til at være overvældet af dyb Sørgmodighed, og hans klare Barneøjne var mørke af Skræk ved at se alle disse Mænd, der skulde afgøre hans Skæbne. Det var, som en Jernhaand greb om Giovannas Hjerte, og Trykket var saa stærkt, at hun ofte følte det som legemlig Smerte.

Advokaten, en lille rødgul, ung Mand, var begyndt at tale med en lille, tynd, kvindagtig Stemme. Hans Forsvar havde iforvejen været ret uheldigt, og nu gentog han de Ting, han havde sagt en Gang før, og hans Ord tabte sig i Tomhed, — de var som Vanddraaber, der falder uden Genlyd i en stor Kumme. Den offentlige Anklager med det spidse Overskæg sad stadig der med sit uforskammede Udtryk; nogle af de edsvorne mente, at det var, hvad man kunde forlange af dem, at de saa taalmodige ud — de andre lod ikke engang til at høre efter. Kun Tante Barchisia, Giovanna og den anklagede havde Opmærksomheden ved Gentagelsen af Forsvaret, og jo mere Advokaten talte, jo mere følte de sig fortabte.

Der kom flere Personer ind og satte sig bagved Giovanna, som hver Gang vendte sig hastigt for at se, om Paolo kom. Hun vidste ikke hvorfor, men hun ventede ham med Længsel; det var næsten, som om hans Nærværelse kunde gavne den anklagede.

Da Advokaten tav, sprang Costantino op, blev rød og bad om at maatte tale.

— Ja se, se, sagde han med usikker Stemme og pegede paa sin Defensor, Hr. Advokaten har talt, han har forsvaret mig, og jeg takker ham. Men han har ikke talt, som jeg vilde have — han har ikke sagt — ja, han har ikke sagt — Han standsede og trak Vejret dybt.

Præsidenten sagde: — De kan godt tilføje, hvad De selv synes, til Deres Forsvar.

Den anklagede stod og tænkte sig om med sænkede Øjne, blev bleg igen, saa strøg han sig haardt med skælvende Haand over Panden og løftede Hovedet.

— Ja, begyndte han med lav Stemme, jeg — jeg — Han kunde ikke fortsætte, knyttede Haanden, vendte sig rasende mod Advokaten og raabte med tordnende Røst: — Men saa sig dog, at jeg er uskyldig — uskyldig, det er jeg!

Advokaten løftede beroligende Haanden; Præsidenten trak Øjenbrynene ivejret, som om han tænkte — men dette har Du jo sagt os hundrede Gange; er det vor Skyld, at vi ikke kan tro Dig?

En Kvindes Hulken skælvede gennem Salen. Det var Giovanna, der græd. Tante Barchisia trak hende udenfor, medens hun græd og kæmpede imod, og alle, undtagen den offentlige Anklager, vendte Blikket mod denne Strid mellem de to Kvinder.

Kort efter trak Retten sig tilbage for at raadslaa.

Fulgt af to Bønder derhjemmefra tog Tante Barchisia Giovanna ud paa den lille Plads, og i Stedet for at trøste hende, gav hun sig til at skænde paa hende. Var hun da aldeles gal? Vilde hun da have, at de skulde jage hende bort med Magt?

— Dersom Du ikke er rolig, faar Du saa mange Hug, min Tro! sluttede hun.

— Moder, kære Moder, hulkede Giovanna, de dømmer ham for mig — de styrter ham i Ulykke, gid de maa blive fordømte — og jeg kan ikke gøre nogen Ting — jeg kan ikke gøre nogen Ting.

— Hvad skulde I vel gøre? sagde en af Byfolkene. I kan ikke udrette noget, det er saa sandt, som at jeg staar her. Vær taalmodig. Lad os forresten vente lidt endnu.

I dette Øjeblik kom tre sorte Skikkelser gaaende; en af dem lo og haltede. Det var Paolo Porru sammen med to Venner, to unge Præster.

— Der er hun, sagde Studenten — det ser ud til, at de allerede har dømt ham.

— Naar jeg skal sige min Mening, bemærkede en af Præsterne, ligner hun en Hoppeplag, og hun sparker ogsaa, lader det til.

Den anden begyndte at stirre nysgerrigt paa Giovanna, saa nærmede de sig alle tre, og Paolo spurgte, om Forhandlingen var endt.

En af Præsterne spurgte: — Er det ham, der har myrdet sin Onkel?

Den anden blev ved at stirre paa Giovanna, som nu begyndte at komme til Ro igen.

Han har ikke myrdet nogen, sagde Tante Barchisia stolt — I kan selv være Mordere, I sorte Ravne.

— Dersom vi er Mordere, er I en Heks, svarede den unge Præst. Og nogle af de tilstedeværende lo.

Imidlertid havde Paolo faaet beroliget Giovanna, saa hun lovede at lade være at lave Scener, dersom de vilde lade hende komme ind i Salen igen. De gik alle ind sammen, medens de edsvorne atter indtog deres Pladser efter en kort Raadslagning. En dyb Stilhed hvilede over den varme, mørke Sal. Giovanna hørte en Flue surre ved en af Vinduessprosserne; saa var det, som om alle hendes Lemmer blev tunge, og iskolde Jerntraade lagde sig om hendes Legeme, om hendes Arme og Ben.

Præsidenten læste Dommen op med lav og ligegyldig Stemme, medens den anklagede betragtede ham stift og med tilbageholdt Aandedræt. Giovanna hørte stadig Fluen surre og følte et pludseligt Had mod denne rødmossede Mand med det hvide Skæg, ikke for det han læste, men fordi han læste det med lav og ligegyldig Stemme. Og denne lave, ligegyldige Stemme dømte til syvogtyve Aars Fængsel denne Morder, som længe havde overlagt Forbrydelsen og havde begaaet den mod sin kødelige Onkel og Formynder. Giovanna var saa vis paa, at Dommen skulde lyde paa tredive Aar, saa syvogtyve forekom hende meget mindre; men det var kun et Øjeblik — straks efter forstod hun, at af tredive Aar betød tre ingenting, og hun bed sig i Læberne for ikke at skribe. Det blev sort for hendes Øjne; med en fortvivlet Anstrengelse betragtede hun Costantino og saa, eller troede at se, at hans Ansigt var blevet graat og gammelt og hans Øjne tilslørede og forvildede i Tomhed. Ak, han saa ikke paa hende, han saa ikke engang paa hende! Han var allerede skilt fra hende ved en Evighed. Han var død, skønt han endnu levede. Og disse store, rolige Mænd havde myrdet ham og stod stadig der i ligegyldig Forventning om nok et Bytte. Hendes Hjerne omtaagedes; pludselig hørte hun vilde Skrig genlyde i Salen, og nogen tog fat i hende og trak hende udenfor paa Pladsen, som laa gylden i Solen.

— Men er det muligt, min Datter? Men er Du gal? Du hyler som et Dyr, sagde Tante Barchisia og trak hende videre bort ved Armen. — Og hvorfor gør Du det saa? Der er jo da Appellen, og saa har vi ogsaa Kassationen, min Ven, vær dog rolig!

Alt dette var sket i faa Øjeblikke. Alle Vidnerne, Advo-

katens, Paolo Porru omgav de to Kvinder og søgte at trøste dem. Giovanna græd uden Taarer, med en tør Hulken, der ligesom sønderrev hendes Bryst; hendes skælvende Læber stammede usammenhængende Ord, fulde af Æmhed for Costantino og af Trusler mod de edsvorne. — Hun bad, om de dog idetmindste vilde lade hende blive der, til den dømte blev ført ud — og hun ventede. Endelig kom han mellem de to kolde, ubevægelige Karabinierer; han var ligbleg, bøjet, med indsunkne Øjne, pludselig ældet. Giovanna styrtede hen imod ham, og da Karabiniererne ikke standsede, maatte hun gaa nogle Skridt baglænds, vendt mod den dømte, medens hun smilede til ham og sagde, at Kassationen vilde forandre Dommen, og at hun vilde sælge alt, lige til sin sidste Særk, for at frelse ham. Han saa paa hende med opspilede Øjne fulde af undrende Skræk, og da Karabiniererne puffede ham frem, og en af dem sagde: — Gaa Din Vej, gode Kone, gaa Din Vej, der er ikke noget at gøre, sagde ogsaa han: — Gaa bort, Giovanna, se at faa Tilladelse til en Samtale, inden de bringer mig bort; og tag Barnet med og tab ikke Modet.

Hun gik tilbage sammen med sin Moder til deres Værters Hus. Tante Porredda omfavnede de to Kvinder og brast i Graad; saa lod hun til at blive vred over sin Svaghed og søgte at bøde paa den.

— Naar alt kommer til alt, hvad er saa syvogtyve Aar? Var det ikke værre, dersom de havde dømt ham til tredive?

— I vil tage bort? Nu midt i Solheden? Men I er jo gale; saa sandt jeg lever, I faar ikke Lov at tage bort.

— Jo, sagde Tante Barchisia, vi maa afsted, fordi Folkene derhjemmefra, som vi skal følges med, ogsaa rejser nu. Men dersom det ikke gør for megen Ulejlighed, kommer Giovanna igen om nogle Dage med Drengen.

— Men selvfølgelig: vort Hus er Jeres.

De satte sig tilbords; Giovanna spiste ikke, men holdt sig dog rolig. To, tre Gange forsøgte Tante Porredda at tale om ligegyldige Ting, spurgte, om Barnet havde faaet sine første Tænder, sagde, at det maaske ikke vilde være godt for det at rejse i den stærke Solhede, saa spurgte hun, om de havde haft en god Byghøst hjemme i Landsbyen.

En dyb Fred hvilede over Gaarden, som laa og skinnede

i Solen, hist og her mønstret af Skyggerne fra Buegangen. Svalerne fløj kvidrende ud og ind. Paolo læste Avisen og spiste; Grazia og Minnia sad forpjuskede i deres snevre, sorte Kjoler og var lige ved at falde i Søvn midt under Maaltidet, overvældede af Middagsstundens Døsighed; deres lille Broder var taget bort med Bedstefaderen. Tante Porreddas Ord faldt døde til Jorden i denne Tavs-
hed, i denne lysende Fred, som yderligere fremhævede det højtidelige ved Tante Barchisias Tragedieskikkelse og Giovannas stumme Smerte.

Saasnart der var spist, sadlede de to Kvinder deres Hest, lavede Tværsækken istand og tog Afsked. Paolo lovede at skynde paa deres Advokat med Hensyn til Ansøgningen om Kassation; og neppe var de borte, før han gav sig til at lege med Minnia for at ryste Sønnen af hende; han agerede forrykt, lo af fuld Hals, saa han rystede over hele Legemet; saa holdt han pludselig op og saa alvorlig ud med stirrende Øjne — derpaa begyndte han igen at le. Pigebørnene morede sig. De begyndte ogsaa at le overgivent, og hele den lysfyldte Gaard og det rolige Hus genlød af Munterhed i Middagens dybe Fred, lettet ved at være befriet for de bedrøvede Gæsters trykkende Nærværelse.

III

Moder og Datter gjorde Rejsen midt i den brændende Julisol. — De maatte ride ned i Dalen, tværs over Dalbunden, stige op paa den anden Side og tilsidst klatre op mellem de violette Bjerge, hvis vilde Tinder forsvandt i den klare Himmelhvælving, der var ombølget af Sommerens graalige Dampe. Det var en bedrøvelig Rejse. De to Kvinder red paa én Hest — en taalmodig, melankolsk Hest. Nogle af Rejsefællerne var forude, andre fulgte efter; alle var spredt fra hinanden, trykkede af Tavs-
den og Sorgen. De var bedrøvede over Costantinos Dom, næsten ligesaa meget som de to Kvinder, og tav af Ærefrygt for Giovannas tavse Smerte; og naar de forsøgte at tale, tabte deres Stemmer sig uden Klang i Middagsstundens og Dalens store Stilhed.

Dalen sænkede sig jævnt ned mod en udtørret Flod, og

de red og red ad vilde Stier, som knap skelnedes paa de tørre Skraaninger, mellem Klipper, støvede Buske og bedrøvelige gulnede Stubbe. — Med lange Mellemrum stod der underlige Træer, vilde og ensomme som Eremitter; stumme og ubevægelige tegnede de sig mod den fortvivlet skinnende Baggrund; deres Skygger faldt paa Jorden som Skyggen af en forvildet Sky, der forfærdes over det vældige Lys, den afbryder. — Og ud fra disse Skygger lød undertiden et vildt, skarpt Fugleskrig; men ogsaa dette afdæmpedes, som betaget af at skulle bryde Tavsheden. De store, straalende, violette Tidsler, de røde Convolvulusklokker, de lilla Malvastjerner, som trodsede Solen, forøgede kun yderligere Dalens Øde. Og ud og ind bugtede sig uendelig lange Stenmure, dækkede af tørt, gulligt Mos, gennembagte af Solen. Kornagre, der ikke var høstede endnu, og hvis gule Aks saa ud som Bundter af Torne, lukkede for det tavse Fjerne. Og de red og red; Solen brændte paa det store Tørklæde, Giovanna havde om Hovedet, og hun syntes, der var som Ild i hendes Hjerne; tavse Taarer løb ned ad hendes Kinder. Hun sad bagved Moderen, der red som Mand i Sadelen, og anstrengte sig for at denne ikke skulde høre hende græde. Men Tante Barchisia saa og hørte, selv om hun vendte Ryggen til, og nu kunde hun ikke holde det ud længere.

— Hør, min Ven, sagde hun pludselig, medens de red over Dalbunden mellem Busketter af blomstrende Nerier, — kunde Du ikke gøre mig den Tjeneste at holde op? Hvorfor græder Du? Har Du maaske ikke vidst dette i mange, mange Maaneder?

I Stedet for at holde op hulkede Giovanna stærkt; og da Tante Barchisia saa, at Rejsefællerne alle var noget borte, gav hun sig til at lette sit Hjerte, medens hun dæmpede sin hæse Stemme, der udviskedes af Stedets uhyre Stilhed og naaede Giovannas Øren, som om den kom langt borte fra.

— Vidste Du det ikke, min Ven? Er det muligt, at Du kan være saa dum? Har han myrdet den afskyelige Grib, eller har han ikke? Han har jo myrdet ham.

— Det har han aldrig sagt, indvendte Giovanna.

— Det manglede bare, at han ogsaa skulde være saa dum at sige det? Hør dog, min Ven, det manglede jo bare! Paa den anden Side var jeg vis paa, at han en skønne Dag

vilde dræbe Gribben, ligesom man dræber den Hveps, der har stukket en. Du siger, at Costantino er en god Kristen. — Min Ven, nu ved Du ogsaa lidt om, hvad det vil sige at hade. Vilde Du myrde de Mænd, der har dømt Costantino, eller vilde Du ikke? Naa, altsaa, han har myrdet Gribben, og jeg kan godt undskylde ham, til en vis Grad, fordi jeg kender det menneskelige Hjerte. Men jeg kan ikke tilgive ham hans Dumdristighed. Det kan jeg ikke, ved Gud i Himlen! Han havde Kone og Barn og burde bære sig forsigtigt ad, naar han nu endelig vilde gøre det. Og nu er det nok, nu maa vi have en Ende paa det. — Du er ung, Giovanna, min Ven; forestil Dig, at han er død.

— Aa, han er ikke død, sagde Giovanna fortvivlet.

— Naa, saa gaa hen og hæng Dig! Ser Du det Træ der? Gaa hen og hæng Dig der. Men plag mig ikke mere! udbrød Tante Barchisia og hævede Stemmen. Du har altid været mig en Plage. Dersom Du havde giftet Dig med Brontu Dejas, havde Du gjort vel. Men Du vilde jo endelig have den Tigger. Saa, nu kan Du jo gaa hen og hænge Dig.

Giovanna svarede ikke. I sit Hjerte troede hun, at Costantino var skyldig, men havde tilgivet ham for længe siden; hun sørgede kun over hans Straf og kunde ikke forsone sig med den Tanke, at almindelige dødelige saadan kunde raade over deres Næstes Liv. Aa, hvor hun hadede denne gaadefulde Magt! Hun hadede den, som hun hadede de frygtelige, onde Aander, som er ude i Stormnætterne, som man aldrig ser, men ofte hører og fornemmer.

Og de red og red. — Dalen hævede sig — man begyndte at stige op ad Bjergskrænterne. Solen var ved at sænke sig, Himlens Farver blev bløde, Horisonten udvidedes og Landskabet udløstes efterhaanden af sin sørgelige Trøstesløshed. Lange Skygger sank ned fra Bjergenes Tinder og lagde sig som Tæpper over de lave, graalige Buske, hvor der endnu blomstrede en enkelt vild Rose hist og her; blide Luftninger fulde af Blomsterduft kom svævende. Sindet oplivedes ved denne pludselige Overgang til Skygge og Friskhed.

En af Rejsefællerne red hen til de to Kvinder og begyndte at fortælle et mærkeligt Eventyr, en af hans Ven-

ner havde oplevet her i Nærheden, og Historien var paa et vist Punkt saa underholdende, at Giovanna smilede svagt.

Og de red og red. — Solen gik ned, og fra Bjergenes Højder saa man mod den lyse Horisont Havet ligge udbredt som et Klæde vævet af blaalige Taager. — Paa den anden Side af Krattet, som bestaar af stærke Buske, der kan modstaa Vinterens vanvittige Vinde og Sommersolens stærke Brand, mellem vemodige Højdesletter, der hæve sig som ukendte Øer i et Hav af Lys og Ensomhed, ligger Familien Eras Landsby, Orlei, et Hjem for smukke, stærke, vilde Mennesker, der lever som Hyrder og høster Korn og Honning. — Kornagrene og de grønne Græsgange, som er oversaaet med Klipper, og som i Foraaret er fulde af Asfodel og duftende af Mynte og Timian, indeslutter og omgiver den lille Klump Huse, byggede af Skifersten, skinnende som poleret Sølv; i det Fjerne trækkes lange Linier af graa Tamarisk, Skove af Timian og Jordbærtræer, og længst borte breder sig de uendelige Højsletter under en lys Himmel, der er usigelig yndig og usigelig melankolsk. Til højre hvælver denne lyse Himmel sig over Bjergenes vældige Sfinkser, blaa om Morgenens, lilla om Middagen og violette eller bronzegyldne om Aftenen — de ensomme Bjerge, hvor Ørne og Gribbe har deres Bo.

Moder og Datter naaede hjem henimod Aften, netop da Monte Bellu, Kolossen blandt Sfinkserne, fortonede sig violet mod den blaagraa Himmel. Den lille By var allerede øde og tavs. Hestenes Skridt genlød som en Regn af Sten paa den ujævne Brolægning. De medrejsende skiltes efterhaanden fra de to Kvinder, som var alene, da de kom til deres lille Hus, der laa paa en Plads oven over Hovedgaden. Et andet hvidmalet Hus laa lige overfor. Et stort Mandeltræ stod ved et Stengærde, som var i Flugt med Hjørnet af Familien Eras Hus, og hældede sig ud over den dybere liggende Hovedgade. Paa den anden Side laa Markerne. Hist og her paa Pladsen, under Mandeltræet, foran Familien Eras Hytte og foran Dejas' hvide Hus, laa store Stene, der blev brugt til Bænke. Paa den Maade var Pladsen en Fællesgaard for hele Nabolaget.

Saa snart de holdt stille, lod Giovanna sig glide ned af Hesten og gik bøjet og sorgfuld hen mod en Kvinde, som

kom dem i Møde med Barnet paa Armen; det var en Slægtning, som havde passet Huset og Drengen, medens de var borte. Giovanna tog Barnet og trykkede det i sine Arme og græd igen med Ansigtet skjult mod dets lille Skulder. Hendes Graad var rolig, inderlig fortvivlet; hun syntes, at al den Sorg, hun hidtil havde gennemgaaet, var intet imod den, hun følte nu. Drengen, som var knap fem Maaneder, havde et lidt plumpt Ansigt og smaa, skinnende blaa Øjne; en rød, stiv Hue med Fryndser om skjulte hans Pande. Han havde kendt sin Moder og tog kraftig fat i en Snip af hendes Tørklæde, sparkede med de smaa Fødder og skreg: — Ah, ah, ah!

— Min Malthinu, min Malthineddu, min eneste Glæde paa Jorden, Din Fader er død, sagde Giovanna grædende. Hendes Slægtning kunde forstaa, at Costantino maatte være dømt til en haard Straf og begyndte ogsaa at græde.

Tante Barchisia kom til, puffede Giovanna ind i Huset og bad Konen om at hjælpe med at læsse Hesten af.

— Men I er jo gale, hviskede hun, at græde saadan udenfor Huset. Jeg ser Moder Malthinas*) Fuglehoved. Hun vil nok blive fornøjet over vor Ulykke.

— Nej, sagde den anden, hun har været her flere Gange for at høre om Costantino og har været bedrøvet; hun sagde, at hun havde drømt, at han var dømt til Tvangsarbejde.

— Aa, det er Krokodilletaarer — jeg kender den giftige Slange; hun kan ikke tilgive os. Paa den anden Side, tilføjede hun, medens hun gik hen imod Døren med Tværsækken over Skulderen — har hun jo Ret — og vi kunde heller ikke have tilgivet hende dette.

Tante Martina Dejas var Ejerinde af det hvide Hus og Moder til den Brontu Dejas, som tidligere havde friet til Giovanna og faaet Nej. Hun var meget velhavende, men gerrig — og Tante Barchisia tog meget fejl, naar hun troede, at den gamle Tante Dejas hadede hende; dette Afslag var hende i Virkeligheden ligegyldigt.

— Saa, sagde Tante Barchisia, da de havde læsset Hesten af, gør mig endnu en Tjeneste, Maria Chicca: bring Hesten tilbage og sig bare, at Costantino er smidt i Fængsel paa syvogtyve Aar og se saa, hvilket Ansigt hun sætter op.

Hesten havde de lejet af Dejas'; Slægtningen tog den

*) Malthina, sardisk Dialekt for Martina.

ved Tømmen og gik hen imod det hvide Hus. Dette Hus, som Dejas' for et Par Aar siden havde købt ved Auktion efter en falleret Købmand, var stort og velindrettet, med en næsten herskabelig Port, hvor Tante Martina plejede at lade sine Høns og Smaagrise gaa. Det var ikke et Hus, der passede for raa Hyrder som Dejas'; det saa man af den Maade, hvorpaa det var udstyret med høje, haarde Træsenge, plumpt udskaarne Kister og tunge Stole og Skamler.

Tante Martina stod i Porten og spandt endnu — hun kunde endogsaa spinde i Mørke —, da Maria Chicca kom tilbage med Hesten. Huset var helt forladt, da Brontu var ude i Markerne med Karlene, og Tante Martina holdt ingen Piger. Hun havde flere gifte Sønner og Døtre, som hun levede i stadig Strid med paa Grund af sin Gerrighed. Naar der var meget Arbejde i Huset, fik hun fat i Folk fra Nabolaget; Giovanna og hendes Moder havde været der ofte og var blevet slet lønnede med kasserede Sager. De Folk var jo saa fattige, at de tog imod hvadsomhelst!

— Naa, hvordan er det gaaet? spurgte hun og lagde Tenen og den lille Rok fra sig paa Bænken i Porten. Hun talte gennem Næsen og havde en tynd Stemme, runde, lyse Øjne, som sad tæt sammen ved hendes smalle Ørne-næse; hendes Mund var endnu frisk og rød.

— Du græder, Maria Chicca? Jeg saa de to stakkels Kvinder komme hjem, men jeg vovede ikke at gaa hen til dem, fordi jeg har drømt inat, at de havde dømt ham til Tvangsarbejde paa Livstid.

— Det har I allerede fortalt mig, Tante Malthina. Nej, de har dømt ham til syvogtyve Aar.

Tante Martina lod til at være misfornøjet, ikke fordi hun hadede Costantino, men fordi hun troede ufejlbarligt paa sine Drømme. Hun tog Hesten ved Tømmen og sagde: — Dersom jeg kan, gaar jeg endnu iaften hen til Eras; men jeg ved ikke, om jeg kan, fordi jeg venter en Mand, som har tjent hos Basile Ledda, og som skal tjene hos mig. Han har været Vidne, men jeg tror, at han er kommen hjem fra Nuoro.

— Ja, det tror jeg ogsaa, sagde den anden og gik sin Vej.

Da hun kom hjem til sine Slægtninge, fortalte hun straks, at Martina Dejas var meget bedrøvet, at hun hav-

de drømt, at Costantino var dømt til Tvangsarbejde, og at Giacobbe Dejas, en fattig Halvfætter til de rige, skulde tjene hos Naboerne.

Giovanna havde Barnet ved Brystet og betragtede det med Smerte — hun hævede knapt Hovedet; men Tante Barchisia skulde have mange Ting at vide, om den gamle Tante Dejas var alene, om hun spandt i Mørke og saa fremdeles.

— Hørte Du, sagde hun derefter til Giovanna, hun kommer maaske herhen iaften.

Giovanna svarede ikke og rørte sig ikke.

— Hører Du ikke, min Ven? raabte Moderen ærgerlig, hun kommer iaften.

— Hvem? spurgte Giovanna, som om hun vaagnede af en Drøm.

— Malthina Dejas.

— Naa, lad hende gaa Pokker ivold!

— Hvem skal gaa Pokker ivold? spurgte en klangfuld Stemme i Døren. Det var Isidoro Pane, en gammel Mand, der levede af at fiske Iglar; han var Slægtning af Eras og kom nu for at vise sin Deltagelse. Han var høj, med langt, gulligt Skæg og blaa Øjne; han lignede en Pilgrim med sin Ben-Rosenkrans ved Bæltet og sin lange Stok med Bylten paa. Onkel Isidoro var den fattigste og den viseste og fredeligste af alle Orleis Beboere. Hans værste Ed var: Gid Du maa komme til at leve af at fiske Iglar! — Han og Costantino havde været meget gode Venner og havde ofte sunget de hellige „laudi” sammen i Kirken. Eras havde ogsaa forlangt ham stævnet til Vidne i Costantinos Sag — ingen kunde bedre end han nævne den anklagedes gode Egenskaber — men han var blevet forkastet. Hvad Værdi havde en stakkels Iglar overfor den store mægtige Øvrighed? Saasnart Giovanna saa ham, blev hun bevæget og begyndte at hulke igen.

— Guds Villie ske, sagde Isidoro og stillede sin Stok ved Væggen. Vær taalmodig, Giovanna Era, tvivl ikke om Guds Barmhjertighed.

— I ved det? spurgte Giovanna.

— Ja, jeg har hørt det. — Vel, han er uskyldig, og selv om de idag har dømt ham til Straf, kan hans Uskyldighed komme for Dagen imorgen.

— Ak, Onkel Isidoro, sagde Giovanna og rystede paa

Hovedet, jeg kan ikke tro paa Jeres Haab. Jeg har troet derpaa lige til igaar, men nu kan jeg ikke mere tro paa det.

— Du er ikke en god Kristen; dette er noget, Barchisia Era har lært Dig.

Tante Barchisia, der saa skævt til Fiskeren og altid var bange for, at han skulde bringe Utøj til Huse, vendte sig vredt om og skulde lige til at skælde, da en anden Mand kom ind og derefter flere Kvinder og endnu flere Mænd. Kort efter var det lille Hus fuldt af Folk, og skønt Giovanna var ganske udmattet af Sorg og Graad, syntes hun, det var hendes Pligt at hulke og skrige fortvivlet. Tante Barchisia ventede den rige Naboerske, men hun kom ikke; derimod kom Giacobbe Dejas, som skulde fæstes hos Tante Martina. Han var en lystig Mand henimod de halvtreds, med et almindeligt Ydre, lille og mager, uden Skæg, uden Øjenbryn og uden Haar, med smaa, skæve, listige Øjne af ubestemt Farve mellem grønt og gult. Han havde tjent i tyve Aar hos Basilio Ledda og havde vidnet til Fordel for Costantino ved at fortælle om, hvorledes Basile havde mishandlet sin Brodersøn, og hvorledes den gamle Gnier, der ogsaa var ond imod Tjenestefolkene, Dagen før sin Død havde slaaet og sparket ham, Giacobbe.

— Malthina Dejas venter paa Dig, sagde Tante Barchisia, gaa hen til hende.

— Gid Djævelen flaa hendes Næse, jeg skal nok gaa hen til hende, svarede Giacobbe, men jeg er bange for at komme fra Panden i Ilden. Hun er endnu gerrigere end *han*.

— Den, der betaler Dig, skal Du ikke dømme, sagde en klangfuld Røst.

— Aa, er I der, Onkel Isidoro, sagde Giacobbe med spøgfuld Foragt. Naa, hvorledes gaar det med Forretningen? Er der godt Bid paa Benene?

Isidoro plejede at stikke Benene i stillestaaende Vand, Iglerne satte sig paa dem, og saadan fiskede han dem. Nu saa han ned ad sine kludeindviklede Ben og svarede blidt:

— Det skal Du ikke bryde Dig om. Men det klæder ikke godt, at Du bander den Kvinde, hvis Brød Du skal spise.

— Jeg spiser mit eget Brød, ikke hendes. Men det angaar ikke andre. Naa, Giovanna, tag Dig sammen — hvad Pokker! Kan Du huske den Historie, jeg fortalte, medens

vi red hjem fra Nuoro? Vær nu fornuftig for Din Drengs Skyld. Nej, Costantino kommer ikke til at dø i Fængsel, det siger jeg. Giv mig Barnet. — Han bukkede sig ned, men da han saa, at Barnet sov, lagde han Fingeren paa Munden.

— Tante Barchisia, sagde han — han sagde „I” og „Onkel” og „Tante” ogsaa til Folk, der var yngre end han — Tante Barchisia, gør mig den Tjeneste at faa Jeres Datter i Seng. Hun kan ikke mere. Hør, Godtfolk, sagde han til de tilstedeværende, lad os gøre en Ting — lad os gaa vor Vej. — Lidt efter lidt gik de alle. Saa tog Tante Barchisia den Skammel, Onkel Isidoro havde siddet paa, bar den udenfor og vaskede den. Da hun kom ind, maatte hun for at faa Giovanna til at gaa i Seng ryste hende op af en Slags Døs, hun var faldet hen i. Den unge Kone spærrede de rødgrædte, glasagtige Øjne op og rejste sig med Barnet paa Armen.

Gaa i Seng! befalede Moderen.

Hun saa hen imod Døren og hviskede: — Han kommer ikke, han kommer aldrig mere; jeg syntes, det var, ligesom jeg ventede ham.

— Gaa i Seng, gaa i Seng! sagde Moderen med sin haarde Stemme. Hun skubbede Giovanna foran sig, tog den gamle Messinglysestage og aabnede Døren. Huset bestod af Køkkenet, med det sædvanlige Stenildsted i Midten og Ovnen i Hjørnet, samt to fattigt udstyrede Kamre. Giovannas Seng var af Træ, høj og haard, med et rødt Sirtses Tæppe.

Tante Barchisia tog den lille Martino, som græd lidt uden at vaagne, og lagde ham paa Sengen, hvor hun vuggede ham med Haanden, indtil Giovanna var gaaet i Seng. Den unge Kone havde taget sit Hovedtørklæde af og havde kun de smukke Fletninger slynget om Issen, paa samme Maade som Romerinderne bar dem i gamle Dage. Da Giovanna havde lagt sig ned, dækkede Moderen hende omhyggeligt til og gik ud. Men neppe var hun ude af Værelset, før den unge Kvinde kastede Tæppet til Side og begyndte at jamre sig uden at være sig det rigtig bevidst. Hun var nedbrudt af Sorg og Træthed; hun var søvnig, men hun kunde ikke falde helt i Søvn; forvirrede Syner svævede om hende, og som om det ikke var nok med den sjælelige Pine, havde hun af og til stærke Smerter i Tæn-

derne og Tindingerne. Hver Gang Anfaldene kom, syntes hun, at en kogende hed Bølge slog hen over hende og forarsagede hende en uforklarlig Rædsel. — Det var en forfærdelig Nat.

Fra Værelset ved Siden af, hvortil Døren stod aaben, hørte Tante Barchisia Giovanna stønne og fantasere; hun talte forvildede Kærlighedsord til Costantino og truede de edsvorne, som havde dømt ham, med Død og Hævn. Tante Barchisia sov ikke, men hendes Tanker var rolige, og hun havde en klar Forestilling om, hvad der var sket, og hvad der vilde ske. Hun var opbragt over Giovannas Sorg — men alligevel endte det dog med, at ogsaa hun græd.

IV

Aftenen efter — det var Lørdag — kom Brontu Dejas tilbage fra Markerne*), og saa snart han var staaet af Hesten, begyndte han at skænde; han skændte altid, naar han var hjemme, men overfor fremmede var han yderst elskværdig; forresten var han i Grunden ret skikkelig. — Han var ung og køn, meget mørk og mager, middelhøj og med kort krøllet, rødt Skæg. Han havde meget smukke Tænder, og naar han talte med Kvinder, smilte han hele Tiden for at vise dem. — Da han kom hjem den Lørdag-aften, begyndte han at skænde, fordi hans Moder hverken havde tændt Lys eller lavet Aftensmad i Stand. Han havde maaske ikke Uret, thi han arbejdede jo dog strengt, og naar han efter en Uges Slid kom hjem til Landsbyen, fandt han altid Huset saa mørkt og fattigt som hos en Tigger.

— Hør nu dog, man skulde tro, det var hos Isidoro Pane, sagde han, medens han læssede sine Sager af Hesten. — Tænd dog idetmindste Lys; man kan ikke engang se at bande. Hvad Mad har Du? spurgte han saa.

— Der er saamænd Æg, og saa er der Flæsk, min Søn, vent bare lidt, sagde Tante Martina. —

— Ved Du, at Costantino Ledda er blevet dømt til tredive Aar?

*) Paa Sardinien, hvor Markerne ligger langt fra Husene, ofte oppe mellem Bjergene, er Husfaderen, de voksne Sønner og Karlene den meste Tid af Aaret kun i Hjemmet fra Lørdag Aften til Mandag Morgen; de øvrige Dage lever de i smaa Hytter oppe ved Markerne.

— Til syvogtyve.

— Naa, og saa de Æg? — Det Flæsk er harskt, Moder, hvorfor giver I ikke Hønsene det? Giv Hønsene det! gentog han og bed Tænderne sammen i Harme.

Tante Martina svarede roligt: — De spiser det ikke. — Ja, til syvogtyve Aar. Aa, syvogtyve Aar er en lang Tid! Jeg drømte, at de havde dømt ham til Tvangsarbejde.

— Har I været henne hos dem? Mon de nu er glade over det Giftermaal, det snavsede Pak? sagde han nysgerrigt. Men han blev vred, da Moderen fortalte, at hun havde været der, at Giovanna var fortvivlet til det yderste, og at Tante Barchisia havde ladet sig forstaa med, at nu fortrød hun, at hun ikke hellere havde kvalt sin Datter end tilladt dette Ægteskab.

— Hvorfor gaar I derhen? Hvad har I at gøre i Hulen hos de fattige Lus?

— Aa, min Søn, Du ved ikke, hvad Kristenkærlighed er. — Tante Martina gjorde Fordring paa at kaldes barmhjertig. — Præsten Elias var der ogsaa imorges; han var jo gaaet hen for at trøste dem. Giovanna vil bringe BARNET til Nuoro, for at Costantino kan faa det at se, før han rejser. Jeg sagde det var Galskab, nu i dette stærke Solskin, men Præsten Elias sagde, at hun skulde gøre det, og var saamænd lige ved at græde.

— Hvad forstaar han sig paa Børn? — Som alle Præster er han gold og ufrugtbar, sagde Brontu, som hadede Præsterne, fordi en Onkel af ham, som havde været Sognepræst i Orlei, før Elias Portulu blev ansat der, havde efterladt alt, hvad han ejede, til et Hospital. Ogsaa Tante Martina var opbragt over dette, men som den gamle Ræv, hun var, forstod hun at forstille sig, og hver Gang Brontu talte ondt om Præsterne, gjorde hun Korsets Tegn.

— Hvad siger Du, taabelige Dreng? sagde hun, idet hun korsede sig. Du aner ikke, hvad Du taler om. Præsten Elias er en Helgen. Dersom han hører Dig tale ondt om sig, sker vi en Ulykke! Han har hellige Bøger og kan forbande vore Marker og skaffe os Græshopperne paa Halsen og lade Bierne dø.

— Det er saamænd en net Helgen! mente Brontu. Saa vilde han endelig have noget nærmere at vide om Familien Eras Fortvivlelse. Hvordan skreg Giovanna? Hvad sagde Tante Barchisia, den gamle Hønsfalk?

— Vel, Giovanna græd, saa Stenene maatte røres, og Tante Barchisia var fortvivlet, fordi der, foruden alt det andet, nu ogsaa kom alle de Udgifter til Advokaten og Retten, saa hun maatte gaa nøgen fra Hus og Hjem.

Den unge Mand hørte opmærksomt til med et henrykt Udtryk, medens han viste alle sine unge, friske Tænder. I sit Velbehag lignede han simpelthen et vildt Dyr.

— Naa, nu kommer snart Giacobbe Dejas for at tale med Dig, sagde saa Tante Martina. Han vilde tiltræde Tjenesten imorgen, men jeg sagde til ham om at vente til Mandag. Imorgen er det Helligdag; hvorfor skal han sidde her og spise uden at gøre Nytte.

— Skønne San Costantino! I er lovlig nøje, Moder.

— Aa, Du er kun et Barn endnu. Hvorfor skal man øde? Livet er langt, og der skal noget til at leve.

— Og hvad vil de saa gøre, de to Fruentimmer? spurgte Brontu efter en kort Tavshed, medens han satte sig ved en Kurv lavet af Asfodelstænger, hvori Tante Martina havde lagt Brødet og Æggene.

— Naa, de kan jo gaa ud og samle Snegle, svarede Tante Martina haanligt. Hun havde taget sin Ten igen og sad og spandt ved den aabne Dør.

— De optager Dig meget, Brontu Dejas, de Fruentimmer!

Lang Tavshed. — Man hørte Tenens Snurren og Brødet, som knasede mellem Brontus stærke Tænder; uden for Porten lød Cicadernes Svirpen og længere ude i den faldende Nat Hornuglens melankolske Skrig. — Brontu skænkede sig noget Vin, tog Glasset og aabnede Munden, men ikke for at drikke. Han vilde sige noget til sin Moder, men kunde ikke faa det frem. Han drak sin Vin, og i hans røde Skæg blev hængende nogle Draaber, som han tørrede bort med Bagen af Haanden, medens han slog Øjnene ned og igen aabnede Læberne for at faa denne Ting sagt. Men heller ikke denne Gang lykkedes det for ham.

Nu lød plumpe Fodtrin ude paa Pladsen. Stadig spindende gik Tante Martina hen til sin Søn, sagde at nu kom Giacobbe Dejas, tog Kurven og Vinen og satte den ind i Skabet. Giacobbe saa dette, idet han kom ind, og tænkte ved sig selv, at hun nok gemte Vinen for ikke at komme til at byde ham et Glas; men han var for meget „Verdens-

mand” — saadan kaldte han sig selv — til at blive fornærmet; han nærmede sig smilende og fornøjet.

— Jeg antager, sagde han og lagde Fingeren paa Næsen, jeg antager, at I talte om mig?

— Nej, vi talte om den stakkels Costantino Ledda.

— Ak ja, den Stakkel, sagde Giacobbe og blev alvorlig — og saa er han jo uskyldig, saa uskyldig som Solen! Ingen kan bevidne det bedre end jeg.

Brontu satte sig i Stilling, spærrede Benene ud og bøjede sig bagover, medens han viste sine Tænder, som naar han talte med Kvinder. — Meningerne er forskellige, sagde han talende gennem Næsen. — Der er nu min Moder, hun har drømt, at han var dømt til Døden.

— Aa, min Brontu, hvad er det, Du siger — til Tvangsarbejde!

— Vel, det er det samme. Lad os tale om vore Sager!

— Lad os tale om vore Sager, sagde Giacobbe og stillede sig ogsaa op med skrævende Ben. Og saa talte de og kom overens om, hvorledes det skulde ordnes med Giacobbes Tjeneste. Derefter gik de to Mænd ud sammen, og Brontu tog den ny Karl hen med paa Vinstuen. Han var ikke gerrig; men naar nogen kom for at tale med ham hjemme, bød han dem ikke et Glas Vin for ikke at irritere Moderen, men tog dem senere hen paa Vinstuen og trakterede flot.

Den Aften gav han Giacobbe saa meget at drikke og drak ogsaa selv saa rigeligt, at de til sidst blev aldeles drukne.

Da de saa kom ud paa den mørke, ensomme Landevej, hvor der bølgede en skarp Duft fra de udtørrede Marker, begyndte de igen at tale om Costantino, og Brontu sagde haardt, at han var glad over den Straf, han var bleven idømt.

— Gid Fanden havde Dig, raabte Giacobbe, Du er et Menneske uden Hjerte.

— Naa vel ja, saa er jeg et Menneske uden Hjerte.

— Fordi Giovanna ikke vilde have Dig, er Du glad over Din Næstes Død, eller det der er værre end Døden.

— Han er ikke død, og han er ikke min Næste, og det er mig, der ikke vilde have Giovanna Era. Dersom jeg vilde haft hende, havde hun kysset mine Skosaaler.

— Bum, pas paa, Du ikke falder, lille Foraarsfugl! Du lyver som en Tjenestepige.

— Jeg? Jeg er — ikke en — Tjenestepige! skreg Brontu og stødte Ordene frem. Dersom Du siger mere af den Slags, tager jeg Dig i Nakken og slaar Dig ihjel.

— Jeg har sagt Dig, at Du falder om, lille Foraarsfugl! skreg ogsaa Giacobbe.

Deres Stemmer genlød i den tavse Nat, men saa tav de stille, og alt var atter tyst. Langt borte gentog Hornuglen stadig sit melankolske Skrig under de straalende Stjerner, der kronede de sorte Bjerges Sfinksprofiler med Guldblomster.

Paa en Gang brast Brontu i Graad, en underlig beruset Graad, uden Taarer eller Hulken.

— Hvad er der i Vejen, spurgte den anden sagte; er Du fuld?

— Ja, jeg er fuld — fuld af Gift og Galde; gid Du maa blive hængt, Du Galgenfrø!

Den anden blev fornærmet; han, som aldrig havde været i Fængsel og end ikke var blevet dømt til saa meget som en Pengebøde! Dog blev han grebet af en ubestemt Frygt. Han sagde stadig hviskende: — Du bliver jo gal; hvad er der? hvorfor taler Du saadan til mig? hvad har jeg gjort Dig?

Da begyndte Brontu at lette sit Hjerte, medens han jamrede sig, som om han havde legemlige Smerter — sagde, at han elskede Giovanna som en gal, og at han hele Tiden havde bedt til Djævelen, om at Costantino maatte blive straffet.

— Lad bare Djævelen tage min Sjæl, det bryder jeg mig ikke om; jeg tror nu heller ikke paa ham, tilføjede han og lo med en skingrende Drengelatter, som var endnu mere fortvivlet end Graaden før. — Men jeg vil gifte mig med Giovanna!

Giacobbe blev forbavset, men lod endnu mere forbavset, end han i Virkeligheden var.

— Jeg er som himmelfalden, sagde han. Hvordan? Hvad skal alt dette betyde? Hvordan vil Du kunne gifte Dig med Giovanna?

— Hun kan blive skilt, dermed er det gjort. Ikke sandt? Der er en Lov, som tillader de Koner, hvis Mænd er dømt til mange Aars Fængsel, at tage sig en anden Mand.

Giacobbe havde nok hørt Tale om dette, men i Orlei

havde der endnu hverken været noget Tilfælde af Skilsmisse eller af nyt Giftermaal. Dog sagde han straks, for ikke at lade dum: — Aa ja, jeg ved det. Men det er en Dødssynd. Giovanna vil saamænd ikke.

— Det er det, jeg er bedrøvet over, Giacobbe Dejas! Vil Du tale med hende om det? Ja, tal med hende om det imorgen.

— Naa, skal det absolut være imorgen? Hvor Du er dum, Brontu Dejas. Du er rig, men Du er saa dum som et Firben. Ja, Du er endnu dummere. Du, der kan gifte Dig med en Pige, der baade er uskyldig og rig, en Pige, der er som en Rose i Dug. Du vil gifte Dig med saadan en Kvinde. Saa sandt jeg lever, det er til at le af et halvt Aar.

— Naa, gid Du maa le, til Du revner som et Granatæble! Jeg gifter mig med hende, sagde Brontu og blev igen rasende. — Der er ingen Kvinde som hun. Og jeg, ser Du, jeg gifter mig med hende.

— Naa, saa gør det da, lille Foraarsfugl, svarede Giacobbe leende.

Brontu gav sig ogsaa til at le, og de gik og lo sammen et langt Stykke Vej, lige til de mødte en høj Mand, som gik med lydløse Skridt og havde en lang Stok i Haanden.

— Onkel Isidoro, har I haft en god Fangst? spurgte Giacobbe. Har der været godt Bid paa Benene?

— Gid Du maa blive Iglefisker, sagde Manden, idet han kom nærmere. Hvad er det for en Brændevinslugt, her er? De maa have slaet et Anker itu her.

— Du mener, at vi er fulde? spurgte Brontu truende. Du skal nok lade være at drikke, Du har jo ikke noget at betale med. — Gaa Din Vej, eller jeg slaar Dig ihjel. Jeg maser Dig som en Frø.

Den gamle lo og gik sin Vej.

— Dumrian, hviskede Giacobbe. Han kunde gaa Bud for Dig; han er Giovannas Ven.

— Hør, hør, raabte Brontu og vendte sig om og slog ud med Armene. Kom her, kom her, siger jeg; Isidoro Pane, Du ligner en Hane! Han lo af sit vellykkede Rim, men Isidoro gik videre.

— Naa, raabte den drukne stammende, jeg siger, Du skal komme! Naa, vil Du ikke komme, Din lille Skildpadde. Jeg har sagt Dig —

Men Isidoro gik stadig videre med lydløse Skridt.

— Tal dog ikke saadan til ham, hvad er det for en Maner, mumlede Giacobbe. Saa forandrede Brontu sin Tiltale.

— Kom, lille Blomst, kom herhen, der er noget, jeg vil sige Dig. Du kan sige til hende, Din Veninde — vel — til Giovanna, at dersom hun lader sig skille, vil jeg gifte mig med hende.

Saa standsede den gamle brat, vendte sig om og kaldte med sin klangfulde Røst: — Giacobbe Dejas!

— Hvad vil Du, min Ven, spurgte Karlen spottende.

— Faa ham til at tie stille, sagde Isidoro i streng Kommandotone. Giacobbe vidste ikke hvorfor, men han kom til at ryste ved den Maade, dette Par Ord blev sagt paa. Han tog straks sin Herre ved Armen, trak ham med sig og mumlede: — Ja, Du er jo dum! Hvad er det dog for en Maner. Du bærer Dig ad som en Bøffel, min lille For-aarsfugl.

— Har Du ikke selv sagt, at jeg skulde gøre det?

— Jeg? Du staar nok ikke rigtig sikkert — jeg er ikke gal! Og de tumlede videre sammen.

I Porten traf de Tante Martina, som endnu spandt i Mørke. Hun saa straks, at Sønnen var beruset, men sagde ikke noget, da hun vidste, at naar han var i den Tilstand, vilde han straks blive rasende. Men da Brontu forlangte Vin, sagde hun, at der ikke var noget.

— Hvad, er der ikke Vin i Familien Dejas' Hus — det rigeste i Byen. Hvor I er gerrig, Moder! Han begyndte at brøle: — Jeg skal ikke lave Skandaler, men jeg vil gifte mig med Giovanna.

— Ja, ja, ja, gift Du Dig bare med hende, sagde Tante Martina beroligende. Men gaa nu hen og læg Dig og raab ikke saa højt, for naar hun hører det, vil hun ikke have Dig.

Han tav stille, men befalede, at Giacobbe skulde rulle to Sivmaatter op og brede dem ud paa Gulvet; saa lagde han sig paa dem og befalede Karlen at lægge sig ved Siden af ham. Tante Martina lod ham have sin Villie, og saadan kom Giacobbe til at tiltræde sin Tjeneste om Lørdagen i Stedet for om Mandagen.

V

Omtrent fjorten Dage senere var alle de omtalte Personer samlede til Messen, som Præsten Elias holdt. De sagde om ham i Landsbyen, at naar han holdt Messe, saa han ud, som han havde Vinger. Kun Giovanna manglede, og det af to Grunde. Først og fremmest fordi en Ulykke som den, der var overgaaet hende, paalagde en vis Sørgetid — hun kunde ikke vise sig ude undtagen for at udrrette det nødvendigste Arbejde — dernæst fordi hun var faldet hen i en saadan Sløvhedstilstand, at hun hverken kunde røre sig, gaa ud, arbejde eller bede. — Hun havde rigtignok aldrig været det, der kaldtes en god Kristen; men før Rettergangen havde hun dog aflagt forskellige Løfter, som at gaa barfodet, med udslaaet Haar, til en Kirke langt borte i Bjergene, og dersom Costantino blev frikendt, vilde hun krybe paa Knæ fra det Sted, hvor man fik Kirken i Sigte — omtrent to Kilometer. — Nu hverken bad hun eller talte eller spiste. Endogsaa Barnet var næsten blevet hende ligegyldigt, og Tante Barchisia maatte give Drengen Mælk og tygget Brød for at holde Livet i ham. — Der var flere, der sagde, at Giovanna var ved at blive sindssyg. Hun kunde sidde Timer igennem krøbet sammen i en Krog, stirrende ud for sig med glasagtige Øjne, og naar hun engang imellem vaagnede af sin Dvale, var det kun for at bryde ud i Anfald af Raseri, rive sig i Haaret og skringe forvirrede Ord. Efter sin sidste Samtale med Costantino, hvor hun havde haft Barnet med, tænkte hun ikke paa andet end paa denne Begivenhed og gentog undertiden, hvad der var forefaldet, og talte med de sindssyges fraværende Betoning. — Han var der, og han lo. Han var saa bleg — og han lo. Bagved Gitteret — Malthineddu tog fat i Gitteret, og han rørte ved hans smaa Hænder. Og han lo. Mit Hjerte! Mit Hjerte! Le ikke saadan, det gør mig saa ondt, for jeg ved, at Din Latter er som de dødes. Og Opsynsmændene stod der som Drager. Før var de gode, disse Opsynsmænd, som om de havde menneskelige Hjerter, men siden, efter at Costantino er blevet dømt, er de blevet onde. Onde som Hunde. Malthineddu blev bange, da han saa dem, og græd. Og Faderen lo, forstaar I? Barnet, den uskyl-

dige Skabning, græd; han forstod, at hans Fader var dømt, og han græd. Mit Hjerte! Mit Hjerte!

Tante Barchisia snøftede; hun kunde ikke holde det ud mere og sagde: — Saa sandt jeg lever, Du er som et toaars Barn, Giovanna, min Ven. Din Søn er fornuftigere end Du, Din Tosse. Og hun truede endogsaa med at prygle hende, men alt, Bønner, Trøst, Trusler — alt var forgæves.

Imidlertid hørte de fra Nuoro, at Costantino var bragt til Retsfængslet i Cagliari; derefter kom der et kort, bedrøvet Brev fra ham. Han skrev, at Rejsen var gaaet godt, men man var lige ved at kvæles af Varme i Cagliari, og at de røde Insekter og de andre af forskellig Farve plagede ham Nat og Dag. Han sendte et Kys til Drengen og bad Giovanna opdrage ham i hellig Guds frygt. Og han sendte ogsaa en Hilsen til sin Ven Isidoro.

Da Messen var forbi, blev Tante Barchisia siddende og ventede paa, at den fattige Fisker med den velklingende Stemme skulde blive færdig med at synge de hellige „laudi”, saa hun kunde bringe ham Costantinos Hilsen. Præsten Elias blev liggende paa Knæ paa Trinnene foran Alteret og bad med et Udtryk af Ekstase over sit blege Ansigt. Isidoro blev ved at synge, men Folk begyndte at gaa. Forbi Tante Barchisia kom Tante Martina med sin stolte Gang, der fik én til at tænke paa en gammel, men endnu ikke tæmmet Hest. Brontu kom forbi, i nye Klæder og med Haaret skinnende af Fedt; han talte nok ondt om Præsterne, men om Søndagen gik han dog til Messe. Ogsaa Jacobbe kom forbi, iført et Par Benklæder af nyt, groft Lærred, som endnu ikke var vasket og som stadig lugtede af Butik. Isidoro blev ved at synge. Til sidst var Kirken næsten tom, og han sang stadig. Hans klingende Røst tonede mellem de støvede, hvide Vægge, under det flade Loft, lavet af Bjælker og Rør, hen over de fattige Altre med deres grove Duge, hvor bedrøvede, malede Træhelgener skuede ned paa de brogede Papirblomster, der var sat op til Pynt. Da Onkel Isidoro holdt op at synge, var der ikke andre end Præsten og en Dreng, der var i Færd med at slukke Lysene, Tante Barchisia og en gammel blind Mand. Isidoro var alene om at gentage Omkvædet paa Lovsangen; saa rejste han sig og satte den lille Klokke hen, som han havde ringet med

ved de forskellige Mærkesteder i Rosenkransen, og begav sig paa Vej ud af Kirken. Tante Barchisia ventede paa ham ved Døren; de gik ud sammen, og Tante Barchisia hilste ham fra Costantino. Saa bad hun ham gøre sig den Tjeneste at anmode Præsten Elias om at være saa god at komme og holde en Prædiken for Giovanna for at faa en Ende paa den Fortvivlelse. Isidoro lovede dette, og Tante Barchisia gik sin Vej. Paa Landevejen kom Giacobbe Dejas hen til hende; han var blevet staaende paa den højtliggende Plads foran Kirken og betragtede Byen og de gule Marker, der laa badede i Sol.

— Hvordan har I det? spurgte Karlen.

— Ak Gud, vi har det daarligt, uden at være syge! Og Du, hvordan gaar det Dig hos Dit nye Herskab?

— Aa, det er som jeg sagde, jeg er faldet fra Panden i Ilden. Den gamle er saa gerrig som bare Fanden. Hun saa gerne, at jeg arbejdede mig en Pukkel til; det er alt det, at hun tillader mig at komme til Byen hver fjortende Dag for at høre Messen.

— Og Din Herre?

— Aa, den lille Herre — han er et Dyr — dermed er alt sagt.

— Hvad siger Du, Giacobbe?

— Vel, jeg siger kun, hvad der er sandt, lille Foraarsfugl. Han bliver gal som en Hund over hver lille Ting, drikker sig fuld og er løgnagtig som Vejret. Men Isidoro Pane maa jo have sagt Jer —

Han tav, og Tante Barchisia saa stift paa ham med sine smaa grønne Øjne; hun tænkte, at naar han sagde saa meget ondt om sin Herre, maatte han have en Hensigt.

— Ja, gentog han — Isidoro Pane maa jo have sagt Jer — han har sikkert sagt Jer — at Brontu var fuld den Aften. Her, netop her paa dette Sted, gav han sig til at raabe: — Du skal sige til Giovanna Era, at dersom hun lader sig skille, vil jeg gifte mig med hende. Et Dyr, et rigtigt Dyr! Han drikker Brændevin i Tønnevis.

Af alt dette lagde Tante Barchisia kun Mærke til, at Brontu havde sagt: — Dersom Giovanna lader sig skille, gifter jeg mig med hende. — Hendes smaa grønne Øjne gnistrede, og hun sagde knejsende: — Og Du, Giacobbe, Du vilde ikke?

— Jeg? hvad kommer det mig ved, lille Foraarsfugl? Men I skulde skamme Jer at sige saadan noget knapt fjorten Dage efter — Tante Høsefalk!

— Jeg er ingen Høsefalk! skreg den gamle fornærmeth. Den anden lo, men Konen mærkede nok, at han var bristefærdig af Harmen.

— Vent dog i det mindste til Dommen er appelleret, sagde Giacobbe, saa kan I bagefter fortære Costantino, som om han var det ubesmittede Lam — æd ham bare! Men Giovanna gifter sig med et Anker Brændevin, og saa længe Martina Dejas lever, vil I være nærmere ved at dø af Sult, end I nu er.

— Aa, Du skaldede Gøg, begyndte Tante Barchisia at skribe, men den anden gik hurtig bort, og hun maatte nøjes med at mumle en Masse Skældsord efter ham.

— Det var jo ikke, fordi hun tænkte paa allerede nu at faa sin Datter til at begære Skilsmisse — Gud fri os! medens den stakkels Costantinos Sag endnu ikke var appelleret og han selv var lukket inde i en gloende Ovn, hvor han blev fortæret af Utøj — nej — men hvorfor skulde den usle Karl tale saadan? Hvad kom hans Herre ham ved?

Tante Barchisia satte sig i Hovedet, at denne gamle skaldede Ravn selv syntes godt om Giovanna, og medens hun bryggede paa disse ondsksfulde Tanker, kom hun hjem og gik ind. Hun skulde lige til at fortælle det hele til Giovanna, men for første Gang i fjorten Dage traf hun hende i Færd med at vaske sig og saa hende roligt rede sit lange forviltrede Haar, der faldt ned over hendes Skuldre i store Masser; og saa vovede hun ikke at sige noget.

VI.

Tiden gik — Efteraaret kom og Vinteren. Som det altid gaar, blev Costantinos Ansøgning afslaaet, og en Nat blev han lænket sammen med en ham ubekendt Mand, og sammen med andre Mænd blev de stillet i Række to og to, alle klædt i Lærredsdragter; det var, som om en usyn-

lig Magt havde gjort dem til tamme, tavse og stumme Dyr.

De gik.

Hvorhen?

Ingen vidste hvorhen. De tav, og de vidste ikke selv hvorfor.

De førte dem ned til Havet og lod dem gaa om Bord i et langt, sort Dampskib; de lukkede dem inde i et Bur. Hele Tiden som Dyr. Langt ud over det mørkegrønne, krystalklare Hav laa de rubinrøde og smaragdgrønne Fyrs Lyssøjler og bugtede sig hen over Bølgerne som Silketæpper, gnistrende af røde og grønne Perler. Og højt oppe over Havets uendelige Rundkreds hvælvede den klare, mørkeblaa Himmelkuppel sig som en mægtig stor, tavs Dal, hvor de skinnende Stjerner blomstrede.

I Begyndelsen var det egentlig ikke ubehagelige Indtryk, Rejsen gjorde paa Costantino. Vel førtes han mod det ukendte, mod sin haarde Skæbne, men paa Bunden af sit Hjerte havde han en sikker Forventning om, at han snart vilde blive løsladt; det faldt ham ikke ind at fortvivle.

Folkenes Kommen og Gaaen om Bord, Lænkerne der raslede, Skibet der begyndte at gyngede — alt dette morede han sig over paa en ejendommelig, barnlig nysgerrig Maade. Han havde aldrig før rejst til Søs. Medens han var Dreng, stod han ofte mellem de hjemlige Bjerges vilde Buske og saa langt ude i Horisonten Middelhavets graa-blaa Stribe, hvor Baadene undertiden spredte deres hvide Vinger, og da drømte han om at sejle over fjerne Have til ukendte Lande, til Guldbyerne paa Fastlandet. Han havde lært at læse og skrive; i hans Bog var der et Billede af San Pietro i Roma, og i den Del, der handlede om den hellige Historie, var det gamle Jerusalem afbildet. — Ak, Jerusalem! — Naar han stod der i Krattet paa Monte Bellu og saa ud over Middelhavets graalige Linie, hvor gerne vilde han da ikke være rejst til Jerusalem, der efter hans Forestilling maatte være den største og smukkeste By i Verden. Nu sejlede han altsaa over Havet — men hvilken Forskel fra hans Drømme! Og dog stod Jerusalem endnu for hans Tanke som saa herlig, at dersom det havde været derhen, de bragte ham, selv om det var som lænket Straffefange, vilde han have følt sig lykkelig.

Og Dampskibet rullede, gyngede og gik fremad med en Larm som en strømmende, vild Flod.

Fangerne hviskede sammen, nogle lo og spøgte.

Costantino sov ind og drømte, som han altid plejede, at han var hjemme. De havde nylig givet ham fri — drømte han — og han var taget hjem, uden at lade Giovanna det vide, og havde paa den Maade beredt hende en usigelig glædelig Overraskelse. Hun sagde: — Nej, dette er en Drøm, dette er en Drøm! — Alt hvad de ejede og havde, ogsaa Sengen, var gaaet med til Udgifter ved Processen. Men det gjorde slet ikke noget. Al Verdens Goder var intet imod den Glæde at være fri, imod den Lykke at leve sammen med Giovanna og Malthineddu. Men Costantino var saa træt, saa træt og havde lagt sig i Barnets Vugge, og den Vugge gyngede af sig selv, stadig stærkere og stærkere. Giovanna lo og sagde: — Pas paa, Costantino, at Du ikke falder ud, mit kære Lam.

Men Vuggen gyngede stadig stærkere. I Begyndelsen lo han, men pludselig blev han ilde tilpas, blev svimmel og faldt ud af Vuggen, som gyngede helt ned til Gulvet.

Han vaagnede med Søsye. Havet var i stærk Bevægelse. Skibet steg og sank mellem Bølger som Bjerge. Vandet sprøjtede ind til Passagererne paa tredje Klasse.

Alle Fangerne led, nogle forsøgte at spøge, andre bandede; en af dem klagede som et Barn; det var ham, der var lænket sammen med Costantino, en Mand med et uhyre magert, gult Ansigt.

— Oh, sagde han og krøb ængsteligt sammen, medens han vuggede frem og tilbage med Hovedet — jeg drømte, jeg var hjemme, og nu, og nu? Skønne San Francesco, forbarm Dig over mig!

Til Trods for Costantinos legemlige og aandelige Lidelser fik han dog Medlidenhed med sin Kammerat.

— Vær taalmodig, kære Broder; jeg drømte ogsaa, at jeg var hjemme — — Aa, det er ligesom jeg skulde opgive Aanden! Hvad Pokker er der i Vejen med det Skib? Man skulde tro, at det dansede sardisk Dans — og nogle af Fangerne havde Kræfter nok endnu til at le af Sammenligningen. Stormen blev ved. I enkelte Øjeblikke forekom det Costantino, at nu maatte han dø; han var bange for Døden, men paa samme Tid syntes han, at Li-

vet var saa forfærdelig sørgeligt. Det var som den beske Vædske, der steg op gennem hans Mund, gennemtrængte hele hans Sind med sin Bitterhed; selv ikke da han hørte sin Dom blive læst op, havde han følt sig saa fortvivlet som nu. Han begyndte at jamre sig og bande ligesom de andre, medens han knugede Hænderne sammen og krampagtigt bevægede sine iskolde Tæer.

— Gid Du maa komme til at dø, ligesom jeg skal dø, Du Morderhund, der har bragt mig i Ulykke! sagde han, og fra hans Øjne dryppede der Taarer, som var lige saa bitre som den Galde, han havde i Munden og i Hjertet.

Henimod Daggry holdt Stormen op, men Costantino kunde ikke finde Hvile, selv efter at Søsygen var gaaet over; han var som gennembanket og skælvede af Kulde, af Svaghed og Angst.

Skibet vilde da heller aldrig standse — aa, dersom det dog blot vilde standse et Øjeblik! Et Øjebliks Ro, syntes Costantino, maatte være nok til, at han kunde faa sine Kræfter igen, men dette, at det stadigt blev ved — at det rullede og gyngede, og at Bølgerne brusede uden Ophør, det gjorde, at han ogsaa blev ved at skælve og ryste krampagtigt. Og uden Ophør blev de ved at sejle og sejle, lange angstfulde Timer gik, og Natten kom igen — stadig jamrede Manden med det gule Ansigt, og dette hidsede yderligere Costantinos ængstelige Følelser. Endelig dvalede han hen, og underlig nok drømte han den samme Drøm som forrige Nat, men denne Gang var det Giovanna, der havde lagt sig i Vuggen, som gyngede blidt og sagte. Da Costantino vaagnede, gik Skibet ganske langsomt; i Daggryets store Stilhed hørte han en Stemme sige udenfor: — Der er Procida. Han gyste af Kulde og spurgte sig selv, om de mon førte ham derhen; han syntes han havde hørt nogen sige, at der var Galejer der. Hans Kammerat vaagnede ogsaa, gyste og gabede længe.

— Er vi der?

— Jeg ved ikke — vi er ved Procida; er der Galejer der?

— Nej, det er paa Nisida. Men vi er ikke Galejsslaver, sagde den anden stolt — saa begyndte han igen at gabe. — Aa, hvad var det jeg drømte, tilføjede han, men fortabte sig saa i Erindringen om sin Drøm, og Costantino sagde ikke mere.

Fangerne blev udskibede i Napoli og straks lukket inde i en stor sort og gul Vogn, der lignede en Ligkiste paa Hjul.

Costantino saa et Glimt af en stor, stille, grøn Vandflade, overskygget af vældige Dampskibe og mylrende fuld af Baade med snavsede Mænd, som raabte til hinanden i et uforstaaeligt Sprog; paa det grønne Vand rundt om Baadene sejlede Stumper af Grønsager, Appelsinskaller, Papir, Snavs. Umaadelig store Bygninger tegnede sig paa Baggrund af en dyb blaa Himmel.

I Napoli blev Fangerne skilt fra hinanden; Costantino blev ført til Anstalten i X. og saa ikke mere sin bedrøvelige Rejsekammerat med det magre, gule Ansigt.

Da Fangen var kommet til sit Bestemmelsessted, blev han sat i Celle — han skulde sidde 6 Maaneder i ensomt Fængsel. Cellen var knap to Meter paa den ene Led og seks Haandsbredder*) paa den anden; der var lige Plads til en besynderlig Seng, som om Dagen var slaaet sammen og lukket op og gjort fast i Muren; gennem det lille Vindue saa han ikke andet end Himlen. Det var den sørgeligste Tid i Costantinos Fængselstilværelse. Han sad Timer igennem med det ene Ben lagt over det andet og Hænderne foldede om Knæet; men, mærkelig nok fortvivlede han ikke og blev aldrig utaalmodig. Han var overbevist om, at han nu afsonede sin Dødssynd, som han kaldte det, at han havde levet i lang Tid sammen med en Kvinde, uden at være kirkelig viet til hende. I sit inderste Hjerte var han vis paa, at en skønne Dag, naar Udsoningen var fuldbyrdet, vilde hans Uskyldighed komme for Dagen og han blive fri.

Men selv om han ikke fortvivlede, saa led han meget; han pintes af en smertelig sløvende Længsel og talte Dage, Timerne, Minutterne i denne stadige nerveslappende Venten paa en Forandring, som ikke kom. Og Dag for Dag, Time for Time, Minut for Minut levede han i Tankerne hos Giovanna og Barnet, medens han med den inderligste Nøjagtighed mindedes de mindste Enkeltheder i Huset, i det forbigangne Liv, i de oplevede Glæder. Og foruden sin egen Sorg gennemlevede han ogsaa Giovannas. Undertiden kunde han blive grebet af en saa dyb Ømhed for Giovanna, — mere for hende end for

*) d. v. s. 1½ Meter, 4 Haandsbredder paa en M.

O. A.

Barnet — at han blev rystet op af sin ubevægelige Tankefuldhed; han sprang da op og tog nogle lange Skridt, men da disse Skridt kun blev til to eller tre, standse han brat, støttede og gned Hovedet haardt mod Muren, som om han forsøgte at rive den ned. Dette var hans mest fortvivlede Øjeblikke. Snart begyndte han atter at haabe og drømte mange fantastiske Drømme om pludselige og eventyrlige Maader at blive befriet paa. Hver Gang Opsynsmanden kom ind til ham, bankede hans Hjerte i Forventning om at høre den glædelige Nyhed.

Undertiden spillede han Morra med sig selv og indrettede det saadan, at han skiftevis vandt og tabte; saa lo han af sig selv som et Barn. Han kunde ogsaa finde paa at sidde og betragte Fladen af sin Haand og forestillede sig da, at det var en stor Slette, inddelt i forskellige „Tancas” med Mure, Floder, Træer, Hjorde og Hyrder; for disse opfandt han et Liv fuldt af rørende Begivenheder. Saa bad han og talte sine Bønner paa Fingrene, sang sine „laudi” med høj Røst og prøvede ogsaa paa at improvisere religiøse Vers. Saaledes forfattede han en Hymne paa fire Vers til Ære for San Costantino, hvori han i Særdeleshed anbefalede de uskyldig dømte til Helgenens Gunst. Omkvædet lød saaledes:

Santu Costantinu pregade
Pro su condannadu innocente.*)

Mange Dage gik med at digte denne Hymne, og i den Tid var Costantino næsten lykkelig; da han var færdig med den, var hans Tilfredshed dyb og inderlig, og straks syntes han, at han endelig maatte meddele en eller anden, at han havde forfattet en „lauda”. Men hvem skulde han sige det til? Opsynsmanden var en lille Napolitaner, uden Haar og Skæg, med en Opstoppærnæse, der lignede Næsen paa et Skelet; han havde undertiden talt med Fangen; men han var ikke af dem, der kunde forstaa en Hymne.

I den Time, da Fangerne rørte sig i fri Luft, var det strengt forbudt dem, der sad i Cellefængsel, at tale med Kammeraterne. Men saa forlangte Costantino at komme til Skrifte for at komme til at fremsige sin Hymne for

*) San Costantino, bed for den uskyldig dømte!

Skriftefaderen. Denne, som var Kapellan ved Anstalten, var ung og velbegavet, en Sydlænding med mange hurtige Bevægelser, høj og mager med livlige, kulsorte Øjne. Han hørte taalmodigt paa Costantino, lod ham oversætte Hymnen og spurgte dernæst, om han ikke havde gjort sig skyldig i Forfængelighedens Synd ved at ville gaa til Skrifte for at komme til at fremsige sine Vers. Costantino rødmede og sagde nej. Skriftefaderen smilede velvilligt, trøstede ham, roste Versene og sendt ham endelig bort fuldkommen lykkelig. Nogle Dage senere forlangte Fangen igen at komme til Skrifte.

— Naa, har De digtet nok en Hymne? spurgte Kapellanen venligt.

— Nej, sagde Costantino med nedslagne Øjne, men jeg kommer for at bede Dem om en Gunst.

— En Gunst — lad os høre.

— Costantino stod et Øjeblik med tilbageholdt Aandedræt, angst for at sige det, han vilde til at bede om; saa sagde han hurtigt: — Ja, det er, om De vil sende min Hymne hjem til Orlei.

— Aa, sagde Kapellanen, — det kan jeg ikke gøre. Men forøvrigt, hvorledes vilde De ogsaa faa skrevet den Hymne?

— Oh, jeg kan skrive, udbrød Fangen og slog de klare Øjne op.

— Ja, men det er ikke det, min Broder. De har ikke Lov til at skrive.

— Aa, det skulde jeg nok faa ordnet.

— Vel vel, men jeg kan ikke.

Costantino saa fortvivlet ud og var lige ved at græde. Saa skriftede han, spurgte, om det ikke vilde være rigtigere at henvende Hymnen til Paulus og Petrus, som jo ogsaa havde været i Fængsel, og bad til sidst Skriftefaderen ikke være vred over, at han havde vovet at komme med denne Bøn.

Den unge Kapellan gav ham Absolution og bad længe højt, medens Fangen bad sagte.

Endelig strøg Skriftefaderen sig med Haanden over Panden og sagde langsomt og sagte: — Hør, skriv bare den Hymne, dersom De kan komme til det. Og tab ikke Modet!

Costantino blev uendelig glad, og fra det Øjeblik havde

han ingen anden Tanke end den at faa skrevet sin Hymne.

— Jeg har gaaet i Skole, sagde han til Opsynsmanden, — men jeg kan ogsaa sy Sko; skal jeg ikke lave Jer et Par? Det vil være mig en Fornøjelse.

— Du ønsker et eller andet, sagde den lille Mand i napolitansk Dialekt. — Du kan ikke lave nogen Ting.

— Vær nu god, Onkel Serafino, tænk paa Jeres udødelige Sjæl.

— Jeg skal nok tænke paa Sjælen, men jeg har sagt Dig, at jeg ikke er Din Onkel. Du har jo slaaet Din Onkel ihjel.

— Vel, det gør ikke noget til Sagen. Vi plejer hos os at kalde fremragende Personer for Onkel.

Men Don Serafino vilde have sin Titel, som Costantino ikke kunde komme ud af at give ham, fordi den paa Sardinien kun bruges overfor adelige: Den Dag blev der saa ikke noget af det.

Næste Dag begyndte Fangen igen at bearbejde sin Vogter, sagde, at han var af god Familie, havde gaaet i Skole, at hans Onkel først havde brugt hans store Fædrenearv og derefter tvunget ham til at arbejde med at sy Sko; at han brugte at lukke ham inde i et mørkt Hul, og at han en Gang omtrent havde revet Skindet af hans ene Fod. Og han vilde vise ham Foden, men Don Serafino rystede paa Hovedet med Tegn paa Afsky og bandede smaamumlende den onde Onkel.

Det lykkedes Costantino at faa fat paa et Stykke Papir, og med sit Blod og et Halmstraa skrev han saa sin Bøn for dem, der sad i Fængsel.

Vinteren gik — og en Dag i Marts kom der en Inspektionskommission ind i Costantinos Celle; den ledende var en stor bred Mand, med store, runde, mælkeblaa Øjne, som var ganske ubevægelige, og en saa kort Hage, at den skjultes fuldstændigt af hans store lyse Overskæg.

— Hør De dér, raabte han til Fangen, — hvad forstaar De Dem paa at lave? — Don Serafino var ogsaa tilstede, og da Costantino saa hans Skeletfjæs, kom han til at tænke paa alle de Historier, han havde bildt ham ind, og saa svarede han, at han kunde sy Sko.

— Naa, De dér, sagde den store Mand med de stive Øjne, — De har nok myrdet Deres Onkel?

Hans Maade at tale paa tillod ikke Modsigelse, og Costantino gjorde en Bevægelse med Armene som for at sige: — Javel, siden det behager Deres Ekscellence, saa har jeg myrdet min Onkel!

Kommissionen gik videre.

Kort Tid efter lod Don Serafino Fangen vide, at det ikke vilde vare længe, før han skulde ud af Cellen; saaledes slap han for mere end en Trediedel af Tiden i Enefængsel. Costantino mente, at han kunde takke sin gode Opførsel for denne Naade, men Don Serafino betroede ham, at det var ham, der havde lagt et godt Ord ind for ham hos formaaende Personer og fortalt dem, at Fangen var af god Familie, at hans ene Fod var daarlig og at han forstod at sy Sko.

Et Par Dage efter blev Costantino bragt over i en af Afdelingerne og begyndte at arbejde som Skomager sammen med de andre Fanger. Desuden havde han den Glæde netop i de Dage at kunne sende Giovanna et Brev; det var tilladt at skrive hver tredie Maaned. Alt dette til sammen gjorde ham lykkelig, i det mindste for en kort Tid.

Og saa kom Foraaret, og Fangerne, der havde lidt frygteligt af Kulde, begyndte at leve op. I den Afdeling, hvor Costantino arbejdede, blev der næsten altid spøgt. Kun to Brødre, Mænd fra Abruzzerne, som havde søgt om den Begunstigelse at maatte arbejde sammen, skændtes altid om nogle Pengesager, de skulde have ordnede, naar de var færdige med deres Straf — det vil sige, efter ti Aars Forløb. En Dag sloges de, og en af dem blev baaret bort; de maatte bøde med et Par Ugers Cellefængsel, men saa snart de saas paa den daglige Spadseretur, kom de igen i Haarene paa hinanden. Under Friluftstimen havde Costantino lagt Mærke til en Landsmand, en Sarder, som blev kaldt Spader Konge, maaske fordi han havde et trekantet Ansigt, stor Krop og korte tynde Ben; han var pukkelrygget, bleg, og lod sit Haar barbere, saa han saa ud som han var skaldet.

Det var en forhenværende Vagtmester ved Karabinierne; han sad i Fængsel for Underslæb. Han fortalte, at han var i Familie med en Kardinal, som i al Hemmelighed var Ven med Kongen og Dronningen. Af den Grund ventede Spader Konge hver Dag sin Benaadning, og ikke

alene for sig selv, men han lovede, at han skulde nok sørge for, at de andre Fanger ogsaa blev benaadede, naar de vilde forære ham Cigarer, Penge og Frimærker. Da han arbejdede i Skriverkontoret, kunde han faa Lejlighed til at sætte sig i Forbindelse med Omverdenen og saaledes begunstige Fangernes hemmelige Korrespondance med deres Slægtninge; det lykkedes ham ogsaa at smugle Tobak, Penge, Frimærker, Likør ind i Fængselet, og paa dette havde han en anselig Fortjeneste. Han tilbød straks Costantino sin ophøjede Naade og spurgte ham, om han ikke vilde have et eller andet Brev sendt hjem.

— Jo, sagde den unge Mand, — men jeg er fattig, jeg har ikke noget at give Dem.

— Naa, det gør ikke noget, vi er Landsmænd, sagde den anden ædelmodigt. Og derpaa tog han straks fat paa at berette om sine Bedrifter som Vagtmester; han havde skudt over ti Røvere, havde ti Medailler, og en Gang havde han været i Roma, da havde Kongen indbudt ham til sin Loge i Teatret. Dog talte han aldrig om sin sidste Bedrift; kun sagde han, at det var hans misundelige Fjender, der havde faaet ham sat i Fængsel.

I Begyndelsen troede Costantino ham og syntes godt om ham, til Trods for hans fordægtige Ydre; men da Beretningerne vekslede med Dagene og blev mere og mere utrolige, tabte Costantino al Agtelse for Eksvagtmesteren, ligesom alle de andre Fanger, der alle saa ned paa ham og kun smigrede ham for at benytte sig af hans Hjælp.

Forøvrigt lagde Costantino Mærke til, at alle der paa Anstalten, ogsaa Opsynsmændene, var løgnagtige og lumskede.

Fangerne vilde helst skjule og dække deres Liv og deres Karakter og indbilde sig Ting, som var sket og som skulde ske, for at prale med dem overfor Kammeraterne. Den Skæbne, som havde tvunget dem sammen paa dette hadefulde Sted, vakte ingen gensidig Hengivenhed, kunde heller ikke gøre det.

Med Forundring saa Costantino, at skønt ogsaa de var forfængelige og løgnagtige, var dog de Fanger mindst slemme, som var idømt de strengeste Straffe. De, der var dømt for mindre Forbrydelser, var lumpne — spionerede — nogle hadede hinanden, andre benyttede sig af hinanden, saalænge det passede dem, forraadte hinanden,

naar det kunde gavne dem og kendte ikke til venskabelige Følelser.

Spader Konge sagde til Costantino: — Fangerne er næsten alle komplet fordærvede, mange af dem er rigtige Forbrydere, som er forfaldne til alle mulige Laster. Selv Luften er forpestet. Den Mand, der bliver taget ud af Samfundet og berøvet Friheden, bliver fuldstændig ødelagt paa Straffeanstalten, mister enhver Rest af moralsk Sans, bliver løgnagtig, lumpen, grusom — fordærvet i den Grad, at han ikke en Gang ved, at han er fordærvet.

Og han fortalte ham forfærdelige Eksempler paa dette.

— Efter min Mening, fortsatte han, er de eneste ordentlige her os to, Andehalsen og Assistenten. Alle de andre er Forbrydere. Tag Dig i Agt for dem, Costantino, min kære Landsmand; dette er en Rede fuld af Røvere, værre end dem, jeg har sendt hen for at banke paa hos San Pietro.

Undertiden blev Costantino helt angst, naar han tænkte paa, at hvis hans Ærlighed stod paa samme Trin som Spader Konges, var der jo ikke ret megen Grund til at glæde sig.

Andehalsen var en brystsvag siciliansk Student, med hvidt Haar og et magert Ynglingelegeme. Han læste altid, havde et frygtsomt Væsen og talte næsten aldrig; men undertiden kunde han faa voldsomme Raserianfald, hvorfor han ofte maatte lade sig omfavne af Ermelinda, saaledes kaldte Fangerne Spændetrøjen.

Han havde myrdet en Professor.

Assistenten var ogsaa Sydlænding; han var dømt for Pengeafpresning, havde et dannet Ydre og en stolt Holdning, var bredskuldret, med et fint Hoved, græsk Næse og fremstaaende, buet Underlæbe. Han saa hovmodig ud, men naar man talte til ham, blev han imødekommende og krybende. Efter hvad han sagde, kunde ogsaa han regne med mægtige Beskyttere, men var ligeledes forfulgt af højtstaaende Fjender, blandt hvilke den værste var en af Ministrene. Efter at han havde læst forskellige Bøger, som Studenten havde laant ham, havde han i nogen Tid gaaet med Planer om at skrive et videnskabeligt Værk; han var ogsaa beskæftiget i Skriverkontoret og kunde i al Hemmelighed arbejde for egen Regning.

Spæder Konge talte i høje Toner om dette Værk.

— Ser Du, fortalte han Costantino, — den Mand vil blive til Gavn for os alle. Vi skriver hver Dag og har et aftalt Sprog imellem os. Men vi maa være listige, ellers gaar det galt; saa faar vi hele hans Arbejde ødelagt, og det er en virkelig videnskabelig Opdagelse. Jeg kan sige Dig Hovedpunkterne. Hvorledes Atmosfæren er bleven til — det vil sige Luften. — Hvorledes Oceanet er blevet til — det vil sige Havene. — Den organiske Verdens Oprindelse. — Bevislig Tilstedeværelse af et uoprindeligt Fastland i det midterste Parti af det stille Ocean. — Paa dette Fastland har Menneskehedsens Vugge staaet, og dens Barndom er henlevet i disse tropiske Egne. — Udvandring til Asien og Afrika. — Ved en stor Jordomvæltning forsvinder dette Fastland. — Denne Jordomvæltnings Identification med den bibelske Syndflod. — Opdukken af andre Fastlande. — Ende paa Atmosfæren. — Ende paa Oceanet. — Ende paa Maanen. — Ende paa Jorden.

— Og Ende paa Fangenskabet, sagde Costantino smilende; han forstod kun lidt af dette og troede, at Spæder Konge fortalte Røverhistorier som sædvanligt.

Men denne vilde gerne have Tilhørere og fortsatte roligt: — Vent bare. De andre Kapitler er saadan: Udvidelse af den nu vedtagne Udviklingslære. Den nuværende Menneskeheds Udvikling af antropomorfe Aber. — Grundene til Planetaksernes Inclination — dog ikke Saturns. — Grundene til dennes Uregelmæssighed. — Solpletter, etc.

— Gaa Pokker ivold, tænkte Costantino gabende; og højt sagde han, medens han saa sig om i den tørre Gaard, der oplivedes af et Springvands Straaler, — hvor mon Skaden er henne idag? Han tænkte paa en tam Skade, som hørte til Anstalten og som Fangerne fyldte med Mad, saa den var bleven fed og søvnig; naar den var sulten, raabte den deres Navne med en sær, snøvlede Stemme.

— Aa, den er vel kreperet! sagde Spæder Konge — hvor kan en Fugl dog interessere Dig? Du er et Barn, Costantino; Du kan ikke begribe, hvor vigtigt Assistentens Arbejde er. Indirekte har jeg haft *magnam parte* i denne Opdagelse, for det er mig, der har sat ham i Forbindelse med Andehalsen. Det er lykkedes os at sende et Uddrag af Værket ud af Fængselet, og vi har skrevet til Kongens

Førsteminister. Men Du maa være tavs, hører Du! — Der var en stor Videnskabsmand som sagde, da han havde læst Uddraget: Dette er det højeste Udslag af italiensk Aand. Tro mig, Costantino, min kære Landsmand, Assistenten er naaet op til svimlende Højder. Han har formaende Venner, som er taget til Roma, udelukkende for at udvirke hans Benaadning, men han har ogsaa mægtige Fjender. Dog, hans Arbejde vil snart skaffe ham fri.

Costantino kedede sig hjerteligt over Spader Konges Snak, men lod, som han hørte efter, for at holde gode Miner med ham; han ventede nemlig Svar paa et Brev, han havde skrevet til Giovanna.

Dette Svar kom i Maj og fyldte Costantino med dyb Glæde. Giovanna skrev, at Barnet havde været lidt daarligt, maaske fordi al den Sorg havde været skadelig for hendes Mælk; men nu var Drengen rask. Isidoro Pane havde faaet de „laudi“, Costantino havde skrevet med sit Blod, og havde grædt over dem; men nu sang han dem i Kirken, og alle de andre sang med. De vidste ikke, hvem de Vers var af, og Isidoro sagde, at en gammel hvidklædt Mand med hvidt Skæg en Dag havde vist sig for ham ved Flodbreden og havde givet ham dem. De troede, at det havde været San Costantino og maaske selve Jesus Kristus. Og Giacobbe Dejas havde taget Tjeneste hos sine rige Slægtninge, og Advokaten fra Nuoro havde ladet sig udlægge Costantinos Hus som Betaling og overladt det til Eras for en lille Leje. Tante Barchisia og Giovanna selv fik ofte Arbejde hos de rige Dejas', og saadan gik det nogenlunde. Pietro Punia var død af en Brandbyld, og Anniccia, som de kaldte Sølvryggen, havde giftet sig. De havde arresteret en gammel Hyrde, som havde stjaalet Bistader. Næsten hele Giovannas Brev var fuldt af disse Smaanyheder, som fyldte Costantinos Sjæl med Tilfredsstillelse, Fornøjelse og Interesse. Det var ligesom han indaandede sit Hjemsteds Luft; han saa for sig Stenene, det vilde Buskads, Menneskene, Tingene, som hans Hjerte var bundet til med stærke Baand. Kun syntes han ikke om, at Giovanna gik og arbejdede hos Dejas'; han vidste Besked med Brontus Kærlighed og det afslaaede Frieri, og der paakom ham for første Gang en ubestemt Følelse af Frygt. Giovanna sendte ham tre Lire i Brevet; han

kunde ikke lade være at tænke paa, at maaske disse Penge stammede fra Dejas', og tog dem med stor Ulyst.

Saa bød han Spader Konge to Lire og troede, at Landsmanden maaske vilde afslaa dem, men Landsmanden tog dem og sagde, at de skulde være til dem, der besørgede de hemmelige Breve.

Paa ethvert andet Tidspunkt vilde Costantino have ærgret sig, men nu følte han en saadan Længsel efter at skrive til Giovanna, efter at sætte sig i Forbindelse med sin lille Verden der langt borte, at han vilde give sit halve Liv, for at Spader Konge skulde hjælpe ham.

Han læste Brevet atter og atter, til han kunde det udenad. Om Dagen havde han det skjult i sin Skosaal, som han om Natten skar op og syede sammen igen. Og medens han arbejdede i Tavshed, tænkte han uophørligt paa Begivenhederne og Personerne i den lille fjerne By — undertiden var han saa dybt inde i sine Tanker, at han glemte Virkeligheden.

Han saa den gamle Hyrde snige sig ind i Indelukket med Bistaderne, forsigtigt, med Klude bundet om Ansigt og Hænder. Stedet var øde og solbeskinnet. Saa langt Øjet rakte, bredte sig grønne Marker, mylrende af Blomster — vilde Roser, Honningurt, vellugtende Ærteblomster. Og i den store Stilhed summede Bierne om mellem de vilde Krusemynters og de krydrede Urters stærke og pirrende Dufte. Costantino fulgte i Tankerne, næsten med Spænding, den gamle Tyv; han saa ham tage de flade Sten bort, som støttede de smaa Korkbistader, han samlede disse og bandt dem sammen med en Snor, puttede dem i en Sæk og bar dem ud af Indelukket. Saa vidste Costantino ikke rigtig, hvorledes Tyven videre havde baaret sig ad, og medens han fordybede sig i dette Problem, skreg en underlig snøvlende Stemme nede i Gaarden: — Costanti! Costanti! Saa vaagnede han af sin Drøm og vendte tilbage til Virkeligheden. Skaden hoppede langsomt om i Gaarden, fed og rund, og brusede med sine blaa Vinger.

Om Natten lagde Fangen Brevet under sin Hovedpude og genoptog sine Tankers Traad. Og han hørte sin Ven Fiskerens klingende Røst synge Hymnen, og undertiden tænkte han, om nu ikke Isidoro virkelig havde set en gammel hvidklædt Mand med langt Skæg, saa hvidt som

Ulden paa et nyfødt Lam, dernede ved Flodbredden mellem Nerierne, som bøjede sig under de røde Blomsterklyngers duftende Vægt.

Ak, det var den hellige Beskytter, den gode San Costantino, som viste sig for Isidoro, for at sige ham, at han skulde huske paa dem, der var uskyldig dømte. Og den gamle Helgen vilde nok snart skaffe ham hans Frihed igen. Oh, skønne San Costantino, vær velsignet!

Costantino tænkte sig altid sin Helgen gammel og hvid som en Patriark, skønt hans Statue i Kirken fremstillede ham som en Kriger med sort Ansigt.

Saa skiftede Billedet. Porten hos de rige Dejas. De var i Færd med at mærke Uldgarnet og lægge det i lange Fed, lige færdige til Væven. Giovanna gik frem og tilbage med det vældige Garnnøgle i Haanden. Og der sad Brontu paa Dørtrinnet til Køkkenet med Benene udstrakt, og mellem hans Knæ stod den lille Malthineddu og lo, lidt usikker paa Benene. Aa, hvor dette var frygteligt! Men saa kom Costantino til at tænke paa, at Brontu aldrig var hjemme paa Arbejdsdagene, og for op af sine Drømme med Hjertet svulmende af en blandet Følelse af Sorg og Glæde.

VII

Sommeren vendte tilbage.

— Hvor Tiden gaar hurtigt, sagde Tante Martina, som sad og spandt i Porten.

— Det er, som det var igaar, at Du, Giacobbe, kom til at tjene her, og nu har vi allerede den Dag, da Du skal til at forny Kontrakten. Ak, hvorledes gaar Tiden vel for det stakkels Herskab! Du har lagt tredive Sølvscudi op og er i Færd med at bygge Dig et Hus. Og hvad har vi tilovers?

— Gid I maa faa en Kugle gennem Tenen! I forstaar rigtignok at snakke! Og min Sved og mit Arbejde, lille Foraarsfugl, mit Arbejde, er det ikke noget værd? svarede Karlen; han var i Færd med at smøre en Læderrem ind med Talg.

— Og det, Du spiser, er det ikke noget værd? Det regner Du nok ikke!

— Gid Ravnene æde Jer, tænkte Giacobbe. Han havde

stor Lyst til at bande højt, men vovede ikke. Han hadede ligefrem sit Herskab, den gamle gerrige Moder og den unge vredagtige Søn, som altid plagede ham med sin Plan om at gifte sig med Giovanna, dersom hun blev skilt fra sin Mand. Men han vilde gerne forny Kontrakten, derfor tav han. Da han havde smurt Remmen godt ind, rullede han den sammen, hængte den op i Køkkenet og bad saa Tante Martina om Tilladelse til at gaa og udrette et Ærinde for sig selv. Uvilligt gav hun ham Lov dertil.

Da Giacobbe gik ned mod Eras Hus, saa han den lille Malthineddu, som tumlede om med sit snavsede hvide Forklæde, med sin Kæphest og med de smaa nøgne Armé og Ben ganske forgyldte af Solen. Karlen bukkede sig ned og spærrede Vejen for Barnet med udbredte Arme.

— Hvor skal vi hen? spurgte han i Kæletonen. — Pas paa, nu kommer Maria Pettina*) med sin Ildkam og napper Dig og bringer Dig hen til Ulven. Gaa hjem med Dig!

— Næh, næh, skreg Drengen og forsvarede sig med sin Kæphest.

— Ja ja da, lille Foraarsfugl, sagde saa Giacobbe og sænkede Røsten, — saa kommer Tante Malthina, hun spiser Børn for at spare paa Brødet. Kan Du se hende? Med det ene halvlukkede Øje blinkede han henimod Porten. Dette lod til at gøre Indtryk paa den lille, og han lod sig bringe hjem, dog vilde han absolut ride hjem paa Kæphesten. Giovanna sad og syede indenfor Døren. Hun var rund og rød og frisk, som om der aldrig var hændet hende nogen Sorg. Hendes skinnende, bølgende Haar sad som en Krone over hendes smukke Pande. Da hun saa Giacobbe med Barnet, hævede hun Hovedet og smilede.

— Se, her har Du ham igen; han løb i Solskinnet og var lige ved at løbe hen til Tante Malthina, som spiser Børn for at spare paa Brødet.

— Aa Du, sagde Giovanna, — sig ikke saadan noget til Barnet!

— Men jeg siger det ogsaa til de voksne; for Tante Malthina spiser ogsaa voksne. Pas paa, at hun ikke spiser Jer, Giovanna Era; saa meget mere, som I ligner en mo-

*) Et overnaturligt Væsen, som Mødrene paa Sardinien skræmmer deres Børn med, for at de ikke skal gaa i Solen. Pettina = Kam.

den Kvæde — aa nej, en Kvæde er gul — nej, I ligner en, ja en —

— En Kaktusfigen, sagde hun leende.

— Hvorledes har Tante Barchisia det? Er det længe siden, I har hørt fra Costantino?

Giovanna blev alvorlig og sagde med hemmelighedsfuld Mine, at de i lang Tid ikke havde hørt fra ham.

— Hør, sagde Giacobbe, uden at tale videre om dette Spørgsmaal, — kan I sige mig, om Isidoro Pane er hjemme? Jeg skulde tale med ham.

— Ja, han er hjemme, sagde hun og begyndte igen at sy.

Han gik tankefuld videre, ned ad Landevejen og henimod det Hus, om det kunde kaldes saa, hvor Isidoro Pane boede; det laa i den anden Ende af Landsbyen.

Isidoro, som, det maa man lade ham, ogsaa fiskede Foreller og Aal, naar der var Lejlighed dertil, sad i Husets lange Skygge i Færd med at bøde et Net. Hans Hus, som laa lidt borte fra de andre, henad Markerne til, var af en forhistorisk Bygningsmaade, lavet af Skiferstumper, maaske endnu fra den Tid, da man ikke forstod at skære Stenene, men tog dem som de var fra Naturens Haand. Taget var af Rør og Tegl og tæt bevokset med rustroede Urter og Græs. Efter en brændende hed Eftermiddag var Solen ved at gaa ned; i den glødende mennesketomme Landsby stod Træerne ubevægelige og hang med de støvede Blade. Striber af lange Skygger furede den gule Højslette, der slumrede i Solnedgangens blodrøde Lys; de underlige Bjerge, disse purpurfarvede Sfinkser, som nu hyllede sig i violette Slør, tegnede sig skarpt mod den luende røde Himmel. I den højtidelige Stilhed hørtes en Drossel fløjte i det fjerne.

Vilde Figentræer med haarde, næsten sorte Blade og et Hegn af vilde Akasier, gennemfiltret af høje, lodne Nælder og hvidbladede Svinebønner, omgav Fiskerens Hus. Han selv sad i Døren, hvorfra man saa helt ud til Horisonten, der fortonede sig i Taagen som et øde Hav. En stærk Lugt af Halm og Asfodel gennemtrængte Luften; Græstotter, Straa og visne Blade dækkede Jorden, saa Giacobbe kunde nærme sig lydløst, uden at Isidoro løftede Hovedet fra sit Arbejde.

— Hvad har vi for? raabte Karlen. Fiskeren saa op;

han rørte sig ikke, men betragtede Giacobbe nysgerrigt uden at svare. Denne satte sig paa Jorden ved Siden af ham med korslagte Ben og saa paa Isidoros Arbejde, som bestod i at bøde et Net med Sejlgarn og en stor, rusten Naal.

— Det maa jeg sige, sagde Giacobbe leende, — der kan de smaa Fisk gaa ind og ud, som de har Lyst.

— Lad Du dem bare gaa ud og ind, som de har Lyst, lille Foraarsfugl, sagde Isidoro, idet han efterlignede Giacobbes sædvanlige Talemaade. — Hvor kan det være, at Du er ude at spadserere? Er Du ikke mere i Tjeneste?

— Ak ak! Jeg har fornyet Kontrakten med min rige Familie, de Lus. Jeg skulde tale med Jer om noget alvorligt, Onkel Isidoro; men sig mig først, hvordan gaar det med Benene? Er det længe siden, at San Costantino har vist sig for Jer ved Floden?

Den gamle rynkede Panden, han holdt ikke af, at man talte uærbødigt om hellige Ting; saa sagde han med lav Stemme: — Dersom Du er kommet for at spørge mig om det, kan Du ligesaa gerne gaa Din Vej.

— Naa naa, bliv nu ikke fornærmet; nu skal jeg sige Jer, hvorfor jeg er kommet — ja, det er en vigtig Sag. — Forresten — dersom jeg er ved at blive Hedning, er det min lille Herres Skyld, fordi han altid taler ondt om Helgenerne. Men naar han tror, han skal dø, er han bange for dem. Hør bare, forleden Nat saa vi en Stjerne, der bevægede sig og dalede ned fra Himlen lige som en Guld-pil med en lang Hale — det saa ud, som om den faldt ned paa Jorden. Og Brontu kastede sig næsegrus ned og raabte: — dersom dette er vor sidste Nat, saa vær barmhjertig, Herre; og saa blev han liggende paa Jorden. Jeg forsikrer, jeg havde den største Lyst til at give ham et ordentligt Spark.

— Og Du var ikke bange?

— Nej, det var jeg ikke, lille Foraarsfugl! Jeg saa straks, at Stjernen forsvandt.

— Men ærlig talt, Du blev nok bange, straks da Du saa den?

— For Pokker — ja! — Men hør, jeg kom her netop for at tale om min Herre. Dersom han ikke er gal, er der ingen i Verden, der er det. Han vil have, at I skal

gaa hen til Giovanna Era og foreslaa hende at begære Skilsmisse og gifte sig med ham.

Isidoro holdt op at arbejde; en Skygge faldt over hans gode, klare Øjne; han foldede Hænderne, støttede Hagen paa dem og rystede paa Hovedet.

— Og Du, sagde han med klingende Røst, — er Du ikke gal, som kommer her og siger mig dette? Aa ja, jeg forstaar, Du vil sørge for ikke at miste Brødet — hvor Du er ussel!

— Oho! sagde Giacobbe og lod, som om han blev fornærmet. — Oho! I bilder Jer nok ind, at I taler med Jeres Iglers!

— Og Du spøger? Det er paa Tiden at dette faar Ende. Sig til Din Herre, at det er paa Tiden at holde op. Hele Byen taler om det.

— Aa min kære, vi er lige i Begyndelsen, og I taler om at holde op? Jeg faar min rigelige Del, skal jeg love for! Dag og Nat taler han ikke om andet end dette, den Brændevinsbøtte! Jeg har lovet ham at gaa hen til Jer, og her er jeg, men sandelig ikke for at tale til Gunst for ham. — Der er kun en, der kan faa denne Sladder til at holde op, og det er Giovanna. Gaa hen og sig til hende, at hun skal faa den forpestede Hund til at tie stille; jeg kan ikke længer holde det ud.

Med tilslørede Øjne saa Isidoro stift paa ham; det lod ikke til, at han hørte efter; saa gav han sig igen til at arbejde og mumlede for sig selv: — Stakkels Costantino, stakkels Lam, hvad har de gjort ved Dig?

— Ja, han er uskyldig, og han kan komme her tilbage hvilkensomhelst Dag. Vi maa se at forhindre, at Brontus Planer lykkes. Aa, Tante Barchisia er parat til at slaa ned som en Grib paa sit Rov.

— Stakkels Costantino, stakkels Lam, hvad har de gjort ved Dig — blev den anden ved, uden at høre paa Giacobbe. Men saa tog denne fat for Alvor og hævede Stemmen, saa den rungede gennem den døde Stilhed, der hvilede over dette ensomme Sted og lukkedes inde der af de vilde Figentræer og Hegn.

— Sludder og Vrøvl har de gjort ham! Hvorfor hører I ikke efter, gamle Svin? Gaa derhen og det straks! Pigen er rød og levende, og ved den første Lejlighed saa ligger hun der, falden ned som et modent Æble. Men ond af

Hjerte er hun ikke, og dersom I kan faa hende til at tage mod gode Raad og faa hende til at indse, hvad der er hendes Pligt, kan maaske Skaden undgaas. Gaa hen til hende, eller gaa ad Helvede til! Rør paa Jer, gør Mirakler, dersom det er sandt, at I er en Helgen, som Tosserne siger.

— Ak, ak, ak! udbrød den gamle og rejste sig. Som han stod der, med sin høje Skikkelse, i disse vilde Omgivelser med den røde Himmel og den øde Horisont som Baggrund, lignede han en gammel Eremit, majestætisk til Trods for sine Laser.

— Jeg skal gaa, jeg skal gaa, sagde han sukkende. Og Giacobbe syntes, der faldt ham en Sten fra Brystet.

Nu begyndte de to Mænd deres Barmhjertighedsværk overfor ham, der sad i det fjerne Fængsel; men de havde tre forenede og virksomme Kræfter at kæmpe imod foruden Giovannas Viljeløshed. Disse tre Kræfter var: Brontus dyriske Lidenskab, Tante Barchisias Begærlighed og Tante Martinas Snedighed. Denne saa nemlig ikke ugerne sin Søn faa sin Vilje; Giovanna var fattig, men sund, tarveligt vant, uden Fordringer og sled som en Tærsker; en velhavende Pige vilde bare bringe Uorden og Ødselhed ind i Huset, og Brylluppet vilde koste urimelig meget; men Giovannas Bryllup kunde gøres næsten hemmeligt og hun kunde komme ind i Huset som en Slave, der ikke kostede noget. Jo, hun var klog nok, Tante Martina!

Og Tiden gik henover den lille By af sorte Sten, over de øde Bjerge, over den ørkengule Højslette; og Efteraaret kom, undertiden fugtigvarmt og melankolsk, naar Havet dampede i Horisonten og de tykke, mørke Skyer som kæmpemæssige Edderkopper gik henover Himlen og spandt tynde graa Slør, undertiden lyst, gennemsigtigt, koldt som klart Vand. I disse Aftener, naar en langagtig, violet Sky svævede paa den krystalklare Vesthimmel som en Ø i et stille Hav, naar Bønderne sved Lyn-gen af for at komme til at saa deres Korn, og Vinden bar Duften af den brændte Timian op til Hytten, plejede Brontu at drikke lange Slurke Brændevin for at varme sig; saa lagde han sig paa Gulvet bagest i Hytten og laa og drømte, varm og vel til Mode som en Kat, medens han stirrede paa den violette Sky i den yderste Horisont.

Rundt om Hytten strakte sig vidt og bredt Familien Dejas' store „Tancas"; op og ned bølgede Linierne i det klare Tasmørke. Mellem de gulbrune Stubbe svulmede Jorden, opblødt af Efteraarets Regnskyl, og det lyse Græs og de violette Efteraarsblomster udaandede fugtige Dufte. Flokke af vilde Fugle, store, sorte, metalglinsende Ravne, brød ud af det askegraa Krat af Absinthplanter, der lignede Gravhøje, fløj susende forbi og skjulte sig mellem Cistusbuskene eller i Jordbærtræerne med de skinnende Blade og de umodne, bleggyldne Bær.

I en af disse „Tancas" var to af Dejas' Karle i Færd med at tænde Buskene for at gøre Jorden brugbar til at saa Korn i. Det var endnu saa meget Dag, at den knitrende Flamme var bleg og gennemsigtig som gult Glas, Vinden trak den lyse Røg lavt hen langs Jorden og førte dens Duft med sig som Bølger af Røgelse. De tørre, tornede Hegn om Foldene flettede deres Grene til en violet Tegning i den klare Luft. Dyrene var gaaet i Hus; kun nogle ensomme Heste gik der endnu som mørke Silhouetter og græssede med bøjet Hoved. Man hørte Giacobbes Stemme bagved Hytten, en Bjældes Ringlen, en Hunds hæse Tuden i det fjerne og en Ravn, der skreg langt borte. Inde i Hytten laa Brontu udstrakt som en Beduin paa varme Skind og Uldtæpper og drømte sine uovervindelige Drømme. Den hidsende Drik brændte i hans Indre og fyldte hans Hjerte med en varm, inderlig Sødme.

— Aa, hvor Brændevin var dejlig, syntes den unge Bonde. — Han holdt endnu mere af den for den velbehagelige Fornemmelse, der betog ham, efter at han havde drukket den, end for dens stærke Smag og kradse Lugt. Men den, der forstyrrede ham paa det Tidspunkt, fik en Ulykke. Saa forvandlede Velbehaget til barsk og bitter Bidskhed. Han syntes selv, han vidste ikke hvorfor, at en Hund, der blev traadt paa Halen, medens den sov, maatte fornemme det samme som han, naar nogen forstyrrede ham i hans Rus; han rasede og var uimodtagelig for Fornuft.

— Ak ja, hvor Brændevin er dejlig! Vin er ogsaa god, men ikke saa god som Brændevin.

Brontus Fader havde ogsaa holdt af den stærke Drik, og det saa meget, at han en Dag, da han havde drukket

stærkt, var faldet om i Ilden — Gud forbarme sig! — han havde brændt sig, saa han døde af det.

Naa, det er aldrig værd at tænke paa noget sørgeligt — nuomstunder ser man sig bedre for og falder ikke i Ilden. Og saa havde jo Brontu ogsaa sin Lidenskab for Giovanna at støtte sig til. — Aa, Brændevin og Giovanna — de to skønneste, mest brændende og berusende Ting i Verden! Og dog var Brontu Dejas ligesaa frygtsom overfor Giovanna, som han var dristig overfor Brændevin; han rystede, bare han tænkte paa at nærme sig hende og tale til hende. De Dage, da han vidste, at hun arbejdede hos Tante Martina, var han begærlig efter at tage hjem, finde hende i sit Hus, betragte hende — men han vovede sig ikke bort fra sin „Tanca”. — Men Tiden gik, og den unge Mand var fortæret af denne Venten og af en brændende Uro; han var bange for, at Giovanna igen denne Gang skulde give ham et Afslag, dersom han tøvede længere. Han vilde gerne vise hende sin Utaalmodighed og sige hende, at han for at trøste hende gerne vilde have giftet sig med hende straks, da Costantino var sendt i Fængsel. — Naa, han tænkte noget anderledes end de andre, men han var nu engang saadan og kunde ikke forandre sig.

I Bunden var Brontu godhjertet som alle Drukkenbolte, og hans Vandel var overordentlig retskaffen. Fra han var Dreng og hans Familie kom til at bo i det hvide Hus, havde hans eneste Kærlighed været Giovanna — foruden de stærke Drikke. Hun var den Gang femten Aar og ualmindelig smuk og frisk. Hver Gang Brontu saa hende, rødmede han helt ud paa Hænderne; hun saa det godt og tog det ikke ilde op; men han var stadig tavs, og da han endelig fik sig bestemt til at sende sin Moder til Giovannas Moder, var Pladsen optaget. Giovanna var den Gang stolt og kaad som et Føl og forstod sig ikke paa Penges Værd; hun kunde godt have giftet sig med Brontu, bare for hans smukke Tænders Skyld; men hun vilde ikke være Costantino utro, om saa Vicekongen selv var kommet — dersom der endnu den Gang havde været Vicekonger paa Sardinien.

Tusmørket blev tættere. Himlen blev stadig mere krysstakklar og dyb som et Spejl; den violette Sky antog en blyagtig Farve og blev gennemsigtig, lang og glat som en vældig Broncefisk. I den sene Aftentimes højtidelige Stil-

hed lød alle Naturens Røster tydeligere og tydeligere. Brontu syntes, at han drømte, hvor kunde han ellers paa denne Tid høre Tante Barchisias Stemme?

— Santu Juanne Battista meu*) — udbrød Stemmen og var paa samme Tid grov og klagende. — Dersom jeg ikke tager fejl, er det Giacobbe Dejas?

— Til Tjeneste, lød Karlens forbavsede Røst.

— Hvilken Vind har blæst Jer herhen, lille Foraarsfugl?

— Aa aa, endelig! Hvor er Brontu Dejas?

Brontu sprang ud af Hytten; Benene skælvede under ham, og hans Hoved svimlede; det var knapt, at han saa Tante Barchisias sorte Skikkelse; hun bar Skoene i Haanden og en Bylt paa Hovedet.

— Tante Barchisia, raabte han bevæget, — jeg er her, kom herhen, kom! Godaften!

Hun skyndte sig ivrigt henimod ham, og Giacobbe fulgte skyndsomst efter.

— Ak, Brontu Dejas, min kære unge Ven, dersom jeg ikke er død iaften, dør jeg aldrig. Nu har jeg gaaet i tre Timer. Jeg var gaaet vild. Jeg skulde gerne tale med Dig, men vent bare lidt!

Vente! Han havde Taarer i Øjnene af Bevægelse; han tog hende ved Haanden og førte hende ind i Hytten. Giacobbe forstod nok, at denne Samtale ikke var bestemt for ham og gik tilbage bagved Hytten, hvor han lyttede og vendte og drejede sig som et Dyr i Bur.

Men han hørte ikke noget. Samtalen var kort, og Tante Barchisia vilde ikke engang sætte sig. Hun sagde, at hun var gaaet vild paa Vejen til Brontus „Tanca”, og at Giovanna vist var ængstelig for hende; hun troede, at Tante Barchisia var gaaet ud for at finde spiselige Urter. Desværre, de var nødt til at leve af Urter, saa vidt havde Nøden bragt dem, og nu kom Tante Barchisia for at bede Brontu laane sig nogle Penge. Ja, Gud være lovet, til laans kun. Dersom de ikke kunde betale dem tilbage, vilde hun og Giovanna arbejde Gælden af hos Dejas'. Nu havde de i flere Maaneder ikke betalt deres Husleje — Lejen af deres eget Hus — og Advokaten truede med at jage dem ud.

— Hvor skal vi saa gaa hen, Brontu Dejas, sagde Tante Barchisia og knugede de gule, krumme Hænder,

*) Min hellige Johannes den Døber. O. A.

— kan Du tænke Dig, hvor vi skal gaa hen, Brontu, min Ven?

Hans Bryst skælvede; han havde Lyst til at omfavne den gamle og raabe: — Kom hjem til mit Hus! men han vovede ikke.

Han havde ingen Penge hos sig, men bestemte sig til straks at tage tilbage til Byen, saa meget mere, som han vilde følge den gamle. Han gik udenfor og raabte til Giacobbe, at han skulde sadle Hesten.

— Hvad er der hændt? spurgte Karlen. — Er Din Moder død, Gud glæde hendes Sjæl?

— Nej, svarede Brontu roligt, — der er ikke hændt noget, som kommer Dig ved.

Giacobbe begyndte at sadle Hesten, medens han var ved at forgaa af Nysgerrighed for at faa at vide, hvorfor Tante Barchisia var kommet, og hvorfor Brontu tog til Byen.

— Mon hun vil have Penge? Han har ikke nogen her og tager hjem for at faa nogle at give hende — Hør Brontu, kaldte han, og da denne kom nærmere, sagde han: — Dersom Konen der vil have Penge og Du ikke har nogen her, kan Du faa hos mig.

— Ja, hun vil laane Penge, sagde Brontu sagte og fornøjet. — Men selv om jeg havde Penge her, vilde jeg alligevel tage afsted for at faa Giovanna at se, og det i hendes eget Hjem. Nu vil jeg endelig tale med hende. Det, som I andre ikke har kunnet finde ud af at ordne, skal jeg nu nok klare selv.

— Mand! udbrød Giacobbe vredt — Du er jo gal!

— Naa ja ja da, saa lad mig være gal. Se her, stram den Rem. Aaahaa, lille Hest, sagde han til Hesten, — Du puster Dig op; Du holder nok ikke af denne Aftentur? Hvad mon Du saa vil sige, naar den gamle sætter sig op bagved Sadlen?

— Ogsaa det? raabte Giacobbe.

— Ogsaa det ja, kommer det Dig ved? Er hun ikke min Svigermoder?

— Du gaar for stærkt paa, pas paa Du ikke brækker Halsen, lille Foraarsfugl! Er det virkelig Dit Alvor, at Du vil gøre det? Du vil altsaa gifte Dig med saadan en Tiggerske, som ovenikøbet er gift iforvejen! Du, som kunde gifte Dig med en Pige som en Blomst. Og Costan-

tino Ledda er uskyldig. Aa, han kommer her tilbage, jeg forsikrer Dig, at han kommer her tilbage.

— Lad mig være i Fred, Giacobbe. Pas Dine egne Sager. Læg en Tværsæk bagved Sadlen. Tante Barchisia!

Giacobbe løb ind i Hytten og stødte imod Tante Barchisia, der var ved at gaa ud.

— Skam Jer dog, sagde han skælvende. I er værre end en Lus! Oh, jeg skal tale med Giovanna, jeg skal — —

— Du er gal, sagde Tante Barchisia og tilføjede hviskende en grov Fornærmelse. Saa gik hun udenfor, og kort efter red hun og Brontu bort. Giacobbe stod og saa dem ved Aftenens sidste Lysskær fjerne sig mere og mere henover den ensomme „Tanca” ad den smalle Sti bagved Buskene, bagved Krattet, bagved Røgen, som steg op fra den antændte Lyng. Grebet af et afmægtigt Raseri rev han sin Hue af Hovedet og kastede den langt bort. Saa gik han hen og tog den op igen; saa pryglede han Hunden, som gav sig til at tude og hyle og fyldte Aftenens umaadelige Stilhed med sin skarpe, gennemtrængende Røst. Ekkoet fordoblede denne ubeskrivelige Lyd, det var som en fortvivlet Gengangers Graad.

Og Natten faldt paa. Giacobbe gik hen og lagde sig paa det Leje, hans Herre havde forladt; han mærkede Brændevinslugten, rejste sig og ledte efter Flasken og drak. Saa gik han hen og lagde sig igen, og ogsaa han mærkede noget, der varmede hans Bryst, fyldte hans Hjerte, steg ham boblende op i Hovedet og brændte i hans Øjne. Hans Vrede forsvandt og gav Plads for en bedrøvet Følelse, der ganske gennemtrængte ham. Gennem Døraabningen saa han Lysskæret fra Baalene efterhaanden tage Magten fra Tasmørkets sidste blaa Toner. Sammensmeltede paa denne Maade antog de to Lysskær en violet Farvetone, der havde noget ubeskrivelig sørgmodigt ved sig. Af og til tudede Hunden endnu. Ak, hvilken Smerte, hvilken Bedrøvelighed! Hvorfor havde han, Giacobbe, dog pryglet den stakkels Hund? Hvad havde den gjort ham? Ingenting! En stærk Anger kom over ham, en følsom, intetsigende Drukkenskabs-Anger; og paa samme Tid irriterede Hundens Tuden ham, saa han fik Lyst til at gaa hen og prygle det stakkels Dyr engang til.

Pludselig kom han til at huske paa Brontu og Tante

Barchisia, som han havde glemt et Øjeblik, og han skælvede over hele Kroppen.

Hvad mon der vilde ske i Aften? Mon Giovanna vilde give sit Samtykke? Ak ak ak, lille Foraarsfugl! Hvorfor tudede den Hund stadig? Det lignede en død Mands Stemme. Basilio Leddas Stemme, den myrdede gamle Grib. Pyt, de døde taler ikke mere. Dette var en Hund, der tudede, bare en Hund, der tudede.

Giacobbe lo ganske sagte ved sig selv, medens han var ved at falde i Søvn; hans tunge Øjenlaag lukkedes, og han saa ikke mere den uigennemsigtige violblaa Skygge, der hang som et Forhæng for Døraabningen. Det var som om en Sæk fyldt med et blødt, men tungt Stof lagde sig over ham; han kunde ikke røre sig, men dette havde noget blidt og behageligt ved sig. Saa drømte han mange forvirrede Drømme. Han drømte, at han var død af et Bid af et giftigt Kryb og at hans Sjæl var gaaet over i en Hunds Legeme, og denne lille, gule, magre Hund løb om i Tante Barchisias Køkken for at finde Ben. Costantino sad ved Ildstedet, han var klædt i rødt og havde en tyk Lænke om Anklerne; paa en Gang saa han Hunden og kastede Lænken efter den; en af Ringene greb fat om dens Hoved og sad fast der. Greben af Rædsel vilde Giacobbe tale for at give sig til Kende. Han vaagnede badet i Sved og raabte — Lille Foraarsfugl!

Det var dyb Nat.

Hele den øde „Tanca” rødmede i Genskinnet fra de antændte Buske; over dem hvævede den klare Himmel sig fuld af store gule Stjerner. Giacobbe laa længe, uden at falde i Søvn igen. Den lille Rus var forsvundet og havde efterladt en salt og ram Smag i hans Mund. Han rejste sig og drak; saa kom han til at tænke paa, at han ikke havde spist noget Aftenen før og blev staaende længe og tænkte sig om ved Indgangen til Hytten, med Ansigtet farvet rødt af Genskinnet fra Baalene.

— Spise, skulde jeg ikke spise? spurgte han sig selv, uden at han egentlig vidste af det. Han saa paa Stjernerne; det var nærved Midnat. Hvad mon nu hans Herre, det lille Dyr, havde faaet bragt i Stand? Giacobbe fik igen et Anfald af Vrede, især mod Tante Barchisia, der saa skamløst var kommet helt herop for at fremme den unge Bondes forrykte Planer. Thi han forstod jo godt, at dette

Pengelaan kun var et Paaskud af den gamle Drage for at faa Brontu med sig og faa ham til at bestemme sig.

Hvor hun var modbydelig, det Fruentimmer! Havde hun da ingen Samvittighed? Troede hun da ikke paa Gud? Ved disse Spørgsmaal blev Giacobbe tankefuld; derpaa gik han igen ind og lagde sig, medens han spurgte sig selv, om han var sulten, om han skulde spise.

Nej, han var hverken sulten eller tørstig eller søvnig. Han kunde ikke finde Fred, hverken liggende, siddende eller staaende — og for at adsprede sig begyndte han at gabe anstrengt og talte højt i usammenhængende Ord. Men stadig kunde han ikke lade være at tænke paa den ene Ting. Det var frygteligt, frygteligt! Gifte sig med en Kvinde, som var gift iforvejen! Og hvis saa Costantino kom hjem? Hvem kan vide, alt er muligt i denne Verden. Og selv om han nu ikke kom hjem, naa, saa var der jo Sønnen. Hvad vilde Sønnen sige, naar han kom til Skelsaar og Alder og fik at vide, at hans Moder havde to Mænd? Hvem havde lavet den Lov? Aa, hvor de Lovkyndige var dumme! Giacobbe lo højt — men allerinderst i Hjertet havde han Lyst til alt andet end til at le.

Han rejste sig igen, tog Brændevinsflasken og tænkte, — dersom Brontu spørger, hvem der har drukket Brændevinen, saa gør det mig ondt for ham, og saa siger jeg, at det har Musene gjort. Ha ha ha! Han lo atter, drak og lagde sig. Saa faldt han isøvn paany og drømte, at han var henne hos sin Søster og fortalte hende Drømmen om Hunden, Costantino og Lænken. Da han vaagnede, havde Solen allerede hævet sig over Randen af Højsletten, bagved en Række blaalige Taager. Morgenen var lidt kold og sløret; alle Buskene, Krattet, Stubbene, det fine lyse Græs glimrede af Dug under Solens skraa Straaler; og atter susede Fuglene syngende ud af Buskene og fløj flokkevis i yndefulde Sving om i den taagefyldte Luft. Undertiden forenede deres kvidrende Stemmer sig til et saa fuldtonende Kor, at det lignede en krystalklar, metalklingende Plaskregn. Højt over dette trilende, sølvklingende Kor hævede sig af og til en skarp Fløjten, en Ravens hæse Skrig — men lidt efter lidt lagde den usigelige Stilhed sig atter over Højsletten.

Giacobbe gik ud og strakte sig gabende. Han gabede, saa hans Kindben knagede, hele hans nøgne Ansigt rynkedes om den Rundkreds, der dannedes af hans opspær-

rede Mund; hans smaa skraa Øjne løb i Vand som Hundeøjne og blinkede gule op mod Solen.

— Naa, tænkte han og trykkede Hænderne mod Mavnen, — jeg synes, jeg har ligesom Krampe her; hvad er det, jeg har foretaget mig iaftes?

Han gik hen og lukkede op for Kvægfoldene; Vædderen med sine tilbagekrummede Horn kom først ud, snusende langs Jorden og fulgt af en Flok gullige Faar, der trængte sig tæt efter hinanden og alle snusede langs Jorden. Andre Flokke fulgte efter, Kvægfoldene tømtes efterhaanden, men Giacobbe blev stadig staaende ved Hegnet, ubevægelig, tankefuld, ventende.

— Ja, iaftes spiste jeg ikke noget. Jeg drak min Herres Brændevin, og saa drømte jeg. — Aa ja ja, Costantino, Hunden, min Søster Anna Rosa. — Naa, gid Fanden havde ham, hvorfor kommer han ikke igen, den lille Frø? tænkte han og skuttede sig. — Jeg drak mig fuld som et Dyr. En fuld Mand, tænkte han, medens han gik tilbage til Hytten, er som et Dyr, han forstaar ingenting, og han siger sine Tanker højt. Det er skadeligt, Giacobbe Dejas, skaldede Gøg, husk vel paa det! Ak nej nej, jeg vil aldrig drikke mere, Herren straffe mig! ..

Kort efter kom Brontu tilbage.

Giacobbe saa stift paa ham og smilede.

— Aahaa, sagde han og gik ham hastigt imøde, — Du ser ud som en Mand, der har faaet Prygl. Hvad er der sket, lille Foraarsfugl?

— Ingenting, gaa Din Vej!

Men Giacobbe lod, som om han ikke forstod dette, og blev ved at kredse om Brontu, indsmigrende og logrende som en Hund, og spurgte og spurgte, indtil Brontu til sidst lettede sit Hjerte, noget han følte stor Trang til.

Javel, Giovanna havde jaget ham bort som en paa-trængende Tigger; hun havde spurgt ham, om han da ikke vidste, at hun havde en Søn, der en skønne Dag kunde komme og spytte hende i Ansigtet og spørge: — Hvorfor har Du to Mænd?

— Min Ven, det vidste jeg! raabte Giacobbe rystende af Glæde.

— Hvad vidste Du?

Vel, at hun har en Søn.

— Det vidste jeg ogsaa. Naa, hun har jaget mig bort,

det er det hele. Jeg hørte udefra, hvor Moder og Datter skændtes højt.

Derpaa søgte Brontu efter sin Brændevinsflaske. Giacobbe var fornøjet og havde Lyst til at le.

— Se bære, sagde han, — inat har Musene drukket din Brændevin! ha ha ha! Men der maa være noget endnu. Der er noget endnu.

Brontu drak begærligt uden at svare; saa kastede han vredt Flasken efter Karlen, som greb den i Luften. Og som Brontu havde drukket af Sorg, drak Giacobbe af Glæde.

VIII.

En Morgen ud paa Eftersommeren, omtrent tre Aar efter at Costantino var kommet i Fængsel, vaagnede han i daarligt Humør. Heden var trykkende, og der var en kvalmende Luft i Afdelingen. En af Fangerne snorkede pustende, med en Lyd som en Gryde der koger.

Costantino havde sovet med Giovannas sidste Brev under Hovedet, og dette Brev var kortfattet og i høj Grad sørgeligt; Giovanna og hendes Moder var i stor Fattigdom, og Barnet var meget sygt. Costantino tænkte ikke paa, at det var grusomt at skrive saaledes til ham; han vilde have Sandheden at vide, selv om den var sørgelig, og han syntes, det var hans Pligt at dele Sorgen med Giovanna, og han var ved at forgaa af Fortvivlelse over ikke at kunne hjælpe hende. Ak, det var en daadløs Pligt, det følte han, men dette forøgede kun hans Smerte.

Han var blevet dygtig til sit Skomagerarbejde og arbejdede ivrigt, men han tjente kun lidt, og alt hvad han tjente, undtagen det han gav Spader Konge for hans Tjenstvillighed, sendte han til Giovanna.

— Paa Ære, sagde Eksvagtimesteren, Du er en Dumrian. Brug dog de Penge selv. Det var snarere dem, der skulde sende Dig noget.

— De er saa fattige.

— Vist ikke nej! De har Solen, de. Hvad vil de saa mere? sagde den anden. — Du vilde gøre en god Gerning, dersom Du spiste og drak. Se, Du er jo tynd som en

Humlestang, kære Ven. Med mig gaar det bedre. Se paa mig, min kære, jeg bliver fed. Det er bare Vind, det Fedt, men det gør ikke noget, fed bliver jeg.

Den lille Vagtmester lignede virkelig nu en Kugle; men gul og oppustet var han. Men Costantino var mager med dybtliggende Øjne og næsten gennemsigtige Hænder.

— Solen! tænkte han bittert, — ak ja, de har Solen. Men selv Solen nytter ikke, naar man ikke har noget at spise, naar man er syg og lider paa alle mulige Maader. Det var dumt, det vidste han, men undertiden, naar han tænkte paa dette, græd han som et Barn.

Og dog tabte han ikke Haabet. Aarene gik; som Vanddraaber, der falder fra Sten til Sten i en Hule, dryppede Dagene, langsomme og ens, den ene efter den anden. Næsten alle Fangerne, især de, der afsonede kortere Straffe, haabede paa Benaadning og morede sig med at tælle de Dage, der var gaaet, og dem der var tilbage; de talte med forbavsende Sikkerhed, uden nogensinde at tage en eneste Dag fejl.

Nogle drev deres Dygtighed saa vidt, at de ogsaa talte Timerne. Costantino sagde, at dette var dumt, og smilte, naar han tænkte paa, at man jo kunde dø eller blive givet fri, før Tiden var udløbet. Alt stod i Guds Haand. Forresten gjorde ogsaa han Regning paa at blive givet fri, før Tiden var udløbet — men dette Tidspunkt var saa længe, saa længe om at komme! Han følte det stærkt denne Morgenstund, da han vaagnede og rørte ved det varme Papir i Giovannas Brev. Han stod op og klædte sig suk-kende paa.

Hans Kammerat tilhøjre holdt op at snorke, aabnede et taaget Øje og saa paa Costantino, som om han ikke kendte ham. Saa lukkede han Øjet igen.

— Har Du det ikke godt? spurgte han, da han hørte Costantino sukke. — Aa, det er sandt, Din Dreng er syg. Hvorfor siger Du det ikke til Direktøren?

— Hvorfor skulde jeg sige det til Direktøren? Han vilde lade mig sætte i Celle, det var alt, hvad der vilde komme ud af det, naar han faar at vide, at jeg faar Breve paa den Maade.

— Og paa Brød og Kyllingesteg, sagde en haanlig Stemme. Det betød Vand og Brød.

En anden lo. Costantino følte godt, at han levede mel-

lem Mennesker, for hvem han aldeles intet betød; han syntes, han var saa ene, ligesom forvildet i en brændende Ørken, hvor Luften var kvalmende og ond.

Han gik til sit Arbejde og ventede med Længsel paa Friluftstimen for at komme til at tale med Spader Konge. Denne gule, fede Mand, som han ikke havde den mindste Agtelse for, var ham dog aldeles uundværlig. Han var hans eneste Trøst. Han var den eneste, der forstod ham, havde Medlidenhed med ham, hjalp ham. Han tog ganske vist Betaling for det, men hvad gjorde det? Derfor var han ham lige uundværlig, saa vel som for mange andre Fanger; og Costantino, hans Landsmand, tænkte allerede med egoistisk Bedrøvelse paa det Øjeblik, da Spader Konge, efter at have afsonet sin Straf, vilde forlade Anstalten.

Den Dag kom der en ny Fange ind paa Skomagernes Afdeling; det var en høj, tynd Sydlænding med et graat, rynket Ansigt og smaa lyse Øjne. Hans Alder var ubestemmelig, men Kammeraterne lo, da han sagde, at han var toogtyve Aar. Han begyndte straks at klage over Heden og Beglugten, som forpestede Luften.

Og han var rigtignok ikke saadan en Skoflikker. Han var eneste Søn af en rig Skotøjsgrosserer; han var ogsaa selv en fin Herre. Og med det samme begyndte han at fortælle sin bedrøvelige Historie; han havde myrdet en Rival af Skinsyge; han var blevet udfordret og havde skudt paa den anden, det var det hele. Den Kvinde, som var den egentlige Aarsag til Forbrydelsen, var brystsyg, og nu var hun ved at dø af Sorg. Ja, hun var ved at dø, det var det hele. Aa, og saa var der dette, at Fangen havde efterladt en Søn, et Barn paa et Par Aar, som var hans og den syge Kvindes. Dersom hun døde, var Barnet forældreløst og forladt.

Costantino gøs, ikke fordi Fangens Fortælling rørte ham, men fordi den Kvinde og det Barn erindrede ham om Giovanna og Malthineddu.

Endelig tav den nyankomne, som straks var begyndt at arbejde behændigt; han skar et Par Saaler og satte sig hen og syede ivrigt med bøjet Hoved; hans Underlæbe bævede som paa et Barn, der er ved at græde.

Costantino saa det og tænkte, at den Mand maatte lide meget.

Men ligesom de andre var ligegyldige overfor Costantinos Sorg, saaledes kunde han heller ikke tage Del i andres Ulykke. Kun blev han endnu mere sørgmodig og endnu mere længselsfuld efter at komme ud af Fængselet.

Da han fik Øje paa Spader Konge, trak han ham hen i en Krog ved den varme Mur, hvor der var Skygge; men han kunde ikke faa noget frem om alt det han led. Hvad kunde det nytte?

I Stedet for fortalte han den ny Fanges Historie; den anden trak paa Skuldrene og vendte sig om og spyttede paa Muren.

— Dersom han ønsker det, kan han ogsaa komme til at skrive, men forsigtig maa han være. Der er nogen, som gaar og snuser.

— Hvorledes skal vi bære os ad, spurgte Costantino tankefuld, hvorledes skal det gaa os, naar De ikke er her mere?

— Du vilde maaske have, at jeg altid skulde blive her, Din Hallunk? sagde Spader Konge spøgende.

— Gud fri mig! Nej, jeg ønsker Dem derimod at komme hurtigt ud — imorgen —

Spader Konge sukede.

— Ak, hans Fjender, sagde han, udfandt stadig nye djævelske Kunster for at holde ham i Fængselet. Han haabede ikke mere paa Benaadning, men i ethvert Tilfælde nærmede nu Tiden sig, da han skulde blive fri.

— Og saa, fortsatte han, vilde han gaa til Kongen og fortælle ham, hvorledes Sagerne stod. Saa vilde Kongen straks beordre, at Processen skulde genoptages, og naar saa han, Spader Konge, var blevet befundet uskyldig, vilde han straks faa sin Plads igen. Og maaske ovenikøbet nok en Medaille til at hænge ved Siden af de andre.

Desuden lovede han dem alle og i Særdeleshed Costantino, at han skulde sørge for, at de blev benaadede, saa snart han selv var blevet fri.

— Se, saadan skal det ordnes! — endte han højlig tilfreds med sig selv. Han gentog sine Løfter saa ofte, at han tilsidst selv troede paa, at han kunde holde dem. — Imorgen! Gid det var saa vel! Det vilde være et Held for alle.

— Held eller Uheld! svarede Costantino.

— Desuden, fortsatte Spader Konge, — vil Du maaske ikke mere have Brug for mig, naar jeg er kommen ud. Han fortrød straks, at han havde sagt dette, men da Costantino rystede tvivlende paa Hovedet, tænkte han: maaske han tror, at jeg tænker paa hans Benaadning, og saa paa ham med oprigtig Medlidenhed.

— Men er Du uskyldig, er Du virkelig uskyldig? spurgte han. — Nu kan Du jo sige mig alt, kære Ven. Husker Du, at da jeg første Gang spurgte Dig om det, sagde Du: gid jeg aldrig mer maa faa min Søn at se, dersom jeg er skyldig!

— Det er sandt! Og nu mener De, at jeg maaske ikke faar min Søn at se mere? Guds Villie ske, men jeg er uskyldig.

Spader Konge vendte sig igen om mod Væggen og spyttede nok en Gang.

— Vær taalmodig, min kære, vær taalmodig! Vær taalmodig, sagde han til Costantino. Og hans Stemme lød varm og oprigtig. Spader Konge ansaa sig selv for at være en overlegen Aand, og havde stor Respekt for sig selv, fordi han satte Pris paa retskafne Mennesker. Derfor var han kommet til at holde af Costantino paa sin Vis; han fandt ham saa god, med en saa enfoldig Sjæl, formet af et saa rent Metal, at ikke engang den store Fordærvelse, der herskede i Fængselet, havde kunnet angribe det.

Nu var det saadan, at Eksvagtmesteren tillod sig at læse de Breve, der gennem hans Hænder skulde gaa videre til Costantino. Der var nylig kommet et anonymt Brev, meget daarligt skrevet, med store Bogstaver, der lignede Insekter og smaa Vanskabninger. Men disse giftige Insekter og smaa Vanskabninger var skrækindjagende, thi de bragte den Efterretning, at Giovanna, Costantinos Hustru, vilde tage imod Brontu Dejas' Frieri og at Tante Barchisia skulde til at rejse til Nuoro for at tale med en Advokat om Datterens Skilsmisse.

Eksvagtmesteren var vred som en Tyrk; han blæste sine gule Kinder op til en unaturlig Størrelse, og hans Ven, Assistenten, som arbejdede paa sit store Værk, hørte ham brumme: — Dumme er de! Dumme! Sardiske Æsler! Hvorfor skriver de til ham? Hvad kan han stille op med det, andet end at rende Panden mod Muren?

Han gav ikke Costantino Brevet, men hver Gang han saa ham, betragtede han ham med dyb Medlidenhed, og i sit stille Sind glædede han sig over sit gode Hjerte.

Tre Dage senere døde Barnet, og denne Efterretning blev sendt direkte til Costantino. Han skjulte sin Sorg for de andre og græd i Stilhed; han vilde vise sig stærk overfor de Kammerater, som han delte Arbejde og Ulykke med.

Da Arnolfo Bellini, den Mand, hvis Kæreste var syg, hørte om den sardiske Fanges Sorg, gav han sig til at græde paa en forunderlig Maade, saa det næsten lød som Hanegal. Hans visne Barneansigt var saa latterligt i Graaden, at Manden fra Abruzzerne, han som altid skændtes med sin Broder, gav sig til at le. En af de andre Fanger stak ham i Siden med en Syl. Han fôr sammen med et: Av! og holdt op at le, uden at gøre videre Bemærkninger.

Costantino betragtede undrende Bellini, rystede paa Hovedet og gav sig til at arbejde. Alle tav, og Manden fra Syden faldt nu helt til Ro.

Ude fra den overskyggede Gaard faldt et skarpt Lys ind under de lave Hvælvinger; i den stærke Hede strømmede en stærk Dunst ud fra Læderet og fra Fangernes svedige Legemer. De var tretten der, og de var stadig under Opsigt af en høj, rødskægget Opsynsmand, som aldrig sagde noget. Der var en vis Lighed mellem alle disse Fanger; den samme Klædedragt, det samme kortklippede Haar, det samme glatragede Ansigt med det forstenede Udtryk — de kunde godt tages for Brødre eller i det mindste Slægtninge; men Costantino havde dog aldrig følt sig saa fremmed, saa fjernt fra sine Kammerater som idag.

Han sad bøjet og syede og syede, med sit Læderforklæde paa og en Sko imellem Knæene. Af og til betragtede han Skoen nøje, saa tog han igen fat og syede og trak Traaden igennem med begge Hænder, næsten vredt.

Ak ja, han maatte rigtignok arbejde, nu da hans Dreng var død! Mon han havde holdt meget af Barnet? Han vidste det ikke rigtig — maaske ikke saa meget endda. I Nuoro havde han kun set Drengen en Gang, igennem Metalgitteret i Taleværelset; da sad Malthineddu paa Armen af den grædende Giovanna. Barnet havde røde Kin-

der, lidt ru som modne Abrikoser, og hans smaa violblaa Øjne, der skinnede som Druekærner, var overskyggede af Frynsen paa hans Hue. Medens Forældrene talte sammen, havde han grædt og skreget af Angst for de stive, ubevægelige Opsynsmænd og for dette Metalnet, som han klamrede sig krampagtigt fast til med sine smaa røde Hænder.

Det var den eneste Erindring, Costantino havde om sin Søn. Aarene var gaaet hen, og naar han tænkte paa ham, var det altid som grædende, rødmosset, med de violblaa Øjne halvt skjult af Frynsen paa Huen. Men han havde altid tænkt paa Fremtiden, naar Malthineddu var blevet stor og havde lært at styre en Karre, ride, saa, høste — sin Moders Hjælp og Trøst. Ak, han som var der i Fængselet, haabede altid paa snart at blive sendt hjem til sin By; men naar han undertiden syntes, at dette Haab var forfængeligt, tænkte han straks paa sin Søn. Og han elskede ham af Æmhed for Giovanna og ikke med den egoistiske Kærlighed, som frembringes af Vane og Samvær. Nu var Barnet dødt. Haabet var dødt. Guds Villie ske! Men Costantino led dybt og inderligt ved Tanken om sin Hustrus Sorg.

Da Spader Konge den Dag saa sin kære Landsmand i Murens varme Skygge, var han straks paa det rene med, at Costantino sørgede mere for sin Hustrus Skyld end over Tabet af Barnet.

Men en underlig Trøst gav han ham, idet han sagde til ham i en haanlig Tone: — Naa min kære, Du er jo gal, at Du tager det saa fortvivlet. Tænk paa Dig selv og tænk paa, at dersom Herren, som Du siger, har kaldt den uskyldige Sjæl til sig, saa har han maaske gjort det for Barnets Bedste.

— Hvorfor det? spurgte Costantino; han stod med bøjet Hoved, hængende Arme og Haandfladerne vendt ud til Siden. — Er det fordi han var et fattigt Barn?

Spader Konge, som var i det filosoferende Hjørne, sagde, at Fattigdom ikke var et Onde, langt fra, maaske snarere et Gode, ja netop et Gode.

— Der er andre Onder, kære Ven. Tænk paa Dig selv. Din Hustru trøster sig nok.

— Ja vist, hun har jo Solen! sagde Costantino og

knyttede Hænderne. — Solen som brænder! Jeg gad nok vide, hvad Glæde hun nu kan have af Solen?

— Pum pum pum, nynnede Spader Konge og pustede tre Gange sine fede, gule Kinder op — saa vandrede hans Tanker bort; han betragtede meget nøje Neglen paa sin højre Haands Langfinger og sagde tilsidst højt: — Sig mig, kære Ven, hvad vilde Du sige, dersom Din Hustru giftede sig med en anden?

Costantino forstod ham ikke rigtigt, men dog var det, som om hans Arme stivnede.

— De skulde ikke sige saadan noget til mig, netop idag, sagde han bedrøvet.

— Pum pum pum, nynnede og pustede Eksvagtme-steren igen. Efter en kort Tavshed sagde han: — Hør, kære Landsmand, Du forstaar mig ikke rigtigt. Din Hustru er retskaffen, det er der ingen Tvivl om. Men jeg siger dog: dersom hun nu gifter sig med en anden? Du forstaar mig ikke endnu? Det Menneske er dog forbavsende enfoldig! Paa Ære, man skulde tro, Du var en ung, ugift Dreng, saa uskyldig er Du endnu. Er det muligt, raabte han, at Du ikke ved, at der nu er indført Skilsmisse? En Kvinde, hvis Mand er dømt til mere end ti Aars Straf, kan begære Skilsmisse og gifte sig med en anden Mand.

Costantino løftede Hovedet; hans dybtliggende Øjne blev store og runde, men et Øjeblik efter faldt de halvt til igen.

— Det vil Giovanna ikke gøre, sagde han.

Atter en kort Tavshed.

— Det vil Giovanna ikke gøre, gentog Costantino for sig selv. En besynderlig Følelse kom over ham; det var, som om en iskold Kniv skar hans Hjerte i to Dele. Og en stor Smerte kom over den ene Del, og den anden skreg: det vil hun ikke gøre!

Og begge Delene havde fuldstændig glemt det døde Barn.

— Det vil hun ikke gøre! skreg hele Tiden den ene Del af Hjertet. Den anden Del lod sig overbevise, og Delene forenedes igen og begge vendte tilbage til Erindringen om Øjeblikkets Sorg.

— Naa, sagde Spader Konge, jeg tror nu heller ikke, at hun vil gøre det. Men sig mig en Ting, kære Ven;

nu da Barnet er dødt og Moderen altsaa hverken kan haabe paa ham eller paa Dig, vilde det da ikke være klogt af hende at gøre det? Se, jeg siger nu, at hun vilde være dum, dersom hun ikke gjorde det, naar Lejligheden tilbød sig.

— Brontu Dejas! tænkte Costantino, men han gentog:
— Nej, hun vil ikke gøre det.

— Men Du er jo en Dumrian, min kære. Vilde det ikke være rigtigt, om hun gjorde det?

— Men jeg kommer jo tilbage igen.

— Det ved hun ikke noget om.

— Men det skriver jeg altid til hende — det skriver jeg altid til hende.

Spader Konge var lige ved at le, men han blev vred paa sig selv derfor og stod og faldt i Tanker; saa sagde han, som om han svarede paa et stumt Spørgsmaal: Det er taabeligt.

— Ja, svarede Costantino hurtigt. Men hele Tiden tænkte han paa Brontu Dejas, paa hans Hus med Portaen, hans „Tancas“ og hans Hjorde, og han saa Giovannas elendige Fattigdom og — ak, hvor følte nu begge de to Dele af hans Hjerte Saarets store Pine!

Endnu samme Nat skrev han til Giovanna, trøstede hende og gentog, at han stadig haabede paa Guds Barmhertighed.

Maaske Gud har villet prøve os yderligere — skrev han ud af sin sunde Fornuft — ved at berøve os det Barn, som vi har avlet i Synd. Ske hans Villie! Men nu er der en Forudfølelse, der siger mig, at Tiden nærmer sig, da jeg skal faa min Frihed igen.

Saa tænkte han sig længe om; skulde han skrive om dette forfærdelige, som Eksvagtmesteren havde hentydet til? Nej, det var ikke værd. Og han syntes selv, at han var rigtig listig, at han slet ikke saa meget som antydede dette; Giovanna maatte gerne tro, at han ikke anede det mindste om denne djævelske Lov.

Efter at han havde skrevet sit Brev, var han roligere i Sindet. Men en lille ubarmhjertig Orm begyndte at gnave og arbejde i hans Hjerne efter den Dag, og Spader Konge blev ved med haardhændet Medlidenhed at dryppe ham sin skrækkelige Gift i Blodet.

— Han maa nødvendigvis vænnes til det — tænkte

Eksvagtmasteren, — ellers slaar den Hjertesorg det enfoldige Menneske ihjel.

Undertiden tænkte han paa, om det ikke vilde være bedre at lade ham dø; men saa huskede han, at han havde jo lovet ham Benaadning, og nu syntes han, at han snart maatte kunne opnaa dette; saa begyndte han igen at plage Costantino, for at han ikke skulde dø, naar nu Giovanna begærede Skilsmisse. Spader Konge var vis paa, at hun var i Færd dermed, og han ærgrede sig, naar Costantino talte kærligt om hende.

En Dag i Oktober sagde han til Costantino: — Du kender ikke Kvinderne, min bedste — han snøftede stærkt — tomme Krukker er de — ikke andet end Krukker. — Jeg har ogsaa en Gang været forlovet. Du synes vel, at det er utroligt? Ja, det synes jeg selv ogsaa, ser Du. Og saa? Ja saa bedrog hun mig, allerede før vi var blevet gift — saadan gik det til. — Forresten kan jeg ikke lade være at ærgre mig over Dig; det er jo et helt andet Tilfælde med Din Hustru, hun er fattig, hun er ung, hun har da Blod i Aarerne! Har hun Blod i Aarerne, eller har hun ikke? Dersom denne Dejas vil gifte sig med hende, er hun en Gaas, dersom hun ikke tager ham.

— Hvem, Dejas? Hvem har talt om ham? spurgte Costantino forundret.

— Har Du ikke selv fortalt om ham?

Det forekom Costantino, at det havde han aldrig gjort. Men hans Tanker havde i nogen Tid været saa forvirrede.

— O gode Gud, o skønne San Costantino! Hvorledes havde han dog kunnet tale om den Mand?

— Ja, sandt er det, udbrød han, — jeg er bange for ham. Han har før friet til hende og villet gifte sig med hende. Aa, men han er en ren Drukkenbold og dum som en Torsk. Nej nej, hun vil aldrig gøre noget saa frygteligt. Lad os for Guds Skyld tale om noget andet!

Og saa talte de om andre Ting, stadig i sardisk Dialekt, for at de andre Fanger ikke skulde forstaa dem; de talte om den brystsyge Student, der mere og mere nærmede sig Indgangen til den anden Verden, om Arnolfo Bellini, der græd aldeles barnagtigt, hver Gang han saa Studenten, om Assistenten, der tog sin Spadseretur rundt om Springvandet, om Skaden, der blev mager af Alderdom og mistede Fjerene.

Smaatterier og Narrestreger, Udslag af Had og Kærlighed, af Fejghed og Nag forbandt og samlede Fangerne indbyrdes, saavel som med Vogterne og de overordnede Embedsmænd.

Men Costantino brød sig ikke om alt dette. Det var, som om han, Studenten og Assistenten levede fjernt fra de andre; kun med Eksvagtmasteren stod de i Forbindelse, og denne var i Virkeligheden den Tap, hvorom alle de hemmelige Foretagender i Straffeanstalten drejede sig — staaende over alle de andre og uundværlig for alle.

Mange misundte Costantino den Fortrolighed, som Spader Konge viste ham, eller bad ham om at skaffe dem forskellige Gunstbeviser hos denne store Mand. Men Costantino trak blot paa Skuldrene. Dog fristede det ham, naar de bød ham Penge, utrættelig, ivrig som han var for at hjælpe Giovanna saa meget han kunde. Dette var hans stadige, eneste Tanke.

Spader Konge blev ham mere og mere forhadet paa Grund af disse ustandselige Hentydninger og Paastande, der stak som Naale; tilsidst kom de op at skændes for Alvor og hilste ikke engang paa hinanden i nogen Tid.

Men Costantino kunde ikke holde det ud; det var som at være i Celle, skilt for bestandig fra Yderverdenen; og han gjorde det første Skridt til Forsoning og ydmygede sig for at gøre det godt igen.

Efterhaanden som Efteraaret skred frém, blev Luften køligere, og Himlen lignede blaat Fløj, fin, fjern, blid som en Drøm. Undertiden bragte Vinden en Duft af moden Frugt med sig.

Costantino var mindre beklemmt til Mode, men uendelig sørgmodig; han begyndte at lide af Blodmangel, fordi han nægtede sig selv alt muligt for at kunne sende Penge til Giovanna. Alle de andre Fanger fik sendt Penge, flere eller færre; kun Costantino beholdt ikke engang den Smule, han fortjente.

— Jeg forstaar det ikke, sagde Eksvagtmasteren, Du faar røde Kinder, og det er, som Du blev yngre og yngre; men Du er gennemsigtig, min kære.

Undertiden havde Costantino en brændende Hede i Ansigtet, og Blodet susede for hans Øren, undertiden følte han sig helt udmattet og led af Hjemve i en endnu højere

Grad end det første Aar. Han saa for sig den store slumrende Højslette, som den laa udstrakt i sin høstlige Ro og skinnede gult under den klare Himmel; og Bjergene saa han, bagte af Solen, og han mærkede Duften af de sidste Frugter i Vinhaverne, som modnedes sent i dette Hyrdernes og Biernes Land. Han saa Rævene, Harerne, Bistaderne, de vilde Fugle, Hestene, Hegnene, som hang fulde af Morbær, alle de Ting, der havde fyldt og optaget hans ulykkelige Barndom, der trods hans sørgmodige og oprørske Tanker dog havde været oplivet af landlige Glæder. Naar han tænkte paa sin Onkel, den haarde gamle Grib, som havde pint ham lige til sin Død og endnu stadig pinte ham, steg der et voldsomt Had mod den Døde op i ham; saa tænkte han: nu er han færdig! men bag-efter fortrød han det og bad for hans Sjæl.

Ellers hadede han ingen — ikke engang den virkelige Morder, ikke engang Brontu Dejas, som han jo endnu ikke havde noget at bebrejde — ikke engang Spader Konge, der uophørligt plagede ham. Han havde ikke Kræfter til at hade. Der var kommet en vis sørgmodig Blidhed over ham, som den man føler, naar man er ved at falde i Søvn. Kun én Følelse var stærk hos ham i denne sørgmodige Blidhedstilstand — en øm, fin Kærlighed, blød som Fløjl, melankolsk som Efteraarshimlen. Og denne Følelse var kun for hende — var hende. Han tænkte bestandig paa hende, kun paa hende, altid paa hende.

Eftersom Tiden gik, voksede hans Kærlighed, hun var det fjerne Fædreland, Familien, Friheden, Livet, alt, alt var i hende, Haabet, Troen, Kraften, Freden, Glæden over at leve. Hun var hans Sjæl. — Naar den ubarmhjertige Spader Konge truede ham med dette forfærdelige, truede han ham med Døden. Hellere end at miste Giovanna vilde han blive fyrretyve Aar i Fængsel, men samtidig længtes han efter Friheden, kun for ikke at miste Giovanna.

Den Vinter led han meget af Kulde; hans Ansigt var blaablegt ligesom hans Negle; i Friluftstimen stillede han sig i Solskinnet med klaprende Tænder, ligesom en gammel Mand. Han gik ofte til Skrifte og betroede sin unge Skriftefader alle sine Bekymringer.

— Hvem har sat Dem de Ideer i Hovedet, kære Broder? spurgte Kapellanen, og hans sorte Øjne lynede.

— En Landsmand af mig, den forhenværende Vagtmester Burrai, ham de kalder Spader Konge.

— Saa skulde da ogsaa — mumlede Kapellanen og tænkte sig lidt om. Han kendte godt nok Spader Konge.

Saa gjorde han sig Umage for at trøste Fangen, spurgte om Giovanna skrev til ham og da hvad.

— Ak, nu skrev hun sjældent og kun et Par Linier. Nytilig havde hun skrevet, at der var meget koldt derhjemme; der var faldet Sne to Gange, og sidste Gang var der kommet en Mand, som vilde gaa over Bjergene. Desuden, havde Giovanna tilføjet, var der en slem Dyrtid, som de led meget under.

Alt dette gav Costantino Anledning til stor Bekymring. Han drømte ofte, at han blev ført tilbage til Nuoro og givet fri, derfra begav han sig til Fods til sit Hjem — han frøs og kunde ikke gaa længere, han var ved at dø — ved at dø! Og saa vaagnede han iskold, med Hjertet opfyldt af Angst og Uro.

Skriftefaderen sagde til ham: — Kære Broder, De er saa svag; de sørgelige Tanker kommer af Mangel paa Kræfter. Deres Hustru er gudfrygtig, hun vil aldrig gøre Dem Sorg og Skam; vær nu ved godt Mod og slaa de stygge Tanker af Hovedet. Og saa maa De styrke Dem, spis og drik noget mere. Tjener De noget?

— Lidt, men jeg sender det altsammen til min Hustru — hun er saa fattig. Aa, jeg spiser nok. Nej, jeg er slet ikke svag. Og at drikke bryder jeg mig slet ikke om. Det faar jeg bare Kvalme af.

— Ja ja da; men se nu at faa lidt Ro i Sindet. Jeg skal tale med Burrai — han skal lade Dem være i Fred.

Kapellanen talte altsaa med Spader Konge og bebrejdede ham, at han satte saadanne sørgelige Tanker i Hovedet paa Ledda.

— Han er en stakkels Fyr, og anæmisk er han; lad ham være i Fred, ellers bliver han syg.

Spader Konge saa roligt paa Præsten og klemte underfundigt sine smaa Svineøjne sammen; saa snøftede han og rystede paa Hovedet: — Jeg gør det kun for hans Bedste.

— Hans Bedste — hvad skal det sige? De —

— Jeg siger som saa, kære Ven — pardon — endnu i Vinter er der ingen Grund til Frygt angaaende den unge Kone, saalænge det er saa koldt. For Tiden, tænker jeg

mig, er det bare den gamle, Costantinos Svigermoder, som gør Kvalm og vil have Datteren til at gribe Lykken ved Haarene. Men saa, saa kommer Foraaret, og saa har vi det.

Kapellanen saa uforstaaende ud, slog ud med Armene og rystede paa Hovedet, medens den anden hele Tiden saa paa ham med sine smaa ondsksfulde Svineøjne og tilsidst fandt det fornødent at forklare ham Tingen i tydeligere Ord; han beskrev Svigermoderens Begærlighed, Giovannas Ungdom, Foraarets Farer.

Men saa blev Kapellanen alvorlig vred.

— Modbyd— — udbrød han og gik hurtigt op og ned med flammende Øjne, medens han bevægede Hænderne ivrigt.

— De er utaalelig! Hvorfor gaar De og bilder Dem saadan noget ind? Hvorfor plager De den stakkels unge Mand? Fordi Konen nu har en Frier, er det derfor sagt —

— Kære Ven, bliv ikke saa opbragt! sagde Spader Konge. Og saa viste han Kapellanen det anonyme Brev, som var kommet fra Costantinos By.

Præsten saa alvorlig ud, bad Eksvagtmeesteren om at lade ham beholde Brevet og sagde tilsidst: — De tager Penge af Ledda?

— Ja naturligvis — en lille Smule. Er det maaske uærligt? Risikerer jeg ikke at komme i Celle ved at gøre ham de Tjenester?

— Og De mener, at De gør Deres Pligt ved dette?

— Hvad er Pligt? Dersom det er Pligt at gøre godt imod sin Næste, saa gør jeg min Pligt.

Præsten læste Brevet opmærksomt igennem.

— Ja, jeg gør min Pligt, men dette her er kun Smaasager. Naar jeg kommer ud, og dersom de indflydelsesrige Personer, som jeg kan regne paa, ikke lader mig faa min Plads igen, saa har jeg tænkt paa at beskæftige mig specielt med hemmelig Brevskrivning for alle Fanger i Italien. Et Slags Kontor.

— Saa vil det ikke vare længe, inden De kommer herind igen.

— Aa, jeg vil gøre det af Pligthensyn — hemmeligt Kontor, kære Ven. Og saa —

— Saa er der ogsaa Benaadning! sagde Præsten og

lagde Brevet sammen. — Hvorfor vækker De det Haab hos de stakkels Fanger?

— Saa er der ogsaa Benaadning! gentog Burrai koldt. — Naa, om det saa ikke bliver andet end et Haab for dem, er det saa dog ikke en god Gerning, dersom det kan trøste dem? Hvad har vi andet end Haabet at trøste os med?

— Men altsaa, sagde Præsten med blidere Stemme, gør mig nu den Tjeneste ikke mere at plage den stakkels Fyr; lad ham dog hellere haabe; ellers ender det med, at han bliver syg.

Eksvagtmasteren lovede det, omend nødigt. Denne Fremgangsmaade hehagede ham ikke.

— Slaget vil dræbe ham, det er mintro vist! tænkte han. — Aa, naar det bliver Foraar — aahaa, saa skal vi se, hvem der kender Verden og hvem der har Ret. — Og han lagde Haanden paa Brystet.

Da Costantino mødte Spader Konge, spurgte han smilende, om han havde talt med „su préideru”*), som de kaldte Kapellanen indbyrdes mellem sig — og hvad han havde sagt.

Eksvagtmasteren stod og støttede sig til den mørke fugtige Mur med Hænderne paa Ryggen og bandede sagte paa sardisk, uvis hvem det skulde gaa ud over.

— Balla chi li trapassat sa busacca, brasciai**) —

— Hvad er der i Vejen? Hvem er De vred paa?

— Der er ikke noget i Vejen. Ja, jeg har talt med Præsten, og han skændte paa mig, som om jeg var et Barn. Et temmelig fedt Barn! En lille Fedegrís, en rigtig lille Fedegrís! Men Flæsket er gult, harskt. Ved Du, hvad jeg har læst? At de i Rusland holder mest af, at Flæsket skal være harskt.

— Sig mig nu, hvad sagde han?

— Ja, hvad sagde han — han sagde — hvem kan vel huske det? Naa jo, han sagde, at det Du ved, var Indbildning af mig. Ja, jeg har stor Indbildningskraft. Ja, kære Ven, tilgiv mig! Din Hustru vil saavist aldrig bedrage Dig — saavist som vi staar her — —

Costantino saa stift paa ham. Nej, Manden gjorde ikke

*) Præsten.

**) Gid han maa faa en Kugle gennem Lommen, den Ræv!

Nar ad ham, det gjorde han virkelig ikke. Det var sandt, det han sagde.

— Aa, saa har han altsaa skændt paa Dem! Det er godt!

— Man skulde tro, sagde Spader Konge og flyttede sig lidt, medens han saa paa sine røde Hænder, der var fulde af Aftryk af at have været presset imod hans Ryg, — man skulde tro, at den Mur var af Chokolade. Se her, min kære, den er fugtig og varm. Gid det var saa vel! Saa havde vi to Fordele: vi kunde gnave af den — og saa kunde vi bryde ud. Hør, har Du nogensinde spist Chokolade?

— Ja selvfølgelig; Giovanna holdt meget af Chokolade. Men det er saa dyrt, saa dyrt. — Og saa?

— Og saa! raabte Spader Konge. — Du irriterer mig! Ja vist vil hun vente paa Dig i treogtyve Aar! Det kan Du være vis paa!

— Aa, jeg kommer ud før den Tid. Og De vil jo i alle Tilfælde, tilføjede han drillende, gaa til Kongen, vil De ikke? Vil De ikke skaffe mig Benaadning?

— Jo, vel vil jeg gaa til Kongen, til selve Kongen! Tror Du det ikke? Jeg gaar til Kongen, han tager imod alle Officerer, er jeg maaske ikke Officer? Han holder meget af Hæren; han er jo ung; jeg har læst, at han er blevet fed. Aa, men ikke saa fed som jeg!

Han lo. Costantino kom stadig tilbage til det, der optog ham, og den anden svarede stadig undvigende, men i ethvert Tilfælde pinte han ham ikke mere. En af de følgende Dage blev der indsat fem Lire paa Costantinos Bog.

— Det er ham, det er ham, sagde Fangen. — Det er Præsten. Hvor han dog er en god Mand! Men jeg vil ikke have dem; nej, jeg vil ikke have dem.

— Du er dum som et Faar, svarede Spader Konge. — Tag dem bare, ellers bliver han stødt. Jeg vil ikke have dem! Takker man saadan for en Gave?

— Men jeg synes, det er en Skam. Og hvad skal jeg saa bruge dem til?

— Spise og drikke. Du trænger virkelig til det, tro Du mig! Du vilde maaske sende dem derover? Saa skulde da ogsaa Fanden—. Dersom Du gør den Dumhed, saa spytter jeg Dig i Ansigtet. Hør — hun skriver jo ikke engang til Dig mere —

— Hvad skulde hun skrive om? sagde Costantino og søgte at berolige sig selv.

— Nu maa hun jo have Arbejde, nu da Foraaret begynder og Vinteren er forbi. Ja vist, den er forbi! Og saa kommer Foraarstiden! skreg Spader Konge næsten truende.

— Ja nu kommer den.

— Ja, den kommer! Naar begynder Varmen i Din Landsby? Hos os er det allerede varmt i Marts.

— Aa, hos os begynder den i Juni. Saa er det saa dejligt. Græsset er saa højt, saa højt; saa klipper de Faarene, Bierne laver Honning.

— Sikken en Idyl! Aa Du ved nok ikke, hvad en Idyl er? Det er — vel — det vil sige — Sludder! Lad os saa vente paa Juni Maaned. Er det længe siden, at Du har været til Skrifte?

— Ja, det er fjorten Dage siden.

— Ja det kan man kalde længe. Aa, hvor Du er fjollet, min kære! Jeg har aldrig været til Skrifte, og min Samvittighed er ren som et Spejl. Se ham der, tilføjede han og pegede paa Studenten, som gik forbi med sit askegraa Ansigt og sit kortklippede Haar, der var saa hvidt, at det saa ud, som han var pudret, — han der trænger sandelig til at komme til Skrifte. Han er i Færd med at banke paa Evighedens Porte.

Kort efter blev da ogsaa Studenten bragt paa Sygestuen og døde en af de sidste Dage i Marts. Bellini, Manden med den brystsyge Kæreste, forhørte sig ængsteligt om den Syges Tilstand, og da han døde, græd han hele Dagen paa sin barnagtige Maade. Og han græd ikke over den stakels Student, men over sin syge Kæreste. Saa trøstede han sig igen, da han ikke hørte mere Tale om Studenten og ikke saa ham; han tænkte da mindre paa sin Elskedes Sygdom. Men Studentens Død bragte en sær Melankoli over Spader Konges Sind. Han begyndte at filosofere over Livet og Døden og at forelægge Assistenten en Mængde Spørgsmaal, som denne besvarede med lav Røst og stirrende Øjne. Overfor Costantino hengav Burrari sig til længselsfulde Erindringer om det fjerne Fødeland.

— Ja, sagde han, jeg ved, at jeg engang er kommet forbi Din By eller i Nærheden af den. Der var en Skov af Rønnetræer, Cistusbuske og Jordbærtræer; det

saa ud, som om det havde regnet med Blod paa dem. Og der var en Lugt, min kære, en Lugt, siger jeg Dig, saa stærk, som om det var Tobak. Der var et Kors oppe paa en Sten, og man kunde se Havet langt borte.

— Aa ja, det er Skoven ved Cherbomine. Ak, om jeg kender den! En Gang var der en Jæger, der saa en Hjort der, som havde Guldhorn. Han skød og dræbte den. Idet den opgav Aanden, raabte den med Menneskestemme: Boden er udsonet! Man troede, at det var en Menneskesjæl, som afsonede en stor Brøde efter Døden. Og saa blev der rejst et Kors paa Stedet.

— Og Hornene, min kære?

— Man siger, at da Jægeren kom nær til Hjorten, var Hornene blevet sorte.

— Pyt, hvor I er dumme, I Bønder! Aa, nu kommer Foraaret! tilføjede Spader Konge og betragtede Himlen.

— Foraaret angriber mine Nerver. Ja, jeg var ogsaa Jæger engang.

— Aah!

— Jeg jagede i Saltvandssøerne ved Cagliari — ak, Saltvandssøerne! De lignede store Stykker Spejlglass, der var faldet ned oppe fra Himlen. Rundt om dem var der fuldt af violette Lillier. Og Flamingoerne fløj i lange Rækker gennem Luften, og Solen var saa stærk, at man ikke kunde se. Jeg lukkede det ene Øje. Bum, bum! Der faldt en Flamingo. De andre fløj tavse videre i Række. Jeg vadede midt ud i Søen for at tage Fuglen. Jeg var let bevægelig, skal jeg sige Dig, let bevægelig som en Fisk — jeg var atten Aar.

— Hvad bruger man Flamingoer til?

— Ingenting — de bliver udstoppet; de har lange Ben og er saa bløde som Fløjl. Har Du set den Egn? Aa, det er sandt, Du har jo været i Minerne og er kommet igennem Cagliari. Jeg vil tage tilbage dertil og dø i Fred og Ro.

— De er melankolsk i denne Tid!

— Hvad skal man sige, kære Ven? Det kommer af Foraaret. Det er saa bedrøveligt at være i Fængsel i Paasken. Iaar vil jeg holde Paaskeforskriften.*)

— Det har jeg allerede gjort.

— Saa Du har allerede gjort det?

*) Det vil sige, bede visse Bønner, gaa til Skrifte o. s. v.

Og saa tav de to Fanger og sank hen i Minder.

Tiden gik — April, Maj, Juni. Fængselets nøgne Mure blev som Ild, de ækle, nærgaaende Insekter våagnede til Live og begyndte atter deres Værk: at pine og plage Fangerne; vammel Lugt begyndte igen at gennemtrænge Luftten, og i Skomagernes Afdeling, hvor den tavse Opsynsmand med det røde Skæg stadig passede paa, var der en skarp Stank af Læder, Beg og Sved. Costantino blev mere og mere anæmisk og begyndte at lide meget ved Insekternes Stik; tidligere sov han sødeligt og mærkede dem ikke, men nu fik de ham til at fare op af sin lette Søvn, medens en Gysen fôr gennem hans Legeme. Saa laa han og kunde ikke falde i Søvn, eller han laa i en halvvaagen Tilstand, som var endnu værre og som undertiden var som Mareridt. Det jagede helt igennem ham med skarpe Stik, der ikke altid hidrørte fra Insekterne; han vendte og drejede sig, var ved at kvæles og laa og stønnede. Det var en pinefuld Tilstand. Morgenens gyldne Lys saa ofte ind til ham, inden det var lykkedes ham at faa lukket et Øje; saa grebes han af en overvældende Træthed, af en uovervindelig Søvnighed, og saa maatte han staa op.

Giovanna skrev ikke mere; kun havde hun i Slutningen af Maj skrevet for at bede ham ikke at sende flere Penge, da hun tjente nok til at kunne leve nogenlunde. Efter den Tid kom der ikke mere.

Men nu stolede han paa hendes Troskab; han syntes endogsaa, at det sidste Brev var et Bevis paa hendes Kærlighed.

I Friluftstimen ventede Spader Konge hver Dag paa Costantino med en vis Længsel; han saa stift paa ham med sine smaa ondsksfulde Øjne, der skinnede i hans store, gule, skaldede Hoved; saa spurgte han ivrigt — hvad nyt? Og naar Costantino undredes over dette Spørgsmaal, undrede Eksvagtimesteren sig ogsaa, men sagde ikke over hvad.

Han bemærkede kun: — Det er varmt.

— Ja, det er varmt.

— Nu er Foraaret forbi.

— Ja, det er endda noget siden.

— Nu er vel Dyrtiden forbi i Dit Hjem?

— Det er den sikkert. Min Hustru vil ikke mere have, at jeg skal sende hende Penge.

— Ha, jeg ved det nok, kære Ven.

Spader Konge vidste ikke, hvad han skulde tænke; han ærgrede sig næsten over, at hans Spaadom ikke gik i Opfyldelse.

Men en Dag kom Costantino ikke ud i Friluftstimen. Da Burrai fik at vide, at hans Landsmand var paa Sygestuen, snørede hans Hjerte sig sammen paa en underlig Maade; og da han saa den gamle Skade flagre om og ryste paa sit halvt skaldede, halvt pjuskede Hoved og hørte den kalde paa Cos—tan—ti Cos—tan—ti, med sin snøvlende Stemme, da svarede Spader Konge højt: — Lynet er slaaet ned paa Costantino!

Alle Fangerne flokkedes om ham, nysgerrige efter at faa Sammenhængen at vide; men han strakte Hænderne ud som for at skyde dem fra sig og sagde: — Jeg ved ikke noget. Lad mig være!

— Lige til Klokken ni, sagde Bellini, havde Costantino arbejdet sammen med dem; saa var der kommet en Opsynsmand og havde ført ham bort, hvorfor vidste de ikke. Costantino var sprunget op, ganske bleg og med opspilede Øjne, var fulgt med Opsynsmanden og var ikke kommet igen.

— Hele sit Liv huskede Costantino den Dag.

Det var en varm, skyet Morgen; og det var, ligesom Skyernes Skygger tyngede og rugede over Skomagernes Afdeling, hvor Væggene i deres halve Højde laa i Mørke. Fangerne saa endnu mere blege ud i denne Skygge og med deres stinkende Læderforklæder; de var alle i daarligt Humør.

En af dem, som var bange for Spøgelsers, fortalte, at der, hvor han var fra, kunde man tit i mørke Nætter se lange, hvide, flydende Spøgelsers sejle med Vandet i Floderne; og han spurgte Bellini, om han nogensinde havde set det.

— Jeg? nej — jeg troer ikke paa de Dumheder!

— Naa, Du kalder det Dumheder? sagde den anden med monoton Stemme og saa ind i den Støvle, han syede paa.

Bellini svarede, medens han arbejdede videre: — Dit Faarehoved!

Saa løftede den anden vredt Hovedet og tog til Gemæle, men Bellini indvendte: — Kan jeg ikke tale med

mig selv maaske? Kan jeg ikke sige Faarehoved, Kalvehoved, Hundehoved — hvad kommer det Dig ved? Kan jeg ikke tale med Støvlen?

Netop i dette Øjeblik kom Opsynsmanden og kaldte paa Costantino. Denne, der havde haft en daarlig, søvnløs Nat, spilede de søvnige Øjne op og blegnede.

— Hvad vil de mig? spurgte han, medens han fulgte Opsynsmanden.

Han blev ført ind i et støvet Værelse, overfyldt med Hylder fulde af Papirer; de snavsede Vinduer var lukkede; udenfor Vinduerne var et rødt Jerngitter, og gennem Gitteret saas den skyede Himmel, der saa ud, som om ogsaa den var dækket af Støv. I dette Værelse sad der en Mand og skrev ved et højt støvet Skrivebord. Foran ham var der en uhyre Mængde Papirer; han forsvandt næsten i Papirer og Støv.

Da han saa Fangen, løftede han Hovedet og viste sit korte, røde Ansigt, hvis lille Hage var ganske skjult af det nedhængende lyse Overskæg. Han stirrede paa Costantino med de runde, ubevægelige, mælkeblaa Øjne, men det var, som han ikke saa ham, thi han gav sig igen til at skrive meget hurtigt.

Costantino, der kendte den Mand, blev staaende med stærkt bankende Hjerte. I sin urolige Forventning tænkte han paa Historien med Spøgelseerne i Floden, Bellinis Stemme, da han sagde: Faarehoved, og han spurgte sig selv, om den anden havde haft Ret i at blive vred eller ikke. Der hørtes ingen anden Lyd i Værelset end Pennens Skratten paa det haarde Papir.

De runde, lyse Øjne betragtede igen Costantino og sænkede sig paany; Costantino skælvede, saa sig om i Værelset og stod igen og ventede spændt og ængsteligt.

Manden skrev stadig. Costantino følte sit Hjertes voldsomme Slag, og tusinde mørke Tanker, stumme, formløse, gik gennem hans Sind som en Række Skyer, der trænger sig om hinanden.

Manden skrev stadig.

Paa en Gang spredtes alle de mørke formløse Tanker som Skyer for at give Plads for et saa blændende Lys, at det ligefrem gjorde ondt.

— Dersom de nu vil anerkende min Uskyldighed?

Dette var Lysglimtet. Det forsvandt, men efterlod ligesom en ubestemt Lysning.

Og Manden skrev stadig, og medens han skrev, spurgte han med høj, grov Stemme: — De hedder?

— Costantino Ledda.

— Hvorfra?

— Fra Orlei paa Sardinien, Provinsen Sassari.

— Meget godt.

Tavshed. Manden skrev stadig.

Pludselig rømmede han sig stærkt, løftede sit røde Ansigt og saa paa Fangen med de store, runde, lyse, ubevægelige Øjne. Costantino slog sine ned.

— Godt. Er De gift?

— Ja.

— Børn?

— Vi havde en Søn, men han er død.

— Holder De af Deres Hustru?

— Ja, svarede Costantino og hævede sine frygtsomme Øjne. Han saa en Ring med en violet Sten paa Herrens store, røde Haand, og mellem Pege- og Tømmelfingeren den stive, sorte Pen, som stadig bevægede sig. Da han ikke vidste, hvor han skulde fæste sine forvildede Øjne, stirrede han paa de Bevægelser, Pennen gjorde; hans Sind var spændt til det yderste Punkt af Angst, som naar man i Søvn venter noget frygteligt. Den grove Røst talte langsomt og i lav Tone.

— De ved nok, at Deres Hustrus Tilværelse er blevet ødelagt ved Deres Brøde. Hun var ung, smuk, uskyldig og maa nu tilbringe sit Liv med at græde og sørge bestandig. Livet byder hende ikke mere nogen Glæde, og hun har dog ikke gjort noget ondt. Det kunde gaa an, saalænge hun havde Barnet. Han var hendes Haab. Men hvad har hun nu, da Barnet er dødt? Dersom Gud forunder Dem den Naade at komme tilbage igen, vil det være som gammel og nedbrudt. Og det vil hun ogsaa selv være til den Tid. Altsaa ser hun en skrækkelig Fremtid for sig — Sorg, Skam og Elendighed. En frygtelig Alderdom. Hun vil komme til at gaa om og tigge. Paa den Maade er hendes Liv blevet en Straf, der er værre end Deres —

Costantino var dødbleg; i sin store Kvide vilde han indvende, at han haabede snart at komme tilbage til sit Hjem, men han kunde ikke tale; desuden fortsatte Her-

ren, medens han holdt ham bunden med sine runde, lyse, ubevægelige Øjne

— værre end Deres. Dette burde De tænke paa og sørge dybt og dobbelt fortryde Deres Brøde. Ak ja! — Manden sukke, rømmede sig igen og skiftede Tone.

— Nu er det imidlertid blevet saadan, at Loven bøder paa denne uhyre Uretfærdighed. De ved nok, at en Kvinde, hvis Mand er dømt til en vis Straffetid, kan faa sin Frihed ved Skilsmisse. Dersom Deres Hustru — sæt Dem ned og vær rolig — dersom Deres Hustru vilde forlange Skilsmisse, vilde det være Deres Pligt, straks at give Deres Samtykke. Jeg ved, at De, trods alt, er eller synes at være en god Kristen.

Costantino støttede sig til Bordet og skælvede uden at gøre Forsøg paa at være rolig.

— Har hun allerede forlangt Skilsmisse? spurgte han.

— Sæt Dem, sæt Dem, De der! udbrød Herren og pegede med Pennen paa en Stol. Han vilde til at fortsætte sin Formaningstale, men Costantino sagde med fast Stemme, der stod i mærkelig Modsætning til den Skælven, der rystede hele hans Legeme: Jeg kender min Pligt. Jeg vil aldrig give mit Samtykke, fordi jeg snart maa komme hjem igen, og min Hustru vil fortryde det.

To dybe Furer viste sig i Mandens røde Kinder — et grusomt Smil lyste i hans ubevægelige Øjne, saa blev han alvorlig igen.

— Hør engang — Fangens Samtykke bliver kun begæret for en Forms Skyld. Det er Deres Pligt at gøre det, og Deres gode Villie vil blive regnet Dem til gode. Men det har ikke noget at sige, selv om De ikke giver det — høj! Hvad, hvad, hvad er der i Vejen?

Costantino besvime, faldt om paa Gulvet som en Klud.

ANDEN DEL

I

1908. I Porrus Hus, i Fremmedværelset, var Giovanna i Færd med at lægge forskellige Tøjer i Orden, som hun samme Dag havde købt i Nuoro. Hun var blevet endnu fyldigere og havde mistet lidt af sit ungdommelige Udseende; men hun havde dog holdt sig smuk og frisk. Hun saa nøje paa Lærredet og de andre Tøjer, vendte dem og følte paa dem med en eftertænksom Mine, som om hun var misfornøjet med det, hun havde valgt.

Saa lagde hun det omhyggeligt sammen, svøbte det ind i Aviser og stoppede det ned i en Tværsæk.

Det var Forberedelser til hendes Udstyr; hun havde nemlig allerede Skilsmissen i Orden og skulde snart giftes med Dejas. Hun og Moderen var kommet til Nuoro udtrykkelig i den Anledning. Pengene havde de i stor Hemmelighed laant af Tante Anna Rosa Dejas, en Søster til Giacobbe, en Kvinde, der holdt meget af Giovanna, fordi hun havde hjulpet Tante Barchisia med at passe hende, da hun var lille.

Det var midt i Vinterens Hjerte, men de to Kvinder havde modigt trodset Rejsens Besværligheder og var taget til Nuoro for at forsyne sig med Lærred, Klæde, Tørklæder og forskellige Stoffer.

Brylluppet, der kun skulde være borgerligt, maatte foregaa ganske i det skjulte, endnu mere end om det havde været en Enkes Bryllup; men det havde ikke noget at sige — Tante Barchisia vilde have, at hendes Datter skulde komme ind i det nye Hjem forsynet med alt muligt, som om hun var en ung Brud af god Familie.

Landsbyen var endnu ikke færdig med at undre sig

over og snakke om denne Skandale; men det sagdes tillige, at et andet Ægtepar ogsaa vilde til at forlange Skilsmisse og søge Kommunen om Samtykke. Mange saa skævt til Eras, nogle hviskede, at Brontu ikke havde ærlige Hensigter overfor Giovanna. Giacobbe Dejas, Isidoro Pane og flere andre af Eras's Bekendte kom ikke mere hos dem, efter at de først havde gjort dem stærke Bebrejdelser. Giacobbe havde skreget op, truet og bønfaldt, men Tante Barchisia havde smidt ham paa Døren.

Ogsaa her i Nuoro var de blevet køligt modtagne af Tante Porredda, tiltrods for, at Sønnen havde ført Skilsmissesagen. Men denne, „Doktoren”, som hans Moder kaldte ham, var høflig og opmærksom imod Gæsterne.

Og Giovanna lagde langsomt og tankefuldt Sagerne til Side. Alle hendes Tanker og Bekymringer var ved disse Klude — hun syntes, at de havde narret hende lidt med Lærredet, paa det sorte Cashmirs Tørklæde med de store carmoisinrøde Roser var Frynserne altfor korte, og paa et af Baandene var der en Plet. Alt dette var overordentlig alvorligt.

Aftenen faldt paa, ligesom forrige Gang, men Forholdene, Aarstiden og Hjertet, det var altsammen forandret. Det tav altsammen.

Fremmedværelset havde nu faaet et smukt Vindue, gennem hvis Ruder Vinterskumringens kolde, skarpe Lys trængte ind i Stuen. De nye Møbler, der endnu lugtede af poleret Træ, straaled stærkt med en hvidlig Glans, som om der var faldet Dug paa dem. Døren førte ud til den overdækkede Buegang, hvorfra en ny Granittrappe gik ned til den gamle Gaard. Alting i Huset var blevet fornyet. „Doktoren” gjorde gode Forretninger. Han havde et Kontor i den mest besøgte Del af Byen og var meget søgt ved begge Domstole; man betroede ham de mest forviklede Sager, og de nedrigste Forbrydere, ligesom ogsaa de Personer, der havde mest at frygte af Lovene, henvendte sig til ham.

Da Giovanna var færdig med at vende, dreje og lægge Tørklæderne, Lærredet og de andre Stoffer sammen, stoppede hun det i Tværsækken, som fyldtes til Randen i begge Rummene, løftede og rystede den, for at Pakkerne skulde falde bedre sammen.

Derefter gik hun alvorlig og med rynket Pande ud af

Døren og ned ad Trappen, med Hænderne stukket ind i de to korte Aabninger, der var foran i hendes Vadmelsnederdel fra Bæltet og nedefter og som findes i alle de sardiske Nationaldragter.

Aftenen var klar og meget kold. Det var som om de sølvskinnende Stjerner skælvede af Kulde paa den glasblaa Himmel. Giovanna kunde se ind gennem de oplyste Vinduer i Spisestuen tværs over Gaarden. Grazia sad derinde med sit blege, hvide Ansigt og holdt en Modejournal i Haanden. Den unge Pige var blevet høj og køn og klædte sig efter nyeste Mode, med de store Vinger af Blonder, som brugtes den Gang og som sad paa Skuldrene og hang ned bag paa Ærmerne; Damerne maatte i den Paaklædning dreje sig paa skraa gennem Dørene og lignede Engle — før Syndefaldet.

Grazia saa Giovanna og hilste hende med et Smil uden at røre sig.

Giovanna gik ind i Køkkenet. Dette var ogsaa helt gjort i Stand, med hvidkalkede Vægge, Ovn af glaserede Sten og en Petroleumshængelampe i Loftet. Tante Barchisia mønstrede det altsammen med sine smaa grønne Punkter af Øjne, der skinnede i det gule, begærlige Rovfugleansigt, som var indrammet af det sorte Hovedtørklæde. Hun, den gamle Heks, var ikke forandret det mindste. Hun sad ved Ilden ved Siden af Tjenestepigen, en snavset, uredt Tøs, som lo højt og viste sine fremstaaende Tænder. Tante Porredda lavede Mad og skændte paa Pigen, fordi hun lo saadan. At Husmoderen skulde lave Maden selv, medens Pigen sad ved Ilden og lo, det var rigtignok en bagvendt Verden.

Og dog kunde den gode Kone ikke være et Øjeblik ledig, skønt hun nu var Moder til en bekendt og søgt Sagfører. Giovanna satte sig lidt bøjet langt borte fra Ildstedet og holdt stadig Hænderne stukket ind i Aabningerne i Nederdelen.

— Se bare, sagde Tante Barchisia misundeligt, — det Køkken ligner jo en Sal. Du skulde lave Dit Køkken ligesaadan.

— Ja, det kunde jeg jo, svarede Giovanna adspredt.

— Ja vist, min Ven! Tante Malthina er gerrig, men Du maa lære hende, at Pengene er til, for at man kan give

dem ud. Ja, saadan et Køkken! Det er et Paradis; det kan man kalde at leve, min Ven!

— Hvorfor siger I hele Tiden: min Ven? spurgte den fjantede Tjenestepige.

— Dersom hun ikke vil give Pengene ud, er der ikke noget at stille op, sagde Giovanna. — Pengene er hendes. — Og hun sukkede.

Pigen lo igen, men Tante Porredda, som ikke vilde blande sig i sine Gæsters Samtale, vendte sig strengt om mod Pigen og beordrede hende at rive Ost til Makaronierne. Pigen adlød.

— Hvad er der? spurgte Tante Barchisia sin Datter, som sukkede igen.

— Aa, hun tænker paa Costantino, tænkte Tante Porredda. Det er da umuligt andet, end at hun maa gøre det. Hun er dog, trods alt, et kristent Menneske og ikke et Dyr!

Giovanna svarede vredt: — Ved Du hvad, de har narret os. Lærredet er ikke godt, og der er Pletter paa Klædet. Ærgerligt med de Pletter!

— Min Ven! raabte Pigen, efterabende Tante Barchisias Stemme.

Tante Porredda udgød al den Vrede og Afsky, som Gæsterne indgød hende, over Pigebarnets Hoved; hun kaldte hende alt det, som hun egentlig havde Lyst til at kalde Giovanna — hun var fræk, ond, nedrig og utaknemmelig, og hun truede med, at hun vilde slaa hende med Grydesleven. Af Skræk kom Pigen til at rive en Finger paa Rivejernet og holdt den blødende Haand op i Vejret. I dette Øjeblik kom den unge Advokat stærkt haltende ind i Køkkenet; han var svøbt i en lang og folderig, sort Overfrakke, som lignede en Slængkappe med Ærmer; hans lille, runde, rødmossede Ansigt med det lyse Overskæg havde det samme Udtryk af egoistisk Velbehag, som man finder hos diende Børn.

„Doktoren” spurgte straks, hvad de skulde have at spise, derpaa nedlod han sig ved Siden af Tante Barchisia og snakkede, lige til Maden blev rettet an. Saa kom Sønnedatteren Minnia; rød i Hovedet, forpustet og forpjusket, smed hun sig hen ved Siden af Pigen; hun var ret ordentlig klædt paa, i en rød og sort Flonels Kjole; men Skoene var itu og hendes Hænder var smudsige. Hun kom fra en tilstødende Køkkenhave, hvor hun

strejfedede om hele Dagen; straks tog hun fat paa at pludre med Pigen og betroede hende noget med sagte, aandeløs Stemme.

— Min Ven! svarede Pigen i samme Tone.

Nu kom Onkel Efes Maria med sit store, gamle Marmoransigt og sin store, halvaabne Mund, og han vilde straks gaa til Bords. I Spisestuen skinnede to høje Skabe af gult Træ. Udstyret herinde var ret net, med Løbere paa Gulvet, Kamin og deslige. Tante Porredda bevægede sig tvungent her med sine store Fødder i de sømbeslaede Sko, men Onkel Efes Maria kunde ikke blive træt af at se sig om med Velbehag. Den høje, elegant udseende Grazia ærgrede sig, hver Gang hendes Slægtninge kom herind, hvor hun sad og slugte „Modens Vejviser“, „Pariserbladet“ og Nyhederne fra Selskabslivet i et Familieblad, som virkede let demoraliserende paa hendes Sind ved de usunde Fantasier, som de vakte. Aa! disse nedringede Toiletter broderede med Haar, disse stramme Jakker besat med Perler, disse Bluser med store Vinger af Sølvkniplinger eller oversaaet med en Dug af kunstige Brillanter, aa, disse Hatte, som bestod af lutter Frugter, og de lange Blomsterboa'er og Skørter af Kniplinger til tredive Lire Meteren og de malede Handsker og Vifter af Menneskehud! Ak, hvor det altsammen var skønt, frygtelig skønt, rædselsfuldt skønt! Naar hun læste herom, var hun i en halvt hypnotiseret Drømmetilstand, saa dejligt var det.

Men bagefter forekom alt andet hende hæsligt, og den gode Bedstemoder med det fede, mandhaftige Ansigt og den imponerende Bedstefader, der saa sig om med bondeagtigt Velbehag, var hende ligefrem utaalelige.

Ligesom hin Aften for længe siden kom Tante Porredda ind med de dampende Makaroni, baarne i Triumf. Og alle satte sig om det gæstfri Bord. Tante Barchisia satte sig under Grazias Vingers Skygge og tog atter fat paa at undre sig, denne Gang over Vingerne.

— Nej, hjemme hos os har vi aldrig set dem; der er jo ingen Damer der. Her ligner Damerne allesammen Engle.

— Eller Flagermus, sagde Onkel Efes Maria. — Aa, den Mode, kære! Jeg kan huske, da jeg var Barn, da var Damerne engang saa store og brede, at de lignede hele

Hytter. Da var her ikke mange Damer. Intendantens Frue, Damerne —

— Og saa dette, de havde bagpaa, afbrød Tante Porredda, — aa, jeg husker, det lignede en Sadel. Ja, jeg kan huske engang, ja I tror det vel ikke, men der var min Tro én, der satte sig op paa saadan en.

— Sidste Gang jeg var her, sagde Tante Barchisia, — var de Vinger ganske smaa. Nu bliver de nok ved at vokse.

Grazia spiste og lod, som om hun ikke hørte noget. „Doktoren” sad med Munden fuld af Mad og saa paa sin Broderdatter med sit sædvanlige lykkelige Barnesmil. — Ja, de bliver ved at vokse, sagde han, — det varer ikke længe, før de hæver sig til Flugt.

Grazia trak paa Skuldrene eller rettere paa Vingerne, men svarede ikke og slog ikke Øjnene op. Hun fandt sin unge Onkel aldeles utaalelig, og han havde dog været hendes første „Drøm”; desuden fandt hun ham undertiden ligefrem latterlig. Hele Byen talte om, at Onkelen og Niecen nok skulde giftes; naar „Doktoren” blev spurgt, svarede han undvigende.

En Tid lang blev der nu talt om intetsigende Ting; hver Gang Tante Porredda rejste sig og gik ud og ind, døde Samtalen hen, og en haardnakket Tavshed herskede. Ligesom hin anden Gang søgte alle at undgaa det Emne, der laa Gæsterne mest paa Hjertet, og disse var egentlig ikke utilfredse hermed. Men det var Tante Barchisia selv, som, uden at ville det, foranledigede, at det ubehagelige Emne alligevel kom frem, idet hun spurgte, om det var sandt, hvad alle sagde, at der tænktes paa Giftermaal mellem „Doktoren” og hans Niece.

Familien Porru saa paa hinanden, medens Grazia bøjede Ansigtet endnu mere ned over sin Tallerken, og derpaa lo de sagte. Paolo saa paa den unge Pige og sagde med en vis Haan, som ikke var helt spøgende: — Vist ikke! Hun skal giftes med den højvelbaarne Hr. Underpræfekt.

Grazia løftede Hovedet og bøjede det hurtigt igen, med halvt aabne Læber, lynende Øjne og rødmende Pande.

— Han er gammel, sagde Minnia. — Jeg kender ham godt; han spadserer altid ved Stationen. Hihi, han har langt rødt Skæg og høj Hat.

— Aa, har han ogsaa høj Hat?

— Ja, høj Hat — han er Enkemand.

— Hvem er Enkemand? Den høje Hat?

— Ti Du stille, sagde Grazia energisk og vendte sig om mod sin Søster.

— Nej, jeg tier ikke stille! Og saa er han Frimurer; han vil ikke lade sine Børn døbe og vil ikke giftes i Kirken. Ja, det er sandt, han vil ikke holde Bryllup med Dig i Kirken.

— Frøkenen er vel underrettet, sagde den altid fredssommelige Onkel Efes Maria.

Men Tante Porredda, som hørte opmærksomt efter og som med Møje havde tilbageholdt et Skrig ved Ordet: Frimurer, slog nu ud med Armene og udbød: — Ja, Frimurer! Af dem, der beder til Djævelen; ja min Tro, mit Barnebarn kunde saasandt være i Stand til at tage ham alligevel! Det gaar mod Fortabelsen med os allesammen. Der er nu Grazia, som læser slette Bøger og forbistrede Aviser og som ikke mere vil gaa til Skrifte. Aa, de fordømte Bøger! Naar jeg kommer til at tænke paa dem, kan jeg slet ikke falde i Søvn. Naa, det jeg vilde sige, er dette — Grazia læser slemme Bøger, Paolo, ser I, han der, Doktor Pededdu, han der har studeret ovre paa Fastlandet, hvor de ikke mere tror paa Gud; godt, det vil sige, det er ikke godt, men man kan til Nød forstaa, hvorfor de to Skabninger ikke mere tror paa Gud. Men vi, som ikke forstaa os paa Bøger, vi som aldrig har kørt paa Jernbane, denne Djævelens Hest, hvorfor tror vi ikke mere paa Gud, paa vor gode Frelser, som er død for os paa Korset? Hvorfor, spørger jeg, hvorfor? Ja, hvorfor? Hvorfor vil Du, Giovanna Era, gifte Dig borgerligt med en Mand, naar Du har en Mand iforvejen?

Tante Porreddas Ord faldt som tunge Jernkugler ned over de tilstedeværendes Hoveder.

Grazia, som sad og legede med Brødstumper og smilede ved sin Bedstemoders Tale, hævede Hovedet og blev alvorlig. Paolo, der sad og stak Kniven ind mellem Grenene paa Gaflen og morede sig stille over sin Moder, gjorde en brat Bevægelse, og Onkel Efes Maria vendte sin tragiske Ansigtsmaske om mod Giovanna og saa stift paa hende.

Giovanna rødmede, men sagde haardt: — Jeg har ikke nogen Mand, kære Tante Porredda, spørg kun Jeres Søn.

— Jeg har ikke nogen Søn; han der er Søn af Djævelen, sagde Konen vredt.

Det var næsten, som om Giovanna vilde læsse Ansvar for sine Handlinger over paa Paolo, fordi han havde ført hendes Skilsmissesag.

Saa lo de allesammen over Tante Porreddas Vrede, alle, ogsaa Minnia, ogsaa den lille Tjenestetøs, der kom ind med Osten.

Til Trods for sin Opbragthed tog Tante Porredda Osten og rakte den venligt til Tante Barchisia.

— Min Ven, sagde denne, medens hun omhyggeligt skar sig en Skive Ost, og hendes Stemme var sørgmodig: — I er ligesaa god som det kære Brød, men I har det godt inden Døre, I er rig, har et Hus saa fint som en Kirke, har en Mand saa stærk som et Taarn — hm, hm, hostede Onkel Efes Maria — man kan sige, at I er omgivet af en Krone af Stjerner; og derfor er det, I taler som I gør! Aa, dersom I vidste, hvad Elendighed vil sige — og at have Udsigt til at maatte gaa og tigge i sin Alderdom! Tænk, i sin Alderdom!

— Rigtigt! sagde Paolo. — Giv mig en ren Kniv.

— Dette har ikke noget at sige, Barchisia Era! svarede Tante Porredda. — I tvivler om det guddommelige Forsyn, netop fordi I ikke mere tror paa Gud. Hvad ved I, om I kommer til at tigge, eller maaske bliver rig? Kommer ikke Costantino Ledda tilbage?

— Han vil ogsaa komme til at tigge! sagde Tante Barchisia koldt.

— Og Gud ved, om han overhovedet kommer tilbage! bemærkede Advokaten brutalt, idet han tog imod Kniven, som Pigen rakte ham med Spidsen frem. Man vidste, at Costantino var syg, og der tilføjedes, at han havde Svindsot.

For at lade bevæget, hvad hun maaske ogsaa var, skjulte Giovanna sit Ansigt i Hænderne og sagde to Gange i en ophidset Tone: — Forresten, naar jeg lader mig vie borgerligt, saa er det fordi — og saa brød hun af.

— Naa, sig det bare! raabte Paolo. — Du lader Dig vie borgerligt, udelukkende fordi Præsterne ikke vil vie Dig i Kirken. De kan og vil ikke forstaa dette, ligesom I,

Moder Porredda, heller ikke hverken kan eller vil forstaa det! Men forresten, hvad er Ægteskab? Det er en Lænke, som Menneskene har smedet, og som kun gælder overfor Menneskene. Ægteskabet i Kirken er intet.

— Det er et Sakrament! raabte Tante Porredda oprørt.

— Er intet — fortsatte Paolo, — ligesom forøvrigt med Tiden ogsaa det borgerlige Ægteskab vil være intetsigende. Mand og Kvinde bør kunne forene sig frit, og skilles, naar de ikke mere passer sammen. Manden —

— Aa, Du er et Dyr! raabte Tante Porredda, skønt det ikke var første Gang, hun hørte sin Søn tale saadan.

— Det vil jo blive Verdens Ende, dette. Ak, Gud er træt af os og med Grund. Han straffer os og vil sende Syndfloden over os; de siger, at det allerede er begyndt med Jordskælv.

— Jordskælv har vi haft altid, sagde Onkel Efes Maria, som ikke rigtig vidste, om han hældede til sin Hustru eller sin Søns Mening. Maaske han inderst inde holdt med sin Hustru, men han vilde ikke være ved det for ikke at dale i sin boglærde Søns Agtelse.

Paolo tav og havde allerede fortrudt, hvad han havde sagt; han holdt meget af sin Moder og vilde nødigt til ingen Nytte gøre hende vred. Giovanna tog Hænderne fra Ansigtet og talte med ydmyg Blidhed: — Se, vi blev viet borgerligt, jeg og han, den Stakkell, vi blev kun viet borgerligt, og dersom han ikke var blevet arresteret, hvem ved, naar vi saa havde holdt Bryllup med Præst. Og var vi derfor ikke Mand og Hustru? Ingen sagde noget imod det dengang, og Gud, der kender Forholdene i Livet, tog det ikke ilde op.

— Men han har straffet Jer! sagde Tante Porredda.

— Det vil vi faa at se — skreg Tante Barchisia, som begyndte at sprude Galde — om det var for dette, eller for Basilio Leddas Død.

— I dette Tilfælde var Costantino blevet straffet alene.

— Vel! sagde den gamle Heks med Triumf i de grønne Øjne. — Ser vi ikke nu, at min Giovannas Straf er forbi, at Gud sender hende den Lykke at kunne gifte sig med en ung Mand, som holder af hende og som kan faa hende til at glemme al den Sorg, hun har lidt?

— Han er rig! bemærkede Onkel Efes Maria. Og man fik ikke at vide, om han talte i Alvor eller i Ironi. Gio-

vanna havde tabt Traaden i Samtalen, men vilde alligevel slutte og sagde med blid og ydmyg Stemme: — Ak, kære Tante Porredda, I ved jo ikke rigtig Besked! Men Gud ser Hjerterne. Han vil tilgive mig, at jeg kommer til at leve i Dødssynd; det er jo ikke min Skyld. Jeg vilde gerne vies i Kirken, men det kan ikke lade sig gøre.

— Fordi Du allerede er gift med en anden, Du Djævelens Barn!

— Men naar han er saa godt som død, hvad saa? Naar han nu ikke kan hjælpe mig til at leve? Naar Lovens Mænd, som er lærde og forstaar, hvad der er nødvendigt i Livet, naar de kan opløse det borgerlige Ægteskab, hvorfor kan saa Kirkens Mænd ikke opløse det kirkelige? Hvor er det muligt, at de ikke kan begribe det? Endogsaa vor Præst, Elias Portulu, som er saa god, I kender ham, han taler som en Helgen og bliver aldrig vred, ja, ogsaa han siger: nej, nej, nej! Ægteskabet maa kun opløses af Døden! Ja, saa gaa da Pokker ivold, naar I ikke forstaar Fornuft! Man maa jo da leve, ikke sandt? Og naar man nu ikke *kan* leve, naar man nu er saa fattig som Job? Naar man ikke har Arbejde, naar man ikke har noenting? Men sig mig blot, Tante Porredda, dersom jeg nu havde været en anden? Og dersom der ikke havde været Skilsmisse? Naa, hvad vilde der saa være sket? Dødssynd! ja saa havde vi haft Dødssynden!

— Dødssynden! Og derefter Elendighed i Alderdommen — gentog Tante Barchisia.

Pigen kom ind med Frugten, skinnende sorte Rosiner og tørrede Pærer, gule som Bladene i Høst.

Den gamle Husmoder rakte Kurven til den gamle Gæst og saa paa hende med et Blik fuldt af usigelig Medlidenhed. Al hendes Vrede, al hendes Forargethed, al hendes Foragt svandt bort, da hun tænkte paa disse to Kvinders usle Svaghed. Hun sagde ved sig selv: — Skønne San Francesco, tilgiv dem, fordi de er raa og nedrige.

Saa sagde hun med formildet Tonefald: — Vi er gamle, Barchisia Era; Du bliver ogsaa gammel engang, Giovanna Era. Sig mig nu bare én Ting. Hvad kommer efter Alderdommen?

— Døden?

— Døden, ja. Det er sikkert, saa kommer Døden. Og hvad kommer efter Døden?

— Evigheden — sagde Paolo og lo sagte, medens han spiste sine Rosiner som et slikvornt Barn, idet han holdt Klasen op til Munden og rev Kærnerne ud med sine smaa Tænder.

— Evigheden. Ja vist, saa kommer Evigheden. Hvorfor gaar Du, Minnia? Bliv her!

Men Pigebarnet, som kedede sig, gik sin Vej.

— Hvad siger Du, Giovanna Era, er der en Evighed til, eller ej? Barchisia Era, er der, eller er der ikke?

— Jo der er, svarede Gæsterne.

— Det er der, men I tænker ikke paa Evigheden.

— Det er ingen Nytte til at tænke paa den, sagde Paolo, idet han rejste sig og tørrede sig om Munden med Servietten. Han skulde til at gaa; han havde allerede sinnet sig for meget med de to Kvinder, der egentlig kun interesserede ham, forsaavidt som de skulde betale ham.

— Der er Folk, som venter mig paa Kontoret, og jeg maa afsted. Men vi ses igen; I tager jo ikke bort?

— Jo, imorgen ganske tidligt.

—Hvad skal det til? I maa hellere blive noget længere, sagde han ligegyldigt, medens han tog sin store Overfrakke paa. Da han havde iført sig denne, saa Tante Barchisia paa ham med sine smaa grønne Øjne og tænkte ved sig selv, at den lille Doktor med det Gevandt paa lignede en af de latterlige, men dog skrækindjagende Dukker, som Troldmændene laver til Brug ved deres Hekseri.

Han gik, og efter ham gik ogsaa Frøken Grazia, der ikke havde mælet et Ord under Aftensmaaltidet; Onkel Efes Maria satte sig mageligt tilrette paa sin Stol med Benene overkors og begyndte at læse sin Avis „Det ny Sardinien”.

Fra Køkkenet hørtes Pigebørnenes høje Latter, men en dyb Stilhed herskede mellem de tre Kvinder, der sad og spiste deres Pærer. Der hvilede et Tryk over dem alle, ogsaa over Tante Porredda, som med sin primitive Opfattelse følte, at de uvidende og raa Bønders Sind var angrebet af det samme Onde, som forgiftede hendes mere civiliserede Afkoms Tanker.

Næste Morgen tidligt ved Daggry, ligesom hin Dag for længe siden, var Giovanna den første, der vaagnede. Tante Barchisia, der som alle gamle Folk havde svært ved

at falde i Søvn, sov endnu en let Søvn og pustede stærkt. Den kolde men klare Vintermorgen gryede bagved de tilhængte Vinduer. Giovanna, som Aftenen iforvejen var gaaet i Seng i daarligt Humør, egentlig mere ærgerlig end bevæget over Tante Porreddas Tale, saa hen til Vinduerne og følte sig glad og frisk ved Tanken om en smuk Dag og en god Rejse. Hun var Aftenen før faldet i Søvn lidt sørgmodig ved Tanken om Costantino, Evigheden, det døde Barn og alle mulige andre bedrøvelige Ting.

— Jeg er ikke ond af Hjerter, tænkte hun, og Gud ser Hjerterne og dømmer mere efter Hensigter end efter Handlinger. Jeg har betænkt det alt — altsammen. Jeg har holdt meget af Costantino og har grædt, saa længe jeg i det hele havde Taarer tilbage. Men nu har jeg ikke flere; nu tænker jeg mig, at han aldrig mere vil komme tilbage, eller først naar vi er blevne gamle og jeg ikke mere kan græde. — Hvor kan jeg gøre for, at jeg ikke mere kan græde, naar jeg tænker paa ham? Desuden betænker jeg, at jeg er en Skabning af Kød og Blod som alle andre, at jeg er fattig og udsat for Fristelser og Forvildelser. Og for at undfly baade det ene og det andet tager jeg mod den Plads, som Gud anviser mig. Ja, kære Tante Porredda, jeg tænker paa Evigheden, og det er for at redde min Sjæl, at jeg handler som jeg gør. Nej, jeg er ikke ond, mit Hjerter er ikke ondt.

Hun var lige ved at tænke, at hendes Hjerter var godt og ædelt, eller, om hun end ikke mente dette i det inderste Dyb af sin Samvittighed, i dette Dyb, der aldrig lyver, og hvorfra der opstod den Følelse af Sørgmodighed, som stadig fulgte hende, saa mente hendes beregnende Sind det dog.

Saaledes havde hun trøstet sig og var faldet i Søvn.

Nu, da det klare Daggry slog mod Ruderne i det gæstfri Værelse med sine store, gennemsigtige Vinger, saa rene og kolde som Is, nu tænkte Giovanna paa Solen og blev glad igen. Den gamle Kone vaagnede ogsaa og saa straks hen mod Vinduerne.

— Aa, det bliver en smuk Dag! sagde hun tilfreds.

De stod op. Tante Porredda var allerede i Køkkenet; høflig og opmærksom gav hun sine Gæster deres Kaffe og hjalp dem med at sadle og læsse deres Hest.

Det lod til, at hun ikke mindedes Samtalen fra den

foregaaende Aften; men da de to Kvinder var ude af Døren, slog hun et lille Kors i Luften; hun syntes, at Dødssynden gik bort med dem.

— Saa! Lykkelig Rejse og Herren hjælpe Jer, tænkte Tante Porredda, medens hun lukkede Porten.

I Morgenstundens krystalklare Stilhed hørtes Hanernes skingrende Galen — nærved, fjernt, og endnu fjernere, og den lille By sov under Himlens blaa Glaskuppel.

Denne Gang rejste Moder og Datter ene; ene maatte de stige ned i Dalen, ride tværs over denne og stige op igen mellem Bjergene, som lyste graat i Morgensolen og hvis sneklædte Spidser tegnede sig haardt mod den fjerne Horisont.

Det var koldt; ikke en Vind rørte sig, men Luften var bidende, og i den store vilde Dal herskede en ubeskrivelig Tysthed, der, langt fra at brydes ved den strømmende Flods ensformige Røst, snarere yderligere understregedes derved. Paa Siderne af de smalle brune Stier stod, pudret af Rim, det skinnende grønne Græs, som nu i Vintertiden var blevet kort og stridt; det fugtige Mos duftede fra Klippeblokkene, og fra de grønne Buske dryppede iskolde Draaber; en vild Friskhed foryngede Dalen; men som Eremiter, der gjorde Pønitense og af den Grund udsatte sig for Kulden og Morgenens Lys, stod de forvredne Træer langt fra hinanden og strakte deres nøgne Grene op mod Himlen. Jorden laa sort og fugtig i Kornmarkerne; Stengærdernes uendelig lange Linier bølgede op og ned og lignede i deres grønne Mosklædning, set her oppe fra, umaadelig lange Slinger.

Videre red de to Kvinder med iskolde Hænder, Fødder og Ansigt; de red over Floden ved et Vadested, hvor det brede, lave Vand flød langsomt og tavst, fulgte den opadskraanende Dalbund og begyndte paa den stejle Opstigning mellem Bjergene. Solen var helt fremme — straalende, men kold; Bjergene paa Siderne stod blaa mod den gyldne Himmel; Vinden havde rejst sig og bragte en Duft med sig af fugtige Stene, naar den susede ud og ind mellem de lave Buske.

De to Kvinder red videre i Tavshed, optagne af deres Tanker; i en Sænkning, der var overskygget af de høje Bjergsider og hvid af Rim, mødte de en Fodgænger fra

Bitti; skønt de ikke kendte hinanden, hilste de og red videre.

Efterhaanden som de red fremad, blev Solen stærkere og varmede dem op; de sad og tænkte paa, at nu havde de snart naaet Halvvejen, paa de Ting, de havde i Tværsækken, paa hvad de skulde udrette, naar de var kommet hjem. Tante Barchisia tænkte paa Tante Martina og paa, hvor det vilde glæde den gamle gerrige Kone at se Giovannas Udstyr. Og Giovanna tænkte paa Brontu og paa de mærkelige Ting, han sagde, naar han var fuld; men da de saa San Francescos Kirke, som laa dør hvid i Solen paa Skrænten mellem de blanke Buske, tænkte de begge to paa Costantino og bad et Avemaria for ham.

De kom til deres Hjem lidt efter Middag.

Fugtige Marker omgiver Orlei, og de store Sfinkser med de snedækkede Hoveder sender deres isnende Aande ned over den lille By, saa Vinterkulden er strengere der end i Nuoro. Solen kunde knap opvarme Græsset paa de smaa Fodstier; Tagene var dækkede af Rim, nogle af dem overgroede af Kvikgræs; Murene sorte af Fugtighed, Træerne nøgne, røde af Kulde; hist og her steg en blaalig Røgstrime op mod den klare, uendelig øde Himmel.

Som altid var Landsbyen tavs og forekom ubeboet og forladt. I Hullerne i Murene aabnede den vilde Saxifraga sine smaa Skaale af grønt Kød, de spættede Firben slikkede Solskin, Sneglene og de skinnende Skarnbasser krøb fra Sten til Sten. Tante Martina spandt i Porthvælvingen, hvor Solen skinnede ind, og da hun saa sine Naboersker komme hjem, blev hun grebet af en heftig Lyst til at faa at vide, hvad de bragte med i Tværsækken; men hun rørte sig ikke og besvarede deres Hilsen tilbageholdende. Henimod Aften kom Brontu, som hver tredie Dag plejede at besøge sin Forlovede. Idag var Moderen fulgt med i sin Nysgerrighed efter at se, hvad Era's havde bragt hjem med fra Nuoro. Paa Tante Barchisias Ildsted brændte en sparsom Ild, som kastede lange Striber af rødlig Halvskygge hen over Gulvet og Køkkenets Lervægge. Giovanna vilde tænde Lyset, men Dejas' vilde paa ingen Maade have det, Tante Martina af uvilkaarlig Modvillie mod Udgifter, og Brontu, fordi han saadan i Halvlyset bedre kunde se paa sin Brud. Giovannas

Holdning overfor sin Svigermoder og Brontu var beundringsværdig; hun blev ganske blid, hendes Stemme blev som et Barns, men udtalte dog kloge og dybe Ord, hendes Blik tilsløredes og de lange Øjenhaar sænkede sig; hun var som en Pige paa femten Aar, uskyldig og god; og alt dette bevirkedes ikke af bevidst Forstillelse, men udelukkende af Instinkt. Brontu var vanvittig forelsket i hende; naar han drak sig fuld, løb han hen til hende, faldt paa Knæ og sang barnlige Bønner, som han havde lært som lille Dreng. Saa græd han, naar han kom til at tænke paa, at han var beruset, og svor paa, at han aldrig, aldrig vilde drikke mere.

Iaften var han dog fuldkommen ædru og talte fornuftigt, medens han hele Tiden fulgte Giovanna med lidenskabelige Blikke. Han smilede stadig, og Ilden spejlede sig i hans hvide Tænder.

Tante Barchisia begyndte at fortælle om Rejsens Begivenheder; hun talte om Sagførerens Overfrakke, om de Vinger, Damerne brugte, om Porrus Køkken, om den fremmede Mand, som de havde mødt paa Vejen, men de berørte ikke den Disput, de havde haft med Tante Porredda og talte heller ikke om deres Indkøb, skønt de gættede Tante Martinas brændende Nysgerrighed og ogsaa selv var bristefærdige af Lyst til at vise de smukke nyerhvervede Ting frem.

— Du siger ikke noget, Giovanna? spurgte Brontu, medens han pirrede op i Ilden med sin Stok. — Du er tankefuld iaften — hvad er der i Vejen?

— Jeg er træt, svarede hun; og saa spurgte hun pludselig om, hvorledes Giacobbe Dejas havde det.

-- Det gale Menneske? Han plager mig uophørligt. Jeg tror det ender med, at jeg giver ham et Spark og lader ham gaa. Han behøver ikke mere at tjene.

— Jeg ved ikke, hvordan det er med ham, sagde Tante Barchisia; tidligere var han saa glad; nu har han et Hus og Kvæg, og de siger, at han ogsaa vil se at faa en Kone, men det Humør, han nu er i! — Ved I, at han vilde banke os?

-- Har han ikke været her siden?

— Nej, ikke siden dengang.

— Og Isidoro Pane heller ikke, sagde Giovanna med dump Stemme.

— Jeg synes, jeg saa ham gaa her forbi, bemærkede Tante Martina.

Giovanna løftede hurtigt Hovedet, men sagde ikke noget; Brontu raabte leende: — I har vel ikke Brug for hans Iglér.

— Naa, sagde Tante Martina efter en kort Tavshed — I har ikke bragt nogen Gave med til mig fra Nuoro? Det varer noget længe, synes jeg!

Era's, som i Virkeligheden havde taget et Forklæde med til Tante Martina, lod, som om de var forbavsede og stødte.

— Aa, det har vi ikke husket paa — det har vi virkelig glemmt — Tante Barchisia lo, som naar en Falk skriger, men blev hurtigt alvorlig igen, da hun saa, at Giovanna stadig saa sørgmodig ud.

— Nej, vi har ikke husket det, men Giovanna vil vise Jer noget, vi har købt, — Giovanna rejste sig, tændte Lyset og gik ind i det tilstødende Værelse. Brontus brændende Øjne fulgte hende, Tante Martina forstod, at hun gik ind for at tage Gaven. Der gik flere Minutter, uden at Giovanna kom igen.

— Hvad bestiller hun derinde? spurgte Brontu.

— Ja, hvad kan hun vel bestille?

Der gik nok et Minut.

— Jeg gaar hen og ser ad, sagde han og rejste sig og nærmede sig Døren.

— Nej nej, lad være, sagde Tante Barchisia, men saa svagt, at Tante Martina forarget kaldte sin Søn tilbage med kraftige: — Pst pst!

Men han gik videre paa Taaspidserne. Giovanna stod foran den aabne Skuffe og læste atter og atter et Brev, som hun ved Hjemkomsten havde fundet under Døren, hvor det under deres Fraværelse var stukket ind i Sprækken. Det var et hjerteskerende Brev fra Costantino; med sine kantede, daarligt skrevne Bogstaver bønfuldt han for sidste Gang Giovanna om ikke at gøre det, som hun havde i Sinde. Han mindede hende om deres Kærligheds fjerne Dage, lovede hende at komme tilbage og svor paa, at han var uskyldig. „Dersom Du ikke vil have Medlidenhed med mig,” sluttede han, „saa hav Medlidenhed med Dig selv, med Din Sjæl; tænk paa Dødssynden, tænk paa Evigheden.” Ak, det var de samme Ord, Tante Porredda havde sagt, de samme, de samme! Det maatte være

Onkel Isidoro, der havde stukket Brevet ind under Døren, da Giovanna i lang Tid ikke havde hørt direkte fra Costantino. Taarerne slørede hendes Øjne — hvem ved — maaske hun bevægedes mere ved Erindringen om Fortiden end ved Tanken om det evige Liv.

Paa en Gang hørte hun Døren bevæge sig sagte og et Menneske liste ind; hun bøjede sig hurtigt og lod som om hun søgte i Skuffen, med skælvende Hænder og taareblændede Øjne. Brontu var i et Nu henne hos hende med udbredte Arme; han tog hende om Livet, og hun lod, som om hun blev forskrækket, og rettede sig.

— Hvad bestiller Du, hvad gør Du? spurgte han bevæget, hviskende.

— Aa, jeg søger — jeg søger efter — det Forklæde til Din Moder. Jeg ved ikke, hvor jeg har lagt det. Lad mig være! Lad mig være! sagde hun, medens hun søgte at frigøre sig for Brontus Arme. Men da hun vendte sig om, saa hun hans Tænder lyse mellem hans smilende Læber, saa røde og skinnende som Kirsebær; i det samme følte hun hans Haand bag sin Nakke, og disse røde Læber, der straaledede og brændte som Ild, berørte hendes.

— Ak, vi tænker ikke paa Dødssynden, paa Evigheden, sagde hun aandeløst, da han havde kysset hende.

Men kort efter, da de igen var ude i Køkkenet, begyndte hun at le friskt og rent som en ung Pige, medens Brontu saa paa hende med det samme Udtryk som han havde, naar han var beruset. —

Vinteren gik. Costantinos Venner fortsatte ustandseligt deres Bestræbelser for at forhindre det forhadte Giftermaal. Men forgæves. Ved denne Lejlighed stod Familierne Dejas og Era fast som selve Skæbnen; de var ubevægelige og lod sig hverken rokke af Bønner, Trusler eller Sladder.

Endogsaa Syndakus, en Hyrde, der lignede Napoleon, ligesaa bleg og stolt, var imod dette Djævelens Giftermaal; da Giovanna og Brontu i stor Hemmelighed kom hen for at begære Offentliggørelse, behandlede han dem med kold Foragt og spyttede hvert Øjeblik henad Gulvet. Folk truede med at gøre Skandale. Saa længe det havde drejet sig om Skilsmisse, havde de været forundrede, men ikke særlig rystede; saa længe der havde

været Tale om Kæresteri mellem Brontu og Giovanna, havde Folk nok snakket, men i Grunden havde de været ganske tilfredse med at have en saadan Skandale at more sig med; saa længe det gjaldt et tilsyneladende umuligt Ægteskab, havde Folk let, men havde haabet, at Brontu kun gjorde Nar ad Era's; og selv paa det Punkt havde Folk maaske ikke sagt noget, havde maaske ikke engang let, dersom Brontu og Giovanna havde forenet sig frit, i „Dødssynd” — det havde hverken været det første eller sidste Tilfælde, og Giovanna kunde altid undskylde sig med sin Ungdom og Fattigdom — men gifte sig, en Kvinde som havde en Mand iforvejen! gifte sig! det kunde Folk ikke finde sig i. Hvad skal man sige? Saadan er nu Folk engang. Og det var jo en frygtelig Ting, en Synd, en uhørt Skandale. Man frygtede, at Gud vilde straffe hele Byen for disse to Menneskers Brøde — og flere truede med at lave Spektakler, kaste med Sten, pibe, prygle Brudeparret paa Bryllupsdagen. Og de vidste dette — Brontu var rasende, Tante Barchisia sagde: — det skal jeg nok klare! — Tante Martina løftede Hovedet som en Hoppe, der lugter Krudt. Hun skulde nok slaa og vinde.

Hun begyndte at blive gammel, var træt af at arbejde og vilde have et Tjenestetyende i Huset, som ikke skulde lønnes. Giovanna behagede hende, og saa skulde Brontu tage hende. Saa kunde Folk for hende gerne revne af Misundelse.

Om Aftenen paa den Dag, da Offentliggørelsen var sket, arbejdede Onkel Isidoro Pane i sin Hytte ved en stor Ilds stærke, røde Lys. En god Ild kunde Onkel Isidoro i det mindste tillade sig, eftersom han selv hentede Brændet fra Markerne, Flodbredden eller Skovene.

I Vintertiden flettede han Snore af Hestehud; han forstod sig lidt paa alt muligt, syede, spandt, lavede Mad — naar han havde noget at lave den af — forsaalede Sko — men stadig var han lige bundfattig. Pludselig aabnedes Døren, og man saa ud i den lyse, men skyede Martsaften; Giacobbe Dejas kom ind og satte sig stiltiende ved Ilden.

Fiskerens Køkken lignede et flamsk Billede, hvor det røde Lys tegner Figurer og Genstande med klare Farver, medens Baggrunden ligger mørk og sort. Mod denne sorte Baggrund saas et graat Edderkoppespind med en

Edderkop i Midten, i Krogen ved Ildstedet en stor Flaske fyldt til Halsen med Vand, hvori de sorte Iglar svømmede, en gul Kurv hængt op paa Væggen, og de to sørgmodige Mænd samt den sorte, flossede Skindsnor mellem den gamle Fiskers røde, magre Hænder.

— Hvad skal vi nu gøre? spurgte Giacobbe.

— Hvad skal man gøre, hvad skal man gøre? gentog Fiskeren. — Jeg ved det ikke.

— De har ladet Brylluppet bekendtgøre — sagde Giacobbe, det var, som om han talte til sig selv. — Ja, det er helt, helt afgjort! Den Drukkenbolt har ikke engang været ude ved Faarestalden idag, og saa gik jeg ogsaa hjem til Byen. Lad dem bare stjæle Faarene, jeg er ligeglad. Nu gik jeg herhen, man maa se at gøre noget, Isidoro Pane. Hør, Isidoro Pane, lad Jer Snor være og hør efter. Man — maa — gøre — noget. — Forstaar I?

— Jeg forstaar Dig nok. Hvad kan vi gøre? Vi har gjort alt, hvad vi kunde. Vi har skændt, bedt og truet. Syndakus har sat sig derimod og Sekretæren og Præsten Elias.

— Jo, det er en dejlig Præst, Elias! Hvad har han udrettet? Han har prædiket, men altfor sødt. Han, han skulde true; han skulde sige: jeg tager de hellige Bøger og forbander Jer, jeg støder Jer ud af Menigheden! I skal aldrig mere mættes af Brød, eller slukke Tørsten i Vand, I skal være som i Helvede allerede her i Livet. — Saa skulde I se, hvor det vilde hjælpe; men nej, han er dum, han er en Tykmælkspræst, som ikke har gjort sin Pligt. Tal ikke til mig om ham, saa bliver jeg rasende.

Isidoro lod sin Snor falde. — Det er til ingen Nytte, at Du bliver rasende. Præsten Elias skulde ikke true, og han har heller ikke truet. Men tro mig, Forbandelsen falder alligevel over dette Hus.

— Ja, jeg gaar min Vej, ja jeg gaar! Jeg vil ikke have mere af deres forbandede Brød! sagde Giacobbe, og hele hans Ansigt udtrykte vred Gysen. — Men først vil jeg have den Tilfredsstillelse at prygle dette Djævelens Par.

— Du er gal, lille Foraarsfugl! sagde Isidoro med et bedrøvet Smil over sin Efterbelse af Giacobbes Talemaade.

— Ja, jeg er gal. Og om jeg ogsaa er gal, saa kan det jo

være Jer ligemeget; I har heller ikke gjort noget for at forhindre denne Synd mod alt helligt. Aa, hvor det er modbydeligt! Jeg har helt mistet mit gode Humør —

— Og jeg er blevet ti Aar ældre. —

— mit gode Humør; jeg tænker altid paa, hvad Constantino vil sige om os, som ikke har kunnet forhindre — Er det sandt, at han er syg?

— Nu ikke mere. Han har været det. Han er bare fortvivlet, sagde Isidoro og rystede paa Hovedet. Saa tog han igen fat paa Snoren og mumlede: — Forbandelsen, Forbandelsen —

— Jeg bliver saa opbragt, sagde Giacobbe og hævede Stemmen, — at jeg skummer om Munden ligesom Hundene, ja, ligesom Hundene! Nej, jeg vil alligevel ikke tage bort fra det Hus, om jeg ogsaa skal omkomme; jeg vil se Forbandelsen falde over dem. Ja, Gud straffer baade i Livet og i Døden, det er sikkert; og jeg vil være Vidne til Straffen. Men hvad laver I der?

— En Skindsnor.

— Saa, en Skindsnor?

De tav. Giacobbe saa paa Snoren, og hans Øjne taagedes i Tanker fulde af Sorg og Vrede.

— Hvem vil I sælge den Snor til?

— Jeg bringer den til Nuoro og sælger den der, forresten ogsaa her til Bønderne, til at binde Okserne med. Hvorfor ser Du saadan paa den? Vil Du hænge Dig?

— Nej, lille Foraarsfugl, I kan selv hænge Jer, om det er Guds Villie. Altsaa, sagde han igen og hævede Stemmen, — Bekendtgørelsen er gjort.

De tav igen; saa sagde Isidoro: — Man kan aldrig vide — Jeg, ser Du, haaber stadig paa, at det Giftermaal ikke bliver til noget. Jeg haaber paa Gud og paa, at San Constantino vil gøre et Mirakel.

— Rigtig, et Mirakel! sagde Giacobbe ironisk.

— Hvorfor ikke? Dersom nu for Eksempel Basilio Leddas virkelige Morder laa for Døden i disse Dage og bekendte for sin Skriftefader? Saa vilde Skilsmissen ikke være gyldig.

— Ja, rigtig, i disse Dage! svarede den anden, stadig ironisk. — I er paa min Kristentro saa uskyldig som et Barn paa tre Aar!

— Hvem kan vide det? Eller han kunde blive opdaget.

— Ja, rigtig! Netop nu i disse Dage! Og hvad ved vi saa om det? Hvem kunde vel opdage ham? Og hvorledes?

— Hvem! Jeg, Du, en anden —

— I er mere uskyldig end et Barn paa tre Aar, I er som en Snegl, der sidder inde i sit Hus. Hvorledes kunde vi opdage ham? Og desuden, bortset fra alt andet, er vi saa sikre paa, at det virkelig ikke har været Constantino?

— Aa, det er vi sikre paa! sagde Isidoro; alle andre kunde det være, kun ikke ham. Det kunde være mig, det kunde være Dig —

Giacobbe rejste sig for at gaa. — Hvad kunde man nu gøre? Er der nogen Vej? Sig mig det.

— Kun ikke ham! gentog Onkel Isidoro uden at løfte Hovedet. — Der gives et Middel. At give sig i Guds Haand.

— Aa, hvor I gør mig rasende! raabte Giacobbe og rendte rundt i Køkkenet som et indelukket Vilddyr. — Jeg spørger, om der gives et Middel, og I svarer mig som en Tosse. Nu gaar jeg hen og kvæler Barchisia Era, det gør jeg!

Og han gik sin Vej, som han var kommet, uden at hilse og for Alvor opbragt; Onkel Isidoro hævede knap Hovedet, men da Giacobbe havde ladet Døren staa, rejste han sig nogle Minutter efter og gik hen for at lukke den og blev staaende i Døraabningen.

Martsaftenen var lun og stille; Maanen var skjult bag Skyerne. Man kunde allerede mærke en fugtig Duft af vaagnende Vækster; rundt om den Gamles Hytte stod Hækkene og de vilde Planter, som om de sov under den usynlige Maanes hemmelighedsfulde Lys; langt borte i Horisonten bugtede sig en tynd Siksaklinie af klar Himmel ligesom en blaa Flod, der løber over et Sletteland med en natlig Ild hist og her ved Bredden.

Isidoro lukkede Døren og vendte sukkende tilbage til sit Arbejde.

II.

Det var Aftenen før Himmelfartsdag, en varm og skyet Onsdag Aften.

Tante Martina sad og spandt i Porten, og Giovanna,

der var frugtsommelig, var i Færd med at rense Kornet. Medens der ellers plejer at være to Kvinder om dette Arbejde, maatte hun udrette det alene; hun rystede Kornet om i Soldet, for at Smaastenene skulde falde ud, derefter rensede hun det omhyggeligt paa et Bræt, der var lagt i en stor Kurv. Giovanna sad paa Gulvet foran Kurven, og ved Siden havde hun en anden Kurv fuld af Korn, af Farve som støvet Guld. „Konen med de to Mænd”, som hun blev kaldt i Byen, havde, saa langt fra at være blevet fed, faaet et magert og falmet Udseende; hendes Næse var lidt opsvulmet og rød, Øjnene omgivne af sorte Rande og Underlæben skudt frem med et Udtryk af Modvillie. Nogle pjuskede Høns, som af og til rystede sig, efterladende en Del Fjer paa Jorden, belejrede Kurven og havde undertiden det Held at snappe sig et Par Korn. Giovanna raabte og skændte for at jage dem bort, og da fjernede de sig ogsaa lidt, men blev staaende og passede paa med den ene Fod løftet for at forny Angrebet, saasnart Giovanna ikke lagde Mærke til dem. Og det var ofte, at hun ikke gjorde det; hendes Øjne var bedrøvede, eller maaske snarere ligegyldige, som man ser det hos egenkærlige Personer, der kun tænker paa deres egne Bekymringer og som, om ogsaa Verden er ved at gaa under, gaar op i deres egne Anliggender. Barbenet var hun og ret smudsig, da Tante Martina kneb paa Sæben.

De to Kvinder talte ikke sammen, men Tante Martina holdt Øje med Giovanna, og naar denne ikke kom tidsnok til at jage Hønsene bort, raabte den Gamle for at faa dem af Vejen.

En Gang dristede et af de næsvise Dyr sig til at sætte sig paa Kanten af Kurven og hakke i Indholdet. — Aa haa! raabte Tante Martina; Giovanna vendte sig brat, Hønen slog med Vingerne og fløj bort, idet den sparkede en lille Haandfuld Korn ud paa Gulvet.

Giovanna blev bange for, at hendes Svigermoder skulde skænde paa hende — det var en Frygt, som altid fulgte hende — og strakte sig klagende for at samle Kornene op.

— Hvor de er utaalelige!

— Ja, de er virkelig utaalelige, sagde Tante Martina blidt; nej, Du maa ikke strække Dig saadan, min Datter, det kan gøre Dig Fortræd. Nu kommer jeg. Hun slap og-

saa sin Ten og gik hen og samlede hvert lille Korn op et for et, medens en af Hønsene plukkede i Ulden paa Rokkehovedet.

— Gid Du faa en Ulykke! skreg den Gamle, da hun fik det at se; og saa jagede hun den bort, medens de andre Høns benyttede sig af Lejligheden til at hjælpe med at samle Kornene op. Giovanna sigtede Kornet med bøjet Hoved, stum og hensunken i Tanker. Gennem Portaabningen saas den tomme Plads udenfor Tante Barchisias lille Hus, som laa blyfarvet i den skyede Aftens flimrende graa Lys, — et Stykke af den øde Landsby, de gule, forladte Marker, den metalhaarde Horisont.

Den ene Sky taarnede sig op paa Himlen efter den anden, og en stærk Hede dalede ned sammen med en trykkende Stilhed. En høj, barbenet Dreng, der trak to smaa sorte Okser, gik forbi Portaabningen; derefter kom der en lille Kone, som ogsaa var barbenet og som saa paa Giovanna med to store, lyse Øjne, saa kom en fed, hvid Hund med Snuden mod Jorden; ikke andet afbrød Stilheden og den tunge, truende Lummerhed.

Det gik stadig langsommere for Giovanna med at sigte og rense Kornet; hun følte sig saa træt, var sulten, men brød sig ikke om Mad, var tørstig, men ikke efter Vand, og havde en ubeskrivelig fysisk Trang til noget, som ikke fandtes.

Da Arbejdet var færdigt, rejste hun sig og rystede sine Skørter; saa bukkede hun sig for at hælde Kornet fra den ene Kurv i den anden.

— Lad være, lad være, sagde Tante Martina omsorgsfuldt; — Du gør Dig selv Fortræd.

Derefter vilde Giovanna bære Kornet til Kværnen — en Møllesten trukket af et Æsel, som malede en Hektoliter Korn hver fjerde Dag — men Svigermoderen vilde ikke have det og gik selv derhen.

Da Giovanna var blevet alene, gik hun ud i Køkkenet, saa sig om, ledte hist og her, men der var intet, intet; ikke Frugt, ikke Vin, ikke en Draabe Likør, som kunde stille den usigelige Trang, som pinte hende. Der var blot en Smule Kaffe; hun varmede sig lidt af den og puttede et Stykke Sukker deri, som hun havde i sin Lomme; derpaa dækkede hun omhyggeligt Ilden til igen. Men den Smule varme Drik gjorde bare Tørsten værre. Det var en

sød, forfriskende Likør, Giovanna vilde have at drikke, saadan en, som hun aldrig havde smagt og aldrig vilde faa at smage. Hun blev grebet af en stum og dump Vrede; hendes Øjne lynede. Hun gik hen til Spisekammerdøren og ruskede i den, skønt hun godt vidste, at den var lukket i Laas, og hendes lidt blaalige Læber mumlede en Ed. Saa gik hun ud, og barbenet, som hun var, gik hun med listende Skridt over Pladsen og kaldte paa sin Moder.

— Kom, sagde Tante Barchisia inde fra Køkkenet.

— Jeg kan ikke, jeg er alene hjemme.

Saa kom Tante Barchisia ud, saa paa Himlen og sagde: — Vi faar Regn inat, det trækker op til Uvejrr.

— Ja, gid saa alle Himlens Lyn maa slaa ned, sagde Giovanna haardt, men tilføjede blidere — men de maa ikke ramme det, jeg bærer under Hjertet.

— Du er nok i daarligt Humør, min Ven! Hvor er Heksen gaaet hen? Jeg saa Dig rense Korn.

— Hun er gaaet med det til Kværnen. Hun var bange for at lade mig gaa med det; hun mente, jeg vilde stjæle af det.

— Vær taalmodig, min Datter. Det kan ikke være Tilfældet.

— Aa, men det er det, det er det! Jeg kan ikke mere holde det ud. Hvad er det for et Liv? Hun har Honning paa Læberne og Brodden i Haanden. „Arbejd, arbejd, arbejd!” Hun driver mig som en Trækokse. Og Havrebrød, og Vand og Snavs og Mørke om Aftenen og bare Fødder, det er der nok af.

Tante Barchisia hørte til uden at kunne trøste hende: desuden hørte disse Klager til det daglige Brød.

Ja, ogsaa Tante Barchisia selv var daarligere stillet end før; nu maatte hun arbejde mere, men dette beklagede hun sig ikke over, kun gjorde det hende ondt, at Giovanna skulde føre en saa ussel Tilværelse.

— Vær taalmodig, vær taalmodig, min Ven; der vil komme bedre Tider; Fremtiden er der ingen, der kan stjæle fra Dig.

— Hvad kan det hjælpe? Til den Tid er jeg gammel, dersom jeg ikke forinden dør af Ærgrelse. Hvad kan det nytte at have det godt, naar man er gammel? Saa kan man jo ikke mere nyde nogeting.

— Du tager fejl, min Ven — sagde Moderen med listige Øjne, der var grønne som to Sankt Hansorme. — Jeg skulde nok kunne nyde, selv om jeg var gammel. Hvad, ikke at have noget at bestille; spise Steg, blødt Brød, Foreller, Aal, drikke hvid Vin og Rosolio og Chokolade.

— Hold op! raabte Giovanna forpint; og hun fortalte om, hvorledes hun ikke havde fundet noget til at stille sin usigelige Trang paa.

— Vær taalmodig, det er paa Grund af Din Tilstand; selv om Du fandt de dejligste Ting i Verden og den samme Slags Likør, som Kongen drikker, vilde Du ikke være tilfreds.

Giovanna blev ved at se henimod Porten med sørgmodige Øjne og det samme Udtryk af Modvillie om Munden.

— Vi faar Regn inat, gentog Moderen.

— Aa saa lad det dog regne!

— Kommer Brontu hjem?

— Ja, han kommer hjem; og iaften vil jeg sige ham det; ja, ja jeg vil sige ham det.

— Hvad vil Du sige ham, min Ven?

— Jeg vil sige ham, at jeg ikke kan holde det ud mere, at dersom han kun har taget mig, for at jeg skal være hans Tjenestepige og ikke andet, saa har han taget fejl og at — og at —

— Du siger ham ingenting! sagde den Gamle energisk. Lad ham være i Fred; han arbejder jo ogsaa, han lever ogsaa som et Tjenestetyende; hvorfor vil Du plage ham? Han var i Stand til at jage Dig bort og gifte sig i Kirken med en anden Kvinde.

Giovanna rystede af Harme, saa blev hun roligere, Taarerne kom hende i Øjnene.

— Han er ikke ond, sagde hun, men han drikker sig altid fuld og lugter af Brændevin som en Bæretønde, det er til at faa Kvalme af. Og saa bliver han vred uden Grund. Aa, han er væmmelig, han er virkelig væmmelig. Ja, det var bedre, aa det var bedre —

— Naa, hvad var bedre? raabte Tante Barchisia bister.

— Ingenting.

Det var altid saadan.

Giovanna tænkte paa Costantino, som havde været saa god og smuk, saa ren og venlig, og hun savnede Fortiden. Hendes Sjæl var hyllet i en dyb Sørgmodighed, bitrere end Døden; Tanken om, at hun skulde være Moder, fyldte hende med Væmmelse og forøgede yderligere hendes Smerte i Stedet for at mildne den.

Aftenen dunkledes, tung og graa som Granit; ikke et Vindpust rørte sig for at afbryde den lumre Stilhed. Giovanna gik hen og satte sig paa Stengærdet under det ubevægelige Mandeltræ, Moderen satte sig ved Siden af, og de tav lidt, derefter sagde Giovanna, som om hun fortsatte Samtalen: — Ja, som i den første Tid, medens Costantino var i Fængsel. Ligesom den Gang drømmer jeg hver Nat, at han kommer tilbage, og mærkelig nok er jeg aldrig bange, skønt Giacobbe Dejas siger, at dersom Costantino kommer igen, saa slaar han mig ihjel. Jeg ved ikke, men mit Hjerte siger mig, at han virkelig kommer igen; først troede jeg det ikke, men nu tror jeg det. Aa, I behøver ikke at se saadan paa mig. Gør jeg Jer maaske Bebrejdelser? Nej, nej, nej! Jeg skulde snarere være bange for Eders Bebrejdelser. Hvad Gavn har I af min Stilling? Ikke det mindste; I kan næsten ikke mere komme og se til mig i det Hus der, — hun stak Læberne frem i Retning af det hvide Hus, — fordi min Svigermoder er bange for, at I skal bære Støvet væk under Fodsaalerne. Jeg kan ikke give Jer noget. Ingenting, forstaar I, ingenting, ikke engang mit Arbejde. Der er lukket for alt. Jeg er kun Tjenestepige.

— Men jeg vil ikke have noget, mit Hjerte. Hvorfor bedrøver Du Dig selv med saadanne Dumheder? Jeg trænger ikke til noget, sagde Tante Barchisia med blid Røst. — Tænk ikke paa mig. Jeg er kun ked af den Gæld til Anna Rosa Dejas. Jeg vil aldrig kunne betale den; men hun maa finde sig i at vente.

Giovanna rødmede af Harmen, vred sine Hænder og hævede Stemmen. Ja, iaften vil jeg sige til det snavsede Dyr — jeg vil sige: betal i det mindste de Laser, jeg har paa Kroppen, betal, betal, gid Du faa en Kugle gennem Hjertet.

— Tal ikke saa højt og bliv ikke vred, min Ven. Det hjælper ikke noget at blive vred. Hvorfor vil Du blive vred? Han kunde finde paa at jage Dig bort.

— Naa, saa lad ham jage mig bort! Det er meget bedre. Saa kan jeg i det mindste arbejde for mig selv, for Jer og ikke for de forbandede Mennesker. Naa, der kommer hun igen! tilføjede hun sagtere, da hun saa Tante Martinas sorte Skikkelse fremtønde paa Pladsens graablaa Flade. — Nu skænder hun nok paa mig, fordi jeg er gaaet fra Huset; hun er bange for, at de skal stjæle hendes Penge. Hun har saa mange, at hun knap ved hvor mange; hun kender hverken sine Sedler eller sine Mønter. Hun har titusinde Lire, ja tusind Scudi —

— Nej, min Ven, totusind.

— Naa ja, totusind Scudi har hun gemt. Og jeg har ikke en Draabe af en eller anden Drik til at forfriske mig med og til at hjælpe paa den Brænden, jeg har indvendig.

— Du skal jo have dem allesammen med Tiden, sagde Tante Barchisia; vær taalmodig og vent, Du skal se, naar Englene kommer og bringer hende til Paradis, saa faar Du dem allesammen.

Giovanna hostede, gned sig i Nakken og vedblev brændende harmfuldt: Lad dem bare jage mig bort, det gør ikke noget. Kommunesekretæren siger, at jeg er Brontus rigtige Hustru, men jeg synes, jeg lever i Dødsynd med ham. Kan I huske, hvordan vi blev gift? I al Hemmelighed, i Mørke, uden at der var en Hund med, uden Kager eller nogenting. Giacobbe Dejas — gid han var kvalt, det Dyr — han lo og sagde: „Nu skal vi se Løjer!” Jo det er saavist Løjer!

— Hør, sagde Tante Barchisia sagte men bestemt, Du er gal som altid. Du har, min Tro, altid været gal, og Du vil vedblive at være det. Hvorfor tager Du paa Vej? Over Ubetydeligheder. Alle fattige Svigerdøtre maa leve paa samme Maade som Du. Høstens Tid vil ogsaa komme — vær taalmodig og lydige, saa skal Du se, det gaar. Desuden, saasnart Barnet er født, skal Du se, at der vil komme Forandring i Tingene.

— Ak, der vil ingen Forandring komme. Og gid, gid — jeg ingen Børn havde faaet! De vil kun binde mig til denne Stenblok, som slæber mig med sig og knuser mig. — Naa, vil I høre Sandheden! Min rigtige Mand er Costantino Ledda.

— Du vaaser, min Ven! Ti stille, eller jeg skal stoppe Munden paa Dig.

— Og hvis han kommer igen, kan vi ikke komme sammen, fordi jeg saa har Børnene.

— Og jeg skal stoppe Munden paa Dig! gentog Tante Barchisia fnysende, medens hun rejste sig og strakte Haanden ud som for at udføre sit Forsæt; men det blev ikke nødvendigt, da Giovanna tav stille ved at se sin Svi-germoder skraa over Pladsen. Tante Martina gik og spandt og nærmede sig langsomt de to Kvinder.

— I trækker frisk Luft? sagde hun, alt medens hun saa paa sin snurrende Ten.

— Friskheden er saa som saa! Man er lige ved at omkomme af Hede. Vi faar Regn inat, svarede Tante Barchisia.

— Ja, det bliver nok Regn. Jeg haaber ikke det bliver Tordenvejr; jeg er saa bange for Torden. Naar det tordner, tømmer Djævelen sine Sække med Nødder. Blot dog Brontu snart vilde komme. Hvad skal vi have til Aften, Giovanna?

— Hvad I ønsker.

— Og Du sidder der? Mon det er godt for Dig? Har Du ikke Skade af det?

— Hvad skulde det vel gøre mig?

— Aftenluften er altid skadelig. Det er bedre at holde sig inde; saa kunde Du med det samme lave Aftensmaden til. Der er Æg, min Datter, Æg med Tomater. Men lav kun til Dig selv og Din Mand; jeg har ingen Appetit. Nej, det er sandt, fortsatte hun henvendt til Tante Barchisia — jeg har ingen Appetit i disse Dage. Det kommer maaske af Vejret.

— Det er Djævelen, som stikker Dig i Ryggen — Du vil ikke spise af bare Gerrighed, tænkte den anden. Giovanna tav og rørte sig ikke, hun var faldet i Tanker.

— Imorgen skal der altsaa være Lovprisning Klokkerne elleve; det er virkelig en ubelejlig Tid. Gaar Du derhen, Giovanna? De andre Aar var det Klokkerne ti.

— Nej, jeg gaar ikke, svarede Giovanna klangløst. Hun skammede sig ved at gaa i Kirke nu.

— Det er meget varmt paa den Tid; det er ogsaa bedre, at Du lader være. Det regner, om jeg ikke tager fejl, tilføjede Tante Martina og strakte Haanden ud. En stor

snavset Vanddraabe faldt og spredte sig ud over den blaa-lige Hud paa hendes omvendte Haand. Dryp, dryp, dryp, flere Draaber faldt paa det ubevægelige Mandeltræ og paa Jorden, hvor de hulede smaa Fordybninger i Sandet paa Pladsen. Samtidig var det som Himlen blev lysere, gule Straaler spredte sig over den, og tværs over de brunlige Skyer drog, efterfulgt af gule Totter, en stor gul Sky, der lignede en mægtig Svamp mættet med Vand. Kvinderne gik ind, og kort efter øsede Regnen ned, en klingende retliniet Regn, der faldt med en vis højtidelig Voldsomhed, uden Vind eller Torden; den varede kun ti Minutter, men oversvømmede hele Egnen.

— Aa Gud, aa San Costantino, aa Du hellige Himmelfart! stønnede Tante Martina. — Dersom Brontu er undervejs, bliver han saa vaad som en druknet Høne.

Og hun saa fortvivlet op mod Himlen, uden dog at holde op at spinde, medens Giovanna begyndte at lave Aftensmaden til.

Regnens susende Lyd gjorde ogsaa hende urolig, ikke for hendes Mands Skyld, men hun havde en ubeskrivelig Følelse som af en ukendt Fare. Det gule Lys, som var fulgt med Regnen, opløste sig pludselig i en blaalig Klarhed, der kom fra Vest; Regnen holdt med ét op, Skyerne aabnede sig, delte sig, gik deres Vej den ene efter den anden, den ene bagved den anden, som Folk, der spredes efter et stort Møde. Den forfriskede Luft fyldtes med blaa Flimren, med Duft, der steg fra den vandede Jord og de fortørrede, taknemmelige Vækster, og genlød af Galen af forvirrede Haner, der troede, at det var Morgen. Tante Martina sad stadig og spandt ude i Porten; hendes sorte Silhouet tegnede sig mod Tusmørkets røgfavede Baggrund; Giovanna var i Færd med at tænde Ilden paa Ildstedet, da en Vrinsken skingrede gennem Luften med en Dirren, der paa en forunderlig Maade meddelte sig til hende; hun rejste sig skælvende og saa ud. Det var Brontu, der kom hjem, og hun var bange — for hvad? for alt og ingenting.

I Tante Barchisias Hytte skinnede et gult Lys, og man saa den Gamle med en Gyvelkost i Haanden i Færd med at feje det Vand ud, der var trængt ind paa hendes Ene-mærker. Horisonten laa som en grøn stille Havlinie bagved de gullige Marker; og over det altsammen — ogsaa

over Horisonten — ragede Mandeltræet op — dryppende og vaadt.

Forbi Mandeltræet kom Brontu ridende i langsomt Skridt belyst af Dagens døende Skin; begge to, Hest og Rytter sorte, dampende, ligesom tyngede og opsvulmede af den Væde, der drev af dem. De to Kvinder tog imod ham ude paa Pladsen og brød ud i Beklagelser, som maaske dog var lidt ironisk mente. Men Brontu lod ikke til at se dem.

— Satans, Satans, Satans, mumlede han. Han trak Foden ud af Stigbøjlen og løftede den i Vejret. — Satans, saa gid da ogsaa Fanden havde det! Han sprang ned og stod paa Jorden, drivende vaad.

— Saa, nu kan I sørge for Resten, sagde han vredt og gik ind i Køkkenet. Kvinderne maatte tage Saddeltøjet af Hesten, saa gik Giovanna ind, og Brontu forlangte straks noget at drikke, for at blive tør, som han sagde.

— Skift dog Dit Tøj, sagde hun.

Men han vilde ikke skifte Tøj, han vilde kun drikke for at blive tør, blev han ved, og han blev vred, da Giovanna gentog sin Opfordring. Tilsidst gjorde han dog som hun vilde have det, skiftede sit Tøj, drak ikke noget, og medens han ventede paa Aftensmaden, tørrede han omhyggeligt sit Haar med en Klud og redte sig.

— Sikken en Regn, sikken en Regn, gentog han, et Hav, formelig! Denne Gang fik jeg Skorpen godt opblødt, skal jeg love for — han lo. Hvordan gaar det, Giovanna? Gaar det godt, hvad? Jeg skal hilse meget fra Giacobbe Dejas. Hans Øjne er ligesaa glade for Røg som for at se Dig.

— Du burde sætte en Stopper for hans onde Tunge, sagde Tante Martina. — Gid Du var lige saa dygtig til at sætte Dig i Respekt hos det Pak af Tjenestefolk, som Du er dygtig til at spise.

— Jeg skal nok sætte en Stopper baade for hans Tunge og ham selv. Han vilde have været hjem iaften. Nej, han maa blive derude og holde sig i Skindet. Han kommer imorgen tidlig.

— Naa, imorgen tidlig! Men han behøvede jo heller ikke at komme imorgen tidlig! Aa, min Søn, Du lader Dig trække om ved Næsen. Du duer ikke!

— Forøvrigt er det jo Himmelfartsdag imorgen, sagde han og hævede Stemmen, medens han blev ved at rede

sig, og Giacobbe er vor Slægtning. Lad os ikke tale mere om det. Saa, Giovanna, nu er jeg smuk. —

Han smilede til hende og viste sine Tænder. Han var virkelig ogsaa smuk, ren som han nu var og med blankt, skinnende Haar. Giovanna blev blidere stemt, og han gav sig til at synge en Børnevisse, som Børnene synger, naar det regner:

Proghe, proghe
s'achina cochet
e isa icu.*)

Derefter spiste de alle glade og fornøjede; Tante Martina, som gav den Undskyldning, at hun ikke var sulten, spiste kun Brød, Løg og Ost — en Spise, som hun forresten satte særlig Pris paa; men det brød ikke Aftensmaaltidets gode Harmoni.

Efter at de havde spist, vilde Brontu have, at Giovanna skulde gaa en lille Tur med ham; de gik og dryssede om paa den lille Bys smalle Stier, uden noget bestemt Maal. Himlen var blevet ganske klar; af og til sendte et Stjernes kud sin lysende Guldtraad ned mod den krystalklare Horisont, og i Luften bølgede Duften af det visne Græs og de vaade Stene. Stierne var fulde af Dynd og Sand, men Giovanna brugte meget korte Skørter og saa plumpe Sko, at de gav et metallisk Ekko mod Stenene. Brontu havde taget hende under Armen og begyndte at fortælle hende Opspind og Usandheder, som han ofte gjorde, naar han vilde more hende.

— Zanchine — det var en af de Bønder, som tjente hos ham — har fundet, ved Du hvad han har fundet? Et lille Barn.

— Naar?

— Ih, idag, tror jeg nok. Zanchine staar og hugger en Mastiksbusk, da han hører: gnue, gnue. Saa ser han efter. Det er et Barn, der er et Par Dage gammelt. Det var nu ikke saa mærkeligt; men nu kommer det fine. Der kommer en lille Sky farende gennem Luften, bliver større og falder over Zanchine og tager Barnet fra ham. Det var en Ørn. Tænk, denne Ørn maatte have stjaalet Barnet et eller andet Sted og skjult det i Buskene; da den nu saa Zanchine tage Barnet, faldt den over ham og —

*) Det regner, det regner, modne Druer og Figen.

— Snak, sagde Giovanna, — jeg tror ikke paa Dine Historier.

— Gid Du maa se mig rig, om det ikke er sandt.

— Vaas, Vaas, Vaas! gentog hun lidt irriteret. Brontu mærkede, at hun i Stedet for at more sig blev i daarligt Humør, og spurgte hende, om hun ikke havde haft onde Drømme. Hun huskede sin Drøm og svarede ikke.

Paa den Maade kom de efterhaanden hen til den anden Ende af Byen i Nærheden af Isidoro Panes Hus. Maa- nens store Guldansigt skuede fra den østlige sølvblaa Himmel ud over et ubeskrivelig yndigt Billede, den sorte Jord, de vaade Træer, de mørke Skiferstenshuse, Buskene og hele den vilde Slette lige ud til Horisontens yderste Linie glimrede og funkede som et Smil igennem Taarer. De to unge Folk gik forbi Fiskerens Hytte og hørte Isidoro synge derinde.

Brontu standsede.

— Lad os gaa, sagde Giovanna og trak ham i Armen.

— Nej, vent! Jeg vil netop banke paa det, der fore- stiller Døren.

— Nej, sagde hun harmdirrende. — Lad os gaa, lad os gaa. Lad os gaa, eller jeg lader Dig staa der alene.

— Aa, det er sandt, Du er Uvenner med ham. Men det er jeg ikke. Jeg vil banke paa.

— Og jeg gaar min Vej.

— Han synger San Costantinos Loysang, den som Helgenen gav ham ved Flodbredden — ha, ha, ha, sagde Brontu, medens han løb efter og naede hende. Han er gal, den Gamle.

Hun vidste, hvem der havde digtet den Lovsang, og følte sig bedrøvet og vred. Brontu tog hende atter under Armen og begyndte igen at spøge og fortælle meningsløse Historier; han var i godt Humør, men han maatte le alene, da Giovanna tav haardnakket.

De forbigaaende, som hørte Brontus Spøg og Latter, tænkte, at Giovanna, naar alt kom til alt, dog var en heldig stillet Kvinde. Og imidlertid tænkte hun paa Costantino.

III.

Henimod Klokken ti den følgende Dag begyndte Gudstjenesten i Kirken. Den begyndte saa sent, fordi de maatte vente paa en ung Præst fra Nuoro, en Ven af Præsten Elias, som kom for at udføre Lovprisningen for Folkene i Orlei*) uden Betaling. Denne Lovprisning var en stor Begivenhed, og som Følge heraf var ved Titiden den lille Kirke fuldt pakket af en broget Menneskemængde. Kirken selv straaledede ogsaa i de mest levende Farver, skrigende blaa Draperier sribede de røde Vægge. Prædikestolen var af gult Træ, og i de lyserøde Nicher straaledede de røde og hvide Helgenbilleder som sande Teutoner. San Costantino, den hellige Beskytter, med sin Krigsrustning var den eneste, der havde et brunt og strengt Ansigt; man tillagde denne Statue undergørende Kraft, og i Byen fortaltes den Legende, at den hellige Nicodemus havde skaaret den. Gennem Porten, der var smækket op paa vid Gab ud mod den blaa Himmel, væltede en voldsom Lysstrøm ind og badede Mængden i en Regn af skinnende Støvgran. Øverst oppe laa Alteret næsten i Mørke, til Trods for at der var tændt et *M* af brændende Kerter, hvis smaa Flammer sprang ud som Guldpile fra de hvide Træstokke. Præsten Elias forestod Messen, og hans lille Ven stod der i sin Kniplingsmesse-skjorte med sit brune Gadedrengsansigt og sang af fuld Hals. Folk undrede sig over, at den lille Præst sang, da han jo dog skulde prædike; mange var kommet blot for at høre ham, og i Virkeligheden hørte de ikke meget andægtigt paa Messen, men smaasnakkede og saa nysgerrigt paa hinanden. Desuden plagedes de af en kvælende Varme og utallige usynlige Insekter. Efter at have sunget Evangeliet vendte Præsten Elias sit blege, rolige Ansigt mod Menigheden, og hans Læber bevægede sig.

Netop i det Øjeblik kom Giacobbe Dejas Skikkelse til Syne i Portaabningens flammende Blaa. Hans satiriske Ansigt havde et triumferende Udtryk. Da han saa, at Præsten talte, standsede han paa Tærskelen med den

*) Ellers maa Byens Beboere, naar der er en særlig højtidelig Gudstjeneste, altid betale Præsterne ekstra, noget der i de fattige Byer falder meget haardt og ofte fører til, at der saa godt som ingen Gudstjeneste bliver holdt.

lange, sorte Hue i Hænderne, men kunde ikke høre noget. Saa traadte han nærmere og spurgte sagte en gammel Mand med gult Skæg: — Hvad sagde han?

— Jeg kunde ikke høre det, svarede den Gamle irriteret, — de gør et Spektakel, som om de var ude paa Pladsen.

En rødmosset, ung Mand med glat, sort Haar og græsk Næse vendte sig om og saa paa Giacobbe; da han saa ham i nye Klæder, ren og triumferende, smilte han ondskabsfuldt.

— Jeg tror nok, at Præsten Elias sagde, at nu vilde den anden Præst fremsige Lovprisningen.

— Kunde Du høre det? spurgte den Gamle ærgerlig.

— Nej, jeg hørte ikke noget.

Giacobbe gik længere frem og trængte sig ind mellem Mændene, som vendte sig om for at se paa ham. Pludselig blev der ganske stille i Kirken; Mændene trak sig til Side hen mod Væggen, og Kvinderne satte sig ned paa Gulvet. Og midt ned igennem Kirken i den Flod af perlende Lys, som strømmede gennem den, blev der frembaaret en Slags Seng af blaamalet Træ, vogtet af fire rosenrøde Engle, der lignede Sommerfugle med deres grønne udbredte Vinger. Paa denne Seng, paa Brokades Puder, laa en lille Madonna med lukkede Øjne. Ringe, Øreløkker og Halsbaand af Guld skinnede paa hendes hvide Atlaskes Klædning. Det var den himmelfarne Jomfru Maria. Oppe paa Prædikestolen viste den lille Præst sit solbrændte Gadedrengesansigt. Giacobbe Dejas saa stift paa Præsten, vendte Siden til og rakte Øret frem for at høre bedre.

— Indbyggere i Orlei, Brødre og Søstre, sagde han med barnlig, men velklingende Stemme, jeg, der er kaldt hertil for at tale med Jer —

Giacobbe syntes godt om denne Begyndelse, men da han udmærket godt kunde høre, vendte han sig om igen og gav sig til at se paa Folk og at tale med sig selv, uden at dog derfor et eneste Ord af Prædikenen gik tabt for ham.

— Naa, der er Isidoro Pane; gid Djævelen trække ham i Ørene; han har ogsaa nyt Tøj paa. Mon han ogsaa tænker paa at gifte sig? Aa, den unge, rødmossede Fyr derhenne, han lo ad mig ved at se mig glad og i

nye Klæder, fordi de siger, at jeg skal giftes. Vel, om det nu er sandt? Hvad kommer det Jer ved, I skabede Hunde? Kan jeg maaske ikke gøre det? Hus har jeg jo nu og Kvæg tilmed.*) I har nok ogsaa Kvæg, men det er kun i Hovedet. Ha ha! Min Søster vil dø uden Arvinger, Gud velsigne hende, der er hun; hun er lille og rødmosset og skinnende som en Dukke. Hvem skulde tro, at hun var ældre end jeg? Hun vil endelig have, at jeg skal gifte mig. Det er nu godt nok, det vil jeg ogsaa, men med hvem? Jeg er vanskelig at gøre tilpas; og saa er jeg bange. Jeg er bange, jeg er bange, nu med denne ny Lov; gid Djævelen flaa Jer, I Lovkyndige, hvem kan mere stole paa nogen i Verden? Der er min unge Husbond, der er han med Dødssynden i Ansigtet. Hvad vil han her? Hvorfor pryglers de ham ikke? Hvorfor jager de ham ikke bort som en Hund? Og saa den begærlige Fugl, hans Moder, den gamle Hoppe, se der, se der! Hvorfor jager de dem ikke væk?

— Aa, det er forresten sandt, tænkte han videre, dersom de skulde jage alle dem bort, der har syndet, vilde Kirken blive tom. Men de der! Aa de der! Jeg hader dem, jeg kunde prygle dem til Blods.

— Men jeg er ellers ikke ond; se nu idag er jeg kommet saa sent, fordi jeg først har lavet den Skade i Stand, som den stærke Regn igaar havde voldet i Faarefolden. Da jeg saa kommer hjem, træffer jeg Giovanna, som er i Færd med at lave Middagsmad; hun er snavset, lidende og i daarligt Humør. For hende er det ikke Festdag. Moder og Søn gaar ud, hun, Tjenestetyendet, bliver hjemme og arbejder. Det har Du godt af, gid Du faa en Ulykke, faldne Kvinde, som Du er! Og dog har jeg Medlidenhed med det Fruentimmer, ja Gud hjælpe mig, jeg har Medlidenhed med hende. Jeg var uartig mod hende — hun svarede ikke. Og dog er hun jo, naar alt kommer til alt, Husmoder, og jeg er Tjener. Lille Foraarsfugl, hvor kan jeg gøre for, at jeg er uartig mod Dig? Jeg kan ikke taale at se Dig, og dog har jeg Medlidenhed med Dig, saadan er det. Saa lad os nu høre, hvad den lille Spurv af en

*) Mange Hyrder paa Sardinien har for egen Regning Kvæg, som blandes sammen med Husbondens; paa denne Maade bliver de en Art Kompagnoner, som deler Indtægten mellem sig.

Præst har at prædike om. Ja han ligner en Spurv, der sidder og synger paa sin Rede.

— Kæreste Brødre og Søstre, sagde den unge Præst i denne bløde Logudoro Dialekt, som ligner Spansk saa meget, og medens han bevægede sine smaa blege Hænder, Troen paa vor Frue er den mest ophøjede og ideelle af al Tro. Hun, den mildeste af alle Kvinder, paa en Gang vor Herres Datter, Hustru og Moder, steg op til Himlen, straalende og duftende som en Rosensky og sidder i Herlighed mellem Engle og Serafer —

— Der er Præsten Elias — tænkte Giacobbe og skottede op mod Alteret med sine smaa, skraa Øjne, der her i den lysfyldte lille Kirke saa ud som de var af Metal, — se, der kommer han med foldede Hænder, den Tykmælkspræst. Han kan ikke andet end prædike om Godhed; og han har dog hellige Bøger, som kan slaa Folk som Lyn. Aa, dersom han havde truet Giovanna Era! Han gaar som i Drømme, nu — —

— Ingen skal nogensinde sige, at han ikke har faaet den Naade, som han har bedt om med virkelig Tro hos vor allerhelligste Frue — hun, Lillien i Dalen, Jerikos mystiske Rose — fortsatte den lille Prædikant paa den gule Prædikestol — men Folk begyndte at blive trætte; Kvinderne, der sad omkring paa Gulvet, som Ranunkler og Valmuer vokser paa Jorden, begyndte at røre sig, vendte og drejede sig og hørte ikke mere efter; den unge Præst lagde Mærke dertil og endte Prædikenen med en Velsignelse over disse Hyrdefolk, der havde hørt Guds Ord, medens de tænkte paa deres egne og andres Anliggender.

Nu rev Præsten Elias sig ud af sine Drømme og tog igen fat paa den højtidelige Messe. Kun han og maaske Isidoro Pane havde hørt opmærksomt efter Prædikenen. Da Messen var forbi, begyndte Fiskeren at synge „laudi” med sin klingende Stemme, som sprang frem som en Strøm af klart Vand mellem ensomme Klipper, der rødmer af Mosblomster. Den unge Præst hørte begejstret paa denne vellydende, fuldtonende Stemme; og Isidoros Skikkelse, denne gamle Mand med det lange Skæg og de blide Øjne, med Rosenkransen snoet om de knudrede Fingre, mindede ham om Boths Pilgrimsskikkelser, som han havde set i Roma. Han vilde endelig gøre

Bekendtskab med Fiskeren, og Præsten Elias standse-
de denne ved Udgangen af Kirken; Giacobbe saa til og
føjte en ubeskrivelig Misundelse ved at se sin Ven staa
og tale med Præsterne. Han ventede paa ham ude
midt paa Pladsen og sagde: — Gid I maa faa en Kugle
gennem Gamascherne, hvad sagde de dog til Jer?

— De vilde have, at jeg skulde spise til Middag med
dem, svarede Isidoro, ikke uden en vis Stolthed.

— Naa, I skulde spise til Middag med dem? Lille For-
aarsfugl, I er jo blevet en hel Personlighed, lader det til.
Men kom nu med mig.

— Hen til Dejas? Aldrig! sagde Isidoro forskrækket.

— Nej, idag spiser jeg ikke det Djævlepaks Kartoffler,
nej! Jeg spiser i mit eget Hus! Kom med.

Giacobbe tog sin Ven med hen til sin Søster. Det var
over Middag. Solen brændte i de smaa Gader, hvor Dyn-
det var tørret ind; Trærnes Omrids flød i ét med Him-
lens brændende Blaa og med de vilde Omgivelser. Folk
var paa Vejen hjem; Hyrdernes tunge Skridt genlød mod
Stenene, de festklædte Børn saa til hængende over Mu-
rene; gennem de vidt aabne Døre saa man ind i mørke
Køkkener, hvor Kobberkasserollerne lyste som mægtig
store Medailler. Gullige Røgspiraler bølgede i den ozon-
rige Luft; af og til hørtes en Harmonikas skrattende To-
ner fra en Gaard, der ellers plejede at være ubeboet; det
var som om Lyden kom nede fra, under Jorden, og som
om det var en eller anden gammel melankolsk Heks,
der spillede.

Hele den lille By havde et usædvanligt Festpræg over
sig; og dog havde dette Festpræg, disse opslaaede Døre,
disse Røgspiraler, disse paatrængende Børn i deres ny
Klæder, disse Harmonikatoner, Husene, der laa og brænd-
tes af Middagssolen uden mindste Skygge — alt dette
havde noget usigelig sørgmodigt over sig.

Giacobbe tog Fiskeren med hen til sin Søster, og de
spiste til Middag sammen. Den lille Kone, som var Enke
uden Børn, tilbad sin Broder og kaldte ham stadig „min
lille Broder”. Forresten holdt hun af alle sine Medmen-
nesker; hendes skraa Øjne var af ubestemmelig Farve
og klare og rene som to smaa, maanebeskinnede Søer,
ganske som Øjnene paa et diende Barn. Hun vidste nok,
at der var ondt til, men hun forfærdedes ved den blotte

Tanke om, at Menneskene kunde begaa det. Giovannas ny Ægteskab havde været en af hendes største Sorger; denne var jo omtrent hendes Gudbarn, og hun havde trods alt laant hende Penge til Udstyret. Hendes Broder drillede hende altid.

— Tænk Dig, vor Ven Isidoro Pane vil gifte sig; nu vil han gerne raadføre sig med Dig, sagde han.

— Gud velsigne Dig, Isidoro Pane, er det sandt, at Du vil gifte Dig?

— Aa, lad mig være! svarede Fiskeren godmodigt.

— Naa, I vil ikke gifte Jer? raabte Giacobbe, medens han med sine ungdommelig stærke Tænder bed af et Stykke Steg, som han holdt i begge Hænder. — I er et snavset Dyr. Jeg skal sige Dig, min Vildand, han har Kærester.

— Det tror jeg ikke.

— Gid Du maa se mig i Himlen, om jeg lyver. Ja, han har Kærester, som suger hans Blod.

Den lille Kone og Isidoro lo, som uskyldige Mennesker ler; de forstod, at Giacobbe hentydede til Iglerne.

Hyrden begyndte nu at snitte løs i Kødet med sin skarpe Kniv, medens han holdt det mellem Tænderne og den venstre Haand; han mente, det vist maatte være Djævelens Øre, saa haardt som det var. Og da de to andre nu en Gang havde begyndt at le, lo de af enhver lille Ting; Giacobbe derimod lo ikke; han vidste selv ikke hvorfor, men hans gode Humør fra for et Par Timer siden var forsvundet.

— Siden skal I hen. og se mit Slot; det er færdigt om faa Dage, og dersom jeg vilde leje det ud, saa har jeg allerede Lejere til det. Men det vil jeg ikke. Nej, jeg vil selv bo der.

— Saa vil Du altsaa opgive Din Tjeneste?

— Ja, jeg vil opgive min Tjeneste. Om kort Tid. Jeg har arbejdet nok. Det bliver nu fyrretyve Aars Arbejde, forstaar I? Ja fyrretyve Aar. Ingen skal sige, at jeg har stjaalet de Penge, jeg skal leve af i min Alderdom.

— Vil Du gifte Dig?

— Pyh! Hvem vil have mig? Jeg vilde selv spytte paa den unge Pige, som vilde tage mig. Og en gammel vil jeg ikke have, nej. Drik, Isidoro Pane!

— Vil Du drikke mig under Bordet? Naa, ja siden det er Fest. Skaal for Brudeparret!

— Hvilket Brudepar?

— For Giacobbe Dejas og Barchisia Era! raabte Fiskeren, som begyndte at blive munter.

Giacobbe gjorde Mine til at kaste sig over ham.

— Jeg slaar Dig ned, raabte han med de smaa Øjne grønne af Raseri.

— Aa aa aa, Morder!

— Stille, tys — saadant noget siger man ikke, sagde Tante Anna Rosa. Giacobbe drak to Glas Vin og begyndte at le lidt anstrengt, medens han saa fra sin Søster til Fiskeren.

— Hør, I to skulde virkelig gifte Jer! Isidoro Pane, min Søster er rig; og se saa, hvor frisk hun er endnu. Hun er som et Hyben paa en vild Rosenbusk. Der siges, at hun har fundet en vidunderlig Urt, som hun laver en Drik af, der holder hendes Udseende saa ungdommeligt.

— Gud velsigne Dig, hvor Du vrøvler!

— Ja gift Jer, det er mit Ønske. Min Søster er rig. Hun skal arve alt, hvad jeg har, thi jeg kommer til at dø før hun. Jeg ved ikke hvorfor, jeg tror, jeg snart skal dø; jeg tror det er bestemt, at jeg skal myrdes.

— Aa, hold op! det er Vinen idag, som er ved at myrde Dig.

— Hvad siger Du, min lille Broder, raabte Søsteren forfærdet; ved Sjælene i Paradiset, hvad siger Du?

— Du har ingen Fjender, sagde Fiskeren. — Kun den, som griber til Sværdet, skal omkomme ved Sværd.

— Men jeg har grebet til Sværdet, svarede Giacobbe alvorsfuldt, medens han bed dybt i en Skive Vandmelon, — saa mange uskyldige Skabninger jeg har dræbt. Forstaar I? Faar og Lam! Saa løftede han Ansigtet, der drev af Vandmelonens Saft, og lo hjerteligt.

Saa gik de hen og saa paa det nye Hus; der var en Etage ovenover Stalden og Køkkenet, i det Hele fire meget store Værelser; dette var nok til at Giacobbe og alle i Landsbyen kaldte det for „Paladset”.

— Se nu dette her, sagde Giacobbe, se det der, og han viste hver Krog frem; hans glatte, øjenbrynsløse Ansigt blev fornøjet igen.

— Tag min Søster til Kone, gentog han; dette Hus skal med Tiden være hendes.

— Du haaner mig, svarede Fiskeren, Du haaner mig, fordi jeg er fattig.

Han gik forsigtigt paa Trægulvene; men Giacobbe trampede med de jærnbesslaede Hæle og morede sig med at vække Ekkoet i de store, tomme Værelser, som endnu lugtede af frisk Kalk. Et Øjeblik standsede de to Mænd ved et af de aabne Vinduer, hvis Stenkarm brændte i Solen. Da Huset laa højt, havde man under sig som en Aabenbaring af hele Landskabet — den brune Landsby, der laa som en Bunke udbændte Kul under Træernes grønne Slør, den gule Slette og de store, graaviolette Sfinkser stejlt op mod den brændende Himmel. Klokken i den lille Kirke ringede og blev ved at ringe i den blaa, flammehede Eftermiddag, og det var, som om denne hoppende Lyd, der havde noget ved sig midt imellem Sten og Metal, kom uendelig langt borte fra, oppe fra Sfinksernes Hjerte, hvor en Kæmpestenhugger arbejdede søvnigt — modvilligt.

— Hvorfor vil I ikke gifte Jer med min Søster? gentog Giacobbe og lænede sig klodset til Vindueskarmen. Dette Hus bliver hendes, dette her kan være Soveværelse; her ved dette Vindue kan I sidde og se ud, lille Foraarsfugl, og ryge Jeres Pibe.

— Jeg ryger ikke. Lad mig være i Fred, sagde Isidoro utaalmodigt; Karlens Tale begyndte at irritere ham.

— Jeg spøger ikke, gamle Firben, udbød Giacobbe, men I er saa tiggefærdig, at I ikke engang kan tænke Jer, at jeg ikke spøger.

— Hør nu, sagde Isidoro, idag har Du givet mig Mad, og for den Ubetydeligheds Skyld synes Du, at Du har Lov til at more Dig paa min Bekostning. Lad mig nu være i Fred, om Du vil have, at jeg skal være Dig Tak skyldig.

Giacobbe saa stift paa ham, gav sig til at le igen og sagde: Lad os saa gaa hen og drikke.

De gik ud, og Giacobbe gik hen paa Beværtningen, men Isidoro vilde ikke med, han vilde gaa i Kirke. I Værtshuset traf Giacobbe Brontu og flere andre, som spillede Morra med Armene ivrigt udstrakte, medens de skreg Tallene af deres Lungers fulde Kraft.

Endnu før Klokken var fem, det Klokkeslet, da Processionen skulde begynde, var de allesammen berusede. Giacobbe var den mest drukne af dem alle, men tiltog sig dog Ret til at tage Brontu under Armen, da han syntes, at denne ellers absolut maatte falde. Saa indbød han alle de tilstedeværende til at gaa hen med i hans „Palads” og se Processionen. Kort Tid efter genlød de tomme Værelser af raa Stemmer, meningsløse Latterudbrud og usikre Skridt; Vinduerne blev slaaet op paa vid Gab og fyldtes af røde, vilde, skæggede Ansigter. Giacobbe og Brontu stillede sig ved det Vindue, hvor Fiskeren havde lænet sig ud; Solen var borte nu, men Vindueskarmen var endnu varm; den Aabenbaring, man havde udenfor, Landsbyen, Sletten og Bjergene, var ligesom furet af stadig voksende Skygger.

— Kukkuk, raabte Brontu, medens han gjorde sine Øjne runde og store. De andre efterlignede ham og skreg det bedste de kunde. Stuerne genlød af Larm, og Gaden fyldtes med nysgerrige, og i Løbet af faa Minutter kom et livligt Bombardement af Stene, Spyttten og Skældsord i Gang mellem de drukne Mænd i Vinduerne og de lige saa drukne nede paa Gaden. Men pludselig blev der tyst. Der hørtes en højtidelig, sørgmodig Sang, som kom nærmere og nærmere — en dobbelt Række af hvide Skikkelser kom til Syne ved Enden af Gaden, og et stort Sølvkors skinnede op mod den blaa Luft. Mændene paa Gaden stillede sig i Række ved Muren, Hovederne i Vinduerne sænkede sig, og alle de tilstedeværende tog Huerne af. En af de hvidklædte „Medbrødre” — de var næsten alle Drengene, som efter at Processionen var forbi, fik tre Soldi og en Skive Vandmelon — bankede paa Døren til det ny Hus og gik videre; de andre, som kom bagefter, fulgte hans Eksempel.

— Gid Pokker havde Jer, sagde Giacobbe og rakte sig ud af Vinduet — uvorne Drengene! Og de gaar i Procession! Han vilde spytte paa dem, men Brontu sagde, at det ikke var passende. Nu kom den grønblaa Brokades Fane med en Mængde brogede Baand og forgyldt Stang og derpaa den lille himmelfarne Madonna paa sin Bæreseng, med sine lukkede Øjne, med sin Klædning oversaaet af Halsbaand og Ringe, som saa ud, som om de stammede fra Bronzealderen; og de fire smaa

grønne Engle holdt Vagt om Sengen. Ved Siden af dem gik der foruden de Mænd, der bar den, fire Mænd i hvide Tunika'er; de bar fire Børn, der var klædt ud som Engle, fire nydelige, smaa Væsener, to blonde og to sorthaarede, som pludrede sammen og raabte højt for at kunne høre hinanden. Et af Børnene, som Manden, der bar det, kildrede under Knæet, lo og vred sig med den ene Vinge dinglende ned ad Ryggen.

Giacobbe, Brontu og hele Selskabet faldt paa Knæ, korsede sig og betragtede ømt de fire Børn. Disse saa op, og da en af dem genkendte en Onkel af sig deroppe i Vinduet, kastede han et rødt Stykke Konfekt derop, som faldt ned igen paa Gaden.

Saa kom Præsten Elias og den lille nuoresiske Kappellan i deres kniplingsbesatte Brokadesdragter, smukke og blege i de kostbare Stoffer de bar; de gik med foldede Hænder og højtidelige Miner og sang de latinske Hymner.

— Gid Djævelen slide i hans Lomme! der er den Kanalje til Isidoro Pane, sagde Giacobbe og bevægede sig uroligt — se, hvor han gaar, som om han var Mester for Processionen! Jeg spytter paa ham.

— Stille! befalede Brontu.

Giacobbe rømmede sig for at henvende Fiskerens Opmærksomhed paa sig, men denne løftede ikke engang Øjnene. Han sang Bønnerne for og de andre svarede enstemmigt. En broget Folkemængde fyldte Gaden, medens Sølvkorset forsvandt i Baggrunden.

Mænd med blottede Hoveder, skaldede, svedglinsende Isser, sort, oliefedt Haar, sort, krøllet, uldent Haar, Kvindehoveder, bedækkede med store, blomstrede, uldne Tørklæder, en sort Bund med gule Pletter, røde Striber, grønne Stjerner, skinnende hvide Bluser over Kvindernes Barme — røde Ansigter — røde Hænder — skinnende Øjne — Læber, der bevægede sig — saa en halt gammel Mand — en Kvinde med to Børn — tre gamle Koner — en Dreng med en gul Blomst i Munden — alt dette fyldte Gaden — fjernede sig — forsvandt med den sorgmodigt højtidelige Bønnesangs Bølger. En Kat viste sine Poter, strakte saa sit lille, hvide Ansigt frem og sprang op paa Muren ligeoverfor Giacobbes Hus og saa ned med sine blaa Øjne.

— Du kommer bagefter! raabte Brontu derover og vinkede til Katten. Alle begyndte igen at le og skraale; Giacobbe sagde, at de skulde gaa deres Vej, og da de ikke lystrede, lod han, som om han vilde jage dem ud med en Stang tilsmurt med Kalk. Saa begyndte disse stoute, stærke, vilde Mænd at løbe frem og tilbage i Værelserne, paa Trappen, skubbe hinanden i Ryggen, vælte hinanden, raabende og gørende en Helvedes Larm, stadig leende som Børn. De fortsatte Legen ude paa Gaden, efter at Giacobbe havde lukket Døren i Laas til sit Palads; derpaa gik de allesammen tilbage til Værtshuset.

Brontu og Karlen kom hjem, da det mørknedes, støttede til hinanden. Tante Martina stod i Døren, alene og med Hænderne under Forklædet. Hun bad sin Rosenkrans. Da hun saa de to Mænd, rørte hun sig ikke, sagde ikke noget, men rystede kun lidt paa Hovedet, medens hun snerpede Munden sammen som for at sige: Det er saamænd nydeligt!

— Hvor er Giovanna? raabte Brontu.

— Hun er henne hos sin Moder.

— Ha, hos sin Moder? Hos den gamle Heks? Hun er altid derhenne, den forbandede Tøs!

— Raab ikke saadan, min Søn!

— Jeg raaber, fordi jeg er i mit eget Hus! brølede han, og idet han vendte sig om ud mod Pladsen, begyndte han at raabe: Giovanna, Giovanna!

Giovanna kom ud af det lille Hus og gik henover Pladsen med en forskrækket Mine; men jo nærmere hun kom, jo mere forandredes Udtrykket til Foragt og Afsky. Da hun var kommet hen til de to Mænd, tilkastede hun dem et hadefuldt Blik; Giacobbe lo hen for sig, og Brontus Øren var røde af Vrede.

— Hvad er der i Vejen? Har Du Kolik? sagde Giovanna.

— Det kunde jo være, at han faar det! udbrød Giacobbe. Brontu bevægede Læberne krampagtigt, men kunde ikke faa sagt noget, og hans Vrede gik over som den var kommen — uden Grund.

— Jeg vil kun have Dig hos mig, stammede han — idag har vi slet ikke set hinanden. Hvad bestilte Du hos din Moder? Hvem var der?

— Ingen, ved min Sjæl! Hvem skulde vel komme hos os? sagde hun med bidende Bitterhed.

— San Costantino kunde jo komme — for— at — gi-ive — Jer — et — Digt, nynnede Giacobbe med savlende Mund. — Du har maaske ikke set San Costantino? Nu skal Du høre, hvor Isidoro Pane er gal — han vil ikke have hende, han vil ikke — æææ.

— Du skal tie! sagde Tante Martina. Se, nu staar Faa-refolden uden Opsigt! Saadan passer Du din Herres Sager! Forbandet Kram! Tyvepak!

Giacobbe rejste sig ganske stiv og bleg; Giovanna blev bange for, at han skulde kaste sig over den Gamle, og stillede sig hen foran hende. Giacobbe satte sig ned igen uden at aabne Munden, men han havde indjaget Giovanna en saadan Skræk, at hun blev staaende ved Siden af Svigermoderen som for at forsvare hende. Men nu blev Brontu vred paa sin Moder.

— Hvad er det for en Maner? sagde han. I behandler Folk, som om det var Dyr — allesammen. Idag — idag, ja, idag er det Fest. Og dersom Giacobbe saa har Lyst til at drikke sig fuld, hvad kommer det saa Jer ved?

— Jeg er fuld af Gift og Galde! sagde Giacobbe.

— Ja, af Gift! Det er jeg ogsaa! gentog Brontu. Nu er jeg led og ked af Mødre, Koner, af — af alting! Nu gaar jeg min Vej. Jeg gaar hen og bor i hans Palads. Naar alt kommer til alt, er vi dog i Familie — og — og —

— Og sig det bare! brølede Giacobbe. Du gør Regning paa at komme til at arve mig! Aa haa haa!

Han gav sig igen til at le — en Latter som Brøl — skrækindjagende! Og Brontu gav sig ogsaa til at le; han vilde efterligne sin Tjenestekarl, men hans Grinen lignede mere et lystent Dyrs Brøl i Maj Maaned.

Saa blev Giovanna igen bange — bange for Mørket, som faldt paa, for Ensomheden, der rugede over Pladsen, for at være sammen med disse to Mænd, der var blevet som Dyr af Drukkenskab, voldsomme og foragtelige. Og hun syntes, at Forbandelsen var faldet over dem alle; over Tjeneren, som satte sig op mod Herskabet, over Sønnen, som fornærmede Moderen, over hende selv, som hadede dem allesammen.

Tante Martina rejste sig, gik ud i Køkkenet og tændte

Lyset; Giovanna fulgte bagefter og lavede Aftensmaden til. Derpaa spiste de alle til Aften sammen, og en kort Tid var der Fred i Huset. Brontu fortalte om, hvorledes han havde set Processionen fra Vinduet i Giacobbes „Palads” og fik Tante Martina til at smile over alle de tosede Ting, han fandt paa at sige; han begyndte ogsaa at ville kærtegne sin Hustru.

Men Giovannas Sind var fuldt af Harme. For hende var Festdagen gaaet endnu mere bedrøveligt end de andre Dage; hun havde arbejdet, havde ikke været i Kirke, havde ikke engang klædt sig om, og da hun et Øjeblik havde tilladt sig at gaa over i det Hjem, hvor hun havde lidt saa meget, men hvor hun ogsaa havde været inderlig lykkelig, havde de kaldt hende tilbage med Brøl, som man kalder en Hund tilbage til Hundegaarden.

Derfor viste hun Brontus Kærtegn tilbage og sagde til ham, at han var beruset. Giacobbe begyndte igen at le, og hans ondsksfulde Latter opirrede Giovanna endnu mere og krænkede yderligere Brontu, som raabte til Karlen: Hvorfor ler Du, skabede Hund?

— Jeg kunde svare Dig, at dit Skab er meget, meget værre end mit; men jeg vil, jeg vil sige Dig, at jeg ler, vel, jeg ler, fordi jeg nu har Lyst til at le.

— Saa ler jeg med!

— Idioter! sagde Giovanna med Foragt. I er modbydelige.

Nu kunde Brontu ikke styre sig længere, men udbrød med hæs Stemme: Hvad er der i Vejen med Dig? Kunde man ikke faa det at vide? Du gør mig snart for meget af det! Jeg vil kæle for Dig, og Du er grov imod mig, hvad? I Stedet for at Du burde kysse Jorden under mine Fødder! Har Du forstaaet mig?

Giovanna blev bleg.

— Hvorfor? sagde hun hvæsende, er det ikke nok, at jeg er Tjenestepige her?

— Ja, Tjenestepige. Bliv Du saa ved at være Tjenestepige. Hvad forlanger Du mere, Kvindemenneske?

Giacobbes skraa Øjne skinnede. Giovanna rejste sig op; rank, bleg og tragisk stod hun imellem dem og udøste al den Gift, der fyldte hendes Sjæl; hun udslyngede Fornærmelser mod sin Mand og hans Moder, kaldte dem Tyranner, truede med at gaa sin Vej, at tage Livet af

sig, forbandede den Time, hun var kommet der i Huset, og skreg højt op om de Penge, som hun skyldte Giacobbes Søster. Her begyndte Giacobbe at le stille hen for sig selv, medens han mumlede korte, naragtige, bebrejdende Sætninger mod Søsteren; paa engang tav han og blev alvorlig, da han saa Tante Barchisias sorte Skikkelse i Døraabningen. Hun havde hørt sin Datter skrig og raabe i den klare Nats Stilhed, og derfor kom hun.

— Ja, sagde Tante Martina fuldkommen rolig, det lader til, at Jeres Datter er blevet gal.

Brontu, der var gaaet i sig selv igen, gjorde Tegn og Gebærder til sin Svigermoder, at hun skulde komme nærmere og berolige Giovanna.

Men da Tante Barchisia nærmede sig, fo'r Giacobbe op, ganske stiv, med Ansigtet fortrukket som en Hadets Maske.

— Væk herfra! raabte han og pegede mod Døren.

— Er Du maaske den, der befaler her? spurgte Tante Barchisia, ikke uden Haan.

— Væk herfra! gentog han, og da Tante Barchisia stadig kom nærmere, styrtede han hen imod hende. Hun løb sin Vej. Giacobbe gik ud i Porten og satte sig der. Han satte sig ned og vilde le igen — men, mærkelig nok, i Stedet for at le gav han sig til at græde krampagtigt, uden Taarer.

XIII

Og Tiden gik stadig. Naturen og Himlen forandrede deres Udseende, alt efter Aarstiderne, men Forholdene og Menneskene i den lille By forandredes ikke.

I Vinterens Løb bragte Giovanna et svagt, blegt Barn til Verden, som altid græd. Fra Nuoro kom Doktor Porru, eller Doktor Pededdu, som han stadig blev kaldt, specielt for at holde den lille Stakkel over Daaben.

Da han kom kørende, saa indsvøbt i sin store Kappe, at han lignede en Bylt, og med det rødmossede Ansigt i ét stort Smil, kom mange af Byens Folk løbende for at se ham. Han uddelte gavmildt Smil og Hilsener; han sagde til flere af Brontus Bekendte, som kom ham i Møde,

at han havde set dem i Nuoro, hvilket smigrede dem meget; dog var der en af dem, som sagde, at han aldrig havde været der.

— Det er det samme, svarede den lille Sagfører, Du kommer der nok.

Dette var en daarlig Spaadom, da Mændene her mest kom til Nuoro i Rettergangsspørgsmaal; alligevel følte Brontus Ven sig behagelig berørt.

Da Tante Barchisia saa Sagføreren, paakom der hende igen den gamle Tanke, at han lignede en Troldmand. Da den unge Mand havde befriet sig for Kappen, Tørklædet og alle de andre Ting han var indhyllet i, sagde hans gamle Klient, at han var blevet ordentlig fed.

— Det er ikke noget at tale om endnu, svarede han, og de lo allesammen, som de var tossede.

Daaben blev holdt med stor Stads. Det var maaske den eneste Gang i Tante Martinas Liv, at hun løsnede Snorene om Pengeposen; hun lod komme Vin og udsøgte søde Sager fra Nuoro; men hun sov ikke om Natten og levede om Dagen i Angst for, at nogen skulde røre Herlighederne.

Daabsdagen stod Giovanna op og hjalp sin Svigermøder med at lave Makaroni til det brugelige Middagsmaal; saa gik hun i Seng igen og sad op, støttet af Puder, med Tæpperne op til Bæltestedet; derfra og opefter var hun klædt i Brudeliv og Korset, og paa Hovedet havde hun den Brokades Hue og Brudetørklædet. Hun saa lidt blodfattig ud, men var smuk, med lidt større Øjne end sædvanlig. Bordet blev dækket i Soveværelset, og Tante Martina trak frem fra Kisten de Hørlærredsduge, der ikke havde set Dagens Lys, siden de blev anskaffede.

Daaben blev holdt ved Ellevetiden, paa en meget kold og taaget Morgen. Et tæt, hvidt Slør hang ned fra den snefarvede Himmel og dækkede ganske Landsbyen; de smalle Gader var øde; hist og her laa tilfrosne Pytter som Stumper af snavset Glas; en ubeskrivelig Tysthed laa om Pladsen foran Dejas's Hus, og Mandeltræets nøgne Grene tegnede deres fine Aarenet mod Taagens hvide Damp. Men paa en Gang kom der Liv ude paa Pladsen, hvor en Sværm pjaltede Unger spredte sig til alle Sider; de var indsvøbt i Skindstumper og Klude, havde røde Huer med Frynser og store, gamle Sko, næsten

større end de smaa Kroppe, som slæbte af med dem. Folk viste sig i smaa Grupper hist og her — især var det frysende, hostende Kvinder, som nøs og lugtede af Røg og Sod.

— Nu kom Barnedaabsfølget. Forrest gik to Børn, der med højtidelig Vigtighed bar Vokslys, fra hvilke der flammede røde Baandvimpler. Saa kom en Kvinde, der paa sine Arme bar den Nyfødte, der var tildækket med Sjaler og et Brokades Klæde, grønblaat ligesom San Costantinos Banner. Og derpaa Faddereren, med sin Kappe og det sorte og hvide Tørklæde, som omgav det rødmossede, uforanderlig salige Ansigt. Gudmoderen var en af Tante Martinas Døtre, en ung Kvinde med et meget langt Ansigt og selv saa lang som Skyggen af et Menneske ved Solnedgang; hun maatte bukke sig dybt, naar hun vilde tale med Faddereren. Ved Siden af dem kom Brontu, barberet og lykkelig. Bagefter fulgte Slægtninge og Venner, som marcherede i Takt, saa det lød som stampende Heste; allersidst kom Gudmoderens Tjenestepige, med en Bakke under Armen, frysende og med Hænderne stukket ind i Aabningerne foran paa Nederdelen, medens hun af og til stak Tungen ud for at slikke en vandet Draabe af, der dryppede fra hendes blaablege Næse. Gadedrengene sluttede sig til Følget og betragtede Faddereren med graadig Forventning. Han begyndte at se paa dem igen, smilede og hilsede med Spøg og Narrestreger.

— Flinke Drengene! Hvad vil I, I smaa, forfrosne Tingester?

— Han er halt! sagde en af Drengene.

— Ti stille, ellers giver han ikke noget.

Følget gik videre. Drengene blev lange i Ansigterne, nogle af dem blev arrige og andre var lige ved at græde.

— Hink — begyndte en af dem at raabe, men han blev ikke færdig, thi Faddereren havde kastet en Haandfuld Kobbermønter i Grams. Alle Drengene kastede sig over Pengene, skraalede, klumpede sig sammen, masede, sparkede, faldt om paa Jorden og væltede Pigen, der gav sig til at skælde og uddele Slag og Spark endnu talrigere end Pengene. Kobberregnen og Drengestrømmen, som stadig voksede, blev ved, lige til Følget kom til Kirken, hvor Præsten Elias stod og ventede, medens han vekslede nogle Ord med den rødklædte Sakristan. Denne

var bange for, at Præsten Elias, i sin sædvanlige Overbærenhed, skulde følge det nyfødte Barn tilbage til Hjemmet, en Skik, som dør i Landsbyen kun fandt Sted, naar Forældrene var viet baade borgerligt og i Kirken; og nu opfordrede han Præsten til at være streng mod Brontu Dejas, Fadderne og dem allesammen.

— Deres Velærværdighed vil da ikke følge det Barn hjem? Vel? Det er jo næsten et uægte Barn, som ikke har Ret til Æresbevisninger.

— Gaa ud og se, om de kommer, sagde Præsten.

— De er ikke til at se endnu. Deres Velærværdighed gaar vel ikke med?

— Men Du gaar med? spurgte Præsten med et fint Smil.

— Det er en anden Sag; jeg gaar for at faa Godter, ikke for at vise det Pak Ære.

Lidt efter kom Følget, og Ceremonien begyndte; lige saasnart Barnets lille Hoved var blevet blottet, begyndte det at græde; det lød som et hæst Gedekids Brægen; Fadderren stod med det tændte Vokslys og smilede, medens han gjorde sig Umage for at huske sit „credo”; Giovanna havde nemlig bedt ham meget om at sige det rigtig omhyggeligt, for at Daaben skulde faa den rette Værdi.

Næsten alle Drengene var kommet med ind i Kirken, hvor de puslede som Mus; Sakristanen jagede dem stilsfærdigt ud, saa forsvandt de og var straks efter inde igen. Tjenestepigen med Bakken og den Kvinde, der havde baaret Barnet, satte sig paa Trinnene ved Alteret, hvor de spændt ventede paa Fadderens Gave.

Da Ceremonien var forbi, Gaverne uddelt og Barnet igen klædt paa, var der et Øjeblik urolig Forventning for Brontu og hans Venner. Præsten Elias var gaaet ind i Sakristiet for at klæde sig om — vilde han komme igen? vilde han følge Barnet hjem?

Han kom ikke igen.

Og Følget begav sig temmelig sørgmodigt afsted, fulgt af den triumferende Sakristan, som Brontu havde en vanvittig Lyst til at traktere med en god Portion Spark, snarere end med Godter. Folk stod stillet op for at se dem gaa forbi, og mange af dem, især Kvinderne, smilede ondskabsfuldt, da de saa, at Præsten ikke var der. Haa! det var, som om det var et uægte Barn, der blev døbt.

Skønt Giovanna ikke ventede Præsten, blev hun endnu blegere, da Følget kom ind i Soveværelset; hun kyssede bedrøvet det lille, blaablege Pigebarn og syntes, det var, som om onde Varsler knugede den lille Stakkel.

— Jeg har husket mit „credo” fra første til sidste Ord. Munter, lille Mor! Jeres Barn bliver nok et Vidunder, lang som Gudmoderen og lystig som Faddereren.

— Gid hun blot maa blive lige saa heldig som Faddereren? mumlede Giovanna.

— Og nu til Bords! raabte den unge Sagfører og klappede i Hænderne. Det er en smuk Skik, denne — paa Ære, en smuk Skik. Han klappede i Hænderne, som man gør, naar man vil kalde paa Børn; saa satte de sig alle til Bords omkring Fadene med Makaroni — hvorefter der fulgte en pragtfuld, stegt Gris, som duftede af Rosmarin.

Nogle Dage senere forefaldt der i Orlei en besynderlig Begivenhed, som dog ingenlunde var usædvanlig. Nær ved Isidoro Panes Hus laa der en gammel Mødding, som næsten var forstenet af Ælde og dækket af tungsindige Græstotter og sære, blege Vækster med grønhvide Stængler; den lignede nu en almindelig lille Høj, og dens oprindelige Lugt havde tabt sig.

En Aften i Mørkningen, medens Isidoro Pane lavede sin Aftensmad, hørte han stærk Støj henne fra Højen og gik hen til Døren for at se, hvad det var. Det var koldt, og Tusmørket var grønligt lysende. Sorte Skygger tegnede sig skarpt mod den lyse Himmel — en Flok Mennesker, for største Delen Kvinder, kom henimod den lille Høj, spillende og syngende. Isidoro var paa det rene med, hvad de havde for, og gik dem i Møde.

Der var vel en tyve Kvinder — unge og gamle — og de sang med lav Stemme og i en egen springende men dog tungsindig Tone en forunderlig Sang, som egentlig var en Besværgelse mod Tarantelbid og ledsagedes af et primitivt Instruments ensformige Lyd — en Slags Zither, den saakaldte „serraia”, hvis Kasse var lavet af en tør Svineblære. — En ung, bleg og blind Tigger spillede dette besynderlige Instrument og var klædt ligesaa besynderligt i forrevne, snavsede Kvindeklæder.

I Flokken var der tre andre Mænd, og den ene af disse,

opdagede Isidoro Pane, var Giacobbe Dejas, med feberblussende Ansigt og den ene Haand bundet ind.

Fiskeren traadte frem, gik ind mellem Folkene og rørte med sin Finger ved Giacobbes indbundne Haand, medens denne saa paa ham med et Blik fuldt af dyb Rædsel.

— Er Du bange for at dø? Af et Tarantelbid? Hvad? sagde Isidoro smilende. Kvinderne blev ved at synge; der var syv Enker, syv gifte Koner og syv Piger.

Blandt Enkerne var ogsaa Giacobbes Søster, som gik ved Siden af ham; hun var rødmosset og frisk til Trods for den store Sorg, som knugede hende; hendes lille, tynde, skarpe Stemme hævede sig som en bævende Græshoppesang over alle de andres.

— Han er meget daarlig, sagde en af de Venner, som fulgte Giacobbe, sagte til Isidoro.

— Aa, udbrød Fiskeren og blev alvorlig.

Kvinderne sang stadig den samme underlige Besværgelse:

San Pietro gik til Havet
Og tabte sine Nøgler. —
Og Herren sagde til ham:
Hvad fejler Du, min Pietro? —
I Foden har den bidt mig,
I Hjertet og i Ryggen. —
Saa tag Du Christi Torne
Og læg dem knust paa Vunden
Og læg dem der tre Dage,
Saa læges den, min Pietro. —
Tarantel med broget Bug
Fødte blegen Yngel —
Blegen Yngel fødte —
En paa Bjerget, en i Dalen,
En i Dalen, en paa Bjerget.
Dræbt mig har Du,
Jeg Dig dræber.

Imidlertid var Flokken kommet hen til Højen; de to Mænd, som var bevæbnede med Hakker, tog fat paa at grave et dybt Hul, og Isidoro blev hos Giacobbe, medens Kvinderne sang, og den Blinde spillede.

Giacobbe stod tavs og betragtede sine Venners Arbejde, men Isidoro kunde ikke faa sine Øjne fra den Syge, der forekom ham en hel anden, saa forandret var han; hans Ansigt var rødt og feberhedt og furet af nervøse Lidelser, og de smaa Øjne, som ellers kiggede saa listigt ud under

de nøgne Øjenbryn, var duggede af en barnagtig Frygt for Døden.

Da det sidste Vers var sunget, begyndte Kvinderne forfra, og den besynderlige Zither tog igen fat paa sin knirkende, ensformige Melodi, som mindede om en stor Biværms Summen.

Iskolde Vindstød kom farende fra den lysende Vesthimmel og strøg som skarpe Knive henover Ansigterne paa de Mennesker, som stod der paa Højen. Himlen var violblaa, men hvor Solen var forsvunden, sank den ned og bredte sig ud i en grønlig Sø.

En umaadelig Sørgmodighed lyste gennem det kolde Tasmørke, over den sorte Højslette, den lille, sorte By, over disse Mennesker, som udførte en overtroisk Skik med samme faste Tro som den, hvormed vilde Hedninger udfører deres Kultus.

De to Mænd gravede Graven med hidsig Iver; den sorte Jord dyngedes op, blandet med vaadt Snavs, gamle Kasseroller og Klude; Arbejderne væltede den op over deres Fødder og Ben, sprang op paa Dyngen, bukkede sig dybere og dybere, pustede og svedte, medens Kvinderne sang, og den Blinde spillede. Graven var nu færdig; Isidoro og Tante Anna Rosa, hvis lille Munds runde Aabning stadig udsendte sin klagende, tynde Græshoppesang, hjalp den Syge med at tage Kappen af, tog ham derpaa ved Haanden og førte ham hen til Graven. Med et Spring var han dernede. De to Arbejdere skubbede med Hænderne Jorden ned omkring Giacobbe, saaledes at han tilsidst var begravet, kun med Hovedet over Jorden.

Og nu forefaldt der en ubeskrivelig Scene her paa denne Dynges Smuds, rundt om dette Hoved, der saa ud, som det var skilt fra Kroppen og lagt paa Jorden, her mellem Urter og Græs, der skælvede i Vinden, som om de rystede af Angst. I det Øjeblik, det tog for Arbejderne at tørre Sveden af Panden med Ærmet og slaa Hænderne sammen for at ryste Jorden af, havde Kvinderne dannet Kreds om Giacobbes Hoved og dansede nu en Runddans, medens de stadig sang deres Besværgelse. Bleg og ubevægelig spillede den Blinde, med hvide Øjne vendt mod en tom Horisont. Dette varede fem Minutter, saa standse Dansen, Kredsen aabnedes, men Sangen vedblev. De to Mænd og Isidoro kastede sig ned paa Jorden, og

i kort Tid fik de gravet Giacobbe ud igen med Hakker og Hænder. Han steg op igen med Klæderne fulde af Jord og Ansigt og Hals blaarøde. Han drev af Sved og sagde, at det havde været, som han skulde kvæles. — Han ry-stede sig og stak Armene i Ærmerne paa Kappen, som Søsteren bragte ham.

— Naa, naa, Du skal saamænd ikke dø, lille Foraars-fugl, sagde Isidoro spøgende.

Men han var mørk i Sind; den kolde Vind havde isnet ham; han var blevet bleg, og hans Tænder klaprede stærkt.

De begav sig paa Vej til Tante Anna Rosas Hus, og Isidoro, der helt havde glemt sin Aftensmad, fulgte med det besynderlige Selskab.

— Har Du slaaet den ihjel? spurgte han den Syge; han kom til at tænke paa, at den, der dræber Tarantellen med Ringfingeren, faar den Gave at kunne helbrede Tarantelbid ved Berøring med denne Finger.

— Nej, svarede Giacobbe. Saa fortalte han om sin Ulykke med faa, udtryksfulde Ord til Lyden af Zitheren og Kvindernes Sang. — Jeg sov. Mærker et Stik som af en Hveps. Jeg vaagner ganske svedt. Aa, den havde stukket mig, den fæle Tarantel havde stukket mig! Jeg saa den med disse Øjne, men den var allerede langt borte paa Væggen. Ak, gid Djævelen bide Dig, afskyelige Kvind! Og saa kom jeg hjem her. Hør, Isidoro, jeg er bange for at dø. I lang, lang Tid har jeg været bange for at dø.

— Vi skal alle dø, naar Tiden kommer, sagde Isidoro højtideligt.

— Ja, vi skal alle dø, bekræftede en af Vennerne.

Men dette trøstede ikke Giacobbe Dejas.

— Mine Ben er, som de var brækkede, sagde han klagende. Og Ryggen! Aa, det er, som om min Ryg var hugget med Økser. — Jeg dør, jeg dør — —

Folk kom ud paa Gaden for at se dem gaa forbi, men alle saa til i Tavshed, som om det var et Ligfølge, og ingen fulgte efter. Giacobbes Øjne tilsløredes; paa én Gang vaklede han og støttede sig til Isidoro.

Kvinderne marcherede travende som Hoppeplage. Sangen hævede sig, bredte sig og forsvandt som Røg i Aftenens isnende Stilhed, bølgede om Zitherens knirken-

de Toner, der undertiden mindede om et lille, saaret Dyrs Klage, naar det ligger forladt under en Busk.

Endelig kom de til den lille Enkes Hus. Paa Stenildstedet midt i Køkkenet brændte Ilden paa en Bunke Kulgløder, der kort iforvejen var taget ud af Ovn. Denne stod i et Hjørne af Køkkenet, var rund og meget stor, midt i Hvælvingen var der et Hul, som Røgen skulde gaa ud af, og foran var der en firkantet Aabning, hvorigennem et Menneske godt kunde krybe ind. Og Giacobbe Dejas bukkede sig og krøb ind i den varme Ovn; ud af Aabningen stak hans jernbeslaaede Skosaaler, hvis slidte Søm skinnede svagt i Skæret af Ilden.

Staaende op i Kreds omkring Ildstedet og Ovn. blev Kvinderne ved at synge deres Korsang; det rødviolette Skær fra Ilden flimrede henover deres Skikkelser og oplyste deres gule Snørliv og hvide Særke. Tante Anna Rosas lille runde, aabne Mund lignede et sort Hul midt i hendes rødmossede, skinnende Ansigt.

Den Blinde havde mærket Ilden og kom den lidt efter lidt nærmere uden at holde op at spille. Da han var kommet hen til Ildstedet, satte han den nøgne Fod paa den glødende Sten.

— Stop, hviskede Isidoro, pas paa, den brænder Dig, den Fyr!

Endnu medens han sagde dette, sprang Spillemanden tilbage og rystede sin brændte Fod. Et Øjeblik holdt han op at spille, men Kvinderne fortsatte Korsangen; som de stod der stive og ubevægelige rundt om Ilden, gjorde de Indtryk af at istemme et Begravelseskor rundt om en forhistorisk Askeurne.

— Kom ud, sagde Tante Anna Rosa med sin lille Stemme.

Giacobbes store Fødder kom frem fra Ovn; i samme Øjeblik aabnedes Døren, og en sort Skikkelse viste sig. Det var Præsten Elias.

Han havde hørt om Begivenheden og var løbet hen til Enkens Hus for idetmindste at forhindre, at Giacobbe blev stukket ind i Ovn; han var rød og forpustet, og hans Øjne lynede.

En af Kvinderne skreg, da hun saa ham; flere andre tav, men nogle blev ved at synge. Imidlertid var Giacobbe kommet helt ud af Ovn.

— Ti stille, befalede Præsten aandeløst. Skammer I Jer ikke? Hvad?

Saa tav de.

— Gaa Jeres Vej, sagde han og smækkede Døren op; og medens han holdt den aaben med den ene Haand, lod han alle Kvinderne passere forbi sig. Da de alle var gaaet ud, saa han, at Isidoro var der, og hans Øjne blev be-
drøvede.

— Ogsaa I! sagde han bebrejdende. Hvor er det muligt? Kan I ikke se, hvor I har garvet den stakkels Mand? Hvor er det dog muligt, hvor kan I gøre det? gentog han som for sig selv. Saa tog han atter fat: — Hurtig — gaa hen og hent Lægen! Og I skal i Seng. Skynd Jer!

Giacobbe ønskede intet hellere; han havde Feber, hans Hoved rystede, og han kunde ikke mere se ud af Øjnene.

Isidoro gik ud og begav sig hen til Lægen. Han var krænket; til Trods for sin sunde Fornuft, sin Visdom, sin Tro kunde han ikke forstaa, hvad ondt det var i at prøve paa at helbrede et Tarantelbid med Sang, Spil og de Skikke, som var brugt i Landsbyen af Fædrene og Forfædrene lige fra den Tid, da Kæmperne boede i *Nuraghe'rne* *).

Ude paa Gaden havde Kvindeflokken skilt sig i Grupper paa to eller tre, som stod i Skyggen og forhandlede hviskende om det forefaldne. Nogle var betagne, andre dadlede Præsten; et lystigt Pigebarn slog sig med Hænderne paa Hofterne og nynnede spottende: — Lynet er slaaet ned paa mig — Oh Du Moder til Edderkoppen! — Det var den Slumrevise, der skulde have været sunget omkring Giacobbes Seng, dersom Præsten Elias ikke var kommet. Nogle af Kvinderne nærmede sig Isidoro; men han gik tankefuld forbi med lange Skridt. Saa gik alle deres Vej, og rundt om Enkens Hus herskede nu det kolde, grønne Aftenlys. Stjernerne saa ud som gyldne Øjne, der var tilslørede af Taarer.

*) Nuragher, store højliggende Bygninger opførte af Stenblokke og Jord, med en Hule indvendig, hvorfra der fører to Vindeltrapper op til Toppen. Findes i et Antal af circa 3000 spredt over hele Sardinien; stammer fra den forhistoriske Tid; deres Oprindelse er ubekendt, men det antages, at de har været benyttet som en Art Fæstning og Tilflugtssted for Folket i Ufredstider.

XIV

Det Værelse, hvor Giacobbe Dejas laa, var ualmindelig højt og saa stort, at Olielampens Skær ikke trængte ud til Krogene. Møblerne passede i Størrelse dertil — et Skab af rødt Træ ved den bageste Væg naaede op til Loftet; der var noget vist alvorligt og tankefuldt over det; Træsengen, hvis Ben var ombundne med gule Tøjstrimler, var høj og majestætisk som et Bjerg. Der var noget vist hemmelighedsfuldt i dette Værelse med de mørke Kroge og det høje, blaalige Loft, der lignede en skyet Himmel. Tante Anna Rosas lille tynde Skikkelse blev helt borte her, som om hun stod ude paa den aabne Mark; naar hun stod ved Sengen, naaede hendes Bryst lige til Kanten.

I denne mægtige Seng laa Giacobbe Dejas og drømte. Han havde Feber paa niogtredivede Grader. Han syntes, at han endnu var nede i Graven; men de to Mænd, som havde gravet ham ned, blev ved at vælte Jord op over hans Hoved, saa de var ved at kvæle ham. Og han led frygteligt, men lod det dog ske, da han haabede at blive hurtigere rask, naar de ogsaa begravede hans Hoved; og hans Hoved var Præsten Elias, paa hvis Bryst en Tarantel bevægede sin lille Hale. Giacobbe var i sin Drøm vanvittig angst for at dø.

Da han var krøbet ind i Ovn, havde han tænkt, at Helvede maatte være som en brændende Ovn, hvor de fordømte maatte ligge udstrakt til evig Tid. Og nu i Drømmen kom denne Forestilling tilbage igen. Han saa fra Graven en glødende Ovn, medens Jorden hobede sig op om ham, og han kneb Munden sammen for ikke at komme til at sluge Jordklumperne. Det var Helvede. Han var saa opfyldt af Rædsel, selv i Drømme, selv under sine ubevidste Feberfantasier, at han instinktmæssigt følte det nødvendigt at overbevise sig selv om, at det altsammen var Sansbedrag. Og han vaagnede; men i det samme paakom der ham den Fornemmelse, som Stenene maatte have under en Ildebrand, dersom de kunde føle — at mærke, at man brænder, men ikke at kunne røre sig, ikke kunne flygte for den forfærdelige Skæbne. Giacobbe Dejas fornåm noget lignende — som han var blevet til

Sten og laa i en Dynge Kulgløder, i en gloende Ovn i Helvede. Og i vaagen Tilstand var hans Rædsel endnu større end i Drømmen. Han udstødte et Skrig, et dumpt, dybt Nødraab, hvis Klang trøstede ham, som om en menneskelig Stemme havde lydt nær ved ham i Helvedes Rædsler.

Onkel Isidoro, som var blevet siddende i Køkkenet for at hjælpe Enken med hvad han kunde, hørte dette Skrig i Søvn og blev bange; han vaagnede med den Tanke, at Giacobbe var død, sprang op og gik ind i Værelset. Da han kom hen til Sengen, laa den Syge paa Ryggen med et mærkelig forlænget Ansigt; hans Øjne saa ud, som de var sorte og skinnede af Taarer.

— Er Du vaagen? spurgte Fiskeren ganske sagte. Hvad vil Du?

Han følte den Syges Puls ved at lægge Øret til som for at høre dens Slag.

Et Øjeblik efter saa Giacobbe ved den anden Side af Sengen sin Søsters lille Hoved indhyllet i et hvidt Tørklæde. Saa skete det mærkelige, at den Syges Ansigt trak sig sammen, Munden blev atter bred og Øjnene sammenknebne; en lang Stønnen hvislede ud i Rummet. Den lille Kone maatte tænke paa længst forsvundne Dage, naar Giacobbe som lille Barn laa og græd i denne Seng; hun strakte Armene ud, kærtegnede den Syge og sagde halvt blidt, halvt bebrejdende: Velsignede Sjæle i Skærsilden! hvad er der i Vejen, lille Broder?

Isidoro, som stod der og undrede sig, blev ved at føle den Syges Puls og søgte rundt paa de forskellige Aarer. — Oh, oh, sagde han, dette er forunderligt!

— Naa, hvad er der da? Vil Du ikke sige mig, hvad der er i Vejen? Hvad har det været, Isidoro Pane? Sig Du det.

— Ingenting, ingenting — han skreg, det var det hele. Maaske har han haft en styg Drøm. Nu giver vi ham bare lidt Vand. Hent lidt Vand. Saa, drik nu. Naa, hvor han drikker! Var Du tørstig? Det er Feberen, forstaar Du, det er det hele.

Da Giacobbe havde drukket, satte han sig op og blev nu helt rolig. Han tog en gammel, hvid Bomuldstrøje paa, som sluttede tæt til hans lille, men kraftige Legeme; hans laadne Bryst, som var dækket af sort, tæt Haar, dannede

en besynderlig Modsætning til hans fuldstændig nøgne Ansigt. Han blev siddende oprejst, foroverbøjet og følte paa sin syge Arm med den raske Haand.

— Ja, sagde han pludselig med de Febersyges forpustede, klagende Stemme — styg Drøm — det havde jeg. Saa varmt, saa varmt. Skønne San Costantino! En Galgenhede! Jeg drømte, jeg var i Helvede.

— Sikke nogle Ideer! Sikke nogle Ideer! gentog hans Søster bebrejdende. Og Onkel Isidoro sagde spøgende: — Og der var altsaa varmt, lille Foraarsfugl?

Den Syge svarede ærgerlig: I skal ikke gøre Nar, ikke sige — lille Foraarsfugl. Jeg bliver rasende. Jeg kommer ikke mere til at sige det, jeg vil aldrig mere komme til at gøre Nar af nogen. Hør nu efter, tilføjede han, stadig med bøjet Hoved, medens han følte paa sin Arm — Helvede er en fæl Ting. Jeg skal dø og maa sige Jer en Ting. Bliv nu ikke forskrækket, Anna Rosa, da jeg nu dog skal dø. Og I véd det allerede, Onkel Isidoro, saa til Jer kan jeg godt sige det. Ja, det er mig, der har myrdet Basile Ledda.

Tante Anna Rosa spærrede Øjnene op og spærrede Munden op, støttede Brystet mod Sengekanten og begyndte at skælve krampagtigt.

— Jeg anede ikke noget! raabte Isidoro.

Saa hævede Giacobbe sit forskrækkede Ansigt, og ogsaa han begyndte at skælve.

— I vil ikke lade mig arrestere? sagde han bønfallende, da jeg nu dog skal dø. I vil sige det bagefter? Jeg troede, at I vidste det! Hvad er det, Anna Ro? Vær ikke bange, han vil ikke lade mig arrestere.

— Det er ikke det, sagde hun og tog sig sammen. Det havde været, som om nogen havde slaaet hende med en Sten oven i Hovedet. Nu fortog det fysiske Indtryk sig, men i hendes Indre foregik der en hemmelighedsfuld Omvæltning, som om hendes Sjæl forlod hende og en anden Sjæl indtog dens Plads, og denne Sjæl saa alle Ting — Verden, Livet, Himlen, Jorden, Gud paa en hel anden Maade end den flygtende Sjæl. Og alle de Ting, som den ny Sjæl saa, var fulde af Rædsel, Mørke, Forvirring.

— Jeg skal ikke sige noget, nej, nej. Men jeg vidste ikke noget. Hvor skulde jeg kunne vide det? forsikrede

Isidoro. Giacobbe indgød ham ikke Afsky, han havde snarere Medlidenhed med ham, men ønskede samtidig, at han maatte dø. Og nu tænkte alle tre Personer i dette Drama paa Costantino, og denne Tanke forlod dem ikke mere et eneste Øjeblik.

— Læg Dig ned, sagde Isidoro og klappede med Haanden paa Pudén. Men den anden rystede paa Hovedet og gentog med sin aandeløse, klagende Stemme, undertiden bedende, undertiden irriteret: Jeg troede, at I vidste det — aa, saa vidste I det altsaa ikke? Nej, det er sandt, hvor skulde I kunne vide det? Jeg var imidlertid bange for Jer; jeg troede, I kunde læse det i mine Øjne. I sagde jo en Aften hjemme hos Jer: „det kunde have været Dig, der har myrdet Basile Ledda”. Jeg blev bange den Aften. Saa en anden Dag, Himmelfartsdag, sagde I til mig her i dette Hus: „Morder!” Det var Spøg, men jeg blev bange, fordi jeg var bange for Jer. Og saa, da jeg foreslog Jer at gifte Jer med min Søster, var det mit Alvor; det var min Mening at knytte Jer til mig.

— Min Herre Jesus! Min lille Herre Jesus! stønnede Enken.

Giacobbe saa et Øjeblik paa hende.

— Du er bange, ikke? Du spørger, hvorfor jeg har gjort det? Vel, det var fordi jeg hadede den Mand. Han havde pryglet mig. Han skyldte mig Penge. Men det var ligesom jeg skulde dø, da de dømte Costantino Ledda til Fængsel. Hvorfor jeg da ikke bekendte dengang? Ja, det siger I! Aa, det er let nok at sige det, men det er umuligt at gøre det. Costantino er en god Fyr, tænkte jeg: jeg vil dø før han, og saa vil jeg bekende det altsammen. Og det, Giovanna Era gjorde, ældede mig hundrede Aar. Hvad vil Costantino sige, naar han kommer tilbage? Hvad vil han sige? gentog han sagte, som om han talte med sig selv.

— Og hvad skal vi nu gøre?

Tante Anna Rosa bøjede Ansigtet ned mod Sengetæppet og sukede; hun syntes, hun drømte en frygtelig Drøm.

Men ikke et Øjeblik tænkte hun paa, at Broderens Tilstaaelse skulde holdes hemmelig. Og saa — To Ting, begge lige forfærdelige for hendes elskende Hjerte, maatte ske

— enten maatte Giacobbe dø eller han maatte anklages og dømmes. Hun vidste ikke, hvad der var det værste.

— Nu lægger vi os ned og hviler; i Morgen tænker vi paa, hvad vi skal foretage os, sagde Onkel Isidoro. Og han klappede igen med Haanden paa Pudén. Giacobbe lagde sig atter ned paa Ryggen og begyndte at tælle paa Fingrene paa sin hævede, raske Haand: Præsten Elias, en, saa Syndakus, saa — han, Brontu Dejas. Ja, ja. Netop ham. Jeg vil have ham herhen, jeg vil skrifte for ham.

— For Brontu Dejas? spurgte Onkel Isidoro forundret.

— Fordi han vil blive troet fremfor nogen anden. Men først skal I allesammen sværge paa Krucifikset, at I vil lade mig dø i Fred. Jeg er bange. I vil dog lade mig dø i Fred?

— Men, ja! Vær Du kun rolig. Og I, lille Gudmoder, gaa I nu i Seng igen, hvil Jer og sov, sagde Fiskeren med sin rolige Stemme, medens han stoppede Tæpperne ned om den Syge, der var urolig og hele Tiden kastede dem af og rystede paa Hovedet.

— Jeg er saa varm, sagde Giacobbe; jeg er saa varm, lad mig være. Hvor kan det være, at I ikke undrer Jer, Onkel Sidoró? Ser I, jeg blev ved at tjene for ikke at vække Mistanke. Men I vidste det. Ja, ja, I vidste det.

— Ingenting vidste jeg, siger jeg Dig, Menneskebarn.

— Men hvorfor undrer I Jer da ikke?

— Hvorfor? sagde Isidoro alvorligt. Der hænder saa meget i Verden. Dette er af Verdens Ting. Naa, behold nu Tæpperne paa og prøv paa at sove.

Enken, som tilsyneladende ikke havde hørt efter, hvad Mændene havde sagt, hævede Hovedet. Og det lille Ansigt var blevet gult og fuldt af Rynker; det var, som alle de Aar, der var gaaet blidt hen over hende uden at kunne fure disse gode Træk, pludselig i Løbet af et Øjeblik havde taget deres Ret.

— Giacobbe, sagde den lille Kone, det vil ikke være nødvendigt at have Vidner. Det vil ikke være nødvendigt at kalde nogen til. Er det ikke nok med mig?

Han rejste sig atter op og saa paa Isidoro. Isidoro saa paa ham og begge sagde: Det er sandt.

Og saa dalede en stor Fred ned over det gule, hemmelighedsfulde Værelse. Den Syge strakte sig i Sengen,

blev rolig og døde hen; og Enken gav efter for Isidoros Forestillinger og gik til Ro. Det røde Skabs højtidelige Aasyn herskede atter tankefuldt i Halvskyggen, og det skyfarvede Loft rugede over Værelsets Tavshed som over en øde Hede. Alle disse rolige, ubevægelige Ting syntes at gentage Onkel Isidoros Ord: Verdens Ting!

Distriktslægen i Orlei, Doktor Puddu, var et Slags stort, oppustet Dyr. En Gang havde ogsaa han haft høje Idealer; men Skæbnen havde skubbet ham hen i denne ensomme lille By, hvor Folk sjældent blev syge, og han havde givet sig til at drikke, først og fremmest for at varme sig — han var Sydlænding — og dernæst fordi Likør og Vin tiltalte ham umaadeligt. Nu var han, foruden at være alkoholiseret, fuldstændig fordummet, saa at ikke engang Folkene i Orlei havde Agtelse for ham.

Giacobbe Dejas klagede over Smerter i Siden, og Doktor Puddu brændte Saaret ud i den Haand, som Tarentellen havde bidt, og sagde med sin hæse Røst: Dumrian, man dør ikke af den Slags. Desuden, om Du eller et Æsel dør, er ganske ligegyldigt.

Tante Anna Rosa saa vredt paa ham og mumlede for sig selv. Den stakkels lille Kone var blevet kolerisk, hun skændtes med alle, undtagen med den Syge. Og gammel var hun blevet. Efter *den* Nat var hendes Ansigt blevet ved at være gult og rynket; hun lignede ikke mere sig selv. Hendes „lille Broders” Tilstaaelse havde forandret hende mærkværdigt baade fysisk og moralsk. Hun spurgte sig selv med dyb Forundring, hvor i al Verden Giacobbe havde kunnet myrde et Menneske.

— Han — han var jo munter og blid som et Lam. Hvor i al Verden, smaa hellige Sjæle i Skærsilden?

Og vor Fader var dog ingen Tyveknægt, nej; han var en Guds Mand, altid glad og saa spøgefuld, at naarsomhelst en af hans Venner var i daarligt Humør, søgte han ham op. Den lille Enke blev rørt ved at tænke paa sin gamle, afdøde Fader; men saa blev hendes Sjæl overskygget af en skrækindjagende Sky, og hele hendes lille Ansigt rynkedes sammen i Rædsel over en frygtelig Tanke: Sæt nu, at ogsaa den gamle, muntre Mand, den gamle Helgen havde begaaet en eller anden Forbrydelse? Man kunde ikke mere stole paa nogen, hverken paa de

Levende eller de Døde, hverken paa de Gamle eller de Unge. Saa græd Tante Anna Rosa, slog sig for Brystet med sin lille knyttede Haand og angrede sine frygtelige, tvivlende Tanker; og hun gik hen til den Syge, som indgød hende en stor, uendelig Medlidenhed, en moderlig Æmhed, en Smerte uden Navn, naar hun saa hans Ansigt furet af legemlige Lidelser og hans Øjne fulde af Rædsel, disse Øjne, der syntes at bønfulde Døden om at spare ham.

Mere end nogensinde var han hendes „lille Broder“, saa sammenkrøben i den vældige Seng, saa forskrækket, saa svundet ind af Sygdommen. Og medens alt, alle Mennesker, lige til de helligste Døde, lige til de uskyldige Børn vakte kvalfuld Tvivl hos hende, fyldte hende med bitter Mistro og dyb Harm, var han, han alene den, der vakte hos hende Medlidenhed, Æmhed, Kærlighed og en Blidhed, der var lige saa smeltende som de tændte Vokslus.

Og imidlertid maatte hun se ham, ja saa ham allerede dø og maatte selv ønske ham Døden; medens hun plejede ham med Æm Æmhu, maatte hun ønske, at Medicinen og Plejen altsammen var til ingen Nytte. Og Døden, det forfærdelige, som hun var nødt til at ønske for sin „lille Broder“, skulde, foruden den store Sorg, bringe hende dette andet, endnu forfærdeligere — dette, at maatte angive Forbrydelsen. Men det, som for Tante Anna Rosa var det sørgeligste af det altsammen, var, at den Syge havde gennemskuet hendes Følelser.

Paa Sygdommens tredie Dag bragte Isidoro i stor Hemmelighed en Medicin, som Sakristanen havde skaffet ham. Den bestod af Olivenolie, hvori der havde svømmet tre Skorpioner, et Tusindben, en Tarantel, en Edderkop og en giftig Svamp — den helbredte alle Stik og Bid. Tante Anna Rosa smurte straks den Syges opsvulmede blaarøde Haand; han lod det ske, medens han opmærksomt betragtede Haanden; men saa sagde han bagefter roligt: Hvorfor plejer Du mig, Anna Ro? Ønsker Du ikke, at jeg maa dø?

Det var, som hendes Hjerte skulde briste.

— Nu er det altsaa gjort, sagde saa Giacobbe og saa paa Isidoro. Men dersom jeg nu ikke dør, hvad vil I saa gøre?

— Det vil Gud sørge for, vær Du kun rolig.

Han tav lidt, saa sagde han: Vil I gaa sammen til Dommeren?

— Hvad mener Du?

— Til Dommeren. Men det er koldt nu, det er en lang Rejse. Og hør, Anna Rosa, Du maa ikke ride, tag hellere en Vogn til Nuoro.

— Til hvad? spurgte hun oprørt og lod, som hun ikke forstod ham.

— Naturligvis naar Du skal til Dommeren!

Hun skændte paa ham, saa gik hun ud i Køkkenet og græd bittert.

— Der er Din Olie, sagde hun til Isidoro, da han kom ud for at gaa sin Vej. — Du havde ikke behøvet at bringe den herhen. Naar kommer Præsten Elias?

— Han kommer iaften.

— Godt. Giacobbe maa skrifte. Tiden iler, og han har det daarligt. Inat har han ikke lukket et Øje. Ak, tilføjede hun, jeg synes, han ligner en lille, saaret Fugl.

— Har Dejas' været her? spurgte Isidoro.

— Ja de har. Baade Moder og Søn; Brontu har endogsaa været her to Gange. Aa, de kommer her allesammen, men hvad kan det nytte? sagde hun fortvivlet. De kan hverken bringe ham Livet eller Døden.

— De er begge baade gode og slemme for ham, sagde Isidoro og svøbte den lille Flaske Olie omhyggeligt ind i sit røde Lommetørklæde.

— Og for alle, svarede hun.

Kort Tid efter kom Lægen; han var knappet ind i en snæver Overfrakke og med et fedtet Halstørklæde. Han var allerede beruset, prustede, spyttede omkring sig, undertiden ned ad sig selv; fra hans blaalige Læber udgik en dampende Aande, som stank af Brændevin. Men dog blev han urolig over Giacobbes Tilstand.

— Hvad Djæveln fejler Du? spurgte han raat. Siden? Siden? Sidder da Djæveln Dig i Siden? Lad os se en Gang!

Han kastede Tæpperne til Side, blottede Giacobbes haarede Side, følte paa den og lagde Øret til.

— Pyt, ikke andet. Du er forkælet som et Barn, sagde han, medens han skødesløst lagde Tæpperne paa ham igen.

Men da Tante Anna Rosa ledsagede ham til Døren, vendte han sig om og saa stift paa hende.

— Lille Kone, sagde han, altsaa er det bedst, at han skrifter, thi han har Lungebetændelse.

I Skumringen skriftede Giacobbe. Saa lod han Søsteren kalde ind og sagde: Anna Ro, Præsten Elias vil ogsaa tage med Dig til Dommeren. Men I skal tage en Vogn, for det er saa koldt.

Det sneede nu ude; et hvidligt, uendelig sørgmodigt Skær trængte endnu ind i det store, hemmelighedsfulde Værelse, hvor Loftet lignede en Himmel fuld af tunge Skyer.

Præsten Elias saa paa Tante Anna Rosa, som han holdt meget af, fordi hun lignede hans Moder. Hun var bleven endnu mindre, stod som en lille, sort Silhouet i det snegraa Tusmørkes kolde Skygge og bøjede sit Hoved i Skam over sin „lille Broder's Forbrydelse. Præsten Elias forstod fuldkomment denne stakkels Sjæls heltemodige Tragedie og velsignede hende i sit stille Sind uden Ord.

XV

Det var Maj. Den store Isalledal, som ellers var saa barsk, lo i Foraarslyset, dækket af højt Græs og Urter, blomstrende Buske, Bygmarker, som bølgede i den sagte Vind som grøngyldne Silketæpper; den lignede en gammel Vildmand, som har drukket sig en Rus i Sol og Duft og for Spøg smykker sig med Kranse og grønt Løv.

Sangfuglenes snart skarpe, snart smeltende Toner gennemvævede Dalens umaadelige Stilhed med lyse Fløjte-triller, der næsten smeltede sammen med den Vellugt, der strømmede fra Narcisser og Gyvel. Og Narcisser og Gyvel, hvis store, blomstrende Buske var som dyppede i et Bad af flydende Guld, gik helt hen paa Kanten af Klipperne og kiggede nysgerrigt ned i Dalen. En mægtig Fe var gaaet forbi og havde spredt Tæpper af violette Blomster, efterladt Drømme og Duft. De græsgroede Enge, som var spættede af Ranunkler, lignede i Frastand grønne Søer, som spejlede en Himmel fuld af Stjerner.

Træerne stod langt fra hinanden og lo og hviskede sammen i den lune Luft. Solen var lige gaaet ned. I Vest var Himlen af Farve som en moden Fersken, men i Øst og Nord laa Bjergene som kæmpestore Juveler paa et violet Atlaskbaand.

Costantino Ledda, der faa Timer forinden var blevet løsladt af Fængslet i Nuoro, vendte til Fods tilbage til sin Landsby; han steg ned ad Dalsænkningen, uden at skynde sig, med en lille Lærredstværsæk over Skulderen.

Undertiden stod han stille og saa sig om, medens han tænkte: Aa, aa, hvor Dalen er blevet lille, nu! Det maa være, fordi jeg har set Havet.

Han var blevet gammel, var uden Skæg og meget bleg; men han havde slet ikke den tragiske Mine, der egentlig havde været passende. Han kom alene og til Fods, fordi han ikke havde kunnet sige bestemt, hvilken Dag han vilde blive løsladt; ellers havde sikkert en af hans Venner eller Slægtninge gaaet ham i Møde. Og han vilde ikke vente, fordi han længtes efter at se sit Hjemsted igen.

Nedad gik han stadig. Han var næsten helt glad til Mode, maaske fordi han havde drukket Vin i Nuoro, og han havde ogsaa taget noget med til Rejsen. Medens han gik ned ad Skraaningen, svigtede Benene ham et Par Gange, men han brød sig ikke om saadanne Smaating.

— Ja, naar jeg ikke kan mere, tænkte han, lægger jeg mig ned og sover. Jeg har Brød og Vin i Tværsækken. Hvad behøver jeg mere? Jeg er fri som Fuglene. Jeg er jo ugift. Det er dog mærkeligt! Før havde jeg en Hustru, nu er jeg Pebersvend.

Han syntes, det lo inden i ham. Og nedad gik han stadig; saa' snart paa den gule Sti, der bugtede sig mellem det høje Græs, snart paa Fuglene, der havde givet ham Anledning til at sammenligne sig med dem, og som paa deres lave Flugt henimod deres Sovesteder i Buskene næsten berørte Jorden. — Han tænkte paa den gamle Skade og følte noget smelte i sit Indre. — Ja, hvorfor nægte det? Det havde gjort ham ondt at forlade sit Pinested, sine Kammerater, som han ikke holdt af, de skrækkelige Mure og den Gaard, hvorover han i saa mange Aar havde set Himlen ruge som en Metalplade.

Der var gaaet Dage og Maaneder efter den virkelige Morders Død, før Retten havde faaet gennemgaaet alle Formaliteter, saa den Uskyldige kunde blive sat paa fri Fod. Costantino, som var underrettet om det hele, havde raset i disse Maaneder, og Dagene havde forekommet ham lange som Aar. Men han græd, da han rejste. Og hans smertelige Bevægethed, der saa ud som Medlidenhed og Medfølelse med dem, der maatte blive tilbage, var i Virkeligheden Beklagelse over at forlade alle de kendte Ting og Sorg over det, disse havde taget af hans Liv, af hans Tilværelse og af hans Skæbne. Men nu var ogsaa dette Ubehag forbi. Alting var forbi. Ogsaa den store Sorg over Giovannas Handlemaade. — Vist er det, at han syntes, han kunde le af det. — Og stadig gik han ned ad Dalsænkningen. Han kom ned i Dalbunden og begyndte at gaa langs med Isalle. Solnedgangens Lys var stærkt endnu, og Vandet glimrede hist og her mellem Nerier og Siv i Genskin fra Himlens rødgule Flammer; Hyldebuskenes Kniplingsskærme og Neriernes spidse, mørke Koralknopper tegnede sig mod den gennemsigtige Luft som lagt ind i Sølvemaille. Costantino, som følte sig træt nu, syntes, at Dalen dog ikke var saa lille, som den straks havde forekommet ham.

— Jeg kan godt sove paa Marken i det fri, tænkte han. Men det havde været morsomt at komme der.

— — Bum, bum! paa Isidoros Dør.

— Hvem er det? — Mig. — Hvem, Du? — Javel, Costantino Ledda! Hvilket Ansigt han vilde have sat op, Isidoro! Maaske synger han nu sin Rosenkrans. — Og saa de „laudi“? — Ja vist! Jeg har ogsaa digtet „laudi“. Det er dog underligt! — Han undrede sig over det forbigangne, som unge Mennesker undrer sig over de Ting, de har gjort og sagt som Børn. — Men Costantino undrede sig ogsaa over mange af de Ting, der var nærværende; for Eksempel over, at det var Foraar, over at Dalen, der havde forekommet ham saa lille, nu ikke var til at faa Ende paa, og over, at han gik igennem den for at komme tilbage til sit Hjemsted. — Han gik mellem to Kornmarker, som Lyset kastede et gyldent Slør over, og den sagte Luftning gik kærtegnende hen over dem som en stor usynlig Haand; og han tænkte: Han vil sige: kom indenfor. Han har tilbudt mig sit Hus. Saa vil han sige: Giacobbe Dejas

er død; det var jo ham, ved Du! Men for Pokker, det ved jeg, har Du ikke andet at fortælle mig? Ja, saa har Din Hustru taget en anden Mand. — Ja, det ved jeg ogsaa. — Og Du græder ikke? — Hvorfor skulde jeg græde? Jeg har grædt saa meget, nu har jeg ikke mere Lyst til det. Hvem tror Du vel jeg er? Nu har jeg Erfaring; jeg har rejst, jeg har set Havet, jeg er ikke mere en Dreng. Nu bryder jeg mig ikke mere om nogen Ting. — Men pludselig, som han gik der og roste sig af sin Sjælsstyrke, eller snarere af sin instinktive Skepsis, var det, som hans Hjerte blev knuget af en kold Haand. — Aa, dersom han kunde vende tilbage til det lille Hus og genfinde Giovanna, Barnet, Fortiden! — Der er ikke noget tilbage. Stormen er faret forbi og har taget det altsammen med sig. Alt — alt — alt. — Han satte sig ved Udkanten af Marken, overvældet af Smerte. Ja, saadan var det — den store Sorg var gaaet bort allerede for nogen Tid siden, men det lod til, at den havde skjult sig under Jorden og fulgte efter Costantino dernede. Saa kunde der gaa lang Tid, hvor han ikke saa det skjulte Uhyre; men der var Øjeblikke, hvor Uhyret sprang frem, rev Jorden op med sit stærke Hoved og morede sig med at kaste sig over sit Offer, slog Tænderne i hans Strube og knugede hans Hjerte, saa han var lige ved at kvæles. Og saa fór det igen ned og skjulte sig.

Medens Costantino sad der paa Grøftekanten, trak han et tørret Flaskegræskar fyldt med Vin frem fra sin lille Tværsæk og drak med tilbagekastet Hoved. Saa stak han Flasken ned igen og saa sig om. Det var, som han sad ved Bredden af en Sø, paa hvis gyldne Smaragdflade Valmuerne flød som store Blodpletter. — Kort efter satte den hjemvendte Fange sig atter i Gang, og det var, som om han var kommet til Ro igen, men han bevægede sig ikke med samme Iver som før. Om han kom idag eller imorgen var ligemeget — der var jo ingen, der ventede ham. Og nu begyndte Aftenens første Skygger at indhulle ham, medens han gik over det sidste Stykke Dalbund. — Cicaderne savede Græsset af med deres smaa Sølvsave, Luften var tung af Duft fra Blomster og Buske, Vinden var gaaet til Ro, Fuglene tav, og Flagermusenes sorte, trekantede Skygger var alene om at fure Tusmørkets askegraa Lys.

— O, denne Foraarsaftenernes guddommelige Sørgmodighed, som ogsaa kaster sit Slør over de Lykkeliges Sjæle! Hvad er den vel andet end den arvede Længsel efter det jordiske Paradis med Blomster og Grønt og et evigt Foraars duftende lune Luft, dette evige Foraars, som Mennesket blev skabt for, og som det for evigt har mistet?

Og Costantino gik og gik; efter lange Aars raa Undertrykkelse — lange Aar tilbragt mellem besmittede Mure, mellem fordærvede Mænd, i Omgivelser, hvor selve Luftten var ligesom fængslet, kunde han nu bevæge sig i fri Luft, kunde træde paa Græs og Sten; og efterhaanden som han steg op langs de fremspringende Bjergskraaninger, saa han Horisonten blive større og større og Himlen runde sig — uendelig og herlig som selve Friheden. Og dog havde han i Fængslet aldrig haft den dybe Følelse af Sørgmodighed som den, der nu fyldte ham, efterhaanden som Skyggerne dalede ned fra den fri Himmel.

Han gik — men hvorfor gik han? Hvorhen gik han? I Begyndelsen havde han været glad; han syntes, han gik et Sted hen, hvor der ventede ham noget glædeligt. Nu undrede han sig over alt dette. Nu, her i Tasmørkets Usikkerhed, hvor alt det fjerne laa i Taager, syntes han, at hans Rejse var uden Hensigt — forgæves.

Han gik forgæves, han havde ikke mere noget Fædreland, Hjem eller Familie — han vilde aldrig, aldrig komme nogen Steder hen. Og han syntes, at han havde forvildet sig i en uendelig Ørken, graa som Himlen over hans Hoved, hvor Stjernerne nu begyndte at tændes — og de var som Lygter baarne af ensomme Vandrere, der ikke kendte hinanden og ligesom han var forvildede i Frihedens hensigtsløse Ørken.

Imidlertid var det ikke saameget den direkte Tanke om Giovanna, som gjorde ham bedrøvet, ligesaa lidt som Tanken om den Lykke, der for bestandig var forbi, eller om de Ulykker, som en uretfærdig Skæbne havde sendt over ham; disse Sorger havde saa grundig gennemsyret baade hans Sjæl og hans Legeme, at de var ligesom Grundvolden for hans Tilværelse og det i saa høj en Grad, at det var ligesom han havde glemt dem, som man glemmer de Klæder, man gaar med. Nu var det fjerne

Erindringer, som smertede ham, de materielle Ting, han havde efterladt og ikke vilde finde ved sin Tilbagekomst.

Tydeligt stod for ham Pladsen foran Giovannas Hus, Stenene i Gærdet, hvor man sad sammen i Sommeraftenerne, og fremfor alt den høje, brede Seng, hvor han hvilede sig ved Siden af hende efter den anstrengende Dag. — Dette var ganske som at komme træt hjem efter en af disse længst forsvundne Dage. Men nu fandtes der ikke mere et Sted, hvor han kunde gaa hen og hvile sig. — Ja, han var træt og sulten, til Trods for al sin nagende Smerte, uforklarlig som selve den vilde, bitre Duft, der svævede over Hedelandet, hvor han gik. Da han var kommet op paa Højsletten, satte han sig ned og aabnede sin Tværsæk. Natten, der nu var helt faldet paa, var klar og gennemsigtig; mellem Bjergene i Øst, som lukkede for Udsigten, udgød Maanen sit hvide Lys, Mælkevejen strakte sig hen over Himlen som en umaadelig hvid og øde Landevej, men i Vest var der stadig et usikkert Skær, som om Havet laa der i det fjerne. — Bjergene var overgydt af en trolddomsagtig Dæmring; man saa Stien, Buskene, der havde antaget faste og runde Former, som om det var sorte Hjorder; i den umaadelige Stilhed skælvede kun den lille Hornugles langtrukne Hulken.

Costantino spiste og drak; saa lænede han sig tilbage mod Bjergkanten, og hans Blik forvildedes et Øjeblik i den dybe Ensomhed, som herskede paa den store, lyse Vej, der trak sin Stribe over Himlen. Saa lukkede han Øjnene under Paavirkning af det Velvære, som Maden, Vinen og Hvilen frembragte, og følte sig fornøjet som i Begyndelsen af Rejsen. — Og straks da hans Øjne havde lukket sig, saa han atter sine Straffekammerater, havde en rent legemlig Følelse af endnu at sidde og sy Sko. Han var barnlig glad ved Tanken om alle de Ting, han havde at fortælle sine Venner i Orlei. Han maatte rejse sig, atter tage fat paa Rejsen for at komme hjem hurtigt.

— Nu rejser jeg mig og gaar, tænkte han, men svarede straks sig selv som et lunefuldt Barn: nej, vist ikke, jeg bliver her og sover her; jeg er søvnig. — Nej, jeg maa gaa, tænkte han famlende; Isidoro Pane venter mig. Jeg vil sige til ham: Aa, sikken en Mængde Mennesker jeg har lært at kende! Jeg har set Havet, jeg har en Ven, som hedder Vagtmester Burrai, som vil skaffe mig

Plads som Skomager i Kongens Hus. Saa, nu rejser jeg mig og gaar — jeg gaar — gaar — Men han rørte sig ikke. Forvirrede Syner gik igennem hans Sjæl. — „Spader Konge” red paa et Æsel henad den brede, øde Vej, der tværdelte Himlen. Paa en Gang udstødte han tre Skrig efter hinanden — Costantino, Costantino, Costantino! Denne aabnede et taaget Øje, lukkede og aabnede det igen: Tossehoved — det er jo Hornuglen, tænkte han; nu gaar jeg, ja, jeg gaar — gaar — Og han faldt i Søvn.

Da han vaagnede, stod Maanen allerede højt paa Himlen og saa med sit foroverbøjede, skinnende Ansigt ned paa Bjergene fra den sølvhvide Fløjls Himmel. Duggen sank ned sammen med det blaalige Lys. — Vældige Skygger dækkede som kæmpestore, sorte Slør det halve af Bjergenes Sider, men hvor Maanen skinnede, saas hver Klippe, hver Busk, hver Blomst. Hornuglen udstødte stadig sine skarpe Skrig — metaltonende som Staalklinger. Costantino gøs — han var fugtig af Dug; han rejste sig og gabede, og det langtrukne a—a—ah genlød i den store Stilhed. — Vandreren saa paa Himlen for at gætte sig til Klokkeslettet. „Stjernen”, det vil sige Diana, viste endnu ikke sin guldglinsende Smaragd ud over Havet. Altsaa var der endnu længe til Daggry.

Costantino begav sig igen paa Vej i det Haab at komme til Landsbyen, før Folk vaagnede. Han vilde ikke udsætte sig for den almindelige Nysgerrighed og frygtede fremfor alt at blive set af Giovanna eller hendes Moder. Han gjorde Regning paa at kunne undgaa dem, vilde ikke se dem eller gaa forbi deres Hus. Hvad skulde det være godt for? Alting var forbi. Altsaa gik han videre. Steg op, steg ned, klatrede over de stejle, maanebelyste Skrænter. Cistuskrattet, de dugvaade Asfodellillier, selve Klipperne udaandede en fugtig, hidsende Duft; men hist og her løb smaa Bække stille mellem de blomstrende Myntebuske.

Ude mod de uendelige Horisonter flød Himlen ud i Blaafarvet ovenover blaa, fantastiske Bjerge, og alle fjerne Ting opløstes i en taaget, blaalig Drøm.

Og Manden gik og gik. Hans Aand var lidt søvnig, men hans Legeme var friskt og bevægeligt. Af og til sprang og løb han op ad stejle Stier, standsede, naar han

var kommet op, og pustede med bankende Hjerte. Maanelyset kastede Sølvgnister i hans klare Øjne. — Jo længere han kom frem, jo bedre kendte han Omgivelserne, han mærkede i Luften sin Fødejords vilde Duft, genkendte de melankolske Skove, hvorimellem der var saaet Byg og andet Korn, som endnu var grønt, Krattet af Mastiksbuske, de sparsomt voksende vilde Træer, længere borte de store Sfinkser, der laa blaa i Maanelyset, og længst borte Havets blinkende Klinge — Havet, som det var hans Stolthed at have sejlet over, ligemeget hvordan han havde gjort det. Da han kom hen til San Franciscos Kirke, standsede han igen og blottede Hovedet og bad; hans Bøn var oprigtig, fordi han i dette Øjeblik var fyldt af Glæde over sin Hjemkomst, var saa glad, som han endnu ikke havde været.

Dagen var lige begyndt at gry, da Isidoro hørte nogen banke paa sin Dør. I fjorten — tyve Dage — i fire Maaneder havde han ventet paa dette knirkende „bum, bum” paa Døren; han sprang op, endnu før hans gamle Hjerte begyndte at banke i hans Bryst. Gik saa hen og lukkede op. Han saa eller skimtede en høj Mand, der ikke var iført Landsbyens Dragt, men bar grove Lærredsklæder, haarde som Læder; hans Ansigt var blegt og langt. Straks kendte han ham ikke. Costantino brast i Latter — en skurrende Latter, som gjorde Fiskeren ondt. Saa kendte han sin unge Ven, men der kom en Følelse af Kulde over ham. — Nej, dette var ikke mere den forrige Costantino. Dog omfavnede han ham, uden at kysse ham, og følte sit Hjerte smelte hen i Taarer.

— Naa, I kendte mig ikke, sagde Costantino, medens han satte sin Tværsæk fra sig. — Det vidste jeg nok. — Endogsaa hans Stemme og Maade at tale paa var forandret. Og efter Kulden, efter Medlidenheden kom der nu en underlig Frygtsomhed over Isidoro.

— Hvorfor har Du de Klæder paa? Du kunde jo have ventet i Nuoro, saa skulde jeg have bragt Dig Dragten. Og Hest ogsaa. Er Du kommet til Fods?

— Nej, San Francesco har laant mig sin Hest*). — Hvad gør I, Onkel Isidoro? Jeg vil ikke have Kaffe. Har I ikke Brændevin?

Fiskeren, der havde givet sig i Lag med at dække

San Franciscos Hest = Apostlenes Heste.

Ilden af, rejste sig forvirret, ked af ikke at kunne byde andet end en Smule Kaffe.

— Det vidste jeg ikke, sagde han og slog ud med Hænderne, — men vent lidt, jeg gaar straks. — Ser Du, jeg baade ventede Dig og ventede Dig ikke.

Og han vilde til at gaa.

— Hvorhen, hvorhen? sagde Costantino og holdt ham tilbage. — Jeg skal ikke have noget. Jeg sagde det kun for Spøg. Sæt Jer nu her.

Isidoro satte sig ned og begyndte frygtsomt at betragte Costantino; lidt efter lidt tog han dog Mod til sig og følte paa hans Benklæder nede ved Knæet og spurgte ham, om han havde i Sinde at blive ved at gaa i de Klæder.

Ind gennem den vidt aabne Dør trængte Dagingens Lys, og Costantinos Ansigt saa graat og medtaget ud.

— Jeg vil blive ved at gaa i de Klæder, sagde han og lo med denne stygge Latter. — Saa meget mere, som jeg snart tager bort herfra.

— Aa, Du tager snart bort? Og hvorhen?

— Jeg har lært saa mange Mennesker at kende — begyndte Costantino, som om han ramsede en Lektie op, — og det er Folk, som vil hjælpe mig. Hvad skulde jeg vel gøre her?

— Ja, Du kunde da være Skomager. Har Du ikke skrevet, at Du vilde det?

— Jeg kender en Vagtmester, som hedder Burrari (for Costantino var Spader Konge stadig Vagtmester). Han bor nu i Rom og har skrevet til mig. Han vil skaffe mig Plads som Skomager i Kongens Hus.

Onkel Isidoro saa paa ham med medlidende Øjne. Ak, den Ulykkelige var en anden, en hel anden!

— Hvorfor taler han dog saadan, hvorfor siger han Dumheder, naar vi har saa mange alvorlige Ting at tale om? spurgte Isidoro sig selv. Men det forekom ham, at Costantino forstillede sig, at han hyllede sig i et Slør af falsk Ligegyldighed. Men hvorfor? Naar han ikke kunde have Fortrolighed til ham, til hvem da?

Naa, lad os nu tale om noget andet, sagde han; senere kan vi tale om dette. Men hvorfor vil Du dog ikke have lidt Kaffe? Det vil gøre Dig godt.

— Hvad vil I da tale om? svarede den anden med sin ensformige Stemme. — Jeg vidste nok, at I vilde undre

Jer over, at jeg ikke græd. Jeg har nu grædt saa meget, at jeg ikke mere har Lyst til det. Og saa vil jeg rejse bort igen. Det er ikke muligt at blive her, naar man har rejst over Havet. — Naa, giv mig saa lidt Kaffe. Men hvem er det, der gaar forbi? tilføjede han og saa op ved at høre Skridt udenfor paa Pladsen. — Jeg vil ikke have, at de skal se mig! Han rejste sig og lukkede Døren paa Klem. — Da han vendte sig om, var hans Ansigt forandret, og hans Træk skælvede. Han sagde med en Stemme, der stadig blev mere og mere som et Barns: — Da jeg gik herhen, kom jeg d e r forbi. Jeg vilde ikke gaa forbi, men uden at jeg vidste hvordan, saa var jeg der. Hvordan, hvordan kan jeg dog blive her? Sig mig det. — Han knugede Haanden mod Tindingen og rystede fortvivlet paa Hovedet. Saa kastede han sig paa Jorden og vred sig og græd med halvkvalte, ubeskrivelig voldsomme Brøl, ligesom en Tyr, der fanges i Snøren og mærkes med det glødende Jern.

Fiskeren blev bleg; men han sagde ikke et Ord for at berolige denne Orkan af Smerte. — Nu endelig kendte han sin Costantino.

XVI

Saasnart det rygtedes, at Costantino var kommet tilbage, fyldtes Fiskerens Hytte med besøgende, og hele Dagen kom og gik Venner, Slægtninge og Folk, som tidligere aldrig saa meget som havde talt med Staklen, men som nu kom og omfavnede ham og tilbød ham deres Hus. Kvinderne græd, kaldte ham „min Søn” og saa paa ham med medlidende Øjne. En Nabo sendte Brød og Pølser. Men alle disse Venskabs- og Medlidenhedsbeviser ærgrede den unge Mand. Han sagde til Isidoro: — Hvorfor har de Medlidenhed med mig? Jag dem væk og lad os gaa ud paa Markerne.

— Ja, lad os bare gaa, mit Guds Barn, men vent nu lidt, svarede den anden, medens han stod bøjet over Ildstedet i Færd med at koge Pølserne. — Aa, hvor Du er blevet ond! Hvor kan det dog være?

— Det var saadan, at efter Costantinos Udbrud af

Smerte i den tidlige Morgenstund var Isidoro ikke mere frygtsom overfor ham, men begyndte at tage sig Friheder med ham og skændte paa ham som paa et Barn. I de faa Øjeblikke, hvori de var ene, tog Isidoro hver Gang fat paa at fortælle om, hvad der var sket i Byen. Costantino lyttede begærligt og blev ærgerlig, naar Folk kom og forstyrrede Fortællingen. — Syndakus kom ogsaa; det var endnu den Hyrde, der lignede Napoleon. Dette Besøg rørte virkelig Costantino.

— Vi vil give Dig Faar og Køer, sagde Syndakus, efter at have pudset sin Næse i Fingrene. Ja, det vil vi. Hver Hyrde skal give Dig et Dyr. Dersom Du trænger til noget, saa sig bare straks til. I denne Verden er vi alle Brødre, men i Særdeleshed i de smaa Byer.

Costantino tænkte paa, hvorledes hans Brødre i den lille By havde handlet imod ham og rystede paa Hovedet.

— Aa, sagde han, mine Brødre handlede mod mig, som Kain mod Abel. Køer og Faar kan ikke give mig Livet tilbage og erstatte mig, hvad jeg har mistet!

— Naa, det har ikke noget at sige, tog den anden fat igen uden at lade sig drive bort fra sin Idé. — Sig mig, Du, der har rejst, har Du ikke fra et højt Bjerg set de smaa Byer ligge spredt over Landet nedenunder? Syntes Du ikke, at det var som Huse, i hvilke der boede en Familie i hvert?

Costantino, der begyndte at kede sig over Syndakus' Snak, svarede, at han vilde rejse langt bort, forlade Landsbyen og aldrig komme igen.

— Du skal ikke rejse bort. Nej, rejs ikke, raadede den anden. — Hvor vil Du rejse hen? Du skulde blive her, hvor vi alle er Brødre.

Senere kom Doktor Puddu med en stor, smudsiggraa Paraply, gik hen til Gryden og saa efter, hvad der var i den.

— I er nogle rigtige Misdædere, saadan noget Svineri, I spiser, raabte han og slog paa Gryden med Paraplyen.

— Slaa den ikke itu! sagde Isidoro, og De maa undskylde, det er ikke Svineri. Det er Bønner og Flæsk og Pølsér.

— Og kommer Flæsket maaske ikke af Svin? I er allesammen Svin her. — Naa, sorte Faar, Du er altsaa kommet hjem igen? vendte han sig til Costantino. —

Jeg har set ham dø, den anden. Hvem, hvem? Giacobbe Dejas! Han fik en ond Død, som han fortjente. Du skal tage Dig et afførende Middel imorgen. Det er absolut nødvendigt efter en Rejse.

Costantino saa paa ham i Taushed.

— Du tror, jeg er gal! raabte Lægen, gik tæt ind paa ham og truede ham med Paraplyen. Et afførende Middel, Afføring, forstaar Du!

— Jeg hørte det nok, sagde Costantino.

— Naa, det er godt! Jeg har ogsaa hørt, at Du vil rejse bort. Du kan gerne rejse ad Helvede til, men rejs bare! Væk! Men først maa Du dog gaa hen til den Mødding, som I kalder Kirkegaarden! Og grav saa, grav som en Hund og tag Giacobbe Dejas Ben og gnav dem! — Han bed Tænderne sammen, som om han gnavede Ben; det var paa samme Gang latterligt og gruligt; Costantino saa paa ham fuld af Undren.

— Hvorfor ser Du saadan paa mig? Du har altid været en Dumrian, min Kære, Dit lille Dyr. Se nu ham der, rolig og fredelig som en Pave! De har taget alting fra Dig, de har forraadt Dig og myrdet Dig og tildelt Dig alle mulige Slag, som om de slog paa et Lig, og der staar Du, som om Du var blevet Idiot og gik i Barndom. Men hvorfor rører Du Dig ikke? Hvorfor gaar Du ikke hen til det slette Fruentimmer og til hendes Moder og Svigermoder og tager dem ved Haarene og binder dem ved Haaljerne paa de Køer, som de vil give Dig i Almisse, og sætter Ild paa deres Skørter og jager saa Køerne ud i Byen, saa det hele brænder? Det hele, forstaar Du? Forstaar Du, Dyr? — Han brølede ham ind i Ansigtet med sin absinthstinkende Mund og sine blodskudte Øjne tæt ved hans.

Costantino traadte tilbage og gøs ved Doktors Tale. Straks efter gik den skrækkelige Mand, men vendte sig om i Døren og truede med Paraplyen.

— Jeg kunde have Lyst til at slaa den itu paa din Tryne, sagde han. Mennesker som Du fortjener ikke bedre Behandling end den, Du har faaet. Naa, tag Dig da i det mindste et afførende Middel, Tossehoved!

— Ja, det skal jeg nok, udbrod Costantino og lo.

Men Doktors Ord havde gjort dybt Indtryk paa ham. I enkelte Øjeblikke kom stærke Anfald af For-

tvivlelse over ham; han sagde nok, at han vilde rejse bort, men hvorhen vidste han ikke rigtig, og han vidste heller ikke, hvad han skulde foretage sig, dersom han blev hjemme i Landsbyen.

— Jeg har intet Hjem, ingen tilhører mig, tænkte han. Idag kommer de og hilser paa mig af Nysgerrighed, men imorgen er der ingen, der tænker paa mig. Jeg er som en Fugl uden Rede. Hvad skal jeg gøre?

Doktorens Ord summede i hans Hjerne. Aa, at gaa derhen, slaa ned som en Lynstraale, tilintetgøre dem, der havde ødelagt hans Liv!

— Nej, Costantino, hun er ikke lykkelig, begyndte Isidoro igen, da de satte sig til at spise Pølserne og det hvide Brød, som Naboersken havde sendt i Foræring. Hun er ikke lykkelig.

— Jeg ser hende aldrig mere ind i Ansigtet. Og naar jeg møder hende, er det saa underligt, det er ligesom jeg mødte „Fristeren”. Men jeg har dog Medlidenhed med hende, ser Du. Hun har en lille Pige, som de siger ligner en grøn Bønne, saa tynd og bleg er hun. Hvor kan Afkom af en Dødssynd være smukt? Og Barnet blev døbt, som om det var uægte, Præsten fulgte det ikke hjem, og Folk paa Gaden lo og gjorde Nar.

— Aa, kan I huske min Dreng? spurgte Costantino, medens han skar i det fede, gule Flæsk. Han lignede ikke en Bønne, nej! Aa, dersom han havde levet!

Det er bedre, at han er død, filosoferede Fiskeren. Livet er fuldt af Elendighed. Det er bedre at dø uskyldig og flyve op over den blaa Himmel, op til det Paradis, der ligger ovenover Skyerne, ovenover Vinden, ovenover de menneskelige Ulykker. Drik, Costantino, sagde han; Vinen er ikke god, men den er dog ikke blevet sur endnu. Hør, jeg husker ifjor paa Himmelfartsdagen, da indbød Giacobbe Dejas mig til Middag. Han var bange for mig; han troede, at jeg vidste — — Og saa vilde han give mig sin Søster til Kone! Dersom Du saa denne Kvinde, vilde Du ikke le mere. Hun tog sammen med mig og Præsten til Dommeren i Nuoro. Saa sandt jeg haaber, at Herren vil staa mig bi i min Dødsstund, har jeg aldrig set en mere modig Kvinde; det var ligesom hun svævede over Jorden. Men bagefter er hun blevet bøjet og graa og rynket, ligesom Æbler, der bliver rynkede paa Træet, før

de bliver modne. Jeg gaar tidt hen og ser til hende; saa siger jeg for at more hende: Naa, skal vi saa gifte os, lille Havrekærne? Hun smiler og jeg smiler, men vi er begge to nærmere ved at græde. Hvem skulde vel have troet det? Se, hvad jeg vilde sige er dette: Giacobbe lod til at være lykkelig og tilfreds; han samlede Penge sammen og tænkte paa at gifte sig. Men paa engang — bum! Falder han til Jorden som en raadden Pære. Og saadan er Livet. Da Barchisia Era solgte sin Datter, mente hun, at hendes Forhold skulde forbedres, og nu lever hun i endnu større Elendighed end før; Giovanna Era gjorde det, som hun gjorde, fordi hun troede at skulle leve i et Himmerige her paa Jorden, og i Stedet for har hun det som en Frø, der er stukket levende paa en Pind.

— Men slaar han hende da? spurgte Costantino bister.

— Han slaar hende ikke, men der er Mishandlinger, der er værre end Slag. De har taget hende for at bruge hende som Tjenestetyende, ja ligefrem som Slave. Du ved, hvorledes Slaverne blev behandlede i gamle Dage? Saadan bliver hun behandlet der i Huset.

— Naa, det er godt nok til hende! Gid hun maa blive fordømt — lad os drikke paa det! sagde Costantino og løftede Glasset.

Ved at høre om Giovannas Ulykke følte han den samme grusomme Fryd, denne næsten fysiske Pirring, som Børn føler, naar de ser en forhadet Kammerat blive banket.

Efter Middag gik de to Mænd ud og strakte sig i Skyggen af det vilde Figentræ.

Eftermiddagen var varm; den stillestaaende Luft var fyldt med Lugten af Valmuer; Horisonten fortonede sig i graalig Dis som paa Sommereftermiddage, og de summende Bier blæste paa deres smaa entonige Trompeter.

Costantino var træt og medtaget og faldt straks i Søvn, men Fiskeren kunde ikke lukke et Øje. En grøn Græshoppe sprang omkring i Græsset og paa Valmuerne med en tør, knækkende Lyd; Isidoro strakte Armen ud og søgte at fange den, medens han tænkte: Jeg ved, hvorfor han vil rejse bort. Han holder endnu af hende, stakkels

Dreng; dersom han bliver her, vil han komme til at lide som San Lorenzo paa Risten. Der ligger han, den Stakkel. Han ligner et sygt Barn. Ak, hvad har de gjort ved ham? De har knust ham. — Saa, nu fik jeg Dig.

Men han fik en ejendommelig Tanke; da han vilde til at knuse Græshoppen, kom han til at tænke paa, at den vilde lide, ligesom Costantino havde lidt. Og han lod den gaa.

En Skygge viste sig ved Enden af Stien; Onkel Isidoro saa, at det var Præsten Elias, sprang op, gik ham i Møde og trak ham med sig ind i Hytten for ikke at vække Costantino; men denne, som sov meget let, vaagnede, da han hørte dem tale, rejste sig, og da han nærmede sig Døren, hørte han, at de talte om ham.

— Det er bedre, at han rejser bort, sagde Præsten alvorligt. Det er bedre, det er bedre.

Costantino blev forvirret, da han hørte dette, han vidste ikke selv hvorfor.

Men han rejste ikke.

Dagene gik, Folk holdt op at plage den hjemvendte Fange, som begyndte at gaa omkring i Landsbyen uden at være Genstand for Fruentimmers og Børns Nysgerighed.

Han købte sig Læder, Skind og Traad for Penge, han havde tjent i Fængslet, men det blev ikke til noget med Arbejdet. Hver Dag købte han Kød, Frugt og Vin, spiste og drak meget og vilde have, at Isidoro skulde gøre det samme. Det trykkede ham at modtage Fiskerens Gæstfrihed, han var bange for, at de skulde tro i Byen, at han levede som Snyltegæst, og holdt paa at ville traktere saavel Isidoro som alle andre. Han tog Skarer af Bekendte med i Værtshuset, lod dem drikke sig fulde, drak sig ogsaa selv fuld, og saa fortalte han om sit Liv i Fængslet med store Overdrivelser og Omdigtninger.

Saaledes svandt hans Skillinger, og naar Isidoro skændte paa ham, svarede han: Naa, hvad saa, jeg har jo ingen Børn, jeg har ingen at tænke paa. Lad mig bare være!

Desuden gjorde han Regning paa sin Arv efter den myrdede Onkel; hans Slægtninge havde lovet at erstatte ham den, uden at han skulde behøve at gaa til Retten.

Naar det er i Orden, sagde han, vil jeg sælge alt og rejse min Vej. Og Jer vil jeg give hundrede Scudi,*) Onkel Isidoro.

Men den fattige Mand vilde ikke have noget. Det eneste, han vilde have, var, at Costantino skulde blive den samme som før Ulykken, god, arbejdsom, sand. Thi den Gamle mærkede, at Staklen forstillede sig, og det var ham en stor Sorg. Ofte overraskede han ham med Taarer i Øjnene, og da skælvede hans gamle Hjerte af Glæde.

— Hvad er der i Vejen, mit Guds Barn? spurgte han.

Men Costantino gav sig til at le, medens Taarerne løb ham ned ad Kinderne. Dette var frygteligt. Undertiden gik de sammen hen og fiskede Igler; medens Isidoro stod med de nøgne Ben i det stillestaaende, gule Vand, et Sted, hvor Bækkens Løb var stoppet, laa Costantino paa en Bunke Siv og fortalte Historier om sine Fængselkammeraters Liv og saa ud i det Fjerne med en forunderlig Længselsfølelse.

Rejse, rejse! Han vilde gerne rejse, fordi han heroppe, under denne skæbnesvangre Himmel, i Højslettens livløse Stilhed, bevogtet af Bjergenes vældige Sfinkser, følte sig ligesom presset ind i en glødende Jernring. Alt her, lige fra de smaa Græsstraa, som voksede i Gyderne, til de øverste Toppe af Bjergene, mindede ham om det forbigangne. Hver Nat spejdede han som en Ræv rundt om Giovannas Hus. En Aften saa han den unge Kones høje Skikkelse gaa ud af Porten og begive sig hen til deres lille Hus. Det var første Gang, han saa Giovanna igen, og han kendte hende straks til Trods for det Mørke, den fugtige, overskyede Aften bredte over Pladsen. Hans Hjerte slog voldsomt, og hvert Pulsslag var en ny Smerte for ham, en Erindring, en voldsom Fortvivlelse. Han var lige ved at styrte sig over hende, omfavne hende, myrde hende. Men saa syntes han ikke, det var ham nok at se hende saadan i det skjulte, i Mørke; han syntes, han maatte se hende og ses af hende i

*) 1 Scudo = fem Lire.

Solens Lys; men hun gik aldrig ud, og om Dagen var han bange for at gaa forbi det hvide Hus.

En anden Aften — det var en Lørdag — hørte han Brontus Latter genlyde i Porten, og det forekom ham ogsaa, at han hørte hende le. Det blev mørkt for hans Øjne, og han havde en Følelse som den Gang han sejlede fra Cagliari til Napoli og vaagnede med Søsyege. Men stadig forstillede han sig, han vidste ikke selv hvorfor; og alle Folk i Orlei var ham forhadte. Alle, ogsaa Onkel Isidoro Pane. Undertiden spurgte han forundret sig selv: Men hvorfor er jeg dog kommet tilbage hertil?

— Jeg vil rejse bort, sagde han til Fiskeren, som de sad sammen i Højslettens uendelige Stilhed, hvor det vilde Krat af Jordbærtræer lukkede som en Ring af grønne Skyer, med Horisontens rødlige Blaa som Baggrund. Jeg har skrevet til min Ven Burrai. Han kan alting, maa I vide. Selv om jeg havde været skyldig, vilde han have skaffet mig Benaadning af Kongen.

— Det har Du sagt mig før, svarede Isidoro en Dag, medens han stod med de magre, haarede gamle Ben i det gule Vand. Nu er jeg ked af at høre Dig gentage det; og saa svarer han Dig jo ikke.

— Han er i Færd med at søge Plads til mig. Ja, jeg vil rejse. Men sig mig oprigtigt, hvorfor vil Præsten have, at jeg skal tage bort? Er han bange for, at jeg skal myrde Brontu Dejas?

— Ja, netop derfor.

— Nej, det er ikke derfor. Jeg sagde til ham: Præst Elias, De forstaar nok, at dersom jeg vilde have myrdet nogen, saa havde jeg gjort det straks. Og han blev ved at gentage: Rejs din Vej, rejs, det er det bedste. Hvad siger I, Onkel Fisker, skal jeg rejse eller ikke?

— Jeg ved ingenting, sagde Isidoro bebrejdende. Det eneste jeg ved er, at Du er ligesom en doven Hund. Hvorfor arbejder Du ikke, sig mig det? Hvorfor tænker Du paa denne Burrai, denne daarlige Person, som forresten slet ikke tænker paa Dig?

— Naa, han tænker ikke paa mig! sagde Costantino fornærmet. Nu skal jeg vise Jer, om han tænker paa mig eller ikke!

Han rejste sig, tog et Brev op af Inderlommen i Jakken og begyndte at læse det op; det var fra Burrai, som

skrev fra Rom, hvor han havde etableret et lille Udsalg af sardiske Vine. Naturligvis pralede Spader Konge, sagde, at han var Ejer af et stort Vinlager, tilbød Costantino at bo hos sig, bebrejdede ham, at han ikke havde ladet sig sende til Rom, og forsikrede ham om, at han kunde skaffe ham Arbejde. Fiskerens blaa Øjne blev store og barnligt forbavsede.

— Nej se, nej se! sagde han. Hvorfor sagde Du det ikke før? Hvorfor skjulte Du Brevet? Hvad koster det at rejse til Rom?

— Halvtredsindstyve Lire, det er det hele.

— Og dem har Du?

— Ja, jeg har dem, det er sikkert.

— Aa, saa rejs, rejs bare! udbrød den Gamle og rakte Haanden ud mod Horisonten.

De tav et Øjeblik. Fiskeren bøjede Hovedet og saa ned i Vandet og stirrede paa Bunden af Bækken, hvis Smaastene var hvide som Æg; Costantino saa ligegyldigt ud for sig. Paa den anden Bred af Bækken bøjede Vinden Slettens gyldne Planter. De lange Havrestraa skælvede mod den blaa Baggrund; det var, som om man saa dem gennem et Slør af rindende Vand. Onkel Isidoro mente, at Øjeblikket var gunstigt til at forklare Costantino, hvorfor mange syntes, at han skulde forlade Byen.

— Giovanna elsker ikke sin Mand. Du og hun kunde træffe hinanden.

— Og om vi saa traf hinanden?

— Ingenting. Det kunde ske, det er det hele.

— Det betyder ingenting! raabte Costantino, og hans Stemme lød stærkt i Flodbreddens Stilhed. Jeg foragter den urene Kvinde. Jeg vil ikke have hende.

— Du vil ikke have hende! Og saa sniger Du Dig rundt om hendes Hus som Fluen om Honningen.

— Aa, ved I det? sagde Costantino truffet. Det er ikke sandt — naa, jo, det er sandt. Jeg sniger mig rundt om hendes Hus. Hvad kommer det Jer ved?

— Slet ikke. Du burde rejse.

— Jeg skal rejse. Er jeg Jer til Besvær?

— Costantino, Costantino! svarede den Gamle bedrøvet.

Costantino rev en Tot Siv op, kastede den bort og gav sig igen til at se ud imod Horisonten. Hans Ansigt an-

tog et andet Udtryk, ligesom den Dag, da han var kommet tilbage, efter at han havde lukket Onkel Isidoros Dør; Kløften i hans Hage skælvede. Han sank flere Gange den bitre Smag, der fyldte hans Mund, saa talte han: Sig mig, hvorfor vilde Præsten ogsaa have, at jeg skal bort? Er jeg ikke Giovannas rigtige Mand? Dersom hun nu kom tilbage til mig, var jeg da ikke hendes rigtige Mand?

— Dersom hun kom tilbage til Dig, min Kære, kunde Brontu Dejas slaa Dig ihjel eller sætte Dig i Fængsel.

— Vær ikke bange; jeg vil ikke have hende. Hun er for mig en falden Kvinde. Jeg vil rejse langt bort og gifte mig med en anden.

— Det vil Du ikke gøre; Du er jo en god Kristen, mumlede den Gamle med indsmigrende Stemme. Det vil Du ikke gøre, Du vil ikke gøre det, Du er en god Kristen, gentog den Gamle, og hans Stemme blev bedrøvet, fordi den gamle Erfaring hviskede i denne ydmyge Vismands Sjæl: Dersom han ikke gør det, er det ikke alene, fordi han er en god Kristen.

XVII

Juliaftenen sank sagte ned som et stort, blaat Slør. Costantino sad paa Stenbænken, der stod med Ryggen op til Fiskerens Hus, og talte tankefuldt paa sine Fingre.

Ja, det var fireoghalvfjerdsindstyve Dage, siden han var kommet tilbage. Fireoghalvfjerdsindstyve Dage. Det var, som om det var igaar — og det var, som om det var et Aarhundrede siden. Costantinos Lærredsdragt var blevet slidt, og hans Ansigt var blevet mørkt; og ogsaa hans Hjerte, ja ogsaa hans Hjerte sled sig op i Smerte, i Harme og Lidenskab og blev mørkt, som Ting der er ved at fordærves.

Fra sin Fangetid havde han faaet den Vane at forstille sig — han vidste ikke hvorfor, men han kunde ikke betro sig til nogen, skønt han følte Trang til det; og

denne Vane, som trykkede ham haardt, forøgede hans Sorg. En uendelig, iskold Tomhed omgav ham, som et roligt Hav uden synlige Bredder omgiver en Skibbrudten. I to Maaneder havde han svømmet i dette Vand, og nu var han træt, hans Kræfter udtømte. Hvor meget end hans Sjæl spejdede rundt om i det øde fjerne, saa den ingen Bred, saa ikke Enden paa sin unyttige Kamp. Og det kolde Vand og Tomhedens Malstrøm opslugte ham langsomt.

Hver Dag talte han om at rejse bort, og det blev aldrig til noget. Dette var Forstillelse som alt det andet; han følte klart, at han aldrig vilde rejse. Hvorfor skulde han det? Om han var paa denne eller den anden Side af Havet, vilde Livet være det samme for ham.

Han elskede ingen og hadede ingen; han syntes, han var blevet lav og lumpen som de, han var rejst fra i Straffeanstalten. Onkel Isidoro, for hvem han havde bevaret en levende Hengivenhed, medens han var langt borte, var nu, paa nært Hold, i det daglige Livs Fællesskab blevet ham ligegyldig og undertiden uudholdelig.

Naar den Gamle var borte paa sine Rejser — han var nødt til at rejse om for at afsætte de Varer, han frembragte i sin lille Virksomhed — da følte Costantino sig som befriet fra et Tryk; den Gamles faderlige Overvaagenhed irriterede og skræmmede ham.

Denne Aften var Fiskeren netop ikke hjemme, og Costantino havde just denne Følelse af Befrielse. Aa, nu kunde han gøre, hvad han havde Lyst til, uden at nogen skulde prædike for ham, uden at føle denne instinktmæssige, frygtsomme Irritation, som maaske var en Levning fra Livet i Fængselet, og som den Gamles Nærværelse var nok til at frembringe igen.

Han ventede en Kvinde. Han syntes egentlig, at han foragtede Kvinderne, og det indgød ham i Virkeligheden Modvillie at være i Nærheden af dem; men han havde gjort Bekendtskab med et noget svaghovedet Pigebarn, som boede tæt ved Giovanna, og som en Nat, da hun overraskede ham ved Dejas' Port, havde taget ham med hjem til sig.

Hun fortalte ham al mulig Smaasladder fra Dejas' Hus, og han gik ind til hende, hver Gang nogen saa ham gaa over Pladsen, eller ogsaa ventede han hende i Isidoros

Hus, naar den Gamle var borte; men han foragtede hende inderligt og sagde besynderlige Ting til hende.

Da hun kom denne Aften, rørte han sig heller ikke fra Stenbænken og vilde have, at hun skulde sætte sig ved Siden af ham i det fri.

— Derinde er der varmt, og Lopper, Edderkopper — alle Djævle. Bliv her i frisk Luft, sagde han uden at se paa hende.

— Men de ser os, sagde hun med lav, grov Stemme.

— Naa, om de ogsaa ser os? Jeg er lige glad, og hvad kan det gøre Dig?

— Men jeg er ikke lige glad!

Han hævede Stemmen: — Hvad bryder Du Dig om Menneskene, om de ser os? De er allesammen Syndere. Og Gud ser os ligesaa godt ude som inde.

— Lad os gaa ind, Du er jo ikke ædru! sagde hun uden at blive vred og gik ind i Hytten. Hun tændte Lys, saa ind i Skabet, hvor Madvarerne gemtes, og da Constantino ikke kom ind, stillede hun sig i Døren og sagde: — Dersom Du ikke kommer, gaar jeg min Vej. Jeg vil sige Dig noget.

Han rejste sig med et Ryk, gik ind og omfavnede hende; hun gav sig til at le af fuld Hals og sagde: — Ha, ha, saa kom Du dog, ha! Jeg fik Dig til at komme straks, mit flaaede Lam! Hi, hi!

Hun var høj og svær med et ganske lille Hoved, lille Ansigt, varm, brun Farve, rød Mund og blaagraa Øjne, hun var ikke styg, men dog frastødende. — Hun drak aldrig stærke Drikke, men det var dog, som om hun altid var beruset, og hun bildte sig ind, at alle var det. Hun blev ved at le og gik igen hen og kiggede i Madskebet.

— Der er ingenting, ikke det mindste. Jeg vil sige Dig, at jeg er sulten!

— Hvis Du vil vente et Øjeblik, vil jeg gaa hen og hente Dig noget. Men først maa Du sige mig —

Hun vendte sig imod ham og skubbede ham bort ved at lægge den ene Haand paa hans Bryst, medens hun med den anden tildelte ham alt andet end spøgefulde Knubs.

— Aa, Du vil have at vide, o Du Krokodille, Du vil have at vide? Var det derfor, Du kom saa hurtigt ind? Gaa Du tilbage udenfor igen, mit magre Lam! Du vil

have at vide? Du tror, det er noget om Giovanna Era? hvad? Og det var derfor, Du kom ind, Du kom ikke ind for min Skyld?

— Lad være, sagde han og tog fat i hendes Haand. Du slaar haardt, gid Djævelen slaa Dig. — Javel, det var derfor, jeg kom ind. Naa, hvad er der saa?

— Og jeg siger ikke noget, ser Du det!

— Mattea, gør mig ikke vred, sagde han blidt. — Du er jo ikke ond. Nu gaar jeg, jeg gaar hen og køber, hvad Du vil have; hvad skal jeg købe? Hvad vil Du have?

Han var ligesom et Barn, der gør sig sød for at faa en Ting, det har Lyst til. Og i dette Øjeblik havde han inderlig Lyst til en Ting, en haard, grusom Lyst — den at høre, at Brontu Dejas havde banket Giovanna, eller at hun var kommet i en eller anden Fortræd, eller at en stor Ulykke havde ramt Dejas' Hus. Det tilfredsstillte ham kun lidt, da Mattea klemte Øjnene sammen og sagde: Der er stjaalet af deres Kvæg; saasnart den Gamle hørte om Ulykken, fór hun afsted som en gal for at se efter, hvor stor Skaden var. Hun vil blive Natten over i Faarefolden — og Din Hustru er alene, forstaa Du, alene.

— Hvad kommer det mig ved? svarede han.

— Dumrian, Du kan gaa hen til hende; vil Du da ikke gaa? Jeg kom for at sige Dig det. Gaa dog, det vil glæde mig, fordi jeg har Medlidenhed med Dig. — Naar alt kommer til alt, er Du hendes Mand.

— Jeg er ikke nogens Mand, sagde han og trak paa Skuldrene. Aa, jeg troede, det var noget helt andet, Du vilde sige mig! Naa, hvad skal jeg saa købe? Bønner, Mælk, Flæsk, Kirsebær?

— Gift Dig da med mig, siden Du ikke er nogens Mand, sagde Mattea med sin lave, grove Stemme, der lød usikker som en berusets.

Costantino rømmede sig og spyttede. I hendes Øjne, der ellers var flakkende og dumme, kom et Blink af Forstand, der kom Rynker i hendes lave Pande.

— Hvorfor spytter Du? spurgte hun skarpt. — Er hun maaske bedre end jeg?

Han rødmede, og et Slør af Smerte sank ned over hans Sjæl.

— Du, sagde han, Du er baade værre og bedre end hun.

— Hvorledes?

— Dersom Du nu ikke lyver, dersom Du ikke er kommet for at lokke mig i en Fælde ved at sige, at hun er alene, saa er Du bedre end hun.

— Hvorfor skulde jeg lokke Dig i en Fælde? Jeg har Medlidenhed med Dig. Jeg sværger Dig ved Erindringen om mine Døde, at dersom Du gaar hen til hende iaften, vil der ikke være nogen Fare.

— Hvem kan tro Dig, Kvindemenneske? Du har jo ikke engang Respekt for Dine Døde.

Mattea vilde til at gaa sin Vej, fornærmet og opbragt, men han holdt hende tilbage.

— Din lumpne Hund! sagde hun i en Tone fuld af Foragt. — Jeg har Medlidenhed med Dig, og Du slaar til mig med Pisken! — Hvad har Du at bebrejde mig? Hvad, maa jeg spørge?

Hun løftede Hovedet stolt og viste sin rynkede Pande, medens hun betragtede Costantino med klare Øjne, der paany var aldeles fornuftige. Han saa paa hende, forundret over, at en saadan Kvinde kunde tale saaledes, at hun løftede Hovedet, at hun vovede at se saadan paa ham — saa gav han sig til at le.

— Nu gaar jeg, gentog han, jeg gaar og kommer straks tilbage. Jeg henter ogsaa Vin, selv om Du ikke drikker noget. Vent paa mig. Vent — paa — mig! befalede han brutalt, da han saa, at hun fulgte med ham.

— Plag mig ikke.

Hun blev staaende bagved Døren; han gik ud, men havde kun gaaet et Par Skridt, da han hørte hende kalde med sin grove Røst. — Han gik hen til den halvaabne Dør, i hvis oplyste Sprække viste sig Matteas Næse og et af hendes Øjne, der igen havde antaget sit dumme Udtryk.

— Hvad vil Du, Dit skeløjede Faar? —

Dersom Du gaar hen til hende, er der ingen Grund for mig til at vente her.

— Aa, gaa Pokker i Vold! sagde Costantino oprigtigt. Naar Du gaar i Kirke, gaar jeg hen til hende. Vent! Vent! raabte han og strakte Haanden ud for at tage fat og trække hende i Næsen. Men hun tog hurtigt Ansigtet til sig og lukkede Døren.

Ti Minutter efter kom Costantino igen, men fandt ikke

den underlige Pige. Han troede, at hun havde skjult sig udenfor, kaldte sagte paa hende og sagde, at han havde købt Brød og Kød og Frugt; men saa mærkede han, at hun maatte være gaaet.

Der var dødsstille udenfor Hytten; det eneste, der hørtes, var Figentræets sorte Blade, der raslede hemmelighedsfuldt i Nattens farveløse Luft; det lød, som om de var af et eller andet Metal og blev rystet af en usynlig Haand — ikke en Lyd hørtes foruden dette, og intet saas undtagen de funklende Stjerner i den varme Nat.

Costantino var meget ærgerlig over Matteas Forsvinden. Som han sad der saa ensom som en Hund, hvad skulde han dog stille op med sig selv for Resten af Aftenen? — Søvnig var han ikke — han havde sovet længe om Eftermiddagen — og han vidste ikke, hvor han skulde gaa hen. — Han gav sig til at spise og drikke, og af og til snakkede han med sig selv med høj og vred Stemme. — Dersom hun tror, at jeg gaar hen til hende, skal hun faa en lang Næse.

Tavshed. — Senere: Lang som syv Sommerdage! Hun er jo gal! Atter Tavshed. — Derefter: Hverken til den ene eller den anden. Jeg faar Kvalme af Mattea. Hun er jo ligesom et Dyr. Det er virkelig sandt. — Saa bandede han. Saa lo han — denne tyste, ubestemte Latter, som man ler, naar man er alene.

Imidlertid drak han i lange Slurke, og hver Gang han havde tømt sit Glas, smækkede han med Læberne, udbrød ah! og lod Haanden glide ned ad Brystet som for at vise, hvor dejligt Vinen gled ned derinde. Derefter følte han sig næsten lystig.

— Lad hende bare gaa ad Helvede til! Lad hende gaa Fanden i Vold! — Dette sagde han af og til og tænkte paa Mattea og hendes lunefulde Forsvinden; men i det samme mærkede han, at han tænkte vredt paa hende for ikke at komme til at tænke paa den anden. Saa gik han udenfor og strakte sig paa Stenbænken, medens han overgav sig til sine Tanker.

— Hun er alene, tænkte han. — Naa, hvad kommer det mig ved? Jeg foragter hende, og jeg vilde ikke gaa hen til hende, om hun saa gav mig en Kiste fuld af Guld. Hvad skulde jeg vel stille op med Guld? — Dette spurgte

han sig selv med dyb Sørgmodighed; men øjeblikkelig gav han sig til at nynne, fordi der hændte ham noget, som forresten hændte ham ofte — han forstillede sig for sig selv, ligesom han forstillede sig overfor de andre. „Lille Hjerte, elskede Hjerte, jeg venter Dig hver Dag — — Du vil se mig, naar Hønsfalken giver sig til at spinde” — — En kort Tid sad han og lod sig adsprede ved Lyden af sin sagte, monotone Stemme; men saa gik hans Tanker igen tilbage i det gamle Løb. — Dersom jeg nu gik derhen, hvad vilde der saa ske? Var det maa-ske en Synd? Er jeg ikke hendes Mand? Men jeg tænker slet ikke paa at gaa derhen. Aa nej! — Jeg kan ikke lade være at le af Onkel Isidoro, den gamle Dumrian! — Rejs rejs, rejs! (han efterlignede den Gamles klangfulde Stemme). Rejs, ellers vil der ske en Ulykke. Brontu Dejas kunde slaa Dig ihjel eller lade Dig sætte i Fængsel. Naa og hvad saa? Han begyndte igen at nynne; det raslede i Figentræets Blade med en Lyd som af gamle Jernplader, og denne Raslen ledsagede hans sagte monotone Stemme. „Naar Du ser Vinstokken blomstre i Januar, naar Du ser Svinehyrden lave Ost af Svinemælk” — — Han flyttede sig, lukkede de tunge Øjenlaag, og hans Hoved gyngede frem og tilbage paa Haanden, som støttede det. — Naa og hvad saa? sagde han højt. Han spærrede Øjnene højt op, som om han var blevet forskrækket over sin egen Stemme, lukkede dem igen og talte blidt og sagte med sig selv. — Nej, jeg vil ikke mere have hende hos mig som min Hustru. For mig er hun en falden Kvinde; hun har levet sammen med en anden Mand, og ligesom hun har levet sammen med ham, kan hun komme tilbage til mig og leve sammen med mig, og senere kan hun leve sammen med andre. Hun er ligesom Mattea; jeg spytter paa dem begge to. — Han aabnede igen Øjnene og spyttede virkelig, saa stor var den Foragt, han i det Øjeblik nærrede for Giovanna. Og dog gled paa samme Tid fjerne, ømme Erindringer gennem hans Sjæl. Han huskede en Gang, han havde kysset sin Hustru, medens hun sov, og hun havde lukket Øjnene op og havde sagt lidt forskrækket: Jeg troede, det var en anden! — Aa, hvilke Tossier han sad her og kom til at huske paa! Han var en Dumrian — kun en Dumrian. Vidste han desuden, om

Giovanna, dersom han nu gik hen til hende, vilde modtage ham eller afvise ham?

— Costantino var ikke nogen dannet Mand med højt udviklede Følelser; men i dette Øjeblik var hans Tanker og Følelser paa Højde med enhver nok saa intelligent Mands. — Han ønskede, at hun ikke vilde modtage ham. Han følte og vidste, at han maatte leve og lide fremdeles, men vidste ogsaa, at dersom han nu gik hen til hende, og hun afviste ham, vilde der maaske falde en Lysstraale ned i den iskolde Tomhed, som omgav ham. Og dog drog hun ham til sig, og han begærede hende endnu; fra den Dag han havde mistet hende, vred hele hans Væsen sig i Smerte som et Lem, der er gaaet af Led og udstaar uendelige Kvaler — men som lever og maa vedblive at leve. — Og dog aandede der gennem hans Begær et Pust af noget sjæleligt — noget, som stammede fra den udødelige Sjæls Instinkt, som ikke udviskes, selv hos de dybest sunkne Mennesker. Han drømte sig stadig sin Giovanna med Ære. Giovanna, som i det jordiske Liv var tabt for stedse, men som skulde vente ham i det evige Liv. Og dersom hun nu bedrog ogsaa sin anden Mand, selv om det var med den første, kunde hun ikke blive hans Giovanna med Ære. Saaledes tænkte Costantino — og dog — —

Klokken kunde vel være henimod ti, og han havde siddet omtrent en halv Timestid henslængt paa Bænken, da en sørgmodig Lyd bølgede gennem Luften. Det var den unge, blinde Mand, som spillede paa Harmonika langt borte og sang til med vellydende, men ensformig og bedrøvelig Stemme; det var, som om en død var vaagnet og sang i Natten. I Sangen og Spillet græd en overmenneskelig Længsel, netop som den de Døde maa føle, naar de tænker paa de faa lykkelige Timer i deres Liv; i Særdeleshed Spillet sukkede og stønnede og begærede Lys, Glæde, Lykke, alle de Ting, som den Blinde skimter og aldrig faar at se, som den Døde har forladt og aldrig mere vil finde.

Costantino gøs og rejste sig. — Sangen og Spillet gik forbi, tabte sig længere og længere borte, hørte op. — Costantinos Hjerte sænkedes i en Bølge af Æmhed og Længsel. I Mørket, i den uendelige Stilhed og den store Ensomhed, som omgav ham, følte han den Blindes mæg-

tige Higen efter Lyset, den Dødes Længsel efter det Liv, som mindes.

Og han rejste sig og gik. Først var det, som om han gik i en Drøm, skønt han tydeligt hørte Lyden af de visne Blade og Halmstraa, som Vinden havde blæst sammen om Isidoros Hytte, og som knagede under hans Fodtrin. Naar han gned sine Øjne, forekom det ham, at han saa smaa, violette, elektriske Gnister snurre rundt i Ringe og forsvinde i Luften; men straks efter, da hans Øjne var vænnede til Mørket, saa han Landevejens lyse Linie, de sorte Huse, Horisonten, som tabte sig i intet, og Stjernerne, der bævede som Gulddraaber, der er lige ved at falde. Som han gik henad Landevejen, vidste han med Sikkerhed, hvor han vilde gaa hen, han tøvede ikke et eneste Øjeblik.

Hist og her ved de smaa Huse, hvor Fattigdommen ikke tillod, at der blev tændt Lys, sad Folk sammen paa Dørtrinnet for at nyde den friske Luft. Undertiden brødes Stilheden af en og anden skrattende Kvinderøst, som fortalte smaa Begivenheder, Sladder, Smaatterier. I en ensom Krog saa Costantino et Par forelskede; da de hørte Skridt, forsøgte Manden at skjule Pigen, og denne vendte Ansigtet om mod Muren.

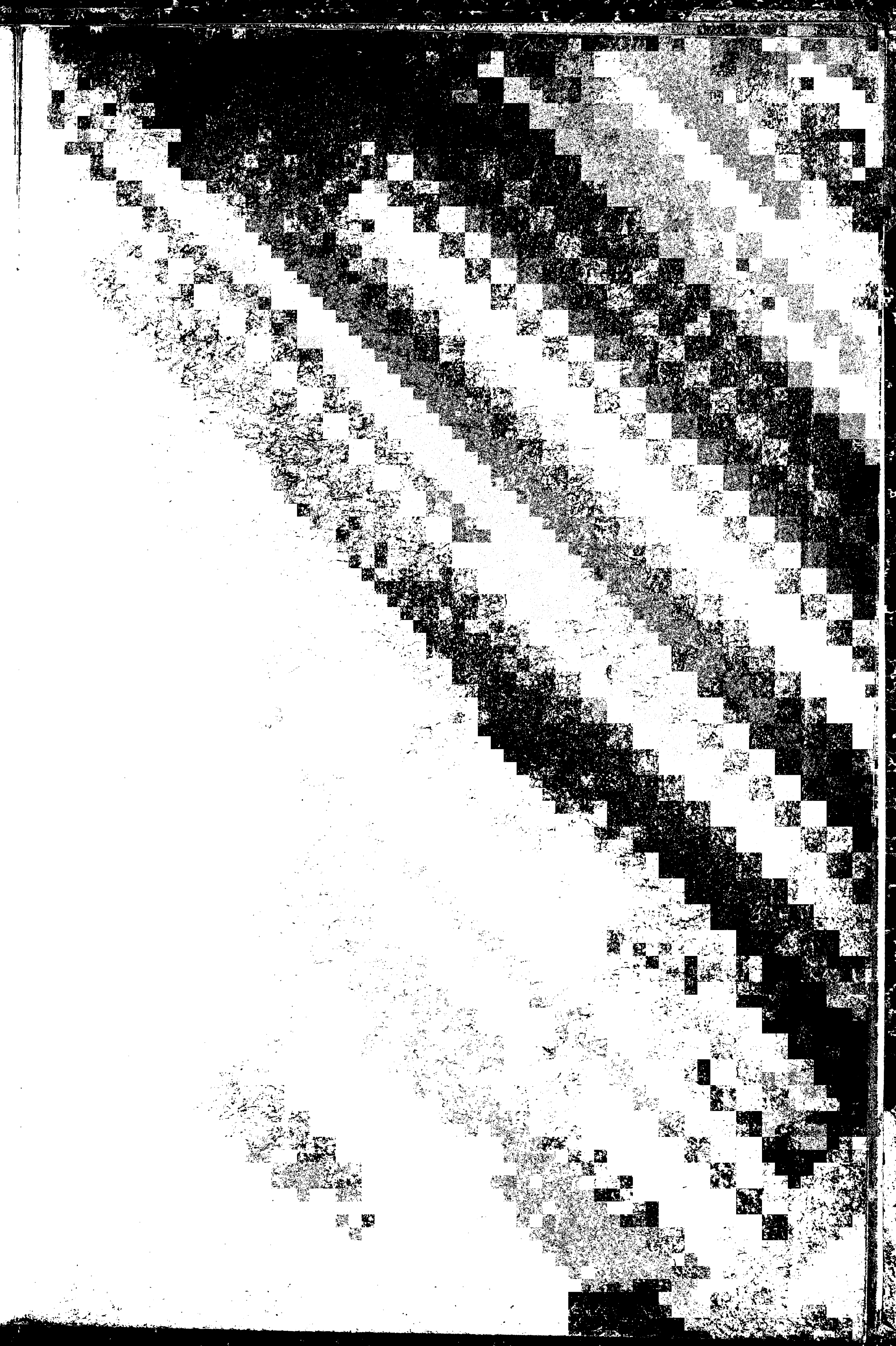
Costantino gik forbi, men da han havde gaaet en Snes Skridt, vendte han sig om og var lige ved at raabe til de Unge for at forskrække dem: — Nu gaar jeg hen og siger det til Din Fader! — Men han var bange for at raabe, for at blive kendt og gik videre. — Da Mandetræets mørke Form viste sig over Landevejen paa den anden Side af Tante Barchisias Hus, begyndte hans Hjerte at banke stærkt; han syntes, han saa et stort, sort Hoved med strittende Haar, og at dette Hoved vilde passe paa ham og i Frastand udspionere, hvor han gik hen. — Han vilde gaa forbi, skraa over Pladsen, gaa ind i Dejas' Hus og se Giovanna — alt dette syntes han var saa let, og han var forberedt paa alt; men dog var han angst. Han var mere end angst, han var fuld af Rædsel. — Han hørte en klagende Pigestemme, som sagde langsomt: — Hvad Du saa end siger, er det ikke sandt. — Han saa sig om og saa ikke nogen; han gik videre, men for hvert Skridt forøgedes hans Angst. Da han gik over Pladsen, saa han paa Tante Barchisias lille Hytte, saa

paa det hvide Hus og saa paa Matteas Rønne. Det lille Vindue i denne var oplyst, ellers laa alt i Mørke. Han tænkte endnu en Gang, at Mattea kunde have narret ham, eller at Tante Barchisia kunde være hos Giovanna, eller at Giovanna maaske sov og ikke lukkede op; men uden at tøve gik han ind i Porten. Og straks saa han Giovannas Skikkelse; hun sad paa Dørtrinnet. Hun kendte ogsaa straks Costantino og sprang op, stiv af Skræk. Men hans blide, bevægede Stemme beroligede hende.

— Vær ikke bange. Er Du alene?

— Ja.

Et Sekund efter laa hun i hans Favn.

MODERNE VERDENSLITERATUR

REDIGERET AF HARALD NIELSEN

XXXX

FRANK NORRIS: Blix. Oversat af Valdemar Rørdam. 2 Kr. 75 Øre, indb. 3 Kr. 25 Øre.

Med glad Forventning griber man en ny Oversættelse af Frank Norris, denne fornøjelige og talentfulde Amerikaner, som med sin Frodighed, sit Humør og sin Fantasi af og til kaster et straalende Lysglimt ind i vor hjemlige Literatur. Man bliver heller ikke skuffet denne Gang. Fortællingen om „Blix“, Pigebarnet af Guds Naade og Forfatterens varme Beundring, er skrevet med henrivende Kunst . . . Et fortryllende Hele. (E. i Politiken.)

En helt igennem lys og fornøjelig Fortælling, fuld af pudsige og overraskende Indfald og sluttende af i en straalende festlig Hymne til Kærligheden og Lykken. (F. B. i Nationaltidende.)

XXXXI

PELLE MOLIN: Aadalens Poesi. Fortællinger og Skitser. Oversat af Charlotte Hauch. 2 Kr. 25 Øre, indb. 2 Kr. 75 Øre.

Naar man læser de levende Fortællinger fra Nordland, maa man indrømme, at svensk Litteratur ved Pelle Molins Bortgang led et føleligt Tab . . . Baade i „Historien om Gunnel“ og i Bogens andre Perler . . . møder man en dyb og betagende Hjemstavnsfølelse, et paa samme Tid vildt og ømt Temperament, en ligesaa naturlig som sikker Stilkunst.

(Kirchh. L. i Nationaltidende.)

De er bedaarende friske, disse Skildringer af Bjørnejægerne og de smaa Gaardbrugeres Liv i dets Heroisme og dets Komik. (Kai Friis-Møller i Riget.)

Der ligger i disse Molins Skildringer af sit Hjemland paa én Gang Bjørnsons Vælde og samtidig Knut Hamsuns inderligt dybe Forstaaelse af de tusind Smaating i Naturens store Mysterium.

(R. H. i Socialdemokraten.)

XXXXII

HALL CAINE: Den evige Stad. Roman. Oversat af M. Gauguin. I—II. 8 Kr.; indb. 10 Kr.

Den evige Stad er en meget spændende Roman. Mere end det: en glimrende Fortællers Virtuoslærk. (A. G. i Riget.)

Hall Caine er berømt; jeg har ikke læst alle hans Værker og ikke helt forstaaet hans Ry. Efter *Den evige Stad* forstaaer jeg det

Som Morskabslæsning er Bogen mesterlig . . . og ved den omfattende Handlings faste Formning, ved Grundsynets høje Kraft er *Den evige Stad* en Digtters Værk. (V. R. i København.)

En baade spændende og underholdende Roman. (Nationaltidende.)

XXXXIII

RENÉ BAZIN: Donatienne. Oversat af J. Koch. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr.

Man lærer i René Bazin en Digter at kende, som er dybt fortrolig med Livets Alvor og med Menneskenes Svaghed, men som har en urokkelig Tro paa deres Evne til at rejse sig. Denne Tro gør „Donatienne“ til en saa smuk Bog, at man forstaaer, en Kritiker, en af Forfatterens Landsmænd, har kaldt den en Hymne til Menneskekærligheden.

(H. F. i Nationaltidende.)

Alt staar vidunderlig skønt og dybt levende, klogt og medfølelse forstaaet fra først til sidst . . . Bogen er fuld af kunstnerisk beundringsværdige og digterisk fortryllende Enkeltheder, baade Natur, Samtale og Sind.

(Valdemar Rørdam i København.)

Enhver, der ønsker at læse en klog og god Mands Bog om Mennesker, som trods Synd og Skam elsker sig gode, bør læse *Donatienne*. Den røber for kyndige Læsere en af Livets dybeste Hemmeligheder og beriger derigennem Hjertet.

(O. G. i Provinskorrespondance.)

Frøken Jensens Husholdningsbog. 3. Oplag. 1 Kr., Trykt i 20.000 Ekspir.

Møbelpolstrer

Udkommer Pater Sergius

samtidig
paa
alle Sprog.

Pater Sergius — Lyset skinner i Mørket — Børnevisdom (21 Dialoger) — To forskellige Historier om Bikuben med Kurvelaaget — Der gives ingen Skyldige — Den unge Kejser — En Fortælling for Børn — Idyl.

Andet Bind af
Efterladte Fortællinger og Dramaer

3 Kr. 50 Øre, indb. 5 Kr.

Første Bind „Djævelen“ er udkommen (Pris 3 Kr. 50 Øre, indb. 5 Kr.) tredje Bind udkommer 20. Januar.

Hvert Bind sælges særskilt.

Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag

Møbelpolstrer Forretningen

28, Krystalgade 28

Stort Udvalg af magelige Lænestole, Lædermøbler og alle polstrede Møbler. — Omstopning af Møbler og Madratter. — Gardin- Tæppe- og Markisearbejde.

— Linoleums- og Skibsarbejde. —

Patent Skraapuder til Sygesenge.

JOHAN F. POULSEN

TELEFON
7522.

KGL-HOF BOGBINDER C. PETERSEN'S ENKE

(ved J. Petersen og J. Polack)

Gothersgade 14.

Telefon 35 17.

Leverandør til

Hs. Majestæt Kongens Haand-
Bibliothek. Det kgl. Bibliothek.
Universitetet. Carlsbergfondet.
G. B. N. F. etc.

